Es Sunne

osobitosti uređenja MUSLIMANSKE PORODICE

Ahmed Hasan Karzun

osobitosti uređenja

MUSLIMANSKE PORODICE

Ahmed Hasan Karzun

بسم الله الرحمن الرحيم

Bismillahi'r-Rahmani'r-Rahim

PREDGOVOR

Hvala Allahu Koji nas je darovao svojim autentičnim programom, Koji nas učini da slijedimo Njegov Pravi put i što je za nas od vrste naše stvorio žene de se uz njih smirimo u atmosferi ljubavi i milosrđa i neka je salavat i selam na našeg Poslanika, koga je Allah, dž.š., poslao sa uputom i istinitom vjerom koju je uzvisio nad ostalim pa makar to mušricima negodovalo i neka je salavat i selam na njegovu porodicu, ashabe i tabiine a zatim:

Jedna od Njegovih blagodati za Islamski ummet je to što im je upotpunio vjeru i svojim propisima uredio raznovrsne strane njihovog života na polju akide, ibadeta, društva, morala, ekonomije, politike, tako da je Islamski zakon specifičnog programa, jedinstven po svojoj sveobuhvatnosti, obuhvata vjersku i ovosvjetsku stranu, uzima u obzir duh i materiju, povezuje moralni prijekor i propis, poziva na obaveznost traženja nauke i rad, pa neka je hvala Allahu na blagodati Islama s kojom je zadovoljan za nas kao što On Uzvišeni kaže:

﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا﴾

"...sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera..."[1]

Također jedna od blagodati prema muslimanima od Allaha, dž.š., je to što je porodičnom uređenju posvećena posebna pažnja od strane Kur'ana i Resulullaha, a.s., tako da je

[1] El-Maida, 3.

postao potpun program po svojim propisima, jasnih pravila, pravednih stavova i uzvišenih ciljeva.

Porodično sprovođenje ovog jedinstvenog zakona tokom prošlih četrnaest vijekova je potvrdilo originalnost njegovih propisa, djelotvornost u liječenju i prikladnost njegovog ostajanja pružajući islamskom društvu uz Allahovu volju pokoljenja vjernika dobrog poroda, čvrste porodice, mladiće koji se bore na Allahovom putu, pokorne žene koje ne pamti ni jedan drugi narod prije a niti će budući.

Bolno je to što se mnoga muslimanska društva danas okreću od Allahovog jasnog programa pod uticajem zlih kolonijalnih poduhvata i prezrenog mentalnog rata koji teži rušenju tvrđave muslimanske porodice, kvarenju morala i čednosti omladine putem izazivanja strasti i širenjem neistinitih sumnji kako bi islamski umet živio podaničkim poniženim životom u hajvanskoj atmosferi i tako zajedno s njima upao u područje bestidnosti i razvrata lutajući u tminama strasti, pohlepe i tako žive bez vjere i morala.

Međutim, Allah, dž.š., čini ono što hoće i nije prošlo mnogo vremena Allah, dž.š., je otkrio lažnost njihovih prezrenih poduhvata i derogirao im njihove lažne sumnje i to kada su na visoku stijenu Islama bacali kritike, mahane ili nerede kojeg su razasuli, Allah, dž.š., ih je učinio poraženim kada ih je njihovo katastrofalno stanje primoralo da se odreknu svojih kritičkih stavova i kada su lično osjetili opasnost od životinjskog načina života i počeli su da pozivaju da se sprovode ono što su prije nijekali u uređenju muslimanske porodice, pa su donijeli zakon o dozvoli razvoda braka i osjećali su veliku potrebu da se dozvoli poligamija, priznali su posljedice miješanja suprotnih polova, zatim blud i sve što je proisteklo iz ove lažne demokratije kao što je raširenost nezbrinute djece, zaraznih bolesti, nereda i raskola.

Istinu je rekao Uzvišeni Allah, dž.š.:

﴿أَنزَلَ مِنَ السَّمَاء مَاء فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاء حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاء وَأَمَّا مَا يَنفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللّهُ الأَمْثَالَ﴾

"On spušta kišu s neba, pa rijeke teku koritima s mjerom, i bujica nosi otpatke koji plivaju po površini. I ono što ljudi tope na vatri u želji da dobiju nakit ili oruđe ima također otpatke, slične onima. –Tako Allah navodi primjer za istinu i neistinu: otpaci se odbacuju, dok ono što koristi ljudima ostaje na zemlji. Tako, eto, Allah objašnjava primjere."[1]

Cilj mi je da prikažem našoj omladini jasnu sliku uređenja muslimanske porodice i njegovih jedinstvenih osobitosti kako bi se uz Allahovu, dž.š., pomoć okrenuli svojoj vjeri i uzeli šerijat kao zakon, da budu svjesni i da znaju njegove uzvišene ciljeve i ispravan odgoj kada odluče stupiti u brak i formiranje porodice što će im obezbjediti sreću, smirenost i spokoj gdje će im Allah, dž.š., dati dobar porod u okrilju lubavi, milosti i dobre uzajamnosti i gdje će ih čuvati od sadašnjih džahilijetskih izopačenosti i pokvarenih izazova.

Kada sam nabrojao najvažnije odgojne osobitosti muslimanske porodice pazio sam na to što je porodično zakonodavstvo u Islamu povezanih propisa i jedinstvenih je ciljeva i da u svakom svom dijelu postoji posebna osobitost i velika korist te svako remećenje ili nemar šteti povezanosti tvrđave i povod je za nered, zlo i rušenje zaštitnih zidova.

Uz Allahovu pomoć uspjeo sam da ukratko sakupim propise porodičnog programa u Islamu u okviru dvadeset osobitosti gdje svaka od njih predstavlja blistavu stranu, svetionik upute i središnji pravac što podstiče momke i djevojke

---

[1] Er-Ra'd, 17.

da se ponose svojom jasnom vjerom i podstiče ih da je se pridržavaju dušno, također sam predstavio položaje džahilijetskog uređenja nekada i danas kako bi vjernici bili ubjeđeni da je Allahov zakon za sva vremena i sva mjesta i svaku osobitost sam završio sa uputstvom i opomenom kako bi upozorio muževe, žene, roditelje, na njihovu odgojnu obavezu i upozorio ih od izopačenosti.

Molim Uzvišenog Allaha da sačuva našem umetu vjeru koja mu je najveća blagodat i da ga sačuva na ovome svijetu gdje mu je boravište i da ga počasti na budućem svijetu i životnom putu a ne od onih koji su zalutali i skrenuli i da primi od mene ovaj skromni trud, iskreni u Njegovo ime, koji se slaže sa čistim šerijatom, koristan za vjernike. On sve čuje i On molbi udovoljava, i neka je hvala Allahu Gospodaru svih svjetova.

Ahmed Hasan Karzun
muharrem, 1415. godine po Hidžri
Univerzitet "Ummul – kur'a" u Mekki

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

"I jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju." (Er-Rum, 21.)

Prva osobitost

PODČINJENOST UREĐENJA MUSLIMANSKE PORODICE JASNOM BOŽANSKOM PROGRAMU

Ključni izvor uređenja porodice u Islamu je doktrina Allaha Mudrog Koji je o svemu obavješten i Koji je stvorio čovjeka u najljepšem obliku, stvorio ga je pa ga uspravio, zatim od njega, muškarca, i ženu stvorio uputio ga na ono što je najbolje svjetlom Kur'ana i uputom pouzdanog Poslanika, s.a.v.s., koji ne govori po hiru svome već je to objava koja mu dolazi i koga je Allah, dž.š., poslao kao svjedoka, obveseljivača, opominjača, pozivača Allahu s njegovom dozvolom i kao blistavu svjetiljku. Kao jedna od upotpunjenosti Allahovh ni'meta i Njegove dobrote je to što su svi propisi čistog šerijata došli slažući se sa čovječijom naravi koju je Allah dao čovjeku i obuhvataju jasna pravila koja čine život muslimanske porodice plemenitim i dobrim te muslimani bivaju usrećeni primjenjujući ovaj čisti Božanski princip i oslobađaju se džahilijetske tmine kada slijede njegovo svjetlo, idu putevima spasa i slijede pravi put.

Plemeniti Kur'an govori o ovome pa kaže:

﴿يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ* لَّقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَن
يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَن يُهْلِكَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَمَن فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ
مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

"Kojom Allah upućuje na puteve spasa one koji nastoje da steknu zadovoljstvo Njegovo i izvodi ih, po volji Svojoj, iz

tmina na svjetlo i na pravi put im ukazuje. Nevjernici su oni koji govore: "Bog je-Mesih, sin Merjemin!" Reci: "Ko može spriječiti Allaha da, ako hoće uništi Mesiha, sina Merjemina, i majku njegovu, i sve one koji su na Zemlji? Allahova je vlast i na nebesima i na Zemlji i na onome što je između njih; On stvara šta hoće, i Allah sve može"[1]

Zbog ovoga podčinjenost uređenja muslimanske porodice čistom božanskom principu je njena najveća odlika i ona je temeljna odlika i izvor plemenitosti, on obuhvata sreću i dobro u pravom smislu te riječi i podstiče na duh ljubavi i samilosti (tako da čovjek osjeća da sve stvari u uređenju porodice pridobijaju Božju zaštitu i naklonost i da je sve u njoj određeno zbog neke stvari na Allahovom mizanu (vagi), i da je sam Allah, dž.š., preuzeo uređenje života ove zajednice i direktno nadgledanje odgoja muslimanske skupine i to posebnog odgoja pod Njegovim nadzorom i njeno spremanje za velike obaveze koje im je propisao, dok neprijateljstvo prema ovom principu razljućuje Allaha, dž.š., i iziskuje najžešću kaznu.)[2]

Prednosti koje proizilaze iz podčinjenosti uređenja porodice Božanskom principu

Podčinjenost uređenja muslimanske porodice Božanskom principu se odlikuje time što ostvaruje odgojne prednosti i zakonodavne specifičnosti a spomenut ćemo najvažnije:

- Prvo:

Pokornost Allahu, dž.š., i odazivanje njegovim naredbama: zato što je obaveza svakog muslimana i muslimanke da se pridržava Božanskog programa sa svim njegovim propisima te sa ovom pokornošću musliman postiže nagradu,

[1] El-Maide, 16-17.

[2] U okrilju Kur'ana, 236/1.

mir i sreću porodice i povezanost zajednice i njenu snagu. Plemeniti Kur'an je objasnio ovu vjersku obavezu kao odazivanje Božanskim naredbama i iskrenost u pokornosti i obožavanju Allaha, dž.š., koju musliman time postiže.

Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُم بُرْهَانٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُّبِينًا* فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُواْ بِاللّهِ وَاعْتَصَمُواْ بِهِ فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِّنْهُ وَفَضْلٍ وَيَهْدِيهِمْ إِلَيْهِ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا﴾

"O ljudi, dokaz vam je već stigao od Gospodara vašeg i Mi vam objavljujemo jasnu Svjetlost. One koji budu u Allaha vjerovali i čvrsto se Njegovih propisa pridržavali – On će sigurno u milost svoju i blagodat uvesti, i pravim putem Sebi uputiti."[1]

Plemeniti Kur'an je upozorio na posljedice nepoštovanja Allahovih naredbi, te na nepokornost i izlazak van granica njegovog jasnog zakona:

﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاء الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاء بَعْضِكُم بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

"Ne smatrajte Poslanikov poziv upućen vama kao poziv koji jedni drugima upućujete; Allah sigurno zna one među vama koji se kradom izvlače. Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe."(En-Nur,63.)

Seid Kutb se nadovezao na ovaj ajet slijedećim riječima: "Jer obožavanje od strane ljudi zaslužuje samo Allah, a to je pokornost ljudi samo Allahu Koji nema druga, samo Allah je Taj Koji ljudima postavlja norme u njihovim životima i Allah je Jedan Koji određuje zakone ljudima i On je jedan Koji ljudima postavlja mjere i vrijednosti, životne prilike i uređenje njihovih

---

[1] En-Nisa, 174-175.

zajednica, niko drugi bio individua ili skupina nema ovo pravo a ovo pravo dokazuje božanstvenost."[1]

- Drugo:

Sprovođenje Božanskog metoda je oslonac u imanskom odgoju i popravljanju morala uzimajući u obzir u nuždi i primjenu sudske vlasti, jer ovaj princip odgaja muslimana da bude bogobojazan i da zna da On na njega motri, da osjeća Njegovo nadgledanje, da se boji Njegove kazne i da žudi za Njegovom nagradom, a sve to podstiče srce vjernika da bude budno, da preispituje sebe i da goni sebe da se okiti moralnim odlikama, da lijepo postupa u bračnoj zajednici i da se naoruža nježnošću i blagošću u rješavanju porodičnih problema, da osjeća potpunu odgovornost u odgajanju svoje djece i njihovom nadgledanju kao i činjenju dobročinstva roditeljima. Budnost imanskog srca se smatra ključnim osloncem za lijepo uređenje porodice i najbolji put u neprekidno lijepim bračnim odnosima a sve to u atmosferi ljubavi, spokoja i milosti. A sudska vlast dolazi u nuždi kao ovosvjetski ukor koga zaslužuju bolesne duše, kako bi ih prisilili da poštuju Božija pravila i ponašaju se u skladu sa pravednim zakonom. Zbog ovoga se Božanski zakon koji se odnosi na porodicu odlikuje, jer u sebi sadrži duhovnu imansko-odgojnu i moralnu komponentu s jedne strane i odgojno zastrašivanje s druge strane od suda koji nadgleda koristi muslimana.

- Treće:

Vječitost Allahovog, dž.š., zakona u uređivanju porodice sa postojanim propisima koji su uvijek primjenljivi i pravednog su stanovišta, daleko od drastičnih promjena shodno ljudskom iskustvu, izobličenih požuda i kontradiktornih ljudskih uređenja samom promjenom vremena i mjesta.

---

[1] U okrilju Kur'ana, 596/2.

Kur'an-i kerim se obraća Pouzdanom Poslaniku, s.a.v.s., sa naredbom da sudi po Allahovoj Knjizi i upozorava od slijeđenja strasti pa Uzvišeni kaže:

﴿وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللّهُ وَلاَ تَتَّبِعْ أَهْوَاءهُمْ عَمَّا جَاءكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاء اللّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَآ آتَاكُم فَاسْتَبِقُوا الخَيْرَاتِ إِلَى الله مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ﴾

"A tebi objavljujemo Knjigu, samu istinu, da potvrdi knjige prije objavljene i da nad njima bdi. I ti im sudi prema onome što Allah objavljuje i ne povodi se za prohtjevima njihovim, i ne odstupaj od Istine koja ti dolazi; svima vama smo zakon i pravac propisali. A da je Allah htio, On bi vas sljedbenicima jedne vjere učinio, ali, On hoće da vas iskuša u onome što vam propisuje, zato se natječite ko će više dobra učiniti; Allahu ćete se svi vratiti, pa će vas On u onome u čemu ste se razilazili obavjestiti."[1]

Sejjid Kutb tumači ovaj ajet riječima: "Kur'an je upotpunio ovu vjeru i njome je upotpunjena Božija blagodat prema muslimanima i zadovoljan je da on bude životni program svih ljudi, nema potrebe da se u njemu nešto popravlja ili mijenja, niti da se neki propis zamijeni drugim propisom ili neki od njegovih zakon zamijeni drugim zakonom a Allah je znao kada ga je poslao ljudima da je on za sve ljude i da će on donijeti dobro svim ljudima i da on obuhvata živote svih ljudi do Sudnjega dana."[2]

- Četvrto:

Povezanost njegovih propisa i upotpunjavanje njegovih pravila, jednoća njegovog programa i plemenitost njegovih

[1] El-Maide, 48.
[2] U okrilju Kur'ana, 902/2.

ciljeva: što potvrđuje veličinu uređenja muslimanske porodice i njene specifične osobitosti. Svaki propis ovog uređenja bio veliki ili mali upućuje na ispravnost ovog programa, uspostavljanje Božanske pravde i uspostavljanje ljubavi i milosti a svako zapostavljanje sprovođenja makar i dijelova ovih propisa predstavlja preduslov za nered, remećenje mira i dovodi do haosa u porodici. Također kršenje nekih propisa i pravila kao što je npr. otkrivanje žena, miješanje sa ljudima, zapostavljanje braka ili loš odabir bračnog druga, neizvršavanje porodičnih obaveza, neozbiljno shvatanje vaspitavanja i drugo su počeci rušenja jedinstvenosti i čvrstine porodice i ovo su putevi ka moralnoj kataklizmi, širenju razvrata i propasti zajednice.

Položaj džahilijetskog uređenja:

Pod džahilijetskim uređenjem podrazumjevamo ono uređenje koje se suprotstavilo Allahovom zakonu i uputilo se prema promjenljivoj požudi, posebnim koristima, i ograničenom ljudskom razumu, (dakle, ljudi na bilo kom mjestu i u bilo kom vremenu sude, prigrle i pokore se Allahovom zakonu i oni su u Allahovoj vjeri ili sa druge strane sude i prigrle zakon koji je čovjek stvorio i oni su u džahilijetu, pa ko je taj koji smije da tvrdi da ono što je čovjek propisao i po čemu sudi je bolje od onoga što je propisao Allah i po čemu On sudi.)[1] A istinu je rekao Uzvišeni Allah:

﴿أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾

"Zar oni da traže da im se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje?"[2]

Jedno od očitih stanovišta neispravnog džahilijetskog uređenja i njenih zlih postupaka je na polju uređenja porodice,

[1] U okrilju Kur'ana, 904/2.
[2] El-Maide, 50.

(naime kod Grka žena je bila kao otpadak, kupovala se i prodavala na pijaci, oduzeta joj je sloboda i ugled, uskraćeno joj je bilo nasljedstvo i nije imala pravo da raspolaže svojim sopstvenim imetkom, čovjeku je dato neograničeno pravo da raskine bračnu vezu bez ikakvih pravila... kod Rimljana poglavar kuće je imao pravo da u njegovu porodicu dovede koga hoće od stranaca a izbaci koje hoće od svoje djece putem prodaje, gazda je imao pravo nad kćerkama i sinovima ženama i ženama svojih sinova sve do smrti da ih kazni, proda ili odstrani, on je imao pravo vlasništva, pravo da udaje kćeri i ženi sinove bez njihove saglasnosti... a kod Jevreja neka plemena su smatrala kćerke kao sluge i otac je imao pravo da ih proda... neki Kršćani su došli sa zakonom da je brak prljavština i da se od njega treba udaljiti te da je kod Boga neoženjeni bolji od oženjenog, da je žena šejtanska kapija i Iblisovo oružje za nered i prevaru... Ovaj zapadnjački prezir prema ženi i oduzimanje njenih prava je trajalo tokom cijelog srednjeg razdoblja, tako da ona u njihovim očima nema nikakvog prava da raspolaže sa svojim novcem bez dozvole njenog muža, a Engleski zakon sve do 1805. godine je dozvoljavao čovjeku da proda svoju ženu, a kada je krajem osamnaestog stoljeća izbila Francuska revolucija i oglasila se da je čovjek slobodan ovo nije obuhvatalo i ženu pa je izašao zakon da žene nisu sposobne da sklope ugovore bez dozvole staratelja ako je neudata i ovo je potrajalo sve do 1938. godine kada je ovaj zakon popravljen u korist žene, mada i danas postoje neke zapreke kada su u pitanju postupci udate žene... Kod predislamskih Arapa ženi su bila uskraćena mnoga prava: nije imala pravo nasljeđivanja, nije imala nikakva prava kod njenog muža, razvod braka nije bio brojno ograničen kao ni broj žena niti je žena imala pravo da izabere svoga muža, a neka plemena su bila pesimiste, kad im se rodi žensko dijete zakopavali su je bojeći se siromaštva i bijede.)[1]

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 13-22.

Uputstvo i opomena:

Svim mladićima i djevojkama u islamskom svijetu koji su na putu ka sklapanju braka pozivam ih da upoznaju vaspitne ciljeve šerijatskih propisa u uređenju muslimanske porodice te da iz njih spoznaju Božanski program i njegovu izvanrednost u uređenju muslimanske porodice sa vaspitno-društvenog i etičkog aspekta, da se njim ponose i da se čvrsto njega pridržavaju u svim raznovrsnim aspektima i mudrim naredbama a naročito kada budu osnivali svoje porodice u odnosu prema bračnom drugu, u vaspitavanju djece i u situacijama kada treba spriječiti svađe koje rijetko izbijaju i dr., i da se budno pripaze da ne zalutaju i da ne pođu pokvarenim šejtanskim koracima i prohtjevima nakaradne ćudi, da se uvijek prisjećaju Allahovih riječi:

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلاَ تَتَّبِعُواْ السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾

"I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova; - eto to vam On naređuje, da biste se grijeha klonili."[1]

[1] El-En'am, 153.

Druga osobitost

MOTIV OFORMLJENJA MUSLIMANSKE PORODICE JE BLAGODAT UŽIVANJA U ATMOSFERI MIRA, LJUBAVI I MILOSTI

Osnivanje porodice mladića muslimana proizilazi iz visokih etičkih ciljeva i plemenitih ljudskih motiva, iz kojih proizilazi želja da osnuje dobru porodicu pomoću koje bi se približio svome Gospodaru, da obezbijedi sebi atmosferu duševnog spokoja, smirenosti srca i živi sa porodicom u samilosti, saosjećanju i ljubavi, te da dobije dobar porod i obezbjedi sebi najbolja uživanja u ovom životu i najveću blagodat tako da će biti radostan cijelog života. Allah, dž.š., je nagradio vjernike ovom velikom blagodati i ovim visokim ciljem pa u Kur'anu kaže:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

"I jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju."[1]

U tefsiru ovog ajeta Sejjid Kutb kaže: "Kad god se ljudi prisjete 'Allahove ruke' koja je stvorila za njih od vrste njihove žene, i usadila u njihove duše ova osjećanja i saosjećanja, i učinila da ta veza bude mir za dušu i razum i odmor za tijelo i srce, spokojnost za život i suživot, radost za dušu i misli, i mir za

[1] Er-Rum, 21.

čovjeka i ženu podjednako, u ovome su dokazi za one koji razmišljaju pa spoznaju mudrost Stvoritelja u stvaranju ova dva tijela koja je učinio da se slažu jedno s drugim zadovoljavajući njihove duševne, razumske i tjelesne potrebe koje im omogućavaju mir, spokojnost i smirenost, a u njihovom suživotu ostvaruje se mir, zadovoljstvo, ljubav i milost jer se u njihovom duhovnom, tjelesnom i nervnom sastavu nalaze želje koje dopunjuju jedna drugu, a njihovo povezivanje, slaganje na kraju proizvodi novi život koji predstavlja novo pokoljenje."[1]

Motivi vjernika ka sklapanju šerijatskog braka

Ono što ćemo pojasniti su najistaknutiji ciljevi i odgojne namjere koje vjernik ima kod sebe prilikom oformljenja dobre porodice a prema jasnom Allahovom principu.

Prvo: Pridobijanje Allahove milosti i približavanje Njemu šerijatskim brakom izvršavajući time Allahovo naređenje:

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَى مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاء يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

"Udavajte neudate i ženite neoženjene, i čestite robove i robinje svoje; ako su siromašni Allah će im iz obilja svoga dati. Allah je neizmjerno dobar i sve zna,"[2]

i odazivanje pozivu upućivača ljudi, s.a.v.s., u hadisu kojeg prenosi Ibn-Mes'ud, r.a., da je Resulullah rekao:

"O skupino mladića, ko je u mogućnosti neka se oženi, to je bolje za vaše oči i čestitije za stidna mjesta, a ko nije u mogućnosti neka posti to mu je zaštita."[3]

---

[1] U okrilju Kur'ana, 2763/5.
[2] En-Nur, 32.
[3] Buhari u Sahihu, 237/3.

Drugo: Čuvanje vjere, zaštita duše od činjenja harama ili padanje u razvrat. Allahov Poslanik je ovu plemenitu namjeru potvrdio u hadisu koji prenosi Enes, r.a., da je Allahov Poslanik rekao:

"Kome Allah podari dobru ženu upotpunio mu je pola vjere, pa nek se boji Allaha u drugoj polovini."[1]

Mladić musliman biva nagrađen kada sebe sačuva od zlog razvrata pa svoju strast zadovolji na način na koji je Allah dozvolio kako stoji u hadisu koji prenosi Ebu-Zerr, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"U vašim stidnim mjestima je sadaka', pa ga upitaše: 'O Allahov Poslaniče zar će neko od nas zadovoljiti svoju strast i za to imati nagradu?', pa reče: 'Da li onaj koji svoju strast zadovolji na haram način, da li će biti odgovoran?', Pa su rekli: 'Da. '. Rekao je: 'Isto tako kada zadovolji svoju strast na halal način imat će nagradu.'"[2]

Treće: Ostvarivanje duševnog mira i ispunjavanje sentimentalne praznine

Dok je mlad čovjek osjeća prazninu jer dio njegove ličnosti ne izvršava svoju duhovnu i materijalnu funkciju, tako da osjeća strah i uznemirenost da njegov život ne završi bez cilja i traga ko će ostati poslije njega, te brak ostvaruje mir oba bračna druga i svako od njih ispunjava sentimentalnu prazninu drugog s ljubavlju prema njemu i oslobađa ga ovosvjetske brige i zabrinutosti koja ga obuzima, brak umiruje prirodu duše jer ostvaruje njenu funkciju, zatim, bračni drugovi dobijaju djecu koja im garantuju ostanak i nasljedstvo na ovom svijetu.[3]

---

[1] Taberani.
[2] Muslim u svom Sahihu, 92/7.
[3] Iz knjige: Šta sa ženom, Nuruddin Atr, str. 67.

Kur'an nam je opisao stvarnost povezanosti supružnika u atmosferi uzajamnog mira i u duhu ljubavi i sloge u suri El-Bekare u 187-om ajetu:

﴿أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَآئِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ عَلِمَ اللّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ فَالآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُواْ مَا كَتَبَ اللّهُ لَكُمْ﴾

"Dozvoljava vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama; one su odjeća vaša, a vi ste njihova odjeća. Allah zna da vam je bilo teško, pa je prihvatio pokajanje vaše i oprostio vam. Zato se sada sastajte s njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio..."[1],

(također ono što ostvaruje mir srca, spokoj duše i njeno zadovoljstvo jeste porodično sjedenje, druženje, zabavljanje i bogobojaznost u činjenju ibadeta.)[2]

Četvrto: Uživanje u blagodati čestitog poroda koji garantuje opstanak ljudske vrste i koji će ga naslijediti duhovno i materijalno nakon smrti pa će zaslužiti Allahove zadovoljstvo zbog lijepog odgoja svoje djece, podučavanjem i njihovom zaštitom, biće usrećen njihovom blizinom i druženjem s njima, njihovom poslušnošću i pomoći kada im to bude potrebno. Allah, dž.š., je u slijedećim riječima iskazao dobro koje čini Svojim robovima dajući im potomstvo pa kaže:

﴿وَاللّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾

"Allah za vas stvara žene od vaše vrste, a od žena vaših daje vam sinove i unuke, i ukusna jela vam daje. Pa zašto u laž oni vjeruju, a Allahove blagodati poriču."[3]

---

[1] El-Bekare, 187.
[2] Iz knjige: Ihjau ulumu'd-din, 30/2
[3] En-Nahl, 72.

Također, Kur'an ukazuje na plemeniti cilj braka koji se ogleda u dobijanju poroda:

﴿نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُواْ حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَقَدِّمُواْ لأَنفُسِكُمْ وَاتَّقُواْ اللّهَ وَاعْلَمُواْ أَنَّكُم مُّلاَقُوهُ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ﴾

"Žene vaše su njive vaše, i vi njivama svojim prilazite kako hoćete, a pripremite što i za duše svoje. I bojte se Allaha i znajte da ćete pred Njega stati. A ti obraduj prave vjernike!"[1],

a vjernici uvijek u svojim dovama mole da budu obradovani čestitim porodom ka o što ih Allah opisuje slijedećim riječima:

﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾

"i oni koji govore: "Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju!"[2]

Allahov Poslanik poziva mladića da odabere ženu koja mu može roditi djecu kako bi imao čestiti porod. Prenosi Meakil ibn Jesar da je Allahov Poslanik rekao:

"Ženite se sa rotkinjama, ja ću se ponositi na Sudnjem danu vašom brojnošću među narodima."[3]

Peto: Izvršavanje vadžiba koji se odnosi na čuvanje djece, njihov lijep odgoj, pridobijanje Allahove, dž.š., naklonosti dobrotom poroda i korist od njihove dove. Zbog ovoga se supružnici potpomažu u izvršavanju velikih obaveza u vaspitavanju djece, pa se muž angažuje da zaradi halal imetak kojim će opskrbljivati svoju porodicu, a žena preuzima odgovornost uređenja kuće, spremanja hrane, čišćenja odjeće i enterijera kako bi svojoj djeci pružila potpunu sreću,

---

[1] El-Bekara, 223.
[2] El-Furkan, 74.
[3] Ebu-Davud – Sunen, 542/2, br. 2050.

zadovoljstvo i spokoj. U ovoj atmosferi svi osjećaju volju za životom, a bračni drugovi zbog svega ovoga približavaju se Allahu i dobijaju dvostruku nagradu zbog onoga što rade, kao što kaže Allah, dž.š.:

﴿وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُم بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِندَنَا زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ﴾

"Ni bogatstva vaša ni djeca vaša neće vas učiniti Nama bliskim; samo one koji budu vjerovali i dobra djela činili čeka višestruka nagrada za ono što su radili, i oni će u visokim odajama biti bezbjedni."[1]

Korist roditelja od njihove djece nastavlja se čak i poslije njihove smrti. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada čovjek umre prestaju mu sva djela osim u tri slučaja: trajna sadaka, znanje kojim se ljudi koriste i dobro dijete koje se moli za njega."[2]

Ovo su ukratko visoki ciljevi mladića vjernika kada pristupa braku kojim želi ostvariti svoje želje za oformljenjem dobre porodice, čestitog poroda i uživanjem u atmosferi ljubavi, mira i milosti kojom je Allah, dž.š., počastio Njegove pobožne robove.

Mladić musliman zadovoljavanje svojih tjelesnih strasti posmatra kao sredstvo ka ostvarivanju tih plemenitih ciljeva a ne kao cilj samog zadovoljavanja strasti.

Kada mladić svoju namjeru ograniči samo na zadovoljavanje tjelesnih poriva bez tih dalekosežnih ciljeva on ne može postići traženu sreću iz ovakvog braka sve dok njime vladaju strast i požuda koju zadovoljava na bilo koji račun pa

---

[1] Saba', 37.
[2] Muslim u svom Sahihu, 85/11.

makar to bilo na račun porodičnog mira i duševnog spokojstva, pa makar ga ova namjera odvela u lutanje i pokvarenost a da ne govorimo (da je ograničenje namjere na zadovoljavanje strasti i uživanje samo jedno od ovosvjetskih djela)[1] za koje neće biti nagrađeni zbog nijeta i cilja.

Položaj džahilijetskog uređenja:

U džahilijetskim društvima davno a i sada, pojedinac je imao za cilj da zadovolji svoje tjelesne porive te da slijedi životinjske strasti ma kojim metodom pa makar to vodilo i rušenju porodice, kaljanju ugleda žene, kvarenju čestitog poroda te širenju opakih bolesti.

Šejh Seid Kutb, Allah mu se smilovao, je tumačeći Allahove riječi:

﴿وَاللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَن تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا﴾

"Allah želi da vam oprosti, a oni koji se za strastima svojim povode žele da daleko s pravog puta skrenete"[2],

prikazao njihov zajednički položaj slijedećim riječima: "Oni koji slijede strasti žele da oslobode svoje instikte od svakog vjerskog, moralnog i društvenog sputavanja, žele da oslobode svoje tjelesne strasti od ograničenja i obuzdavanja bilo kakve da su one, a one ne mogu usrećiti srce niti smiriti razum, niti kuća može imati spokojstvo, niti može biti sačuvana čast, niti porodica može biti osnovana, žele da pretvore ljudski rod u stado goveda"[3], zatim spominjući simptome zbrinutosti i duševnog nemira na Zapadu kaže: "Vidio sam u zemljama u kojima nema ograničenja u pogledu otkrivanja tijela i miješanja

---

[1] Ihjau ulumu'd-din, 36/2.
[2] En-Nisa, 27.
[3] U okrilju Kur'ana, 632/2.

polova u svim mogućim varijantama i oblicima da to vodi ka ludim požudama koje se ne gase i ne smiruju te sam posmatrao duševne bolest i komplekse koji se ne stiču osim putem harama i žudnje za drugim tijelom, gledao sam mnoštvo toga, tu tjelesnu nastranost svih vrsta koja je direktan plod potpunog miješanja ljudi i žena, prijateljstva, golotinje tijela izazovnih pokreta, i uočljivih pogleda."[1]

Pa kolika je razlika između duhovno mirne atmosfere i moralne čistoće koja se ostvaruje islamskim principom o razdvajanju muškarca i žene i između tjelesnih poriva i izazova koji vode ka obnavljanju uzbuđenja tijela iz časa u čas.

Šta će ugasiti strasti? Da izađe mladić na posao, da nešto uradi ili da uči, pa da njegove oči ne vide ništa što bi probudilo njegove instikte i vrati se kući mirne duše, čistog razuma i zdravog razmišljanja ili da izađe iz kuće pa da naiđe na raznovrsne podstrekivače strasti sa svih strana i pomoću svih metoda i vještina pa njegovu dušu uzdrmaju i probude njegove porive sve dok ne zadovolji sebe i svoje požude i pogazi pravila zakona i policijsko nadgledanje, ugled supružnika ili rođaka.[2]

Uputstvo i opomena:

Pozivam muslimansku omladinu da im cilj u pogledu braka bude ispravan, u lijepom odnosu, u lijepom moralu, te nježnom međusobnom ophođenju kako bi sačuvali muslimanskoj porodici mirnu atmosferu, rahatluk, moral i kako bi se između supružnika sačuvao duh ljubavi, milosti i kako bi nakon toga bili u mogućnosti da obavljaju svoju odgojnu funkciju. Upozoravam ih da posljedica izlaska iz čistog Allahovog programa koji bi im uništio osobitosti muslimanske

---

[1] U okrilju Kur'ana, 2511/4.
[2] Iz knjige: Svakoj djevojci koja vjeruje u Boga, str. 80.

porodice i njene plemenite specifičnosti, te da ne slijede izobličenu požudu bez slijeđenja Allahove upute usljed odabira bračnog druga radi tjelesnih i stratvenih interesa te nasilja u porodici ili zapostavljanja odgoja žene i djece jer ovo će imati teške posljedice na sreću porodice i njenog spokojstva. A istinu je rekao Uzvišeni Allah:

﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾

"Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode jedino za strastima svojim. A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu? Allah, doista, neće ukazati na pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini"[1]

[1] El-Kasas, 50.

Treća osobitost

ZAŠTITA MUSLIMANSKE ZAJEDNICE OD RAZVRATA BLUDA

Idealno islamsko zakonodavstvo smatra blud jednim od najružnijih djela i najopasnijih zločina jer je on jedini razlog za rušenje porodica, miješanje srodstva i kvarenje morala, zbog toga što je to podmukao metod u kvarenju žene, njenom iskorišćavanju i anuliranju njene odgojne funkcije.

Blud je neminovno sredstvo za rasipanje djece, umnožavanje siročadi, širenje opakih bolesti, izbjegavanje šerijatskog braka i na posljetku rušenje ljudske zajednice.

Zabrana zinaluka i njegova kazna:

Jasni božanski program se odlikuje time što je zauzeo postojan stav u pogledu zabrane bluda i zatvaranju svih vrata koja vode njemu, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا* يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا﴾

" ... i oni koji se mimo Allaha drugom bogu klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; - a ko to radi iskusiće kaznu, patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati."[1]

Islam smatra razvrat bluda djelom koje se kažnjava čije pravo pripada isključivo Allahu, niko tu kaznu ne može otkloniti

[1] El-Furkan, 68-69.

niti se zauzeti, niti je zamijeniti drugom kaznom i s njenim počiniocem postupati sa samilošću i sažaljevanjem, a njegovo kažnjavanje mora biti javno uz prisustvo mnoštva vjernika kako bi opomena bila jača i upečatljivija za duše. Uzvišeni Allah kaže:

﴿الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِئَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ﴾

"Bludnicu i bludnika izbičujte sa stotinu udara biča, svakog od njih, i neka vas pri vršenju Allahovih propisa ne obuzima prema njima nikakvo sažaljenje, ako u Allah i u onaj svijet vjerujete, i neka kažnjavanju njihovu jedna skupina vjernika prisustvuje!"[1]

Tumačeći ovaj ajet Ibn-Kesir je objasnio kaznu za onoga koji je oženjen kao i za neoženjenog pa kaže: "Bludnik ili je nevin odnosno neoženjen ili je oženjen i imao je odnos u ispravnom braku, slobodan, pametan i punoljetan. Kada je u pitanju nevina osoba, neoženjen, kazna za njega je sto bičeva kao što stoji u ajetu, a na ovo dodaju da ga treba protjerati iz zemlje na godinu dana po mišljenju većine, suprotno Ebu-Hanifi koji kaže da nadređeni ima pravo da odluči hoće li ga istjerati ili ne. A kada je u pitanju oženjen čovjek koji je imao odnos u ispravnom braku, slobodan, pametan i punoljetan, on će biti kamenovan."[2]

Učenjaci dokazuju da oženjenog sljeduje kamenovanje do smrti mnogim hadisima od kojih je i hadis koji prenosi Ubade ibn Samit, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Uzmite od mene, uzmite od mene, zaista im je Allah dao izlaz, ako učini blud neoženjen sa neudatom slijedi sto bičeva i protjerivanje godinu, a oženjen sa udatom sto bičeva i kamenovanje"[3]

Od Ebu-Hurejre se navodi da je rekao:

---

[1] En-Nur, 2.
[2] Tefsir Ibn-Kesir, 261/3.
[3] Muslim u Sahihu, 188/11.

"Došao je čovjek Allahovom Poslaniku dok je bio u mesdžidu i zvao ga: 'O Allahov Poslaniče, učinio sam blud', a on mu se nije odazvao sve dok ovo nije ponovio četiri puta, pa kad je protiv sebe posvjedočio četiri puta Resulullah ga je pozvao i upitao: "Jesi li lud?" odgovorio je: "Ne", upitao ga je: "Jesi li oženjen", rekao je: "Da", pa je Resulullah rekao: "Izvedite ga i kamenujte ga!"[1]

Abdullah ibn Abbas - radijjjallahu anhuma - prenosi od Omera ibn Hattaba, r.a., da je rekao: "Uplašio sam se da ne dođe vrijeme kada će neko reći da u Allahovojknjizi nema propisa o kamenovanju, pa zalutaju kršeći farz kojeg je Allah propisao, a zar kamenovanje ne slijeduje onoga ko počini blud a oženjen je, ako postoje jasni dokazi, trudnoća ili priznanje."[2]

Ibn-Kajjim el-Dževzi spominje: "Kazna oženjenog je izvedena na osnovu kazne kojom je Allah kaznio Lutov narod bacanjem kamenja na njih a to je zbog toga što taj razvrat sjedinjuje i blud i homoseksualizam. U oboje i u bludu i u homoseksualizmu je nered koji je oprečan Allahovoj mudrosti Njegovog stvaranja i naredbi.[3]

Strašne posljedice gnusnosti bluda:

Ovaj gnusni zločin, blud, izaziva strašne društvene i moralne poljedice a, također, stvara strašne zdravstvene probleme.

Ibn-Kajjim el-Dževzi, Allah mu se smilovao, je objasnio neke od ovih strašnih društvenih i moralnih posljedica za čovjeka i za ženu pa kaže: "Kada žena učini nemoral osramoti svoju porodicu, muža, rodbinu i natjera ih da pognu glave, a ako zatrudni od bluda pa abortira spojila je blud i ubistvo, a ako ga

[1] Buhari u Sahihu, 177/4.
[2] Buhari u Sahihu, 179/4.
[3] Iz knjige: Prikladan odgovor za onoga koji želi djelotvoran lijek, str. 177.

rodi uvede u svoju porodicu stranca koji ih nasljeđuje i priključi im se u srodstvu. A kada čovjek učini blud, također, dolazi do miješanja srodstva i kvarenja zaštićene žene i njeno izlaganje neredu i propasti, a ovaj veliki grijeh predstavlja propast vjere i ovoga svijeta.

Pa koliko u bludu ima kršenja zabrana, oduzimanja prava i činjenja nasilja kao što je neizbježno siromaštvo, skraćivanje života, a njegov počinioc dobija crnu boju lica i biva omrznut među ljudima, također, njegovo srce biva potrošeno, oboli, obuzme ga strah, žalost i zabrinutost."[1]

Savremena nauka je otkrila strašne i raznovrsne duševne i tjelesne bolesti koje izaziva raširenost bluda i miješanje zabranjenih tijela od kojih je najuočljivija bolest SIDA pred kojom su nemoćni najveći učenjaci medicine, sociologije i pedagogije a ovo je velika mu'džiza islamskog zakonodavstva i jasan dokaz Allahove, dž.š., milosti prema robovima u zabrani ovog velikog zločina.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je prije četrnaest stoljeća upozorio islamski umet od posljedica koje ostavlja iza sebe činjenje ovog razvrata.

Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je rekao:

"Došao nam je Resulullah, s.a.v.s., pa je rekao: 'O skupino muhadžira pet stvari ako budete iskušavani njima i budu među vama utičem se Allahu da ih spoznate. Neće se pojaviti blud u jednom narodu javno a da se ne raširе bolesti koje nisu postojale...' do kraja hadisa."[2]

---

[1] Iz knjige: Prikladan odgovor za onoga koji želi djelotvoran lijek, str. 175.
[2] Ibn-Madže, Sunen, 1332/2, br. 4019.

Vjerski odgoj i jasna pravila su najdjelotvorniji put u spriječavanju zločina zinaluka

Jasno islamsko zakonodavstvo nastoji da pokrene ljudsku sujetu i da probudi imansku svijest te postavi preventivna jedinstvena pravila koja će zatvoriti najopasnija vrata smutnje te zatvori sve prilaze ka njemu i tako spriječi širenje bluda u zajednici.

Vjerski odgoj je ostavljao jake utiske i praktične odlike u suzbijanju ovog strašnog razvrata.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je pohvalio mladića koji se sustegao od bluda bojeći se Allaha i pored mnogih izazova i primamljivosti, pa ga je obradovao da će na Sudnjem danu biti u Allahovom hladu. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Sedmorica će na Sudnjem danu biti u Allahovom hladu kada drugog hlada neće biti." Među njima je spomenuo čovjeka koga je izazivala lijepa i ugledna žena a on je rekao: 'Ja se bojim Allaha.'[1]

Također Allahov Poslanik, s.a.v.s., je spomenuo da počiniocu bluda iman odlazi sa srca u toku tog čina. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Bludnik u času činjenja bluda - prestaje biti vjernik, kradljivac u času dok krade - prestaje biti vjernik i onaj koji pije alkohol u času dok pije - prestaje biti vjernik."[2]

Također ljubomora muža muslimana, koju je Allah, dž.š., usadio u njemu, prema ženi i ljubav vjernika prema njoj proizvodi instikt za njenom zaštitom i odbranom.

---

[1] Sahihul-Buhari, 175/4.
[2] Sahihu-Muslim, 41/3.

Prenosi se da je Sa'd ibn Ubade, r.a., rekao: "Kad bi vidio čovjeka sa mojom ženom isjekao bih ga tupom sabljom", pa je Allahov Poslanik , s.a.v.s., rekao: *"Čudite se Sa'dovoj ljubomori, a ja sam ljubomorniji od njega, a Allah je ljubomorniji od mene."*[1]

Nakon ovoga dolaze jedinstvena praktična pravila da spriječe izazove i motive fitneta u različitim njegovim formama počev od obaveze obaranja pogleda, zabrane miješanja muškaraca i žena kao i otkrivanja, te zabrana osamljivanja sa strankinjom i obaveza nošenja hidžaba, zabrana njenog putovanja osim sa mahremom te podsticanje omladine na brak i druga pravila koja ćemo uz Allahovu pomoć spomenuti kasnije.

Jedno od veoma važnih odgojnih pravila koja spriječavaju širenje bluda, svađu među bračnim drugovima, te spriječavaju neistinite optužbe i sumnje jeste to što je Islam zabranio potvoru čestitih žena osim poslije jasnih dokaza, pa Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاء فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾

"One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to s četiri svjedoka, sa osamdeset udara biča izbičujte i nikada više svjedočenje njihovo ne primajte; to su nečasni ljudi."[2]

Također Islam je propisao proklinjanje između supružnika kada je optuži za blud a nema jasne dokaze kao što kaže naš Gospodar:

﴿وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاء إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِي* وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ* وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَنْ تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ* وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾

[1] Sahihul-Buhari, 264/3.
[2] En-Nur, 4.

"A oni koji okrive svoje žene, a ne budu imali drugih svjedoka, nego su samo oni svjedoci, potvrdiće svoje svjedočenje zakletvom Allahom, i to četiri puta da, zaista govore istinu, a peti put da ga pogodi Allahovo prokletstvo, ako laže! A ona će kazne biti pošteđena, ako se četiri puta Allahom zakune da on, doista, laže, a peti put da je stigne Allahova srdžba, ako on govori istinu!"[1]

Ovo proklinjanje završava razvodom braka između čovjeka i žene...

Navodi se da je Ibn-Omer, r.a., rekao: *"Resulullah je naredio da se čovjek od ensarija i njegova žena zakunu o vlastitoj nevinosti pa ih je razdvojio."*[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijetsko uređenje ima suprotan, nemaran i oprečan odnos prema čistoj prirodi u borbi protiv zla bluda i njegovih motiva suprotno svim nebeskim objavama pa je otvorio horizonte za miješanje spolova i zanemario gušenje izazova, samoobuzdavanja sve dok se nije raširio razvrat u njihovom društvu, pokvario im moral, izazvao mnoštvo nezbrinute djece, opakih bolesti i kafirska, džahilijetska zajednica zbog miješanja tijela izložena je veneričnim bolestima kao što je sifilis i triper kojeg prenosi zarazna bakterija i na kraju otkrivanje opake bolesti SIDE.

(Izvršni direktor Svjetske organizacije zdravlja na otvaranju 2. svjetske konferencije povodom virusa side kod djece i žena naglasio da će do 1993. godine broj oboljelih od side biti više od milion žena a 2000. godine taj broj će dostići više od trinaest miliona oboljelih žena a oko četiri miliona je već umrlo.

---

[1] En-Nur, 6-9.
[2] Muslim u Sahihu, 127/9.

Ova bolest je ključni uzrok umiranja punoljetnih žena u devet glavnih američkih gradova tako da je tijelo jedini uzrok oboljevanja od ove bolesti.)[1]

Također postoje javni statistički podaci o broju oboljelih od SIDE. (U Americi se godine 1986. ovaj broj popeo sa 46 100 na 371 086 do sada, a u Evropi sa 6 871 na 92 472 osobe, u Aziji sa 142 na 3651, u Africi sa 3 436 na 227 577 osoba. Ovi podaci ne obuhvataju slučajeve koji nisu evidentirani a njih ima na stotine i na hiljade.)[2]

Kafirsko-džahilijetsko izmišljeno uređenje je postavilo neke čudne granice u pogledu kažnjavanja za blud u njenim kaznenim zakonima.

(Tako da blud okarakterisan kao izdaja bračne veze samo u slučaju kada oženjen čovjek bude sa ženom, koja mu nije žena ili udata žena bude sa čovjekom koji joj nije čovjek i oni se smatraju učesnicima u zlodjelu, a biće kažnjeni za ovu prevaru jedino ako se ona desi u bračnoj kući i na osnovu tvrdnje njenog muža, a čovjek ima pravo da spriječi sprovođenje kazne nakon proglašenja kazne ako se ne bude suprotstavljao njenom nemoralu.)[3]

Uputstvo i opomena:

Svakom mladiću muslimanu koga su već nadvladale njegove strasti i navode ga na misli da počini blud neka dobro i oprezno posluša o susretu između učitelja, upućivača, mudrog odgajatelja, Poslanika, s.a.v.s., ovog umeta i između mladića koji je želio počiniti blud pa ga je Allah uputio na dobro i udaljio ga

---

[1] Iz novina: Bliski Istok, br. 5398, 22 3. 1414. godine po Hidžri.
[2] Iz novina: Islamski svijet, br. 1332, 10-16/5/1414. godine po Hidžri.
[3] Uticaj sprovođenja kazne u zajednici Šejh Muhamed Hatir – Treći dio, str. 252.

od šejtanovih stopa nakon ovog susreta pa je očistio svoju dušu i zaštitio svoje stidno mjesto.

Od Ebu-Umame, r.a., se prenosi da je rekao:

"Došao je mladić Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., pa mu rekao: 'O Allahov Poslaniče, dozvoli mi da učinim nemoral', pa je narod pojurio ka njemu grdeći ga i govoreći polako, stoj! A Allahov Poslanik mu je rekao: 'Priđi malo bliže', pa je prišao blizu njega a on mu je rekao: 'Da li bi to poželio svojoj majci', rekao je: 'Ne, tako mi Boga, Allah me učinio tvojom otkupninom', Allahov Poslanik je rekao: 'Niko to ne voli svojim majkama', pa je rekao: 'Da li bi volio to svojoj kćerki? ''Ne, tako mi Boga, Allah me učinio tvojom otkupninom', reče Resulullah: 'Niko to ne voli svojim sestrama', reče: 'Da li bi to volio svojoj tetki (po ocu)?', odgovori: 'Ne, tako mi Boga, Allah me učinio tvojom otkupninom', reče Poslanik: 'Niko to ne voli svojim tetkama', rekao je: 'Da li bi volio to svojoj tetki (po majci)?' reče: 'Ne, tako mi Boga, Allah me učinio tvojom otkupninom', rekao je: 'Tako mi Boga, niko to ne voli svojim tetkama', pa je stavio ruku na njega i rekao: 'Bože moj, oprosti mu grijehe, očisti mu srce, zaštiti mu stidno mjesto', i nakon ovoga ovaj mladić nije više na to pomišljao."[1]

Obveseljavajući one koji se pokoravaju Allahu i Poslaniku, s.a.v.s., i boje se Allaha, Allah, dž.š., kaže:

﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَخْشَ اللَّهَ وَيَتَّقْهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ﴾

"Oni koji se Allahu i Poslaniku Njegovu budu pokoravali, koji se Allaha budu bojali i koji od Njega budu strahovali – oni će postići ono što budu željeli."[2]

[1] Ahmed, Musned, 257/5 a spomenuo ga je Hejsemi u Mudžmeu zevaidu, 129/1.
[2] En-Nur, 52.

Četvrta osobitost

ISPRAVNOST PORIJEKLA U MUSLIMANSKOJ ZAJEDNICI

Ulema se složila da je obaveznost čuvanja porijekla i časti kao jedna od pet najbitnijih stvari, nakon obaveznosti čuvanja vjere, duše, pameti i imetka. Zbog ovoga jedan od najvidljivijih ciljeva islamskog programa u uređenju porodice je da njeni članovi budu istinskog porijekla i ispravnog srodstva, kako u nju ne bi dospio neko ko je stranac i nema njeno porijeklo, i kako ne bi iz nje izišao neko ko ima njeno ispravno zakonsko porijeklo, te zbog ovoga ovo očito islamsko zakonodavstvo štiti porodične interese te učvršćuje veze između članova jedne porodice, štiti njihova uzajamna prava u atmosferi saosjećanja i u duhu ljubavi i milosti.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je objasnio odlike ispravnosti porijekla u hadisu koji prenosi Ebu-Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Upoznajte rodbinu s kojom vas vežu rodbinske veze, doista održavanje rodbinskih veza proizvodi ljubav u porodici, uvećava imetak i produžuje život."[1]

Zabranjivanje običaja posinovljavanja u islamu

Sprovodeći ove vaspitne norme i visoke ciljeve Kur'an je zabranio običaj posinovljavanja i naredio je da one koje su posinili vežu sa njihovim pravim porijeklom jer je ovo kod Allah ispravnije i bolje.

---

[1] Tirmizi, Sunen, 309/4, br. 1979.

﴿مَّا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِّن قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ اللَّائِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكُمْ قَوْلُكُم بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ* ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ فَإِن لَّمْ تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾

"Allah nijednom čovjeku dva srca u njedrima njegovim nije dao, a ni žene vaše, od kojih se ziharom rastavljate, materama vašim nije učinio, niti je posinke vaše sinovima vašim učinio. To su samo vaše riječi, iz vaših usta, a Allah istinu govori i na pravi put izvodi. Zovite ih po očevima njihovim, to je kod Allaha ispravnije. A ako ne znate imena očeva njihovih, pa, braća su vaša po vjeri i štićenici su vaši. Nije grijeh ako u tome pogriješite, grijeh je ako to namjerno učinite; a Allah prašta i samilostan je."[1]

Ibn-Kesir je objasnio stav islama po pitanju posinaka u tefsiru ovog ajeta pa kaže: "Ovo je naredba koja derogira ono što je bilo dozvoljeno u početku Islama, da posinjenu djecu oslovljavaju kao da su njihova, pa je Islam naredio da ih zovu po njihovim pravim očevima, i ovo je pravda, dobročinstvo a i ispravnije... a oni su sa njima postupali kao sa svojom djecom sa svih aspektima u pogledu osamljivanja sa zabranjenima zbog srodstva kao i u drugim stvarima i zbog ovoga je Allah, dž.š., dozvolio brak sa ženom posinka, pa se Allahov Poslanik, s.a.v.s., oženio sa Zejneb bint Džahš, r.a., koju je bio otpustio Zejd ibn Haris, r.a., pa Allah, dž.š., u suri El-Ahzab[2] kaže:

﴿وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا﴾

[1] El-Ahzab, 4-5.
[2] Tefsir, Ibn-Kesir, 467/3.

"A kad ti reče onome kome je Allah milost darovao, a kome si i ti dobro učinio: "Zadrži ženu svoju i boj se Allaha" – u sebi si skrivao ono što će Allah objelodaniti i ljudi si se bojao, a preče je da se Allaha bojiš. I pošto je Zejd s njom živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali kako se vjernici ne bi ustručavali više da se žene ženama posinaka svojih kad se oni od njih razvedu – kako Allah odredi, onako treba da bude."[1]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upozorio na opasnost uvođenja stranog djeteta u porodicu kojoj ne pripada ili da otac zaniječe porijeklo svog pravog djeteta.

Navodi se od Ebu-Hurejre, r.a., da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je objavljen ajet o proklinjanju da je rekao:

"Žena koja dovede u svoj narod dijete koje nije od njih, ne može od Allaha očekivati ništa i Allah je neće uvesti u Njegov džennet, a bilo koji čovjek koji zaniječe dijete a ono pripada njemu Allah će ga napustiti i osramotiti na Sudnjem danu pred prvim i zadnjim generacijama."[2]

Od Sa'da, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko sebe proziva po nekom drugom a zna da mu nije otac, džennet mu je zabranjen, pa sam ovo prenio Ebu-Bekru a on mi je rekao: I ja sam ovo čuo od Allahovog Poslanika i zapamtio."[3]

Ebu-Hurejre,r.a., navodi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ne odričite se svojih očeva, ko se odrekne svoga oca učinio je kufr."[1]

---

[1] El-Ahzab, 37.
[2] Nesai – Sunen, 179/6.
[3] Sahihul-Buhari, 170/4.

Zabranjivanje imena zbog pomiješanosti srodstva:

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upozorio na miješanje sjemena u materici žene i širenja vanbračne djece.

Od Ruvejfa bin Sabita, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko vjeruje Allaha i Sudnji dan neka od njegovog sjemena ne bude tuđe dijete."[2]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Za dijete postelja a za bludnika kamenovanje."[3]

Imam En-Nevevi se na ovaj hadis nadovezao slijedećim riječima: "Kada čovjek nabavi ženu ili robinju pa ide u postelju s njom i ona mu rodi dijete u mogućem vremenu to dijete postaje njegovo i nasljeđivat će se između sebe uzajamno, i na njih se odnose ostali propisi bez obzira na to da li ono ličilo na njega ili ne, a ovo vrijeme mogućnosti je šest mjeseci od kako su zajedno, zatim prenosi govor Kadi Ijada, r.h.m., da je bio običaj u džahilijetu da se pripajaju vanbračna djeca, i uzimali su robinje da čine blud s njima, pa za koga bi majka djeteta tvrdila da je njegovo njemu bi ga pripojili, pa je došao Islam i zabranio ovo a naredio da se dijete da pravom ocu."[4]

Od Mejmune, r.a., se prenosi da je rekla:

Čula sam Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: "Moj umet će biti dobro sve dok se ne rašire vanbračna djeca, Allah će im poslati kaznu."[5]

---

[1] Sahihul-Buhari, 170/4.
[2] Tirmizi – Sunen, 437/3, br. 1131.
[3] Muslim u svom Sahihu, 37/10.
[4] Komentar Nevevija na Sahihu-Muslim, 38,39/10.
[5] Ahmed sa dobrim senedom, 333/6.

Prava i obaveze koje se nameću prilikom tačnosti porijekla:

Na osnovu ispravnosti porijekla nameću se prava i obaveze za svakog ko je povezan sa muslimanskom porodicom sa ispravnim korijenom srodstva a također ova prava i obaveze se ne tiču onog koji nije povezan rodbinski. Najvažnija prava i šerijatske obaveze su:

Prvo: Obaveza porodičnog nadgledanja koju snose roditelji u porodici jer su oni obavezni da vaspitaju, poduče, odgoje i pruže djeci ljubav, nježnost i osjećajnost i zadovolje njihove potrebe u hrani, odjeći, smještaju i zdravlju a ovo će biti uzvraćeno ispunjavanjem haka (prava) roditelja, posebno kad su slabi i potrebno im je da ih njihova djeca nježno gledaju i pruže im utočište ako su u ispravnom srodstvu sa njima.

Drugo: Smatranje rođenog djeteta zabranjenim za ženidbu zbog srodstva sa članovima porodice: muškarcima i ženama, a to su: roditelji, djedovi, nane, braća, sestre, amidže, tetka po ocu, daidže i tetke - brak sa njima je zabranjen i dozvoljeno je miješanje sa njima.

Treće: Pravo nasljeđivanja kako bi onaj koji je povezan sa članovima porodice zakonskim porijeklom bio muškarac ili žensko uzeo pravo koji ostavlja onaj koga on nasljeđuje shodno zakonom određenom nisabu koji mu pripada i kako bi članovi njegove porodice koji su vezani sa njim zakonskim porijeklom uzeli pravo u njegovoj zaostavštini nakon njegove smrti, radi postizanja jednakosti među šerijatskim nasljednicima. Čisti šerijat je zabranio oporuku nekom od nasljednika zbog postojanja tačno određenog prava koje mu pripada i kako ne bi onaj koji nasljeđuje uzeo više nego što mu je Allah odredio odlikujući se nad ostalim nasljednicima.

Pravedno islamsko zakonodavstvo zabranjuje posincima, usvojenoj i vanbračnoj djeci posebna šerijatska prava koja su vezana za istinske srodnike štiteći njihova prava i poštujući Allahove propise (jer je pravedno i ispravno da se dijete zove po njegovom ocu, pravedno je to zbog roditelja koji je rodio svoje dijete iz živoga svoga komada, a pravedno je i zbog djeteta koje nosi ime svoga oca: oni nasljeđuju jedan drugoga, međusobno sarađuju, dijete stiče pravo da naslijedi oca u cjelini, da predstavlja sebe i osobine svojih očeva i djedova. Ona se proteže i na to da pravo sinovstva stiče samo pravi roditelj i samo se njemu daje ta osobenost.

Pravo sinovstva pripada samo istinitom djetetu, ono ne može praviti izbor u tome.)[1]

Uzimajući sve ovo u obzir pravedni Allahov zakon ne zabranjuje da se staramo o siročadima sa različitih aspekata; odgojnog, saosjećajnog, materijalnog, da im pružamo pomoć a sve to uzimajući u obzir obavezu islamskog bratstva koje nas veže sa njima i ljudsku plemenitost a ne porodičnom vezom s lažnim porijeklom.

Položaj džahilijetskog uređenja:

Predislamski džahilijet je odslikavao jedan sramotni prizor koji se manifestuje u miješanju porijekla i širenju razvrata javno, a današnji džahilijet doživljava istu sramotu u kojoj se odigravaju razna zlodjela, tako da dolazi do miješanja porijekla, povećava se broj napuštene djece, kao i vanbračne djece.

Aiša, r.a., nas obavještava o različitim oblicima braka u prvom džahilijetu, pa Urve ibn Zubejr, r.a., prenosi da mu je Aiša, r.a., žena Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekla: "Brak u džahilijetu je imao četiri vrste:

---

[1] U okrilju Kur'ana, 2825/5.

- brak koji je sličan braku današnjih ljudi: čovjek prosi čovjeku kćerku, da joj dar pa je oženi.

- druga vrsta braka je: čovjek bi rekao svojoj ženi kada ti prestane menstruacija idi kod drugog čovjeka pa spavaj s njim, pa joj njen muž ne prilazi sve dok se ne obznani da je zatrudnjela sa drugim čovjekom, a kada trudnoća bude vidljiva on joj prilazi kad želi, a ovo radi isključivo da bi imao dijete i ovaj brak se naziva nikahu'l-istibda' – traženje da je obljubi.

- brak gdje se sakupi grupa ljudi manja od deset i imaju svi odnos sa jednom ženom, pa kada zatrudni i rodi dijete ode kod njih i okupi ih pa im kaže: "Znate šta se sve desilo, ja sam rodila ovo dijete i ono je tvoje.", uperivši prstom na koga želi, tako da taj čovjek ne može da odbije to dijete.

- četvrti brak je brak u kome se sakupi više ljudi i koji god se pojavi ima sa njom odnos, a to su prostitutke koje su na svojim vratima postavile znakove i ko god želi može da dođe kod nje pa kada zatrudni i rodi dijete sakupe se svi i pozove one koji prepoznaju[1] dijete po ocu i daju dijete onome na kog se ono liči, on uzme dijete i ne može da ga osporava, pa kada je došao Muhammed, a.s., srušio je ovakve brakove i ostao je ovaj koji postoji samo danas. "[2]

Savremena džahilijetska društva ovome dodaju požudu i neljudskost u trgovini sa djecom.

(Državna sredstva koja su zadužena za zaštitu djece potvrdila su da je trgovina djecom zauzela maha koji izaziva zabrinutost, nakon što su se pojavile organizacije koje se bave tim operacijama i nakon što se povećao broj slučajeva prodaje

---

[1] KAFE-KIJAFE / To su oni koji su vješti da prepoznaju dijete po ocu kako bi mu se dalo.
[2] Sahihul-Buhari, 248/3.

pod plaštom posinovljavanja, također postoje mnogi nejasni mračni putevi koji olakšavaju posrednicima da se kriju iza toga.[1]

Otkriveno je da su neke prijašnje komunističke vlade uzimale dolare i marke za djecu pod pokroviteljstvom određenih kuća za zabrinjavanje djece i to one koja imaju lijep izgled kao preduslov za prodaju.

Svjedok ove činjenice je Rumunija nakon revolucije 1989. godine, što se desilo, također, i u Mađarskoj, Poljskoj i Rusiji.

Svjetske organizacije su potvrile da je trgovina djecom veoma unosan posao, a u Rusiji je aktivno osam američkih organizacija koje spekulišu svjetskim tržištem za prodaju djece.)

Uputstvo i opomena:

Jedna od veoma pokuđenih stvari koje uobičavaju mnogi muslimani prilikom posinovljavanja je zaštita djece koju su uzeli iz nekih bolnica ili nađu na putu pa se obavežu da ga odgoje i da ga uvedu u javne spise da je njihovo po porijeklu i tako učine veliki grijeh uvodeći stranca u svoju porodicu koji će nasljeđivati i tako će pravim nasljednicima oduzet jasno određeni dio koji bi im pripao da ne postoji ovaj posinak a Allah, dž.š., kaže:

﴿وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾

"A onoga ko se bude protiv Allaha i Njegova Poslanika dizao i preko granica Njegovih propis prelazio – On će u vatru baciti, u kojoj će vječno ostati; njega čeka sramna patnja."[2]

---

[1] Iz novina: Islamski svijet, br. 1346.
[2] En-Nisa, 14.

Peta osobitost

ZAŠTITA ŽENE MUSLIMANKE OD TUĐIH POGLEDA I MIJEŠANJA UZ NAREDBU NOŠENJA HIDŽABA

Plemeniti ciljevi preventivnih mjera:

Jedna od Allahovih plemenitosti i dobrote prema islamskom ummetu je to što se Božanski program za uređenje porodice odlikuje postavljanjem jasnih preventivnih pravila i obezbjeđivanjem dobre odgojne atmosfere kao preduslov za gušenje smutnje i nereda, te gušenje misli o razvratu i približavanje njemu.

Jasni islamski zakon je propisao posebne praktične mjere koje štite ponos muslimanke, čuvaju njenu čednost, dostojanstvo i bogobojaznost od opasnosti zla i sumnje i čuvaju je od postupaka glupih i od lukavosti i tupoglavih i tako se ostvaruje zaštićenost društva od smutnje žene, njenog izazivanja i zavođenja a ovo je ono od čega je upozorio Muhammed, s.a.v.s.

Prenosi se od Usame bin Zejda, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Nakon moje smrti ne postoji veća smutnja za ljude od žena."[1]

"Zbog ovoga je jedna od najvećih islamskih obaveza kojom je Allah,dž.š., obavezao ženu da priguši oružje svog fitneluka ispred ljudi onoliko koliko može kako ne bi zapao u lahkoumnost na ovom iskušenju ili ispitu."[2]

---

[1] Sahihul-Buhari, 242/3.

[2] Iz knjige: Svakoj djevojci koja vjeruje u Boga, str. 13

Sejjid Kutb objašnjava ciljeve ovih moralnih pravila: "Islam cilja da formira čistu zajednicu u kojoj se strasti ne pokreću u svakom trenutku niti se u njoj krv i meso ne uzburkavaju svaki čas, radi neprekidnog izazivanja vode do strastvenog ognja koji se ne gasi niti se umiruje a strastveni pogledi, izazovni pokreti, otkriveni ukrasi, golo tijelo ne vode ničemu osim potpaljivanja ludog životinjskog ognja... najbezbjedniji put je suzbijanje ovih provokacija tako da one teku svojim prirodnim tokovima."[1]

Američki učenjak Sali Džan Marš nakon što je primila islam je rekla: "Ova pravila idu u prilog ženi muslimanki lično, u prilog dobru porodice njenoj jačini i snazi, i na kraju ona su dobra za čitavo islamsko društvo uopšte."[2]

Vidovi odgojnih pravila za zaštitu žene muslimanke:

Jedno od najuočljivijih pisanih pravila jeste želja za suzbijanje podsticaja skrivenih strasti te zatvaranje vrata zla i nereda, zabranjivanje širenja razvrata, a ta pravila ne oslobađaju bilo kog nastranog koji zasluži pravednu kaznu a ona su sljedeća:

Prvo: Zabranjivanje gledanja u tuđu ženu i tuđeg čovjeka:

Zato što je zabranjeni pogled strelica bluda i to je prvi korak ka pokretanju strasti te razmišljanju o razvratu, zbog ovoga je časni Kur'an zabranio gledanje u tuđe žene i tuđe ljude kako bi zabranio svaki nered i svaki podsticaj:

1. Obaveza čuvanja pogleda ljudi od onoga što im je Allah zabranio:

---

[1] U okrilju Kur'ana, 2511/4.

[2] Iz knjige: Govore o Islamu, Imaduddin Halil, 433.

Kur'an je propisao jasan propis o zabrani gledanja ljudi u tuđe žene pa kaže:

﴿قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade."[1]

Tumačeći ovaj ajet Ibn-Kesir u svome tefsiru kaže: "Ovo je naredba od Allaha, dž.š., Svojim pokornim robovima da obore poglede od onoga što im je zabranio i da ne gledaju osim u one koje su im dozvoljene a da obore poglede od onih koje su mu zabranjene, a ako se desi da namjerno pogleda u ono što mu je zabranjeno neka brzo vrati pogled."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s, je potvrdio obaveznost obaranja pogleda i objasnio njegovu imansku korist.

Od Džerira bin Abdullaha, r.a., se prenosi da je rekao:

"Pitao sam Allahovog Poslanika o iznenadnom pogledu pa mi je naredio da skrenem pogled."[3]

A od Berida, r.a., se navodi da je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao je: "O Alija, ne slijedi pogled za pogledom, zaista je prvi tvoj a drugi nije tvoj."[4]

Od Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao,:

"Pogled je jedna od Iblisovih strelica, ko ga napusti iz straha biće mu zamijenjen imanom čiju će slast osjetiti u srcu. "[1]

---

[1] En-Nur, 30.
[2] Tefsir, Ibn-Kesir, 282/3.
[3] Sahihu-Muslim, 139/14.
[4] Ebu-Davud, Sunen, 610/2, br. 2149.

Također muslimanski pjesnik se izjasnio o zabranjenom pogledu i njegovim strašnim posljedicama pa je rekao:

[1]Svako zlo, izvor mu je pogled
velika vatra se rađa iz sitnih iskrica
Koliko pogleda iz srca vlasnika je
kao strijela iz luka. [1]

Fakihi su također objasnili zabranu gledanja u tuđu ženu: punoljetnom čovjeku je zabranjen pogled u tuđu slobodnu punoljetnu ženu, pa makar i u zavezanu kosu - bez nužde, odraslom čovjeku je zabranjen pogled u onu prema kojoj ne osjeća strast kao npr. u staricu ili osim njenog lica. Što se tiče pogleda radi liječenja dozvoljeno je gledati u mjesta koja se liječe.[2]

2. Zabrana gledanja žene u tuđeg čovjeka:

Također plemeniti Kur'an je zabranio ženi da gleda u tuđeg čovjeka pa kaže:

﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا
ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ
آبَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ
أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُوْلِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ
لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاء وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا
إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

"A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje, i neka vela svoja spuste na grudi svoje; neka ukrase svoje ne pokazuju

---

[1] Taberani.

[2] Iz knjige: Tevdihu'l-ahkam ve bulugu'l-meram, šejh Abdullah El-Besam, 353/4.

drugima, to mogu samo muževima svojim, ili očevima svojim, ili očevima muževa svojih, ili sinovima svojim, ili sinovima muževa svojih, ili braći svojoj, ili sinovima braće svoje, ili sinovima sestara svojih, ili prijateljicama svojim, ili robinjama svojim, ili muškarcima kojima nisu potrebne žene, ili djeci koja još ne znaju koja su stindna mjesta žena; i neka ne udaraju nogama svojim da bi se čuo zveket nakita njihova koji pokrivaju. I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite."[1]

Ibn-Kesir tumačeći ovaj ajet u svom tefsiru kaže: "Mnogo učenjaka je mišljenja da je ženi zabranjeno da gleda u stranca sa strašću ili bez nje. Ovo dokazuju hadisom Ummu-Seleme, r.a., da je rekla:

"Bila sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i kod njega je bila Mejmuna pa je došao Ibn Ummi-Mektum i to nakon naredbe o hidžabu pa je Allahov Poslanik rekao: 'Zaklonite se od njega', ja sam rekla: 'O Allahov Poslaniče, zar on nije slijepac, ne vidi nas niti nas zna?' Pa je Allahov Poslanik rekao: 'A zar ste vi slijepe? Zar ga ne vidite?' "[2]

Drugi učenjaci kažu da je dozvoljeno gledati u stranca bez strasti, ovo dokazuju hadisom Aiše, r.a., da je rekla[3]:

"Allahov Poslanik me je prikrivao svojim ogrtačem dok sam gledala Abesince kako se igraju u mesdžidu kako bi im bila odbojna."[4]

Drugo: Zabrana osamljivanja sa tuđom ženom i miješanja sa njom:

Islam je učinio haramom osamljivanje sa tuđom ženom i miješanje sa njom u ma kakvim okolnostima, jer je u tome opasnost od izazivanja strasti tijela te sumnje, kako ne bi dali

---

[1] En-Nur, 31.
[2] Tirmizi-Sunen, 102/5.
[3] Sahihul-Buhari, 266/3.
[4] Tefsir, Ibn-Kesir, 284/3.

priliku glupacima da napadnu ženu, i podstaknu je na razvrat milom ili silom, zbog ovoga je Kur'an plemeniti upozorio od opasnosti osamljivanja u najjednostavnijoj formi pa kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَن يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَى طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَن تَنكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِن بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا﴾

"O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate dok se ono zgotovi; tek kad budete pozvani, onda uđite, i pošto jedete, raziđite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine. A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca. Vama nije dopušteno da Allahova Poslanika uznemirujete niti da se ženama njegovim poslije smrti njegove ikada oženite. To bi, uistinu, kod Allaha, bio veliki grijeh!"[1]

Sejjid Kutb kaže tumačeći ovaj ajet: "Ovo je čistije za srca sviju nas i niko drugi ne može reći da je miješanje i skidanje zastora te sloboda u razgovaranju, susretanju i druženju između polova, čistije za srca i čestitije za duše, bolje je za suzbijanje strasti i podsticanje oba pola na kulturu, uljepšavanje osjećanja, ponašanja i drugog, što govore slabi, lakomislni, neuki i ograničeni Allahovi robovi."[2]

Plemeniti Kur'an je podučio ženu muslimanku o lijepom razgovoru i najboljem metodu prilikom razgovora pa kaže:

---

[1] El-Ahzab, 53.
[2] U okrilju Kur'ana, 2878/3.

﴿يَا نِسَاء النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاء إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا﴾

"O žene Vjerovjesnikove, vi niste kao druge žene! Ako se Allaha bojite, na sebe pažnju govorom ne skrećite, pa da u napast dođe onaj čije je srce bolesno, i neusiljeno govorite!"[1]

Sejjid Kutb tumačeći ovaj ajet kaže: "Allah im je zabranio kada govore sa strancima da u njihovom govoru bude nježnosti i uljepšavanja glasa koji podstiče strasti ljudi i njihove instikte, požudu bolesnih srca i uzburkava njihove želje tako da između žene i stranca ne smije biti dotjerivanja glasa, besmislenog govora niti šale niti zabave niti smijeha kako to ne bi bio preduslov za nešto drugo."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., hvaleći svoju kćerku Fatimu, r.a., zbog njenog svojstva da je najbolja žena kada je Alija, r.a., bio kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekao je:

"Šta je najbolje za ženu?' pa su ćutali, kaže Alija, r.a., kada smo se vratili upitao sam Fatimu šta je najbolje kod žene?, rekla je: 'Da je ne vide ljudi', kada sam spomenuo ovo Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekao je: 'To je Fatima, dio mene.'"[3]

Također Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio osamljivanje sa ženom iz bilo kojih razloga. Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Čovjek se ne smije osamljivati sa ženom osim uz prisustvo njenog mahrema."[4]

Resulullah, s.a.v.s., je zabranio rođacima muža da ne ulaze kod njegove žene jer je od njih fitneluk još žešći. Od

---

[1] El-Ahzab, 32.
[2] U okrilju Kur'ana, 2859/5.
[3] Bezar – Mu'džemu'zžzevaid, 258/4.
[4] Sahihul-Buhari, 266/3.

Ukbeta bin Amira, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"'Čuvajte se od ulaska kod žena', pa je jedan od ensarija upitao: 'A šta je sa djeverom?', Allahov Poslanik je odgovorio:' Djever je smrt.'"[1]

Resul, s.a.v.s., je zabranio da žena putuje bez mahrema i da se kod nje ulazi bez mahrema. Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"'Žena ne smije putovati osim sa mahremom, niti čovjek smije ući kod nje a da nema mahrema', pa mu je rekao jedan čovjek: 'O Allahov Poslaniče, želim da idem u tu i tu vojsku a žena želi da ide na hadž', pa mu Resul reče:'Idi sa njom.'"[2]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Žena ne smije poći na put koji traje noć i dan bez mahrema."[3]

Treće: Zabrana otkrivanja i ulepšavanja žene prilikom izlaska radi obaveza

Od jasnih pravila koja štite od fitneluka i približavanja razvratu jeste poziv Božanskog programa da žena muslimanka ostane u kuću i da ne izlazi iz nje osim u nuždi i to pokrivena. Ovo najbolje odslikavaju Allahove, dž.š., riječi,:

﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

"U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte, i molitvu obavljajte i zekat dajite, i Allaha i

---

[1] Sahihul-Buhari, 266/3.
[2] Sahihul-Buhari, 219/1.
[3] Tirmizi – Sunen, 473/3.

Poslanika Njegova slušajte! Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti."[1]

Tumačeći ovaj ajet Sejjid Kutb kaže:

"Ovo nema značenje stalnosti, stalnog boravka u kući i apsolutne zabrane njenog napuštanja. Pod ovim se misli na kuću kao osnovu u njihovom životu. Kuća je boravište. Sve drugo je nepredviđeni izuzetak, boravak radi potreba.

Kuća je prava sredina za ženu u kojoj se osjeća u svom elementu onako kako je to Allah htio, u kojoj ne osjeća nelagodnost, iscrpljenost u poslu koji nije u skladu sa njenom prirodom koju joj je Allah podario."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je dozvolio ženi muslimanki da izađe iz kuće radi obavljanja potreba, radi namaza u mesdžidu, obilaženja rodbine nakon što traži dozvolu od muža a sve ovo skromno obučena, sa hidžabom i bez uljepšavanja.

Prenosi se od Aiše, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., svojoj ženi Sevdi bint Zem'ah, r.a., rekao:

"Allah vam je dozvolio da izađete radi vaših potreba."[3]

Također Selim od svog oca prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Kada nekoga od vas žena zamoli da otiđe u mesdžid pustite je."[4]

Potrebno je da žena muslimanka bude skromno obučena da pokrije cijelo tijelo s tim da ne ukazuje dijelove tijela i da izbjegava uljepšavanje pred strancima.

---

[1] El-Ahzab, 33.
[2] U okrilju Kur'ana, 2859/3.
[3] Sahihul-Buhari, 266/3.
[4] Sahihul-Buhari, 266/3.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upozorio od opasnosti izobličavanja žene muslimanke u otkrivanju njenih ukrasa u vremenima poslije njega.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Dvije kategorije su džehennemlije a nisam ih vidio: ljudi koji će imati pendreke kao repove krava i njima će tući ljude i žene koje su razgolićene, nage, tendenciozne i izazovne, njihove glave su kao grbe Horasanske deve nagnute i neće ući u džennet i neće osjetiti miris dženneta, a on se osjeća na udaljenosti toj i toj."[1]

Od Mejmune bintu Sa'd, r.a., koja je bila sluga Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., navodi se da je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

"Ona koja se loše oblači van svoje porodice na Sudnjem danu je slična onoj koja je u mraku neće imati svjetla."[2]

Također žena muslimanka treba da čuva svoj poznati i prikladni izgled daleko od poistovjećivanja sa nošnjom ljudi. Zbog ovoga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo žene koje oponašaju ljude i ljude koji oponašaju žene. Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik je prokleo žene koje oponašaju ljude i ljude koji oponašaju žene pa je rekao: 'Izbacite ih iz svojih kuća', pa je izbacio toga i toga."[3]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:

"Resulullah je prokleo čovjeka koji oblači žensku odjeću i ženu koja oblači mušku odjeću."[4]

---

[1] Sahihu-Muslim, 190/17.

[2] Tirmizi – Sunen, 470/3, br. 1167.

[3] Sahihul-Buhari, 181/4.

[4] Ebu-Davud, 355/4, br. 4098.

Četvrto: Obaveznost hidžaba ženi muslimanki

Ovo je jedna od najvažnijih presudnih stvari koje ženu štite od opasnosti pokvarenih pogleda i štite je od zla griješnog društva, i poziva je da obuče čestitu, skromnu, plemenitu i dostojanstvenu nošnju.

Obaveznost hidžaba je jasno propisana u Allahovim, dž.š. riječima:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِن جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾

"O Vjerovjesniče, reci ženama svojim, i kćerima svojim, i ženama vjernika neka spuste haljine svoje niza se. Tako će se najlakše prepoznati pa neće napastvovane biti. A Allah prašta i samilostan je."[1]

U tumačenju ovog ajeta Ibn-Ḳesir kaže: "Allah je naredio Poslaniku, a.s., da naredi ženama vjernicama, a posebno njegovim ženama i kćerkama zbog njihove počasti, da spuste haljine svoje niza se da bi se razlikovale od džahilijetskih žena i robinja. Kasnije je Allahov Poslanik spoznao da je džilbab ogrtač poviše odjeće. Dževheri kaže da je džilbab ogrtač, zatim spominje govor Ibn-Abbasa, r.a., da je Allah naredio ženama vjernika da kada izađu iz kuća radi potrebe pokriju svoja lica velom i da pokriju jedno oko, također spominje da je Ummu-Seleme, r.a., rekla: "Kada je objavljen 59. ajet sure El-Ahzab izlazile su žene Ensarija a na njihovim glavama kao da je bio gavran a na njima je bila crna odjeća."[2]

Plemeniti Kur'an potvrđuje obaveznost pokrivanja lica sve do prsa u ajetu:

---

[1] El-Ahzab, 59.
[2] Tefsir, Ibn-Kesir, 519/3.

﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ﴾

"A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje, i neka vela svoja spuste na grudi svoje..."[1]

Nakon što je Ibn-Kesir spoznao da je HUMUR-veo ono što pokriva glavu, rekao je o značenju ovog ajeta: "Nemojte pokazivati ukrase strancima osim onoga što se ne može sakriti, i prenio je govor Ibn-Mes'uda: 'Kao što je odjeća i ogrtač.' Znači ono što su uobičavale žene Arapa u skromnosti koje oslikava odjeća a koja počinje od najnižeg dijela odjeće i za to neće biti odgovorna jer je ovo nemoguće sakriti, slično ovome je spoljašnost žene, ono što se vidi, kao njen veo i ono što se ne može sakriti. Ibn-Kesir prenosi od Ibn-Abbasa, r.a., da su to: lice, šake, prstenje i rekao je o govoru Ibn-Abbasa, r.a., da on može biti objašnjenje koji ukrasi se ne smiju pokazivati, dok u drugoj predaji stoji da je rekao: "Postoje dvije vrste ukrasa, ukras kojeg nije vidio niko osim muža, a to je prsten i narukvica i ukras kojeg vide svi a to je odjeća."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je upozorio ženu muslimanku da ne otkriva svoje tijelo kad izlazi iz kuće.

Od Abdullah ibn Mes'uda, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Žena je avret pa kada izađe šejtan je zauzda."[3]

Islam je izuzeo pokrivanje lica žene koja je u ihramu. Aiša, r.a., kada je bila u ihramu nosila je odjeću žute boje pa je rekla:

---

[1] En-Nur, 31.
[2] Tefsir, Ibn-Kesir, 284/3.
[3] Tirmizi, 476/3, br. 1173.

"Nema prikrivanja lica niti stavljanja vela niti odjeće koja je namirisana za'franom i zerdečafom (indijski šafran)."[1]

Žena koja je u ihramu je oslobođena nikaba i oblačenja rukavica.

Od Ibn-Omera, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Žena u ihramu neće nositi nikab niti oblačiti rukavice."[2]

Također Kur'an plemeniti je izuzeo skidanje vela sa lica za stare žene iz milosti prema njima pod uslovom da budu skromno obučene i da se ne uljepšavaju a izuzimanje potvrđuje pravilo o obaveznosti pokrivanja lica. Allah, dž.š., kaže:

﴿وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾

"A starim ženama koje ne žude više za udajom nije grijeh da odlože ogrtače svoje, ali ne pokazujući ona mjesta na kojima se ukrasi nose; a bolje im je da budu kreposne. Allah sve čuje i zna."[3]

Fakihi poznata četiri mezheba se razilaze na dvije grupe po pitanju teme otkrivanja lica žene da li je ono avret ili ne, a svi su se složili da je zabranjeno otkrivanje lica ispred stranih ljudi kada je lijepa i postoji opasnost od fitneluka:

Prva grupa a to su hanbelije i neki šafije da **"ono što je vidljivo od ukrasa"**, u spomenutom ajetu se odnosi na odjeću i šake i ono što se vidi na njima, kao što je prsten i slično, iz ovoga se vidi da je zabranjeno otkrivanje lica i očiju, i prema njihovom

---

[1] Sahihul-Buhari, 268/1.
[2] Nesai – Sunen, 133/5.
[3] En-Nur, 60.

mišljenju nije dozvoljeno da otkriva lice i oči ispred svih osim ispred rodbine.

Druga grupa a među njima su hanefije, malikije i neke šafije tumače "**ono što je vidljivo**" da su to lice i šake jer su oni vidljivost koju žena ne može stalno da pokriva a ne pokriva ih ni u namazu, ali oni postavljaju uslov kod pokrivanja lica žene da ne bude uljepšana i pretjerano lijepa kako ne bi izazvala sumnju, i da se ne pokazuje ispred griješnika za koje misli da neće oboriti pogled kao što je Allah naredio već se povode za motivima svojih strasti i požude.

Ako jedan od uslova manjka ona mora pokriti lice kako bi otklonila smutnju i zlo te spriječila griješnike da gledaju u nju ili da ne izlazi iz kuće pred ovim ljudima ili da sakrije lice od njih. Svi pravnici su se složili da je dozvoljeno da žena otkrije lice u slučaju razgovora ili liječenja ili svjedočenja.[1]

Engleska novinarka Ruzmari Hav nakon što je primila islam opisala je prednosti hidžaba i njegove odlike pa kaže: "Hidžab je ključna stvar u vjeri islamu, on čuva čast žene i štiti je od strastvenih pogleda, čuva ugled zajednice, zaustavlja fitneluk između njenih članova, dakle on čuva oba pola od izopačenosti. Ja vjerujem da pokrivenost nije samo u hidžabu već treba da postoji u"utrašnja čednost i da čuva dušu od svega što je kvari."[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijet na arapskom poluotoku se podudara sa današnjim džahilijetom u pogledu miješanja polova, otkrivanja, izopačenosti i zlodjela.

Sejjid Kutb je rekao: "Žena u džahilijetu je bila otkrivena, međutim svi izvori koji govore da je žena bila otkrivena kazuju

[1] Iz knjige: Svakoj djevojci koja vjeruje u Allaha, str. 32, 36, 38.
[2] Iz knjige: Rekli su o islamu 435.

da je ta otkrivenost umjerena i neznatna u odnosu na otkrivenost u današnjem džahilijetu. U predislamskom džahilijetu žena je išla među ljude prelamajući se i koketno se krećući, na svojoj glavi je nosila veo kojeg nije vezivala kako bi pokrila vrat, ogrlice, minđuše, dakle ona je sve ovo radila, a džahilijet nije određeni vremenski period, već je to određeno društveno stanje koje posjeduje određene poglede na život. Analogno ovome možemo zaključiti da mi žvimo u periodu slijepog džahilijeta sa grubim osjećanjima, životinjskim pogledima, koje vodi ljude u strahovitu propast, tako da spoznajemo da nema čistoće, ljepote nema berićeta u društvu koje živi ovaj život."[1]

Pisac Suzan Galiler u svojoj knjizi Uprkos nama, koja je prouzrokovala veliku buku u SAD- izrazila je svoju zabrinutost zbog nastranosti među ljudima i bježanja od odgovornosti izgradnje porodice koje je uzrokovano širenjem razvrata i moralnog nazadovanja u američkom društvu pa kaže: "Nastranost ljudi je dovelo do mijenjanja čovjeka, pa je počeo da se brine o svojim ukrasima kao što to radi žena pa oblači šarenu i svetlucavu odjeću i gaji svoju kosu tako da je postalo nemoguće napraviti razliku između čovjeka i žene. Čovjek traži svoja nastrana posebna uživanja tako da porodični život žrtvuje zbog svoje samostalnosti i egoizma, da nesreća bude još veća pojavila se SIDA među redovima nastranih ljudi, zatim je i ova opaka bolest malo po malo prešla na žene tako da postoji veliki broj ljudi i žena koji se ne mogu oženiti i udati zbog ove opake bolesti. Američko društvo je utonulo u strašnu močvaru ljudi koji ne mogu snositi svoje obaveze i samostalnih žena u kojima se uvukao osjećaj odvratnosti prema ljudima zbog toga što su srušili porodičnu tvrđavu koja je oslonac društva."[2] Također činjenje razvrata je dovelo do bijega od braka i širenju neženja.

[1] U okrilju Kur'ana, 2860/3.
[2] Iz novina: Bliski Istok, br. 5487/ 23.6.1414. h. g.

Proučavanje matičnih knjiga u Velikoj Britaniji kazuje da procenat neudatih žena u Britaniji iznosi 40% a da je broj udatih manji od 60%.[1]

Uputstvo i opomena:

Pozivam ženu muslimanku da se u potpunosti pridržava njenog obaveznog islamskog hidžaba a posebno da postavi akcenat na pokrivanje lica i ruku i da ih ne otkriva osim u nuždi, a ovo nakon što je spoznala da su se imami četiri mezheba složili da je hidžab obaveza te da je pokrivanje lica i ruku obaveza ako postoji strah od smutnje, a ovo je ono što je praktikovao islamski ummet tokom svoje duge historije. Upozoravam ženu muslimanku da ne potpada pod uticaj pogrešnih fetvi koje dolaze od nekih pozivača koji dozvoljavaju otkrivanje lica bezuslovno, postojala smutnja ili ne i bez obzira na onog ko će je pogledati sa strašću.

"Ko može da tvrdi da fitneluk ne postoji i da danas nema onih koji će pogledati u lice žene sa strašću."[2]

Bolno je to da ove pogrešne fetve mogu da daju oružje neprijateljima da podstiču na otkrivanje lica, ovo slijedi sloboda u putovanju i druženju, ovim uništavaju one koji ovo čine jer oni ne poznaju najvažniji preventivni zastor i izbjegavaju najjače jasno pravilo u Allahovom savršenom programu tako da ovo daje priliku mnogim ženama u arapskim zemljama da se druže sa ljudima u kancelarijama, na ulici, u fabrici, parku, na fakultetu, povodeći se za ovom pogrešnom fetvom što dovodi do širenja zabranjenog pogleda, gubljenu stida, kvarenju morala, i svega što ruši porodičnu tvorevinu i slabi njene odnose.

Ve la havle, ve la kuvvete, illa billahi'l-alijjil-azim

---

[1] Iz novina: Muslimun, br. 470/ 24.8.1414. h.g.

[2] Iz knjige: Svakoj djevojci koja vjeruje u Allaha, str. 38.

Ovom prilikom iskreno pozivam svakog ko se upleo u ovu pogrešnu fetvu ili su je od njega ljudi greškom shvatili da jasno obznani da to derogira jasnim islamskim propisom u vezi kog su se složili fakihi islamskog ummeta te da popravi svoj položaj prije nego što bude snosio posljedice onih koji su ga slijedili i udaljili se od Allahovog šerijata a napuštanje greške je bolje nego da nastavlja sa griješenjem:

﴿وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ﴾

"Allah je za njih neizdržljivu patnju pripremio, zato se bojte Allaha, o vi koji ste razumom obdareni, vi koji vjerujete! Allah vam je već poslao slavu."[1]

[1] Et-Talak, 10.

Šesta osobitost

PODSTICAJ ISLAMA NA ŠERIJATSKI BRAK I OLAKŠAVANJE NA PUTU KA NJEMU

Šerijatski brak je najbolji put u izgradnji dobre porodice, spas društva i napredak naroda, i on je prirodno sredstvo za zaštitu porijekla, čuvanje duše, povećanje poroda, čuvanje morala, kao i odlučna preventivna mjera u suzbijanju motiva strasti i djelotvoran i zdrav lijek od opasnosti razvrata.

Podsticanje islama na brak:

Božanski program je poseban akcenat stavio na podsticanje omladine na šerijatski brak kako bi se okitili velikim moralnim vrijednostima a u prvom redu je srećan život u atmosferi mira i duševnog spokoja te uživanje u ljubavi koja prekriva muslimansku porodicu kao blagodat i ni'met od Allaha, kao što Uzvišeni kaže:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُم مَّوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾

"I jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju."[1]

Plemeniti Kur'an se obraća vjerničkoj omladini da se okite strpljivošću, čednošću i sputavanju svojih strasti dok se ne stvore uslovi za brak i njegove obaveze:

---

[1] Er-Rum, 21.

﴿وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَن يُكْرِههُّنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

"I neka se suzdrže oni koji nemaju mogućnosti da se ožene, dok im Allah iz obilja svoga ne pomogne! A s onima u posjedu vašem koji žele da se otkupe, ako su u stanju da to učine, o otkupu se dogovorite. I dajte im nešto od imetka koji je Allah vama dao. I ne nagonite robinje svoje da se bludom bave – a one žele da budu čestite – da biste stekli prolazna dobra ovoga svijeta; a ako ih neko na to prisili, Allah će im, zato što su bile primorane, oprostiti i prema njima milostiv biti."[1]

Resulullah, s.a.v.s., također, podstiče omladinu da požure da sebe zaštite brakom kada se ispune uslovi za to.

Prenosi se da je Ibn-Mes'ud, r.a., rekao: "Bili smo sa Allahovim Poslanikom, bili smo mladići i nismo imali ništa pa nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"O skupino mladića, ko može podnijeti troškove života neka se oženi to mu je bolje za oči i čestitije za polni organ, a ko ne može neka posti."[2]

Resulullah, s.a.v.s, upozorava mladiće da ne izbjegavaju brak pa makar s ciljem da imaju slobodnog vremena radi ibadeta.

Enes ibn Malik, r.a., je rekao:

"Došle su tri grupe ljudi kod kuća žena Allahovog Poslanika pa su pitali o ibadetu Allahovog Poslanika pa pošto su obavješteni rekli su: 'Gdje smo mi u odnosu na Allahovog Poslanika, njemu su

---

[1] En-Nur, 33.
[2] Sahihul-Buhari, 238/3.

oprošteni prijašnji i grijesi koje će učiniti', pa je jedan rekao: 'Ja ću klanjati cijelu noć', drugi je rekao:' Ja ću postiti i neću iftarit se', treći je rekao: 'Ja se neću ženiti', a Allahov Poslanik je došao i rekao: 'Vi ste rekli to i to. Tako mi Allaha, ja sam bogobojazniji od vas, i više se bojim Allaha od vas, ali postim i iftarim se, klanjam i spavam a i oženjen sam, pa ko napusti moj sunnet ne pripada meni.'"[1]

Od Semureta, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio neženstvo[2], pa je Zejd ibn Ahren dodao u hadisu: "A Katade je učio ajet:

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلاً مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلاَّ بِإِذْنِ اللّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ﴾

"I prije tebe smo poslanike slali i žene i porod im davali. I nijedan poslanik nije donio nijedno čudo sobom, već Allahovom voljom. Svako doba imalo je Knjigu."[3]

Veličina islama se prezentuje u tome što je islam učinio brak jednim od ibadeta kojim se musliman približava svome Gospodaru i njime zaslužuje nagradu.

U hadisu koji prenosi Ebu-Zerr , r.a., stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"'U vašim stidnim mjestima je sadaka', pa rekoše: 'O Allahov Poslaniče, zar će neko od nas zadovoljiti svoju strast i imati nagradu za to?' a on ih upita: 'A kada bi je zadovoljio na haram način da li bi snosio odgovornost za to, također kada je zadovolji na halal način imat će nagradu za to.'"[4]

Većina islamskih pravnika su mišljenja da je brak *sunnetul-muekede* - pritvrđeni sunet, a neki pravnici od ehlu

---

[1] Sahihul-Buhari, 237/3.
[2] Tirmizi u Sunenu, 399/3, br. 1082.
[3] Er-Ra'd, 38.
[4] Sahihu-Muslim, 92/7.

selefa i ostalih kažu da je vadžib, a to je veoma jako mišljenje koje potkrepljuju Božansko - kur'anske naredbe i mnogobrojni Poslanikov, s.a.v.s., govor, a svi su se složili da onaj koji se plaši grijeha ili zinaluka za sebe obaveza mu je da požuri sa brakom kako bi zaštitio sebe od harama, a ako nije u mogućnosti na njemu je da učestalo posti.[1]

Poziv za olakšavanje puteva ka braku:

Plemeniti Kur'an je podstakao one koji se brinu o momcima i djevojkama da požure sa udajom i ženidbom njihove djece, te i da olakšaju puteve onima koji se pripremaju za brak, te da im otklone materijalne poteškoće pa Uzvišeni kaže:

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَى مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاء يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

"Udavajte neudate i ženite neoženjene, i čestite robove i robinje svoje; ako su siromašni, Allah će im iz obilja svoga dati. Allah je neizmjerno dobar i sve zna."[2]

Također Resulullah, s.a.v.s., je upozorio staratelje od posljedica spriječavanja braka ili njegovog odgađanja kad zaručnik posjeduje svojstvo takvaluka i lijepog odgoja.

Prenosi se od Ebu-Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ako vam zaprosi kćerku neko sa čijom ste vjerom i moralom zadovoljni dajte mu je, ako to ne učinite nastat će smutnja i veliki nered."[3]

---

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 43.

[2] En-Nur, 32.

[3] Tirmizi, 394/3, br. 1084/3.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao da onaj koji želi brak zaslužuje Božju pomoć i pomoć od braće muslimana.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Trojica zaslužuju Božju pomoć: borac na Allahovom putu, onaj koji prenosi vijesti i želi to da učini i onaj koji se ženi da bi sačuvao čednost."[1]

Šerijatski zabranjeni brakovi:

Božanski program zabranjuje nekoliko brakova da bi zaštitio porodičnu tvorevinu, njenu povezanost i funkciju a to su:

Prvo: ***Nikahu'l-mut'a - privremeni brak;*** zato što islamski program uslovljava da bračni ugovor ne bude vremenski ograničen kako bi se šerijatski brak razlikovao od vremenski ograničenog protivzakonitog braka.

Rebia' bin Sebre El-Džehmi od svog oca, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio brak mut'a i rekao da je on haram od danas pa sve do Sudnjeg dana, a ono što ste im dali ne uzimajte.[2]

Od Malika ibn Enesa se prenosi da je Alija bin Ebi-Talib, r.a., rekao: "*Na dan Hajbera Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio privremeni brak.*"[3]

Drugo: Allahov Poslanik traži da prilikom sklapanja braka postoje svjedoci a zabranio je ***tajni brak*** i zbog toga je propisano da prilikom sklapanja braka postoji obraćanje, gozba, i udaranje u def kako bi se javni brak razlikovao od nezakonitog tajnog

---

[1] Tirmizi Sunen, 158/4, br. 1655.
[2] Sahihu-Muslim, 189/9.
[3] Nesai-Sunen, 136/6.

braka. Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: *"Nema braka bez staratelja i dva pravedna svjedoka."*[1]

Ibn-Abbas, r.a., veli: "Nema braka ako nije obznanjeno."[2]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio tajni brak.[3]

Od Aiše, r.a., se prenosi da je rekla: "Rekao je Allahov Poslanik:

'Obznanite ovaj brak, neka bude u mesdžidu i udarite u defove.'"[4]

Od Enesa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio na Abdurrahmanu ibn Avfu, r.a., trag safre pa je upitao:

"Šta je ovo'? On je rekao: 'Oženio sam ženu sa zlatom koje teži pet dirhema', pa mu je rekao: 'Allah te blagoslovio, što da ne pa makar i jednom ovcom."[5]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je potvrdio da je razlika između halal i haram braka u obznanjivanju.

Muhmmed bin Hatib prenosi da je Allahov Poslanik , s.a.v.s., rekao:

"Pregrada između halala i harama je def i zvuk prilikom sklapanja braka."[6]

Treće: *Ženidba zabranjenih žena zbog - porijekla, mlijeka, tazbinstva*

Kur'an je objasnio sve žene koje su zabranjene:

---

[1] Taberani.
[2] Tirmizi-Sunen, 412/3.
[3] Taberani.
[4] Tirmizi-Sunen, 399/3, br. 1089.
[5] Tirmizi-Sunen, 402/3, br. 1094.
[6] Nesai-Sunen, 127/6.

﴿حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالاَتُكُمْ وَبَنَاتُ الأَخِ وَبَنَاتُ الأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللاَّتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَآئِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللاَّتِي فِي حُجُورِكُم مِّن نِّسَآئِكُمُ اللاَّتِي دَخَلْتُم بِهِنَّ فَإِن لَّمْ تَكُونُواْ دَخَلْتُم بِهِنَّ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلاَئِلُ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ أَصْلاَبِكُمْ وَأَن تَجْمَعُواْ بَيْنَ الأُخْتَيْنِ إَلاَّ مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾

"Zabranjuju vam se: matere vaše, i kćeri vaše, i sestre vaše i sestre očeva vaših, i sestre matera vaših i bratične vaše, i sestrične vaše, i pomajke vaše koje su vas dojile, i sestre vaše po mlijeku, i majke žena vaših, i pastorke vaše koje se nalaze pod vašim okriljem od žena vaših s kojima ste imali bračne odnose, - ali ako vi niste s njima imali bračne odnose, onda vam nije grijeh - , i žene vaših rođenih sinova, i da sastavite dvije sestre, - što je bilo, bilo je. Allah zaista prašta i samilostan je. -, i udate žene, osim onih koje zarobite; to su vam Allahovi propisi, - a ostale su vam dozvoljene, ako želite da im vjenčane darove date i da se njima oženite, a ne da blud činite. A ženama vašim s kojima ste imali bračne odnose podajte vjenčane darove njihove kao što je propisano. I nije vam grehota ako se, , poslije određenog vjenčanog dara, s njima nagodite. Allah zaista sve zna i mudar je."[1]

Četvrto: *Ženidba mnogoboškinjama i udaja za mogobošce*

Islam je zabranio ženidbu mnogoboškinjama bez obzira koju vrstu širka činila, nekadašnju ili današnju, tako da je muslimanu zabranjeno da skolopi brak sa ženom koja obožava kipove, koja obožava kravu, koja obožava vatru, ateistkinju ili komunistkinju ili onu koja se odmetnula od islama i slično ovome, osim ženu koja je sljedbenica Knjige. Islam potpuno

[1] En-Nisa, 23-24.

zabranjuje da se muslimanka udaje za ehlu'l-kitabiju ili višebošca.

Allah, dž.š., objašnjavajući ovaj propis kaže:

﴿وَلاَ تَنكِحُواْ الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ وَلأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلاَ تُنكِحُواْ الْمُشِرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُواْ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُوْلَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللّهُ يَدْعُوَ إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾

"Ne ženite se mnogoboškinjama dok ne postanu vjenice; uistinu je robinja- vjernica bolja od mnogoboškinje, makar vam se i sviđala. Ne udavajte vjernice za mnogobošce dok ne postanu vjernici; uistinu je rob-vjernik bolji od mnogobošca, makar vam se i dopadao. Oni zovu u džehennem, a Allah, voljom Svojom, nudi džennet i oprost, i objašnjava ljudima dokaze Svoje, da bi razmislili."[1]

Sabit prenosi od Enesa, r.a., da je rekao: " Ebu-Talha je prosio Ummu-Sulejm pa je rekla: 'Tako mi Boga, tebi slični se ne odbacuju, ali ti si kafir a ja muslimanka, meni nije dozvoljeno da se udam za tebe, a ako primiš islam to će biti moj mehr i neću ti tražiti ništa drugo.', pa je primio islam a ovo je bio njen mehr."

Kaže Sabit, r.a.,: "Nisam nikada čuo da je ijedna žena imala plemenitiji mehr od Ummu-Sulejm, r.a., pa je sa njom bio oženjen i rodila mu je djecu."[2]

Plemeniti Kur'an je dozvolio muslimanima da ožene ehlu'l-kitabijke sa željom da prime islam a i zbog toga što one vjeruju u Allaha i Knjigu a i zbog toga što je musliman glava porodice. Allah, dž.š., kaže:

---

[1] El-Bekare, 221.

[2] Nesai, Sunen, 114/6.

﴿الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِتَابَ حِلٌّ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلاَ مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَن يَكْفُرْ بِالإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

"Od sada vam se dozvoljavaju sva lijepa jela; i dozvoljavaju vam se jela onih kojima je data Knjiga, i vaša jela su njima dozvoljena; i čestite vjernice su vam dozvoljene, i čestite kćeri onih kojima je data Knjiga prije vas, kada im vjenčane darove njihove dadete s namjerom da se njima oženite, a ne da s njima blud činite i da ih za priležnice uzimate. A onaj ko otpadne od prave vjere – uzalut će mu biti djela njegova i on će, na onom svijetu, nastradati."[1]

Sejjid Kutb je objasnio značenje zabrane sklapanja braka zbog širka pa kaže: "Postalo je zabranjeno muslimanu da oženi mnogoboškinju i muslimanki da se uda za mnogobošca, postalo je zabranjeno da brak poveže dva srca koja nisu iste vjere jer je to slaba i labava veza, ona se ne sastaju u ime Allaha, dž.š., niti počiva spona života na Božanskom programu."[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Zbog raširenosti griješnog druženja i razvrata u džahilijetskom uređenju pojavilo se bježanje omladine od braka, te bježanje od porodičnih obaveza i teškoća što dovodi do toga da žena bude uskraćena blagodatima braka, majčinstva, te njenog nadzorisanja sa strane muža tokom života.

Svjetska glumica Merlin Monro je objasnila ovu nesreću ubistvom ostavljajući iza sebe pismo, svim djevojkama sličnim njoj, a koje je našao neki istražitelj u sandučetu u Njujorku, u kome kaže: "Pazi se slave, pazi se onoga ko će te svjetlošću

[1] El-Maida, 5.
[2] U okrilju Kur'ana, 240/1.

obmanuti, ja sam najnesrećnija žena na Zemlji, ne mogu biti majka, ja sam žena koja kuću i plemeniti porodični život cjenim iznad svega, prava sreća žene je u čistom, plemenitom porodičnom životu... svi su mi ljudi nanijeli nepravdu, posao u pozorištu od žene napravi jeftinu prolaznu robu, ma koliko ona postigla slavu i lažnu popularnost."[1]

Doktorka na univerzitetu u Engleskoj u svom oproštajnom govoru učenicima i učenicama nakon podnošenja ostavke rekla je: "Vidite, ja imam šezdeset godina, dospjela sam na najveće položaje, doživjela sam veliku popularnost i imam veliki novac obišla sam čitav svijet, međutim da li sam ja srećna nakon svih ovih pobjeda i uspjeha? Tokom učenja, putovanja, popularnosti, zaboravila sam da učinim ono što je važnije od svega ovoga za ženu... zaboravila sam da se udam i da izrodim djecu, da se smirim a ovoga sam se sjetila tek kad sam došla da predam svoju ostavku, osjećala sam u tim trenutcima da nisam u svom životi ništa uradila i da je propao sav trud koji sam uložila svih ovih godina i da će me svi zaboraviti, međutim da sam se udala i zasnovala veliku porodicu ostavila bih najveći i najljepši trag u životu... Obaveza usamljene žene je da se uda i da zasnuje porodicu, i bilo koji trud da uloži van ovoga neće imati vrijednost u njenom životu."[2]

Organizacije katoličke crkve su upale u poteškoće i krize zbog kaluđerstva koje su izmislili zabranom zakonitog braka za kaluđere to je u suprotnosti sa ljudskom prirodom. (Izvori bliski rimskoj katoličkoj crkvi su otkrili da u Londonu pop Patrik i kaluđerica Margaret su obznanili njihov brak nakon tajne veze koja je trajala četiri godine kršeći ovim - zakletvu o neženstvu i čistoći – pa će ostatak života živjeti odbačeni od crkve i svete vjere kojoj su dugo služili, kao kazna zbog greška braka.

---

[1] Iz knjige: Žena izmežu šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 315.
[2] Iz knjige:Naš islam, Sejid Sabik, str. 227-228.

Također otac Sidus je izvršio samoubistvo zbog njegove umješanosti u ljubavnu vezu sa katoličkom školom iz koje se nisu mogli oženiti što je izazvalo velike rasprave u vezi vječitog neženstva i njegove kolizije sa ljudskom naravi.)[1]

Uputstvo i opomena:

Starateljima momaka i djevojaka upućujem opomenu o obaveznosti podsticanja na brak i olakšavanje puteva ka njemu, čuvajući time vjeru njihove djece, očuvanje morala te zaštita muslimanskog društva od pojave sramote i izopačenosti, upozoravam ih da se prođu materijalnih interesa i ne dozvole da podpadnu pod uticaj praznih običaja koji pretjeravaju u visini mehra, i koji priređuju velike materijalne poteškoće radi hvalisanja sa svadbama i gozbama, rasipanja u odjeći, namještaju i nakitu, što mlad momak ne može podnijeti i to će ga otjerati da izbjegava brak ili da ga odloži na duže vrijeme a ovo prouzrokuje mnoštvo neudatih žena koje ne mogu uživati u blagodatima bračnog mira, majčinstva i bračnog ljubaznog nadgledanja. Uzvišeni kaže:

﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً لاَّ تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾

"I izbjegavajte ono što će dovesti do smutnje kaja neće pogoditi samo one među vama koji su krivi, i znajte da Allah strašno kažnjava."[2]

[1] Iz novina: Muslimun, br. 476/6.10.1414. h.g.
[2] El-Enfal, 25.

Sedma osobitost

POZIV NA LIJEPO ODABIRANJE BRAČNOG DRUGA I GLEDANJE U ZARUČNICU RADI LJEPOTE OSNIVANJA MUSLIMANSKE PORODICE

Božanski program opominje mladiće i djevojke da prilikom njihove odluke da stupe u brak budu pažljivi u odabiru, te da su pažljivi prilikom traženja i odabiranja kako bi spoznali svojstva i odlike a sve to pod nadzorom njihovih roditelja, uz pomoć porodice, prijatelja i savjetodavaca. Upozorava ih od brzopletih odluka zbog laskavih izgleda ili zbog materijalnih dobitaka, radi površnih strasti.

Ovo je sve potrebno radi lijepog oformljenja porodice, ostvarivanja njene vaspitne uloge u nadi da se u njoj živi u atmosferi mira, duševnom spokoju i onoga što vodi ka najboljoj društvenoj vezi: Jer je brak temelj gradske zgrade i veza dalekosežnih tragova u zbližavanju porodica i povezivanju skupina vezom ljubavi i rodbinskom naklonošću, to je djelotvorna sila u ujedinjavanju gledišta i potpomaganju pojedinaca i zajednica, muž se potpomaže sa svojom ženom, sa rođacima međusobno, a također se potpomaže porodica muža sa porodicom žene i svako želi dobro drugoj strani, ove veze se proširuju tako da obuhvataju cio ummet i zajednicu.[1]

Kur'an je ukazao na odlike ove porodične veze putem srodstva ili tazbinstva i njenu jasnu ulogu u učvršćivanju i pomaganju društva. Uzvišeni Allah kaže:

﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاء بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾

---

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 37.

"On od vode stvara ljude i čini da su rod po krvi i po tazbini. Gospodar tvoj je kadar sve."[1]

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa."[2]

Potpomaganje, razumjevanje i sloga postojat će tek onda kada se okite takvalukom i lijepim moralom, to su dvije temeljne stvari na koje se obraća pažnja prilikom odabira bračnog druga, međutim dozvoljeno je gledati i druge stvari; kao što je ljepota, ugled, imetak, porijeklo kao drugostepene važnosti prilikom odabira.

Lijep odabir muža: odabir dobrog muža je garant za bračni suživot i bezbjednost odgoja. Neki čovjek je rekao Hasanu, r.a.,: "'Prosili su mi kćerku mnogi pa kome da je dam?' On odgovori: 'Onome ko se boji Allaha, ako je bude volio biće plemenit prema njoj, a ako ne - neće joj učiniti nepravdu."[3] Zbog ovoga je došla opomena Resulullaha, s.a.v.s., starateljima djevojaka da prilikom odbira muževa za kćerke obrate pažnju na vjeru i moral, dobrotu i bogobojaznost izbjegavajući potpadanje pod uticaj varljivih materijalnih formi.

Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

[1] El-Furkan, 54.
[2] El-Hudžurat, 13.
[3] Ihja-u ulumuddin, 41/2.

"Kada vas zaprosi neko čijom ste vjerom i moralom zadovoljni udajte se za njega, a ako to ne učinite nastat će smutnja i veliki nered na zemlji."[1]

Navodi se da je Sehl, r.a., rekao: "Prošao je čovjek kraj Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

'Šta kažete o ovome čovjeku', rekoše: 'Ako zaprosi da mu se da, ako se zauzima da mu se ispuni a ako govori da se sasluša', pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ućutao, zatim je prošao jedan musliman siromah pa je Allahov Poslanik upitao, s.a.v.s.,: 'Šta kažete o ovome? ' rekoše: 'Ako zaprosi da mu se ne da, ako se zauzima da mu se ne ispuni a ako govori da se ne sluša', a Resulullah je rekao: 'Ovaj je bolji nego čitava planeta kao što je ovaj predhodni."[2].

Iz ljubavi prema dobrom čovjeku islam je propisao da se žena sama ponudi njemu.

Prenosi Enes, r.a.,: "Došla je neka žena Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ponudila mu sebe rekavši: ,

'O Allahov Poslaniče, imaš li potrebu za mnom?', pa je kćerka Enesova rekla: 'Nema bestidnije žene od ove, loše se ponijela prema njemu, loše se ponijela prema njemu', a Poslanik, s.a.v.s., joj je rekao: 'Ona je bolja od tebe, želi da bude sa Poslanikom, s.a.v.s., pa mu je ponudila sebe.'[3]

Lijepo odabiranje žene: Allahov Poslanik, s.a.v.s., upućuje omladinu i njihove staratelje da odaberu dobru ženu, vjernicu i moralnu osobu, jer je ona najpogodnije sredstvo za ostvarivanje mira i spokoja, te stvara atmosferu ljubavi, milosti i smiraja.

Prenosi se od Ebu-Umame, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., govorio:

---

[1] Tirmizi, 394/3, br. 1084.
[2] Buhari, 242/3.
[3] Buhari, 246/3.

"Nema većeg dobra poslije takvaluka od dobre žene, kad joj naredi posluša ga, kad je pogleda obveseli ga, kada joj udijeli zahvalna mu je, a kada ode od nje čuva ga u sebi i čuva njegov imetak."[1]

Zbog ovoga Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče da se odabere vjernica kao najvažniji element koji obuhvata sva svojstva dobra.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Ženu udaju četiri stvari: imetak, čast, ljepota i njena vjera, pa uzmi vjernicu imat ćeš svo četvoro."[2]

Od Abdullaha bin Amra, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ne ženite žene zbog njihove ljepote, može ljepota da prođe, niti ih ženite zbog imetka možda ih imetak napusti, već ih ženite zbog vjere, doista je crna robinja s probodenim nosom bolja ako je vjernica."[3]

Resulullah, s.a.v.s., je upozorio da se odabiranje ne usredsređuje na materijalnu korist i na udovoljavanje svojim pukim prohtjevima, već poziva na odabir dobre žene koja će mu oboriti pogled i zaštititi njegovo stidno mjesto i s njom obezbjeđuje potomstvo.

Od Enesa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko oženi ženu zbog ugleda Allah će ga poniziti, ako je oženi zbog imetka Allah će ga osiromašiti, a ko oženi ženu zbog časti Allah će ga učiniti prostim, a ko se oženi želeći time da sačuva svoj pogled,

---

[1] Ibn-Madže, Sunen, 596/1.
[2] Sahihul-Buhari, 242/3.
[3] Ibn-Madže, Sunen, 597/1.

svoje stidno mjesto ili da izrodi djecu Allah je blagoslovio njega njome i nju njime."[1]

Kada žena koju neko prosi ispunjava uslove vjere i morala zaručnik može da traži druga svojstva kao što je ljepota i porijeklo.

Lijepo je ukratko napomenuti oporuku Imami-Gazalija, da se traže lijepa svojstva žene kako bi se lijepo živjelo i ostvarila se bračna sreća.

Ona su slijedeća:

- Da bude dobra vjernica: ovo je osnova svih osnova i ovome se treba posvetiti posebna pažnja a ako bude slabe vjere u čuvanju sebe i svog stidnog mjesta ona će svoga muža osramotiti i njegovo lice ocrniti pred ljudima, njegovo srce će napuniti brigom i ovim će mu uništiti život.

- Da bude lijepog morala: jer ako bude bestidna i brbljiva, lošeg morala, nezahvalna na blagodatima njena šteta je veća od koristi.

- Da bude lijepog lica: ovo se također zahtjeva jer se time postiže čednost, a za karakter nije dovoljni da osoba bude ružna ili mnogo lijepa a bez vjere.

- Da bude rodilja: ako je poznata da je nerodilja ne treba je oženiti.

Od Mea'kila bin Jesara se prenosi da je rekao: Došao je čovjek Allahovom Poslaniku i rekao:

"'Našao sam ženu uglednu i poštovanu, da li ću je oženiti?' pa mu je Resulullah zabranio, došao je još dva puta pa mu je zabranio i

---

[1] Taberani.

rekao: 'Ženite one koje vam mogu roditi djecu, ja ću se ponositi vašom brojnošću.'"[1]

- Da bude djevica: Džabir bin Abdullah, r.a., kaže: "Kada sam obavijestio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da sam oženio onu koja nije djevica, rekao mi je: *'Zašto ne uzmeš neudavatu djevojku pa se zabavljajte."*[2]

- Da bude prikladna za dobru porodicu u vjeri: kako bi vaspitala djecu da budu pobožni i ustrajni u pobožnosti,

- Da ne traži mnogo visok mehr: Omer ibn Hattab je zabranio pretjerivanje u mehru pa je rekao: "Allahov Poslanik se nije ženio niti udavao kćerke sa više od četiri stotine dirhema, a da je pretjerivanje u mehrovima bilo pohvaljeno u tome bi prednjačio Resulullah."[3]

Oporuka da se pogleda zaručnica:

Božanski program je propisao mladiću koji se želi oženiti da vidi svoju buduću suprugu kako bi se lično uvjerio u njena lijepa svojstva koja mu se sviđaju i kako bi se međusobno upoznali te stupili u bračni život spokojne duše, zadovoljni, bez zabrinutosti i iznenađenja, kako bi u budućnosti između njih potrajala ljubav i sloga.

Od Mugire ibn Šu'beta, r.a., se prenosi da je on prosio neku ženu pa mu je Allahov Poslani k, s.a.v.s., rekao:

"Pogledaj je jer najbolje je da se jedno drugom svidite."[4]

---

[1] Nesai-Sunen, 66/6.
[2] Sahihul-Buhari, 240/3.
[3] Ihjau-Ulumuddin, 37-41.
[4] Tirmizi-Sunen, 397/3, br. 1087.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: "Bio sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa mu je došao neki čovjek i rekao mu da će oženiti ženu od Ensarija pa mu je rekao Resulullah:

"'Da li si je vidio', on odgovori: 'Ne', Allahov Poslanik mu reče: 'Idi i vidi je, doista u očima Ensarijki ima nešto.'"[1]

Imam Nevevi u tumačenju ovog hadisa kaže da je dozvoljeno gledati u nekog s kim ćeš stupiti u brak, a on je dozvolio gledanje samo u lice i u ruke.

Od Džabir bin Abdullaha, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: *"Kada neko od vas prosi neku ženu ako može da vidi kod nje nešto što ga privlači da je oženi neka to učini"*, pa je rekao: 'Zaprosio sam djevojku pa sam je skriveno gledao sve dok nisam kod nje vidio nešto što me poziva ka braku pa sam je oženio.'"[2]

Božanski program je zabranio nadmetanje mladića u prosidbi zbog toga što dolazi do zamjerki, mržnje i duševne zabrinutosti. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik rekao:

"Ne smije se nametati u trgovinu svoga brata niti u prosidbu svoga brata."[3]

Imam Tirmizi prenosi da je Malik ibn Enes u vezi ovoga rekao: "Značenje pokuđenosti nametanja u prosidbu je: kada čovjek prosi neku ženu pa se ona složi - ne smije se niko nametati u tu prosidbu."

---

[1] Sahihu-Muslim, 210/9.

[2] Ebu-Davud, Sunen, 566/2.

[3] Tirmizi-Sunen, 440/3, br. 1134.

Položaj džahilijetskog uređenja:

Razvrat između dva pola u današnjim džahilijetskim društvima dovodi do kidanja porodičnih veza i rušenja porodične tvrđave a sve to zbog gubljenja ispravnih normi prilikom odabiranja bračnog druga jer se vjeridba čovjeka i žene dešava isključivo zbog strastvenih motiva ili zbog materijalnih interesa, zbog lažne ljubavi tokom upoznavanja na poslu, u školi, na putovanju ili na vrućim žurkama, zatim ove vjerene osobe prilikom njihovog druženja žive lažnim, primamljivim životom razmjenjujući sladak govor i lijepo ophođenje i na kraju žena bude žrtva nakon što je čovjek iskoristi za svoje tjelesne potrebe i zadovolji svoje strasti u dužem ili kraćem vremenu i ostavi je idući kod druge...

Uputstvo i opomena:

1. Starateljima djevojke da se pridržavaju onoga što je islamski program propisao u pogledu prava gledanja zaručnika u zaručnicu i pridržavanja određenih pravila u ovome: (Muslimani su podijeljeni na dvije grupe u vezi ovoga; jedni su pristrasni i strogi ne poštujući sunnet na kojem postoji idžma, pa zabranjuju zaručnicima da gledaju njihove kćerke suprostavljajući se time šerijatu, dok drugi dozvoljavaju i daju povlastice zaručnicima te im dozvoljavaju da se osamljuju u dalekim krajevima a ovo je haram i nije dozvoljeno, a najbolje je pridržavati se šerijata ne kršeći sunnet i ne prelaziti u ono što je Allah učinio haramom.)[1]

2. Opominjem zaručnike da izaberu prigodnu priliku za njihovo gledanje, to može biti prije prosidbe, tajno, kao što kaže Imam Nevevi: "Lijepo je da je dobro promotri prije prosidbe tako da ako mu se ne svidi proći će se nje bez uznemiravanja, a

---

[1] Iz knjige: Tevdihu'l-ahkjam min bulugi'l-meram, str. 352.

ako nije u mogućnosti da je vidi poslat će neku ženu kojoj vjeruje da je promotri pa da ga obavijesti a sve ovo mora biti prije prosidbe."[1]

Također može da se oslanja na opis porodice zaručnice i da traži od njenog staratelja da je vidi prije ugovora, a poslije pristanka obje strane i prihvatanja uslova bračnog ugovora kako bi se upoznali međusobno i kako bi se učvrstila ljubav u njihovim srcima a zaručnik mora izbjeći traženje da gleda u djevojku prije saglasnosti obje strane za brak i njegove šartove kako zaručnica ne bi bila izložena uznemiravanju, duševnom nemiru i osjećanju beskorisnosti kada broj onih koji je vide i otiđu bude uvećan.

Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

﴿وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى فَبَشِّرْ عِبَادِ* الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَلْبَابِ﴾

"Za one koji izbjegavaju da se kumirima klanjaju i koji se Allahu obraćaju, - njima su namijenjene radosne vijesti, zato obraduj robove Moje koji Kur'an slušaju i slijede ono najljepše u njemu; njima je Allah na pravi put ukazao i oni su pametni."[2]

[1] Komentar Nevevija na Muslim u svom Sahihu, 211/9.
[2] Ez-Zumer, 17-18.

Osma osobitost

OBAVEZA STARATELJA ŽENE DA JE UDA JE GARANT ZA SPAS NJENE BUDUĆNOSTI

Jedna od najvažnijih stvari koja ostvaruje porodičnu smirenost, čuva ženin ponos i njenu čednost je to što je jasni Božanski program obavezao staratelja djevojke da joj odabere dobrog muža i da umjesto nje sklopi bračni ugovor nakon njene sigurnosti, uzimajući u obzir to što se staratelj odlikuje iskrenom ljubavlju i štiti interese njegove kćerke ili sestre i daje joj iskrene savjete čime se ne odlikuje nijedan drugi zastupnik.

Odgovornost staratelja u odabiru dobrog muža:

Božanski program je obavezao staratelje žene da prihvati želje zaručnika i pita o njima kako bi saznao koliko se oni pridržavaju vjere i lijepog plemenitog morala i koliko su prikladni za ovaj brak, a ovo se radi u toku ličnih kontakata sa drugovima zaručnika, njegovom rodbinom i komšijama kako bi se kod staratelja stvorila prava slika o zaručniku prije pristanka na brak.

U ovoj obavezi leži milost prema ženi zaručnici i uzimanje u obzir stida kojim se odlikuje žena muslimanka, te zaštita od igara pojedinih zaručnika i njihovih obmanjivanja i spriječavanje svega što vodi neredu i spriječavanje svih tendencioznih glasina. Zbog ovoga plemeniti Kur'an traži od staratelja da nadgledaju interese onih za koje su zaduženi, bio to muškarac ili žena, i podstiče ih da ih žene pa makar i u stanju siromaštva pa Uzvišeni kaže:

﴿وَأَنكِحُوا الْأَيَامَى مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاء يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾

"Udavajte neudate i ženite neoženjene, i čestite robove i robinje svoje; ako su siromašni, Allah će im iz obilja Svoga dati. Allah je neizmjerno dobar i sve zna."[1]

Obaveza staratelja je da promotri svojstva muža, da vidi njegovu plemenitost, ne može je udati za nekog ko je slabe vjere, lošeg morala i ko joj nije dorastao po porijeklu a najvažnija je opreznost u pogledu njenih prava jer je ona slaba i stidljiva i muž je u stanju da joj da razvod u svakoj situaciji, pa ako svoju kćer uda za nasilnika, griješnika, za onog koji slijedi novotarije, ogriješio se o svome dugu, i izazvao je Božju srdžbu na sebe zbog toga što je uskratio pravo svojoj kćerki i loše odabrao.[2]

Obaveznost sklapanja braka uz saglasnost staratelja i zaručnice zajedno:

Zbog važnosti starateljstva i njihove odlikovanosti Allahov Poslanik, s.a.v.s., je uslovio sklapanje braka saglašnošću staratelja.

Od Ebu-Musa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Nema braka bez saglasnosti staratelja."[3]

Aiša, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Bilo koja žena koja sklopi brak bez dozvole staratelja - brak joj je neispravan, brak joj je neispravan, brak joj je neispravan, a ako

---

[1] En-Nur, 32.
[2] Ihjau-Ulumuddin 41/2.
[3] Tirmizi-Sunen, 407/3., br. 1101.

budu imali odnos pripada joj mehr zbog toga, a ako se budu međusobno prepirali vladar će zastupati onoga ko nema staratelja."[1]

Radi ovoga učenjaci uslovljavaju postojanje staratelja i njegovu saglasnost: (Brak, dakle, neće biti ispravan osim sa starateljem koji će preuzeti odgovornost sklapanja bračnog ugovora a ovog su mišljenja malikije, šafije i hanbelije kao i većina uleme, zato što je sklapanje braka ozbiljan ugovor koji zahtjeva poznavanje koristi i štete braka i zahtijeva puno ispitivanja, savjetovanja i istraživanja, a žena ne razmišlja opširno te joj je potreban staratelj koji će biti ubijeđen u taj brak i u to da će brak biti koristan, zato staratelj postaje uslov za sklapanje braka, zato što postoji jasan hadis i mišljenje većine uleme. Uslovljava se da staratelj bude obveznik, muškarac i da je upućen u poznavanje koristi braka, da se vjera staratelja i njegove štićenice podudaraju, ako ne bude ispunjavao sve uvjete ne može biti zastupnik prilikom sklapanja braka.)[2]

Mišljenje hanefija je: "Staratelj nije uslov za ispravnost bračnog ugovora već je sunet koji je propisan da bi zaštitio ženu od stida koji je prirodno urođen, pa ako sklopi brak sama u redu je ako njen momak bude njoj dostojan."[3]

Milost islama prema ženi i njegovo počastvovanje nje je to što je obavezao staratelja da poštuje njeno mišljenje i traži od nje dozvolu o sklapanju braka, upozoravajući da nema pravo da je prisili na brak koji ona ne želi.

Od Ebu-Hurejre, r.a., s prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

---

[1] Tirmizi-Sunen, 408/3, br. 1102.
[2] Iz knjige: Tevdihu'l-ahkjam min bulugi'l-meram, str. 364.
[3] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 57.

"Ne smije se udati udovica dok se ne posavjetuje sa njom niti se smije dati djevojka dok se ne traži dozvola od nje', rekoše: 'o Allahov Poslaniče, kakva je njena dozvola', reče:' Da ćuti.'[1]

Od Hanse bintu Nizam el-Ensarijje, r.a., se prenosi da je rekla da je njen otac udao dok je bila udovica pa je to mrzela, došla je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i on joj je poništio brak.[2]

Abbas, r.a., prenosi da je neka robinja bila djevojka pa je došla kod Resulullaha, s.a.v.s., i rekla mu da je njen otac udao a ona se nije sa tim slagala, pa joj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao da izabere.[3]

Ibn-Abbas, r.a., prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Udovica se više pita za sebe od staratelja, a od djevojke se traži dozvola a njena dozvola je ćutanje."[4]

Imam Nevevi se nadovezao na ovaj hadis riječima: "Znaj da izraz EHAKKU u hadisu ima značenje 'udruživanja', dakle značenje je da ona ima svoje pravo u pogledu sklapanja braka a da pravo također ima i njen staratelj, ali njeno pravo je veće od njegovog, pa ako staratelj želi da je uda za nekog ko joj je dorastao a ona neće ne može je prisiliti, a ako ona želi da se uda za nekog ko joj je prikladan a staratelj se ne slaže sa tim biće primoran da se složi a ako bude uporan udat će je sudija; što ukazuje da je njeno pravo veće i da ono preovladava."[5]

Od Aiše, r.a., se prenosi da je neka djevojka ušla kod nje i rekla joj:

"Moj otac me udao za sina svoga brata da bi mu sa mnom otklonio njegov prostakluk mada se ja ne slažem s tim brakom', pa joj je

---

[1] Buhari u Sahihu, 3/250.
[2] Buhari u Sahihu, 4/201.
[3] Ebu Davud-Sunen, 2/576, -2096.
[4] Muslim, 9/205.
[5] Komentar imama Nevevije na Muslim u svom Sahihu, 204/9.

Aiša, r.a., rekla: 'Sačekaj dok ne dođe Resulullah', kada je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., ona mu ispriča. On je pozvao njenog oca i dao joj pravo a ona upita: 'O Allahov Poslaniče, anulirao si ono što je uradio moj otac ali sam htjela da se poduče očevi da vide kakvo imaju pravo u udaji svojih kćeri?'"[1]

Također, dobro je da se staratelj posavjetuje sa svojom ženom ili kćerkom oko njenog braka.

Od Ibn-Omera, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Savjetujte se sa ženama oko njihovih kćeri."[2]

Imam Hatabi tumačeći ovaj hadis kaže: "Savjetovanje s majkama za neke kćeri ne znači da one imaju neko pravo u sklapanju braka već je to zbog lijepog ponašanja i iskrenosti prema njima i zbog toga što ovo utiče na lijepo slaganje i ljubav između kćerki i njihovih muževa."[3]

Opomena starateljima od zabranjenih bračnih ugovora:

Islamski program za uređenje porodice se obraća starateljima da se udalje od šerijatski zabranjenih bračnih ugovora i zabranjuje im nepravednost u pravima žene a najvažnija su sljedeća:

1. ***Zabrana udaje žene muslimanke za mušrike uopšte*** čuvajući njenu vjeru, moralnu čistoću a Uzvišeni Allah upozoravajući staratelje kaže:

---

[1] Nesai, 87/6.

[2] Ebu-Davud u svom Sunenu, 575/2, br. 2095.

[3] Iz knjige: Mealimu sunen, 576/2, kratak komentar Ebu-Davudovog Sunena.

﴿وَلاَ تَنكِحُواْ الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَّ وَلأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ وَلاَ تُنكِحُواْ الْمُشِرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُواْ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُوْلَـئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللّهُ يَدْعُوَ إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾

"Ne ženite se mnogoboškinjama dok ne postanu vjernice; uistinu je robinja-vjernica bolja od mnogoboškinje, makar vam se i sviđala. Ne udavajte vjernice za mnogobošce dok ne postanu vjernici; uistinu je rob-vjernik bolji od mnogobošca, makar vam se i dopadao. Oni zovu u džehennem, a Allah, voljom Svojom, nudi džennet i oprost, i objašnjava ljudima dokaze Svoje, da bi razmislili."[1]

2. ***Zabrana braka -šigara-*** jer se njime nanosi šteta ženi u pogledu njenog lijepog odabira muža, štiteći njena bračna prava.

Nafi'a prenosi od Omera, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio brak '*šigar*'. Upitan je Nafi'a šta je to '*šigar*'? rekao je: "Da čovjek oženi sina s nečijom kćerkom a da mu za uzvrat da svoju kćerku, kao i da čovjek oženi nečiju sestru a da mu za uzvrat da svoju sestru bez određivanja mehra."[2]

Ovaj brak su učinili zabranjenim Malik, Šafija, Ahmed bin Hanbel, Ishak bin Rahevejh, Ebu-Ubejd dok neki su mišljenja a sa njim i Sufjan Es-Sevri da je ovaj brak dozvoljen a da svaka od njih zaslužuje isti mehr.[3]

3. ***Zabrana 'ADLA' (silom onemogućiti udaju žene)*** jer ovdje staratelj koristi vlast da zabrani svojoj kćerki da se vrati svome mužu. Allah, dž.š., o zabrani ADLA kaže:

---

[1] El-Bekare, 221.
[2] Ebu-Davud, 560/2.
[3] Iz knjige Mealimu sunen u kratkom komentaru Sunena Ebu-Davuda, 560/2.

﴿وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ أَن يَنكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْاْ بَيْنَهُم بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَن كَانَ مِنكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ ذَلِكُمْ أَزْكَى لَكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لاَ تَعْلَمُونَ﴾

"A kada pustite žene i one ispune njima propisano vrijeme za čekanje, ne smetajte im da se ponovo udaju za svoje muževe, kada se slože da lijepo žive. Ovim se savjetuju oni među vama koji vjeruju u Allaha i u onaj svijet. To vam je bolje i ljepše. A Allah sve zna, a vi ne znate."[1]

Imam Buhari navodi uzrok objave ovog ajeta u hadisu Meakil bin Jesara, r.a, da je rekao:

"Ovaj ajet je objavljen u vezi mene, pa je rekao: Udao sam sestru za jednog čovjeka pa je on ostavio sve dok nije prošao iddet, zatim je došao da je prosi, a ja sam mu rekao: 'Dao sam ti sestru, počastio te i nagradio te pa si je ostavio, a sad dolaziš da je prosiš! Ne vallahi, neće se tebi vratiti nikada.' Ovaj čovjek je bio dobar i žena je htjela da mu se vrati, pa je objavljen ajet: FE LA TA'DULUUHUNNE, pa sam rekao: 'Šta da radim sad, o Poslaniče,' a on reče: '*Dadni mu je.*'"[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

U prvom razdoblju džahilijeta a i u sadašnjem, žena je živjela u paradoksalnoj atmosferi između potpune zabrane da odabere muža za sebe i između neograničene slobode tako da u obje situacije dešava se velika šteta po njenu budućnost i veliki pad njene čednosti i ugleda. Prije islama žena je bila kao robinja, nije imala nikakva prava, nije imala pravo vlasništva, nije imala pravo da se bavi nekim poslom u svoje ime, niti je imala pravo da odabere bračnog druga, bila je u tuđem posjedu a nije ona

[1] El-Bekare, 232.
[2] Buhari u Sahihu, 249/3.

imala pravo vlasništva, nasljeđivana je a nije imala pravo da naslijedi a također je bila primoravana na brak koji je mrzila.[1]

Nakon ovoga dolazi sadašnji džahilijet potpuno suprotnih stavova prethodnom, tako da je otklonio sve granice pred ženom, pustio je da sama odabira bračnog druga u atmosferi razvrata pod uticajem lažnog zaljubljivanja i strastvenih motiva, žena za sebe zauzima poseban stav kakav sama želi bez staratelja i njegove saglasnosti.

Vlast roditelja je danas postala slaba, otac nije ništa drugo do sporedna figura u porodici, a bio je poštovana ličnost koja vodi porodicu i predvodi je.[2]

Sve ovo se odražava na miran bračni život žene i vodi je u poniženje i propast.

Uputstvo i opomena:

Starateljima koje je Allah obavezao odgovornošću nadgledanja žene i povjerio im obavezu izvršavanja emaneta na najbolji način, upućujem poziv da pažljivo izaberu muža doraslog svojim kćerima ili sestrama, vjernike i moralne kako bi se sačuvala porodica i interes zaručnice a sve ovo nakon njenog pristanka uz poštivanje njenog mišljenja i njenog viđenja.

Upozoravam staratelje da ne prisiljavaju djevojku na brak s kim ona ne želi uvažavajući samo svoje mišljenje ili pod uticajem plemenskih običaja, ili podstaknuti motivom materijalne dobiti; pretjerivanje u mehru iz hvalisavosti što vodi nepravdi u korištenju prava i prelaženje granica pravednog šerijata i neka svaki staratelj promotri govor vođe pravovjernih Omera ibn Hattaba, r.a., koji prenosi Ebu-Adžef es-Selemi pa kaže: Držao nam je predavanje Omer, r.a., pa je rekao: "Nemojte

[1] Iz knige: Naš islam, str. 209.
[2] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 313.

pretjeravati u mehru za žene, da je on plemenit na ovom svijetu ili da je u njemu bogobojaznost Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi bio oprezniji u njemu od vas, Allahov Poslanik nije nijednoj svojoj ženi dao viši mehr od dvanaest oka niti su njegove unuke primile viši mehr."[1]

Uzvišeni Allah kaže:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾

"Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor za onoga koji se nada Allahovoj milosti i nagradi na onom svijetu, i koji često Allaha spominje."[2]

[1] Navodi Ebu Davud u Sunenu, 583/2, br. 2106.
[2] El-Ahzab, 21.

Deveta osobitost

NADREĐENOST MUŽA NAD ŽENOM JE GARANT ZA HARMONIJU I SPAS PORODIČNE TVOREVINE

Sva ljudska društva osjećaju potrebu za poglavarem koji će nadgledati situaciju tog društva i koji će čuvati njegovu tvorevinu.

Porodica je prva stanica u ljudskoj zajednici i ona je u velikoj potrebi za odgovornim nadzornikom koji će nadgledati situaciju i za sposobnim vođom koji će se odazvati njenim zahtjevima sa svog srca i iskreno kako bi ostvario u porodici ambijent mira i harmonije, sloge i reda.

Zbog ovoga je Allah, dž.š., obavezao čovjeka da snosi teškoće ove precizne, odgojne zadaće jer je On, Mudri, Sveznajući odlikovao čovjeka tjelesnim, umnim i duševnim sposobnostima kako bi se žrtvovao i opskrbljivao porodicu, te će ona biti srećna, mirna i spokojna i on je jedini prikladan za ovo starateljstvo.

Starateljstvo je dužnost i odgovornost:

Značenje starateljstva u Allahovom, dž.š., programu je: obaveza i odgovornost kao i predvođenje a ne samovolja, nasilje i nadmenost.

Plemeniti Kur'an je objasnio ovu obavezu pa Uzvišeni Allah kaže:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što ini troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu treba brigu da vode, jer i Allah njih štiti. A one čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! Allah je, zaista, uzvišen i velik!"[1]

Ibn-Kesir spominje tumačeći ovaj ajet značenje izraza starateljstvo pa kaže: "Čovjek vodi brigu o ženi ili drugim riječima on joj je starješina, on nad njom upravlja i ispravlja je kad skrene s pravog puta, no dobre i pokorne žene čuvaju svoga muža u odsustvu kao i njegov imetak."[2]

Sejid Kutb se nadovezao u tumačenju ovog ajeta sljedećim riječima: "Kur'an potvrđuje brižnju muškarca nad ženama u islamskom društvu. Brižnja za ženom je posljedica njena formiranja i spremnosti. Ona ima i svoje opravdane razloge kod raspodjele uloga i kompetencija i obavezivanja svakog člana u ovoj raspodjeli za posao za koji je po prirodi sposoban uz olakšice. Možda je ovo jedan od dokaza na kojima priroda pokazuje svoje postojanje, svoje dominiranje i spremnost same žene da obavlja ovo starateljstvo u porodici po njenoj prirodnoj sklonosti njen osjećaj o lišenosti, manjkavosti, nemiru i neznatnoj sreći kada živi sa čovjekom koji ne izvršava obaveze ovog zbrinjavanja i kada mu nedostaju potrebna svojstva za to, pa

[1] En-Nisa, 34.
[2] Ibn-Kesir, 492/1.

povjeri njoj da se brine. To je primjetna činjenica ili istina kojoj se predaju čak i one žene koje su daleko od toga.

Možda je jedan od ovih dokaza što djeca, koja odrastaju u porodici o kojoj se ne stara otac, bilo zbog toga što je slaba ličnost, pa dolazi do izražaja ličnosti majke i ona zavlada, ili zbog toga što je otac umro, ili što ne postoji zakonski roditelj, da rijetko kada djeca odrastu zdrava, a vrlo malo da ne skrenu u svom psihičkom i nervnom formiranju, u svom etičkom i rodnom ponašanju, ova briga nema cilj da uništi ličnost žene u kući ni u ljudskom društvu, ovo je dužnost u okviru porodice kako bi se ova složena institucija vodila valjano, kako bi se zaštitila i očuvala."[1]

Božanski program pod brigom i vođenjem porodice podrazumjeva lijepo ophođenje prema svojoj supruzi garantujući mir i poštovanje bračnih prava.

Uzvišeni u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُواْ النِّسَاء كَرْهًا وَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُواْ بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلاَّ أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾

"O vjernici, zabranjuje vam se da žene kao stvari nasljeđujete, preko volje njihove, i da im teškoće pričinjavate, s namjerom da nešto od onoga što ste im darovali prisvojite, osim ako budu očito zgriješile. S njima lijepo živite! A ako prema njima odvratnost osjetite, moguće je da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao."[2]

Također Allahov Poslanik, s.a.v.s., potvrđuje ovu zajedničku obavezu čovjeka kao čuvara i žene kao pastirice u

---

[1] U okrilju Kur'ana, 651, 652/2.
[2] En-Nisa, 19.

očuvanju porodice. Ibn-Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Svi ste vi pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado, vladar je pastir, čovjek je pastir u svojoj porodici, žena je pastirica u kući svoga muža i njegovoj djeci, svi ste vi pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado."[1]

Potvrda da je briga o porodici odgovornost i obaveza je ta da će čuvar odnosno starješina odgovarati za sve nedostatke ili nepravilnosti prilikom nadgledanja.

Od Hasana, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Allah će svakog čuvara pitati o onome što je čuvao, sačuvao ga ili izgubio, čak će čovjek biti pitan o svojoj porodici."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstiče muževe da se boje Allaha u pogledu prava njihovih žena.

Prenosi se od Džabira, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na oprosnom hadždžu rekao:

"Bojte se Allaha u pogledu vaših žena, vi ste ih uzeli kao Allahov emanet i učinili ste ih sebi dozvoljenim Allahovom riječju, one ne smiju dopustiti da u vašu kuću uđe bilo ko koga prezirete, ako ovo učine udarite ih ali ne jako a na vama je da ih opskrbljujete i lijepo odijevate."[3]

Granice i dometi muževe brige:

Muž, čuvar svoje porodice, posjeduje pravo potpunog nadgledanja, popravljanja i vaspitanja u nuždi shodno onome što mu je dozvolio Božanski pravedni program kao što je vlast

---

[1] Buhari, 261/3.
[2] Navodi Ibn-Hiban u svom Sahihu, 65/3.
[3] Navodi Muslim u Sahihu, 183, 184/5.

mudrog postupanja kada mu žena otkaže poslušnost, poštujući obavezu postepenog vaspitnog metoda u popravljanju bez nasilja i nepravde pa Uzvišeni kaže:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا* وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُواْ حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِن يُرِيدَا إِصْلاَحًا يُوَفِّقِ اللّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu treba brigu da vode, jer i Allah njih štiti. A one čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! Allah je, zaista, uzvišen i velik! A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog pomiritelja iz njegove, a jednog pomiritelja iz njezine porodice. Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti jer Allah sve zna i o svemu je obaviješten"[1]

Prava muža su da mu se žena pokorava u svemu što mu je Allah propisao i da traži muževu dozvolu u svemu što se tiče njegovih prava.

Muaz, r.a., prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Da sam ikome naredio da učini sedždu drugom osim Allahu naredio bih ženi da se klanja svome mužu, tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša žena ne zadovolji prava njenog Gospodara sve dok

[1] En-Nur, 34-35.

ne zadovolji prava svoga muža pa čak ako je pozove u postelju a ona je pod zakletvom ne smije ga odbiti."[1]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Nije dozvoljeno ženi da posti bez dozvole svog muža ako on nije postač, ne smije dozvoliti nikom da uđe u njegovu kuću osim uz njegovu saglasnost, niti potrošiti od imetka bez njegove naredbe, a i on će obaviti svoj dio posla."[2]

Također bračnu vezu u okrilju ovog starateljstva ispunjava duh potpomaganja, skrušenosti, šaljivosti i żabavljanja.

Ovo je primjer najboljeg čovjeka kako on s ljubavlju i željom učestvuje u porodici i kućnim poslovima. Prenosi se da je Esved ibn Jezid rekao: "Pitao sam Aišu, r.a., šta je radio Poslanik, s.a.v.s., u kući? Rekla je: 'Radio je kućne poslove pa kad je čuo ezan izašao je."[3]

Džabir, r.a. kaže: "Rekao mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

'Da li bi se oženio nakon tvog oca?', rekao sam: 'Da', upitao je: 'Djevojku ili udovicu?', rekao sam: 'Udovicu', pa je Allahov Poslanik rekao: 'Oženi se djevojkom da te zasmijava i da je zasmijavaš, da te zabavlja i da je zabavljaš."[4]

Jedno od polja starateljstva je umjerenost muža u određenim situacijama u lijepom postupanju i dobrom nadgledanju. Prilikom lijepog ponašanja, šale, druženja, muž mora voditi računa da ne slijedi prohtjeve svoje žene do te mjere da joj pokvari moral, da njegov ugled padne - već mora biti umjeren i ne smije izgubiti ozbiljnost i potištenost ma šta loše

---

[1] Ibn-Madže, Sunen, 595/1., br. 1853.
[2] Buhari, 260/3.
[3] Buhari, 289/3.
[4] Buhari, 56/3.

vidio i ne smije otvoriti vrata potpomaganja u lošem, već ma šta vidio što se suprostavlja šerijatu u bontonu rasrdit će se i izrazit će negodovanje jer pravo čovjeka je da bude slijeđen a ne da on slijedi.[1]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijetska uređenja su slična u svojim položajima, u preziranju žene te vlasti nad njom samom i njenim postupcima: "Za vrijeme Rimljana vlast gazde u kući nad svojim sinovima i kćerima trajala je do njegove smrti ma koliko oni imali godina, također je on imao vlast nad svojom ženom, ženama svojih sinova, unucima, a ova vlast je obuhvatala prodaju, mučenje, ubistvo, gazda kuće je posjedovao sav imetak i nijedan član porodice nije imao pravo posjedovanja. Prezir Zapadnjaka prema ženi je trajao cijeli srednji vijek.

Zanimljivo je spomenuti da je britanski zakon sve do 1805. godine dozvoljavao čovjeku da proda svoju ženu. Desilo se da je Italijan prodao svoju ženu u ratama pa kada je kupac bio nemoćan da podmiri zadnju ratu muž koji je prodao svoju ženu bi ubio kupca...

Ako se vratimo u arapsku sredinu prije islama vidjet ćemo da je žena potlačena u mnogome, nije imala nikakva prava kod svog muža, nije postojao zakon koji bi spriječio muža da je muči.[2]

Jedna emigrantkinja je ispoljila svoje muke na Zapadu i uzrok odustajanja od braka pa kaže: "Neću se udati nikada, jer ne mogu naći muža koji će poštovati svoju ženu, koji će je paziti, odlikovati ispred sebe i koji će znati njenu vrijednost kao muž Arapin. Na Zapadu čovjek se ophodi prema svojoj ženi kao

---

[1] Ihjau ulumu'd-din, 45/2.
[2] Iz knjige: Žena između šeriatskog i ovosvjetskog zakona, str. 15., 21., 22.

prema drugu ili komšiji, ona je nešto prolazno u njegovom životu, a ovdje u arapskom svijetu žena je odlikovana, poštovana, čovjek uvijek nastoji da je usreći i ona mu je preča i od njega samog."[1]

Uputstvo i opomena:

Žalosno je što od muževa, čuvara svojih porodica, se dešavaju stvari koje su oprečne jasnom islamskom programu u pogledu nemarnosti vođenja i starateljstva: "Bračni život u većini muslimanskih porodica se odvija između dvije krajnosti gdje nema sredine i umjerenosti. Kod jedne grupe ljudi taj život je odlikovan strogoćom muža koji prenosi na cijelu kuću oluju bijesa, ljutine i namrgođenosti, sa takvim mužem nema dijaloga, razumijevanja tako da u toj vojničkoj atmosferi nema ništa do naredbi i izvršenja bez ikakvog razgovora.

Međutim druga grupa ljudi živi jednim popustljivim životom gdje kuća gubi starateljstvo čovjeka u groznoj anarhiji u vođenju materijalnih, ekonomskih i društvenih stvari porodice, pa kada čovjek izgubi svoju čovječnost i kada se žena oslobodi svoje ženstvenosti, prestaje slast za životom kuća propada, vaspitanje je loše, i zavlada nesuglasica. To je Allahov zakon, a Allahovom zakonu nema zamjene.

Bračni život je potpomaganje supružnika gdje će čovjek biti glavni, međutim, potpomaganja neće biti ako ne postoji razumijevanje, ljubav, saosjećanje, respektovanje a udaljavanje od ovog pravog puta je izopačenje koje odnosi sreću a i donosi nesreću."[2]

A istinu je rekao Uzvišeni:

---

[1] Iz knjige: Žena između šeriatskog i ovosvjetskog zakona, str. 269.
[2] Iz knjige: Osvrt na muslimansku porodicu, dr. Muhammed Lutfi es-Sibak, str. 139.

﴿وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ﴾

"Da se Allah za prohtjevima njihovim provodi, sigurno bi nestalo poretka na nebesima i Zemlji i u onom što je na njima; Mi smo im dali Kur'an, slavu njihovu, ali oni za slavu svoju ne haju."[1]

[1] El-Mu'minun, 71.

Deseta osobitost

OBAVEZA LIJEPOG OPHOĐENJA MUŽA PREMA SVOJOJ ŽENI

Ne može se ostvariti porodična sreća i njen spokoj, niti supužnici mogu uživati u atmosferi ljubavi i milosti osim ako se pridržavaju imanskih i moralnih vrijednosti kojima poziva jasan Allahov program u lijepom ophođenju, poštivanju propisanih prava i kićenju moralnim vrijednostima.

Kada džahilijetska uređenja zapostave ove imanske i moralne vrijednosti u svom porodičnom uređenju, njeni članovi tumaraju u tminama zlobe, svađe, mržnje i nestaje blagodat smiraja, mira i samilosti.

Poziv islama lijepom ophođenju:

Allah, dž.š., poziva Svoje robove na obaveznost lijepog ophođenja prema svojim ženama pa makar doživjeli od njih ono što im je mrzno. Uzvišeni u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُواْ النِّسَاء كَرْهًا وَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُواْ بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلاَّ أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾

"O vjernici, zabranjuje vam se da žene kao stvari nasljeđujete, preko volje njihove, i da im teškoće pričinjavate, s namjerom da nešto od onog što ste im darovali prisvojite, osim ako budu očito zgriješile. S njima lijepo živite! A ako prema njima odvratnost

osjetite, moguće je da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao"[1]

Ibn-Kesir objašnjava značenje ovog ajeta pa kaže: "Allah im je naredio da se lijepo ophode prema njima odnosno da im upućuju lijepe riječi, da lijepo postupate prema njima koliko možete, kako volite da se one ponašaju prema vama tako se vi ponašajte prema njima."[2]

Sejjid Kutb potvrđujući važnost akide u ostvarivanju lijepog ophođenja kaže:

"Akida, odnosno vjerovanje samo uzdiže duše ljudi i povećava pažnju, uzdiže ljudski život iznad životinjske ćudi, pohlepe trgovca i gluposti besposlenog."[3]

Također Allahov Poslanik, s.a.v.s., savjetuje ljude da lijepo postupaju sa svojim ženama, da im dobročinstvo čine, da štite njihova prava i čine im dobro.

Od Sulejmana ibn Amra ibn Ahvesa se prenosi da je rekao: " Pričao mi je otac da je bio na oprosnom hadždžu sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je zahvalio Allahu, dž.š., spominjao Ga je pa je rekao:

'*Preporučujem vam dobročinstvo prema ženama, one su udate za vas i osim toga ništa kod njih ne posjedujete osim ako učine jasan razvrat, pa ako to učine u postelji ih napustite i udarite ih slabim udarcem, pa ako se ne pokore ostavite ih, vi imate pravo kod svojih žena kao što one imaju pravo kod vas, što se tiče vašeg prava one ne smiju dovoditi onoga koga vi mrzite niti mu dozvoliti ulazak u kuću, a njihovo pravo je da ih lijepo hranite i odjevate.*' "[4]

---

[1] En-Nisa, 19.
[2] Ibn-Kesir, 467/1.
[3] U okrilju Kur'ana, 606/1.
[4] Tirmizi, 467/3., br. 1163.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je odredio mjeru odlikovanosti među ljudima u lijepom bračnom ophođenju. Od Abdullaha ibn Amra, r.a., se prenosi da je rekao:"Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,: '*Najbolji među vama je onaj koji je najbolji prema svojoj ženi.*'"[1]

Vaspitne metode u lijepom bračnom ophođenju:

Božanski program je odredio raznovrsne metode koje će ostvariti porodični mir, sreću i smirenost, pa pozivam na slijeđenje slijedećih vaspitnih mjera:

Prvo: ***Obavezno je uzeti u obzir narav žene,*** njena urođena osjećanja prilikom kontakta sa njom, prihvatiti njene pogrešne postupke mudro, nježno, sa blagošću, sanirati njene greške sa strpljivošću lijepim savjetovanjem i respektovanjem. Na ovo nas upućuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji prenosi Ebu-Hurejre, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Doista je žena stvorena od rebra, neće ti ići pravim putem, pa ako uživaš s njom, uživaš a ona posjeduje iskrivljenost a ako pokušaš da je ispraviš slomio si je a njeno slamanje je razvod braka."[2]

Imam Nevevi se nadovezao na ovaj hadis slijedećim riječima: "U njemu se potencira pažnja prema ženi i dobročinstvo prema njoj, strpljivost prema njenom iskrivljenom ponašanju, te podnošenje njenog slaboga razuma, i pokuđenost razvoda bez razloga, i to da ne pokušava da je ispravi."[3]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., također podstiče na sabur.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik rekao:

---

[1] Ibn-Madže, 636/1., br. 1978.

[2] Muslim, 57/10.

[3] Nevevijev komentar Muslimovog Sahiha, 57/10.

"Vjernik ne može mrziti vjernicu i ako mu se ne sviđa njen moral svidjet će se drugom."[1]

Drugo: ***Kićenje lijepim moralom prema svojim ženama,*** one su najpreče da se lijepo odnosite prema njima.

Poziv islama da se okitimo plemenitim moralom podrazumjeva lijepo ophođenje prema ženama, Allahov Poslanik posebno poziva vjernike na lijepo postupanje prema porodici. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Najpotpunijeg imana je onaj vjernik koji je najljepšeg morala, a najbolji od vas je onaj koji se najbolje ophodi prema svojim ženama."[2]

Također Allahov Poslanik, s.a.v.s., poziva da se okitimo blagošću, nježnošću, lijepim govorom sa drugima te da se okanimo uznemiravajuće ljutnje, vulgarnosti, pretjerane srdžbe.

Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao Ešdž Abdulkajsu, r.a.,:

"Ti posjeduješ dva svojstva koja voli Allah, dž.š., blagost i strpljivost."[3]

Od Aiše, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"O Aiša, Allah je blag i voli blagost i daje za blagost ono što ne daje za grubost i ono što ne daje za njemu slično."[4]

Od Ibn-Mes'uda, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

---

[1] Muslim, 58/10.
[2] Tirmizi, 467/3., br. 1162.
[3] Tirmizi, 322/4., br.2011.
[4] Muslim, 146/16.

"Nije vjernik klevetnik, niti onaj koji mnogo kune, niti razvratnik, niti bestidnik."[1]

Aiša, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

"Najmrži ljudi Allahu su zagrižene svađalice."[2]

Abdullah ibn Mubarek je opisao lijep moral pa je rekao: "To je veselost lica, činjenje dobra i spriječavanje nepravde."[3]

Treće: ***Poštivanje propisanih prava žene bez nasilja, pohlepe,*** omalovažavanja, jer je muž odgovoran da poštuje prava njegove žene.

Prenosi se od Hasana, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Allah će pitati svakog pastira za ono što je čuvao, sačuvao ga ili izgubio, pa će i čovjeka pitati za svoju porodicu."[4]

Resulullah, s.a.v.s., je predočio ova najvažnija prava u hadisu kog prenosi Hakim ibn Muavija el-Kušejri od njegova oca, Allah mu se smilovao, da je rekao:

"'O Allahov Poslaniče, šta je pravo žene kod nas?'; pa je Resulullah rekao: 'Da je nahraniš kad jedeš, da je obučeš kad sebe oblačiš, ne udaraj je po licu, nemoj je ružiti i nemoj se od nje odvajati osim u kući.'"[5]

Resulullah, s.a.v.s., upozorava od posljedice činjenja zuluma i škrtarenja zbog njihove opasnosti po mir, spokoj i postojanost zajednice. Džabir ibn Abdullah, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

---

[1] Tirmizi, 338/4., br. 1977.
[2] Muslim, 219/16.
[3] Tirmizi, 319/4., br. 2005.
[4] Ibn-Hibban, 65/3.
[5] Ebu-Davud, 606/2., br. 2142.

"Čuvajte se zuluma, doista zulum uzrokuje strahote Sudnjeg dana i čuvajte se škrtosti, doista je škrtost uništila one prije vas, bila je uzrok prolijevanja krvi i dozvoljavanja onih koje su im zabranjene."[1]

Islamski program zabranjuje uznemiravanje žene u pogledu njenog zdravlja i tijela kao npr. neprilaženje ženi dok je u hajzu.

Od Enesa ibn Malika, r.a., se prenosi da su Jevreji izbacivali ženu iz kuće dok je bila u hajzu, nisu jeli niti pili sa njom niti općili u kući, pa je Resulullah, s.a.v.s., upitan o ovome i Allah, dž.š., je objavio:

﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَاعْتَزِلُواْ النِّسَاء فِي الْمَحِيضِ وَلاَ تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىَ يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللّهُ إِنَّ اللّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ﴾

"I pitaju te o mjesečnom pranju. Reci: 'To je neprijatnost.' Zato ne općite sa ženama za vrijeme mjesečnog pranja, i ne prilazite im dok se ne okupaju. A kada se okupaju, onda im prilazite onako kako vam je Allah naredio. –Allah zaista voli one koji se često kaju i voli one koji se mnogo čiste."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

"Budite u kućama sa njima i činite šta hoćete, osim intimnog odnosa,"[3]

On je također zabranio i udaranje žene pa se prenosi od Abdullah ibn Zem'aha, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Neka niko od vas ne udara svoju ženu kao roba da bi na posljetku dana imao odnos s njom."[1]

---

[1] Muslim, 134/16.
[2] El-Bekare, 222.
[3] Ebu-Davud, 620/2., br. 2165.

Allahov Poslanik (koji je najbolji primjer, vlasnik visokih moralnih vrijednosti) nije nikada pribjegavao udaranju. Aiša, r.a., je rekla:

"Allahov Poslanik nije nikada udario slugu, niti ženu, niti je išta udario svojom rukom."[2]

Četvrto: ***Razveseljavanje njenog srca šalom***

Ovakav skrušen položaj od strane muža učvršćava vezu ljubavi i milosti među supružnicima i ubacuje radost u srce žene, olakšava joj kućne poslove i nadgledanje djece. Najbolji primjer imamo u Poslaniku, s.a.v.s., u njegovom ponašanju prema njegovoj ženi uzimajući u obzir njene godine i želju za razonodom.

Aiša, r. a., je rekla:

"Allahov Poslanik me je pokrivao ogrtačem dok sam gledala Abesince kako se igraju u mesdžidu da bi izgledala loše i kako bi razotkrili sposobnost mlade robinje koja voli igru."[3]

Također se prenosi da je Aiša, r.a., rekla:

"Trkala sam se sa Resulullahom, s.a.v.s., pa sam ga prestigla, a kada sam se udebljala ponovo smo se trkali i on me je prestigao pa je rekao: 'Ovo je za ono.'"[4]

Moral Allahovog Poslanika, a.s., je najbolji primjer vjernicima. "On je bio druževan, veselog lica, obveseljavao je porodicu i bio blag prema njima, bio je darežljiv i nasmijavao je svoje žene."[5]

---

[1] Buhari, 262/3.
[2] Ibn-Madže, 638/1., br. 1984.
[3] Buhari, 266/3.
[4] Buhari, Ahmed, 264/6.
[5] Ibn-Kesir, 467/1.

Peto: ***Žena je također obavezna da se lijepo ophodi prema mužu,*** da mu se pokorava u onome što je propisano, da mu se lijepo obraća, da podnosi njegove greške strpljivo i tolerantno. Allahov Poslanik, a.s., je pohvalio dobre žene koje se lijepo ophode prema njihovim muževima i koje ih paze.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., upitan:

"Koje su žene najbolje? Pa je rekao: 'Ona koja kada je pogledaš obveseljuje, koja kada joj se naredi pokri se i ne radi suprotno onome što on mrzi sa njenim imetkom i sa sobom.'"[1]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Najbolje žene su one koje jašu devu, dobre li su žene Kurejšija, najnežnije su prema djeci dok su mala i najbrižnije su za imetak svoga muža."[2]

Od Abdullah ibn Omera, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Allah neće pogledati onu ženu koja je nezahvalna svome mužu a nije neovisna od njega."[3]

Poslanik, s.a.v.s., upozorava žene da ne niječu dobročinstvo svojih muževa i njihovo dobro.

Ibn-Abbas, r.a., prenosi da kada se desilo pomračenje Sunca za vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i kada je klanjao namaz radi toga, da je rekao:

"Vidio sam džehennem i nikada nisam vidio prizor kao danas, vidio sam da u njemu ima najviše žena. Upitaše:' Zbog čega, o Allahov Poslaniče?' Reče: 'Zbog nezahvalnosti Allahu, nezahvalne su

[1] Nesai. 68/6.
[2] Buhari, 243/3.
[3] Prenosi Bezzar i Taberani.

muževima i nezahvalne su na dobru, da si prema nekoj od njih dobar cijelo vrijeme, zatim da vidi nešto loše kod tebe reći će: 'Nisam od tebe nikad dobro vidjela.'"[1]

Poslanik, s.a.v.s., također upozorava ženu od opasnosti lošeg ophođenja prema mužu ili njegovog uznemiravanja.

Od Muaz ibn Džebela, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ne uznemiri žena muža na ovom svijetu a da njegova hurija ne kaže: 'Ne uznemiravaj ga Allah te usmrtio, on nije kod tebe stranac, samo što nije došao nama ostavljajući te.'"[2]

Također se prenosi od Muaz ibn Džebela, r.a, da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Nije dozvoljeno ženi koja vjeruje u Allaha da dozvoli da u kuću njenog muža uđe neko koga on ne voli, niti da izađe a da on to ne voli, niti da se ikome pokorava kao njemu, niti da ga napušta u postelji, niti da mu naškodi, pa ako on bude najnepravedniji treba da mu priđe dok ga ne oraspoloži, pa ako to prihvati živjet će u blagostanju a i Allah će primiti njenu ispirku i imat će dokaz i neće imati grijeh a ako ne bude zadovoljan njena ispirka će stići do Allaha."[3]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijet u svojim razdobljima se odlikuje grubim bračnim suživotom omalovažavajući položaj žene i vlasti nad njom. Ibn-Kesir je objasnio jednu stranu potlačenosti i nasilja koje je muž činio ženi u prvom džahilijetu, loše postupajući prema svojoj ženi da bi povratio ono što joj je dao kao mehr, a ovo tumačeći ajet:

---

1 Buhari, 261/3.
2 Tirmizi, 477/3., br. 1174.
3 Navodi Hakim u Et-Tergibu ve't-terhibu, 57/3.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُواْ النِّسَاء كَرْهًا وَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُواْ بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلاَّ أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾

"O vjernici, zabranjuje vam se da žene kao stvari nasljeđujete, preko volje njihove, i da im teškoće pričinjavate, s namjerom da nešto od onog što ste im darovali prisvojite, osim ako budu očito zgriješile. S njima lijepo živite! A ako prema njima odvratnost osjetite, moguće je da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao"[1],

pa kaže: "Nemojte loše postupati prema svojim ženama prilikom druženja da bi vam ostavile ono što ste im dali ili dio toga, ili neko njeno pravo ili nešto od ovoga nasilno nanoseći joj štetu.."

Također mnogobrojni su oblici tlačenja i pravljenja žene robom u starom i u novom zapadnjačkom džahilijetu gdje su se žene prodavale kao što se prodaju životinje ili davale u zajam, a također su muževi bježali od svojih žena nanoseći im nepravdu, gazeći njihova prava.

Englez Herbert Spinser kaže: "Žene su se prodavale u Engleskoj između petog i jedanaestog stoljeća. Crkveni poglavari su u jedanaestom vijeku donijeli zakon koji daje pravo mužu da može svoju ženu dati na zajam drugom čovjeku na određeno vrijeme, no još gore je to što je onaj iz uglednog plemena imao pravo da ima ženu seljaka dva sahata nakon sklapanja braka sa njom.

Neke engleske novine prenose da u nekim dijelovima primorske Engleske ima ljudi koji prodaju svoje žene po veoma niskoj cijeni. Italijanska novinska agencija prenosi da je neka

---

[1] En-Nisa, 19.

osoba htjela ubiti drugu zbog toga što nije bila u stanju da podmiri određeni iznos za koji mu je ovaj prodao svoju ženu."[1]

Također ustanova koja je vršila prebrojavanje pojave bježanja muževa od kuće je utvrdila da je 1952. godine 70.000 ljudi pobjeglo od svojih žena a samo je petnaest žena pobjeglo od svojih muževa."[2]

Uputsvo i opomena:

Svojim sestrama muslimankama dajem ovo kao oporuku: Navodi se da je Esma bint Haridže el-Fizari rekla svojoj kćeri kada je htjela da se uda: "Izašla si iz gnijezda u kojem si porasla a ideš u gnijezdo koje neznaš i drugu s kojim nisi prijateljevala, pa budi njemu zemlja on će tebi biti nebo, budi mu postelja on će tebi biti oslonac, budi mu robinja bit će ti rob, nemoj mu naškoditi da te prezire, nemoj se udaljavati od njega da te zaboravi, ako ti se približi priđi mu, a ako se udalji udalji se od njega, čuvaj njegov nos, sluh i oči, da osjeti od tebe samo dobro i da čuje samo dobro i da vidi samo lijepo."[3]

A istinu je rekao Uzvišeni Allah, dž.š.,:

﴿يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾

"On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao-postići će ono što bude želio."[4]

[1] Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 211,212.
[2] Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 257.
[3] Ihjau ulumu'd-din, 58/2.
[4] El-Ahzab, 71.

Jedanaesta osobitost

ODREĐIVANJE PORODIČNIH OBAVEZA SUPRUŽNIKA UKLJUČUJUĆI NJIHOVO UZAJAMNO POTPOMAGANJE I NEPREKIDNO DRUŽENJE

Najvažnija stvar za ostvarivanje porodične sreće, te ostvarivanja ambijenta duševnog mira, radosti srca, koja podstiče na ljubav i milost među supružnicima je njihovo poznavanje svojih obaveza jednog prema drugom te lijepog nadgledanja.

Zbog ovoga je Božanski program za uređenje porodice odredio obaveze supružnika iz čega proističe prikladan ambijent za obavljanje njihovih vaspitnih obaveza, što im pruža mir, spokoj daleko od ugnjetavanja ili tlačenja.

Plemeniti Kur'an je objasnio jednakost supružnika u pravima i obavezama i to obavezama koje su prikladne svakom od njih dvoje. Čovjek jedino prednjači za stepen starateljstva, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلاَثَةَ قُرُوَءٍ وَلاَ يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُواْ إِصْلاَحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللّهُ عَزِيزٌ حَكُيمٌ﴾

"Raspuštenice neka čekaju tri mjesečna pranja; i nije im dopušteno da kriju ono što je Allah stvorio u matemicama njihovim, ako u Allaha i onaj svijet vjeruju. Muževi njihovi imaju pravo da ih, dok one čekaju, vrate ako žele da dobro djelo učine. One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti, prema zakonu, -

samo, muževi imaju prednost pred njima za jedan stepen. A Allah je silan i mudar."[1]

Tumačeći ovaj ajet Ibn-Kesir kaže: "Ili oni imaju kod ljudi ista prava kao i ljudi kod njih, i svako od njih čini dobra, prema drugom, jer je ono obaveza. Muškarci imaju prednost nad ženama u fizičkom smislu, položaju, karakteru, raspolaganju sredstvima i opskrbljivanju te činjenja dobra na oba svijeta."[2]

Također Poslanik, s.a.v.s., ukazuje na obavezu nadgledanja porodičnih prava te pridržavanje propisanih šartova. Ukbe ibn Amr, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Doista najpreče je da ispoštujete one uslove kojima ste učinili dozvoljenim svoja stidna mjesta."[3]

Poslanik preporučuje poštovanje bračnih prava te činjenje dobra prema ženi.

Od Sulejmana ibn Amra ibn Ahvesa se prenosi da je rekao: "Pričao mi je otac da je bio na oprosnom hadždžu sa Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je zahvalio Allahu, dž.š., spominjao Ga je pa je rekao:

'Preporučujem vam dobročinstvo prema ženama, one su udate za vas i osim toga ništa kod njih ne posjedujete osim ako učine jasan razvrat, pa ako to učine u postelji ih napustite i udarite ih slabim udarcem, pa ako se ne pokore ostavite ih. Vi imate pravo kod svojih žena kao što one imaju pravo kod vas, što se tiče vašeg prava one ne smiju dovoditi onoga koga vi mrzite niti mu dozvoliti ulazak u kuću, a njihovo pravo je da ih lijepo hranite i odjevate.'"[4]

---

[1] El-Bekare, 228.
[2] Ibn-Kesir, 272/1.
[3] Nesai u svom Sunenu, 93/6.
[4] Tirmizi, 467/3., br. 1163.

Islamski program je objasnio obaveze supružnika jedno prema drugom uzimajući u obzir njihovu zajedničku odgovornost u porodičnom nadgledanju te stvaranju ambijenta sreće, spokoja, potpomaganja i slaganja u porodici.

Ove uzajamne bračne obaveze možemo konceptirati na slijedeće:

Obaveza muža naspram njegove žene; Čovjek preuzima obavezu u porodici i obavezan je da za svoju porodicu izvršavajući slijedeće:

Prvo: Nadgledanje žene kako bi obavljala šeriatske obaveze, podučavanje vjerskim propisima, njeno usmjeravanje, popravljanje njenog ophođenja, vaspitavanje u nuždi. Ova obaveza se odnosi na "glavu kuće" na njenog čuvara uzimajući u obzir Allahovu naredbu:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti."[1]

Od svih obaveza Allah, dž.š., je izdvojio izvršavanje namaza i istrajavanje u tome: "[2]

Poslanik, s.a.v.s., upućuje na obavljanje noćnog namaza zbog milosti u noći kada muž probudi svoju ženu i ona probudi njega.

Ebu-Hurejre, r.a., kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

---

[1] Et-Tahrim, 6.
[2] Ta-ha, 132.

"Nek se Allah smiluje čovjeku koji ustaje noću i klanja pa probudi svoju ženu, a ako odbije da ustane neka polije vode na njeno lice. Neka se Allah smiluje ženi koja ustaje noću i klanja i probudi svoga muža, pa ako on to odbije neka prospe vode na njegovo lice."[1]

Da bi se ovo vaspitno nadgledanje ostvarilo na različitim poljima potrebno je da se čovjek pobrine da nauči svoju ženu propisima akaida, šerijata, morala kako bi joj ovo bila pomoć da se boji Allaha, polaganja računa, da izgradi osjećaj, da On zna ono što je skriveno i što je vidljivo, da ustraje na izvršavanju ibadeta na najbolji način. Treba je podsticati da prisustvuje na skupovima znanja, učenja Kur'an-i kerima, te da čita korisne knjige i poučne odlomke upućujući joj vaspitne savjete. Ona treba voditi računa o odjeći, izvršavati svoje obaveze, što će uspjeti uz Božju pomoć, uspostavljajući normalne odnose, čuvajući svoju vjeru, moral, stideći se od svake izopačenosti u svom ophođenju ili neposlušnosti mužu, neozbiljnosti u izvršavanju svoje funkcije. Arapski pjesnik je rekao:

"Majka je škola ako je pripremiš
Spremio si dobro potomstvo."

Drugo: Obaveza lijepog i plemenitog ponašanja prema ženi te otklanjanje od nje svega što joj šteti. Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَرِثُواْ النِّسَاء كَرْهًا وَلاَ تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُواْ بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلاَّ أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِن كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَن تَكْرَهُواْ شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾

"O vjernici, zabranjuje vam se da žene kao stvari nasljeđujete, preko volje njihove, i da im teškoće pričinjavate, s namjerom da nešto od onog što ste im darovali prisvojite, osim ako budu očito zgriješile. S njima lijepo živite! A ako prema njima odvratnost

---

[1] Ebu-Davud, 638/1, br. 1052.

osjetite, moguće je da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao"[1]

Poslanik, s.a.v.s., sugeriše muževima da se lijepo ophode prema svojoj porodici.

Aiša, r.a., je rekla da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Najpotpunijeg imana je onaj čovjek koji je najboljeg morala i koji je najblaži prema svojoj porodici."[2]

Od Ebu-Derda, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Nema ništa teže na mizanu vjernika na Sudnjem danu od lijepog morala, a Allah doista mrzi razvratnika i bestidnika."[3]

U lijep moral spada lijepa riječ koju muž treba da praktikuje sa svojom porodicom, te da se okane ružnog govora. Poslanik, s.a.v.s., je objasnio vrijednost ove lijepe riječi i upozorio od lošeg govora.

Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je Poslanik, a.s., rekao:

"Doista rob izgovori riječ kojom je Allah zadovoljan, ne obraćajući pažnju na nju, a Allah mu zbog nje podigne stepen, a doista rob izgovori riječ kojom naljuti svog Gospodara, ne obraćajući pažnju na nju, a zbog nje ode u džehennem."[4]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je zabranio udaranje žene po licu ili njeno psovanje. Od Hakima ibn Muavije el-Kušejrija, r.a., se prenosi da je rekao: "Došao sam Poslaniku, s.a.v.s., pa sam ga upitao:

---

[1] En-Nisa, 19.
[2] Tirmizi, 5/9., br. 2612.
[3] Tirmizi, 319/4., br. 2002.
[4] Buhari, 126/4.

'Šta kažeš za neke žene?' Pa on reče: 'Nahranite ih onim što vi jedete, obucite ih kao što se vi oblačite, nemojte ih udarati i nemojte ih vrijeđati.'"[1]

Imam Hattabi kaže: "Udariti ženu, u slučaju da ne ispoštuje neko bračno pravo je dozvoljeno, ali ne jakim udarcem, međutim strpljivost zbog njihovog lošeg ponašanja i suzdržati se u tim prilikama je bolje."[2]

Također, muž je obavezan da čuva bračne tajne i skriva ono što se dešava između njih bilo da je riječ o govoru ili djelu. Od Ebu-Seida el-Hudrija, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,rekao:

"Najgori čovjek na Sudnjem danu kod Allaha je onaj čovjek koji povjeri tajnu svojoj ženi i ona njemu a zatim on otkrije njenu tajnu."[3]

Lijepo postupanje se ogleda u strpljivosti na greške i loše postupke žene: lijepo ponašanje prema ženi ne sastoji se u tome da je spriječiš da uradi neku neprijatnost već da podneseš tu neprijatnost, te da budeš blag kada je nepromišljena i ljuta.[4]

Treće: Dužnost je da opskrbljuje ženu u okvirima mogućnosti bez razbacivanja. Allah, dž.š. je obdario čovjeka snagom da bi radio, zarađivao i rješavao životne probleme i teškoće, te on ispunjava različite materijalne obaveze od kako je naumio da stupi u brak plaćajući određeni mehr i dajući prikladne poklone i organizujući gozbu. Uzvišeni Allah je obavezao muža da plati mehr i ostalo pa kaže:

﴿وَآتُوا النِّسَاء صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾

---

[1] Ebu-Davud, 607/2., br. 2144.

[2] Skraćeni komentar Ebu-Davudovog Sunena, 608/2.

[3] Muslim, 8/10.

[4] Ihjau ulumu'd-din, 43/2.

"I draga srca ženama vjenčane darove njihove podajte; a ako vam one od svoje volje od toga što poklone, to s prijatnošću i ugodnošću uživajte."[1]

Također Allahov Poslanik, s.a.v.s., je obavezao organizovanje gozbe nakon sklapanja braka.

Od Enesa, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., vidio na Abdurrahmanu ibn Avfu, r.a., trag sufre (ime koze) pa je upitao:

"'Šta je ovo?' On je rekao: 'Oženio sam ženu sa zlatom koje vrijedi pet dirhema.' Pa mu je Poslanik rekao: 'Allah te blagoslovio, što da ne, pa makar i jednom ovcom.'"[2]

Božanski program smatra čuvara porodice najodgovornijim za materijalno snabdjevanje svoje porodice obezbjeđujući hranu, stan, namještaj, odjeću, lijekove i druge potrepštine u okviru mogućnosti bez škrtarenja ili rasipanja. Uzvišeni kaže:

﴿فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

"A koliko se sela i gradova oglušilo o naređenja Gospodara njihova i poslanika Njegovih; Mi ćemo od njih zatražiti da nam potanko račun polože i užasnom kaznom ćemo ih kazniti."[3]

Također Uzvišeni kaže:

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلاَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لاَ تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلاَّ وُسْعَهَا لاَ تُضَآرَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلاَ مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالاً عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدتُّمْ أَن تَسْتَرْضِعُواْ أَوْلاَدَكُمْ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُم مَّآ آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُواْ اللَّهَ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

[1] En-Nisa, 4.
[2] Buhari, 252/3.
[3] Et-Talak, 8.

"Majke neka doje djecu svoju pune dvije godine onima koji žele da dojenje potpuno bude. Otac djeteta je dužan da ih prema svojoj mogućnosti hrani i odijeva. Niko neka se ne zadužuje iznad mogućnosti svojih: majka ne smije da trpi štetu zbog djeteta svoga, a ni otac zbog svoga djeteta. I nasljednik je dužan sve to. Ako njih dvoje na lijep način i sporazumno odluče da dijete odbiju, to nije grijeh. A ako zaželite da djeci svojoj dojilje nađete-pa, nije grijeh kad od srca ono što ste naumili dadete. Allaha se bojte i znajte da Allah dobro vidi ono što radite."[1]

ili: Otac djeteta je dužan oblačiti i hraniti majke kako je određeno kao što se oblače njima slične u njihovom kraju bez rasipanja ili škrtarenja prema udobnosti i izobilju i oskudici.[2]

Poslanik, s.a.v.s., je upozorio muževe od neizvršavanja obaveze opskrbljivanja onih za koje je obavezan da ih hrani. Od Amra, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Dovoljno je čovjeku grijeha da zanemari onoga koga on izdržava (hrani)."[3]

Kada čovjek izvršava obavezu opskrbljivanja iz svoje halal zarađene nafake želeći Božje zadovoljstvo, on zaslužuje nagradu za njegovo dobro.

Ebu-Mes'ud, r.a., kaže da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Kada čovjek troši svoj imetak na svoju porodicu nadajući se nagradi od Allaha, dž.š., bit će nagrađen."[4]

Obaveza žene prema svom mužu:

Žena snosi svoje odgovornosti u porodici shodno tome da je ona pastirica u kući svoga muža i da odgovorna za svoga

---

[1] El-Bekare, 233.
[2] Ibn-Kesir, 285/1.
[3] Ebu-Davud, 321/2., br. 1693.
[4] Buhari, 286/3.

muža i svoje stado izvršavajući tako obavezu uzajamnog potpomaganja i uspostavljanja trajnog slaganja kao što slijedi:

Prvo: Obaveza pokornosti mužu respektuje njegovu odlikovanost i brigu nad njom.

Allah, dž.š., pohvaljuje dobre i pokorne žene:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu treba da brigu vode, jer i Allah njih štiti. A one čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! –Allah je, zaista, uzvišen i velik."[1]

Nakon objašnjenja obaveze muškarca, njegova prava, dužnosti i zaduženja u vezi sa vođenjem brige o porodici objašnjava se i priroda dobre žene i vjernice, njena ponašanja i njeni vjernički postupci u okviru porodice. U prirodi je dobre vjernice, u njenom svojstvu, u tretmanu njene vjere i čestitosti da bude poslušna, ta poslušnost potiče iz htijenja, usmjerenja, želje i ljubavi a ne iz prisile moranja iz nečega što se ne može izbjeći i insistiranjem.[2]

Poslanik, s.a.v.s., je potvrdio ovu važnu vaspitnu obavezu i njen veliki značaj.

---

[1] En-Nisa, 34.
[2] U okrilju Kur'ana, 652/2.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Da sam ikom naredio da se nekom klanja naredio bih ženi da se klanja svome mužu."[1]

Od Ummu-Seleme, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Ako žena umre a njen muž bude zadovoljan njom, ući će u džennet."[2]

Ibn-Abbas kaže: "Došla je neka žena kod Poslanika, s.a.v.s., pa je rekla:

'O Poslaniče, ja sam izaslanik žena kod tebe, Allah je propisao džihad za ljude, pa ako budu ranjeni bit će nagrađeni a ako budu ubijeni bit će kod Allaha živi i nagrađeni, a mi žene se brinemo o njima, šta je s nama?' Pa je Poslanik rekao: 'Obavijesti svaku ženu koju sretneš da je pokornost mužu, poštujući njegova prava, isto kao džihad a malo koja od vas ovo radi.'"[3]

Jedna od vidljivog pokoravanja mužu je neizlazak iz kuće osim s dozvolom, ne postiti, osim obaveznog posta, i uz dozvolu muža, raspolaganje sa kućom i imetkom samo sa njegovom dozvolom, obavezno odazivanja kada je pozove u postelju.

Salim prenosi od svog oca da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada žena nekog od vas, zatraži da otiđe u džamiju nemojte joj braniti."[4]

Ebu-Hurejre, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Nije dozvoljeno ženi da posti ako je muž nepostač osim uz njegovu dozvolu, niti da dozvoli da neko uđe u njegovu kuću osim uz

---

[1] Tirmizi, 465/3., br. 1159.
[2] Tirmizi, 466/3., br. 1161.
[3] Prenosi Bezzar ukratko, kao i Taberani u Et-Tergib ve't-terhibu, 53/2.
[4] Buhari u Sahihu, 266/3.

dozvolu, niti da troši njegov imetak bez njegove naredbe a on će obaviti svoj dio."[1]

Također Ebu-Hurejre, r.a., prenosi hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u kome kaže:

"Kada čovjek pozove svoju ženu u postelju a ona ga odbije dođu meleki i proklinju je do zore."[2]

Resulullah poziva ženu da se brzo izvini svome mužu ako se posvađa s njim.

Enes ibn Malik, r.a., kaže da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Želite li da vas obavijestim o ženama koje ući u džennet?' Rekoše: 'Hoćemo, o Allahov Poslaniče.' Resulullah odgovori: 'Žena porodilja kada se naljuti ili kada joj se učini zlo ili se muž naljuti na nju.pa kaže: Ovo je moja ruka u tvojoj ruci, neću oka sklopiti dok se ne razljutiš.'"[3]

Drugo: Obaveza čuvanja muža u sebi i čuvanja njegovog imetka a ovo će uspjeti štiteći sebe od motiva razvrata i izopačenosti ili lošeg raspolaganja sa njegovim imetkom bez njegove saglasnosti. A Kur'an Plemeniti spominje dobre žene pa kaže:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode

---

[1] Buhari, 260/3.
[2] Buhari, 260/3.
[3] Taberani u Et-Tergib ve't-terhibu, 57/3.

brigu o onome o čemu treba da brigu vode, jer i Allah njih štiti. A one čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! –Allah je, zaista, uzvišen i velik."[1]

Značenje Allahovih, dž.š., riječi:

- Da ona čuva sebe od bluda kako ne bi obrukala svoga muža činjenjem bluda i da ne bi dovela drugo dijete, svome mužu, kome je neko drugi otac.

- Da čuva njegov imetak da ne propadne.

- Da čuva njegovu kuću od onoga što ne valja.

Pod čuvanjem žene se podrazumjeva da se ona pridržava Allahovih naredbi i šerijatskih pravila, da nosi hidžab te da se kloni teberrudža-otkrivanja (razgolićavanja), druženja i da ne dozvoli strancu da uđe kod nje bez mahrema.

Ebu-Hurejre, r.a., prenosi riječi Resulullaha, s.a.v.s.:

"Ako žena klanja pet vakat namaza, čuva svoje stidno mjesto (kloni se bluda), pokorava se mužu, ući će u džennet na koja vrata želi."[2]

Svojstvo dobre vjernice je da čuva svetu vezu između nje i muža dok je odsutan, a na prvom mjestu kada je prisutan, tako da ne smije gledati druge niti mijenjati glas pred strancima, to je dozvoljeno samo pred svojim mužem, a zabrane ne donosi ni muž ni žena već Allah, dž.š., dakle na njoj je da štiti sebe jer i Allah nju štiti.[3]

---

1 En-Nisa, 34.

2 Ibn-Hibban u svom Sahihu, 52/3.

3 U okrilju Kur'ana, 652/2.

Žena ima obavezu da čuva imetak svog muža, novac, odjeću, hranu i ne smije sa time raspolagati bez njegove dozvole. Ebu-Umame el-Bahili, r.a., prenosi:

"Čuo sam Poslanika na hutbi, na oprosnom hadždžu kako kaže: 'Žena ne smije utrošiti iz kuće svoga muža osim njegovom dozvolom.' Upitan je: 'Ni hranu, Poslaniče?' Pa je rekao: ,To je naš najbolji imetak.'"[1]

Muž će imati pola nagrade kada žena podijeli sadaku bez njegove dozvole.

Ebu Hurejre, r.a., veli: Allahov Poslanik, s.a.v.s., je rekao:

"Kada žena podijeli sadaku bez dozvole muža on će imati pola nagrade."[2]

Međutim žena može da utroši umjereno za sebe i svoju djecu u slučaju kad muž ne obavlja ispravno svoje obaveze.

Kaže Aiša, r.a.: "Došla je Hind bint Utbe ibn Rebia, pa je rekla:

'O Allahov Poslaniče, doista je Ebu-Sufjan škrt pa da li smijem od njegovog imetka da nahranim svoju porodicu?' Pa je rekao: 'Nije ti grijeh da ih nahraniš kao što je uobičajeno.'"[3]

Žena muslimanka nastoji da bude umjerena u trošenju i savjetuje svoga muža da mu zarada bude halal. Običaj žena selefa je bio: Kada čovjek izađe iz kuće da mu žena ili kćerka kaže: "Čuvaj se haram zarade, doista ćemo se mi strpjeti u gladi i poteškoći ali se nećemo strpiti u džehennemu."[4]

Treće: Obaveza obavljanja kućnih poslova kao što je pripremanje dobre hrane, čišćenja odjeće, namještaja i stana, a

---

[1] Tirmizi u Sunenu, 58/3., br. 670. Hadis je hasen.

[2] Buhari, 277/3.

[3] Buhari u Sahihu, 69/2.

[4] Ihjau ulumu'd-din, 58/2.

sve ovo sa materinskom obavezom nadgledanja i vaspitavanja jer je žena odgovorna za svoju porodicu i kuću koliko je u mogućnosti.

Ova obaveza se smatra počašću za ženu, jer ona čuva one koje najviše voli i koji su kod nje na prvom mjestu i time stiče veliku nagradu i odlikovanost.

Enes, r.a., je rekao:

"Došle su žene Allahovom Poslaniku pa su mu rekle: 'O Allahov Poslaniče, ljudi imaju nagradu za borbu na Allahovom putu, pa šta ćemo mi uraditi da imamo nagradu kao za džihad na Allahovom putu.' Pa je rekao: 'Vaš posao u kući je isti kao borba mudžahida na Allahovom putu.'"[1]

Ženi je dovoljno počasti da slijedi žene selefa u izvršavanju kućnih poslova.

Od Alije, r.a., se prenosi da je Fatima, r.a., otišla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da mu se žali da su joj ruke postale hrapave od rada, pa je obavijestio da mu je došao rob i ona nije mogla da mu kaže, pa je ovo ispričala Aiši, r. a., pa kada je Poslanik, s.a.v.s., došao Aiša, r.a., ga je obavijestila:

"Došao nam je Poslanik a mi smo legle u postelju pa smo ustale a on je rekao: 'Ne mrdajte s mjesta', pa je došao i jeo između mene i nje tako da sam osjetila hladnoću njegovih nogu na svom stomaku pa je rekao: 'Hoćete li da vas uputim na nešto bolje od ovoga što ste pitale? Kada liježete u postelju recite 33 puta Subhanallah, 33 puta Elhamdulillah i 33 puta Allahu ekber, ovo vam je bolje od sluge.'"[2]

Kaže Esma kći Ebu-Bekra, r.a.: "Oženio me Zubejr, a nije posjedovao od imetka ništa osim konja i devu, pa sam mu tovila i dresirala konja i sitnila datule za devu, hranila sam ga i pojila

---

[1] Prenosi Ebu Ja'la i Bezzar iz Medžmeu'z-zevaida, 307/4.
[2] Buhari, 288/3.

vodom, radila sve poslove i mijesila hljeb, nosila hurme na glavi pa je on postao imućniji, sve dok mi Ebu-Bekr nije poslao robinju i brinula sam se samo o konju i kao da me izbavio iz ropstva."[1]

Njemački naučnik (žena) Maklusili nakon što je prihvatila islam kaže: "Najsvetija obaveza žene je njena prirodna obaveza u službi porodice i čuvanju njenih članova, jer je njena nagrada za ovo ravna nagradi borca na Allahovom putu, a žena muslimanka još uvijek obavlja ponosno ove obaveze."[2]

Položaj džahilijskog uređenja:

Žena u nekadašnjim i sadašnjim džahilijetskim zajednicama pati od tiranije muževa, njihovog zlostavljanja te materijalnog iskorišćavanja, jer "materijalistička zapadnjačka filozofija se zasniva na prisiljavanju žena na posao kako bi sebi obezbjedila egzistenciju a ovo i pored njene prirodne obaveze da bude majka i supruga, a ovim uništava sebe i svoju djecu a i društvo gubi miran porodični život, postojanost i brigu o njoj."[3]

Žena na Zapadu se potpuno crpi i iskorištava; kao što se iskorištava žena u zaostalim sredinama naših provincija i sela. Kada prođeš kraj sela vidjet ćeš grupu ljudi kako na prostirkama udišu vazduh a njihove žene rade na zemlji, na usjevima i čuvaju stada. Žena je u istom položaju u staroj Evropi koja je obožavala idole i u sadašnjoj Evropi, koja obožava novac, koja ne dozvoljava ženi ili djevojci da uživa prava života niti daje majci pravo na izdržavanje, dok ga ona ne zaradi svojim radom i znojem na čelu usljed muke i napora.

Jedna Španjolska liječnica u Madridu je upoznala nekog mladića muslimana, tokom njegovog liječenja u bolnici, tako da

---

[1] Ihjau ulumu'd-din, 60/2.
[2] Iz knjige: Govor o islamu, str. 435.
[3] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 184.

je prije njegovog odlaska u Haleb osjetila želju da pođe sa njim ostavivši svoga muža koji je jeo njen imetak i uživao od njene zarade, te napusti svoju zemlju primivši islam i učini hidžru iz zemlje zuluma i mraka.[1]

Uputstvo i opomena:

Svakoj djevojci muslimanki koja teži zadovoljstvu svoga Gospodara i koja želi da pridobije pouzdanost svoga muža, kako bi sačuvala čast i ugled predočavam ovo sveobuhvatno vaspitno uputstvo o osobinama žene muslimanke kao što spominje Imam Gazali (Allah mu se smilovao) dakle na ženi je "da bude privržena svojoj kući, ne smije mnogo izlaziti i razgledati, da ne govori puno komšinicama i da ne ide kod njih osim kada mora, da čuva svoga muža kad je odsutan i da traži njegovo zadovoljstvo u svim stvarima, da ga ne vara u sebi i njegovom imetku, da ne izlazi iz kuće bez njegove dozvole, a ako izađe s njegovom dozvolom da se ne uljepšava, da traži prazna mjesta na ulice i trgove, da se čuva da neki stranac ne čuje njen glas ili da je prepozna lično, da se ne predstavlja drugu svoga muža radi svojih potreba, njena dužnost je da ispravlja sebe, da vodi kuću, da se pozabavi namazom i poslom, da bude zadovoljna mužem i s onim što ga je Allah opskrbio, te da njegovo pravo stavi ispred svog prava i prava ostale rodbine, da bude čista u duši, spremna da u svim okolnostima nađe zadovoljstvo, privlačna, blaga prema svojoj djeci štiteći ih i izbjegavajući kritikovanje i preispitivanje muža. Ne smije se hvaliti svojom ljepotom nad mužem, niti ga ponižavati zbog njegove ružnoće, mora biti dobra i suzdržana u njegovoj odsutnosti, te pribjegavati šali i smijehu dok je prisutan i nije joj dozvoljeno da ga nikako ne uznemirava."[2]

A istinu je rekao Uzvišeni Allah:

---

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 141, 142.
[2] Ihja ulumu'd-din, 59/2.

﴿وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولَ وَاحْذَرُواْ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُواْ أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلاَغُ الْمُبِينُ﴾

"I budite poslušni Allahu i budite poslušni Poslaniku i oprezni budite! A ako glave okrenete, onda znajte da je Poslanik Naš dužan samo da jasno obznani."[1]

[1] El-Maide, 92.

Dvanaesta osobitost

JEDNAKOST ŽENE I MUŽA U PRAVIMA I OBAVEZAMA KOJE SU PRIKLADNE ZA NJU IZ PRAVEDNOSTI I POČASTI PREMA NJOJ

Nijedno bivše ili sadašnje zakonodavstvo nije ženi podarilo sveobuhvatnu zaštitu i islamsku počast i zaštitu opštih prava kao što joj je jasni islamski program darovao, jer je to božanski zakon koji proizilazi iz pravila pravednosti, jednakosti, milosti i zabranjuje širenje razvrata, odvratnosti i nasilja kao što Uzvišeni kaže Allah:

﴿إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾

"Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, a razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje."[1]

Zbog ovoga Allah, dž.š., je dao ženi više od onoga što se nadala kako bi zaštitila svoju slabost i nježnost time što joj je podario udio u stărateljstvu i propisao joj naredbe i prava koja manifestuju značenje dostojanstva i počasti na svakom polju propisa ovog uređenja.[2]

Žena muslimanka je dobila potpuna ljudska prava i uživa u civilizacijskim odlikama islamskog programa. Od kako postoji islam žena nije izložena zastrašujućim stanjima, zločinačkim napadima i užasnim promjenama kojim je bila podvrgnuta žena nemuslimanka tokom dugih stoljeća a i u sadašnjem vremenu.

---

[1] En-Nahl, 90.

[2] Šta sa ženom, str. 14.

Ova Božanska počast za ženu da ima pravedno podjednaka prava dolazi zbog važnosti njene ljudske i odgojne uloge i uzimajući u obzir njenu prirodnu funkciju održavajući njene sposobnosti u odgajanju porodice i dobre zajednice, respektujući obavezu čovjeka i žene u porodici ili jačinu dalekosežnosti njene sposobnosti sa duševne, razumske i tjelesne strane što podstiče ženu muslimanku da se ponosi njenom prikladnom pozicijom i zavidnom srećom i prirodnom misijom.

Opšta jednakost između čovjeka i žene u obavezama i pravima:

U slijedećim redovima ćemo prikazati vidljivost pravedne jednakosti s kojom je došao Božanski program počastvujući ženu kao majku, suprugu, kćerku u oblasti šerijatskih obaveza i opštih prava što je prikladno njenoj mogućnosti, prirodi i funkciji bez ugnjetavanja, nasilja i nepravednosti i kako bi ovaj najvrijedniji program potvrdio da su žene ljudima sestre:

- ***Pravo ljudske jednakosti u Božanskom stvaranju čovjeka i žene.*** Što poziva da im se da oboma isto pravo pravedno i s milošću.

Allah, dž.š., kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُواْ رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَاء وَاتَّقُواْ اللّهَ الَّذِي تَسَاءلُونَ بِهِ وَالأَرْحَامَ إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا﴾

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga, koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i drugu njegovu stvorio, i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allaha se bojte s čijim imenom jedni druge molite - i rodbinske veze ne kidajte, jer Allah, zaista, nad vama bdi."[1]

[1] En-Nisa, 1.

Sejjid Kutb objašnjava činjenicu koju obuhvata ovaj ajet:

"Druga činjenica koja ukazuje da je od jednog čovjeka i druga stvorena je potvrda, kad bi to čovječanstvo shvatilo, da su bolne greške pridodate ženi, pripisujući joj razna apsurdna poimanja gledajući u njoj izvor prljavštine i nečistoće, osnov zla i nesreće, a ona je potekla od prvog čovjeka i po prirodi i po sklonosti.

Nju je stvorio Allah da ima sebi muža kako bi od njih mnoge muškarce i žene rasijao.

Prema tome nema nikakve razlike u osnovi između muškarca i žene. Razlika je samo u spremnosti i ulozi."[1]

Kur'an je potvrdio ovo jasno počašćujuće stanovište po pitanju jednakosti bez razlikovanja osim po bogobojaznosti i dobrim djelima.

Istinu je rekao Uzvišeni Allah:

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِندَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa"[2]

- ***Pravo jednakosti u šerijatskim obavezama na različitim poljima.***

Božanski program je obavezao ženu istim onim što je obavezao i čovjeka u vjerovanju, ibadetu, ahlaku, i međusobnim odnosima uzimajući u obzir njeno pošteđivanje od nekih obaveza zbog zdravstvenih prilika kroz koje ona povremeno prolazi. Iz milosti prema njoj Kur'an objašnjava jednakost žene

---

[1] U okrilju Kur'ana, 574/1.
[2] El-Hudžurat, 13.

sa muškarcem u nagradi i počasti koju čovjek zaslužuje kada izvrši neki vadžib ili učini neko dobro djelo pa Uzvišeni kaže:

﴿وَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتَ مِن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُوْلَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلاَ يُظْلَمُونَ نَقِيرًا﴾

"A onaj ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, - ući će u džennet i neće mu se učiniti ni koliko trun jedan nepravde."[1]

Uzvišeni Allah u Kur'an-i kerimu kaže:

﴿فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لاَ أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنكُم مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى بَعْضُكُم مِّن بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُواْ وَأُخْرِجُواْ مِن دِيَارِهِمْ وَأُوذُواْ فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُواْ وَقُتِلُواْ لأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ ثَوَابًا مِّن عِندِ اللّهِ وَاللّهُ عِندَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ﴾

"I Gospodar njihov im se odaziva: Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neće poništiti, ni muškarcu ni ženi-vi ste jedni od drugih. Onima koji se isele i koji budu iz zavičaja svoga prognani i koji budu na putu Mome mučeni i koji se budu borili i poginuli, sigurno ću preko rđavih djela njihovih preći i sidurno ću ih u džennetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uvesti; nagrada će to od Allaha biti. A u Allaha je nagrada najljepša."[2]

Pravo jednakosti između čovjeka i žene obuhvata sve akaidske, pobožne i moralne obaveze pa Uzvišeni kaže:

﴿إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا﴾

---

[1] En-Nisa, 124.
[2] Al-i Imran, 195.

"Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim ženama, i muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat i muškarcima koji poste i ženama koje poste i muškarcima o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allah i ženama koje često spominju Allaha, -Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio."[1]

Islamsko zakonodavstvo uzimajući u obzir duševne i tjelesne prilike žene i nadgledajući njenu vaspitnu ulogu u kući i čuvajući njenu čednost od miješanja sa strancima oslobodio je nekih šerijatskih obaveza kao što je džihad, džuma namaz i razni skupovi.

Od Ummu-Kebše, r.a., se prenosi da je neka žena uz izvinjenje rekla:

"'O Allahov Poslaniče, hoćeš li mi dozvoliti da idem u tu i tu vojsku?' Rekao je: 'Ne', a ona je rekla: 'O Poslaniče, ja ne želim da se borim već da liječim ranjene i bolesne i da ih pojim', pa je rekao Poslanik:'Da neće postati sunnet i da ne bi rekli jedna žena je išla u džihad dozvolio bih ti, ali ostani nemoj ići.'"[2]

Kada ženi bude zabranjeno da ide u džihad istu nagradu će postići hadždžom.

Aiša, r.a., je rekla:

---

[1] El-Ahzab, 35.
[2] Taberani, Medžmeu'z-zevaid, 326/5.

"Kažeš da je džihad najbolje djelo pa hoćemo li ići u džihad da se borimo?' 'Najbolji džihad je primljeni hadždž', odgovorio je Allahov Poslanik."[1]

No i pored ovoga žena je učestvovala u džihadu u nuždi u onome što je u njenoj moći.

Od Enesa, r.a., se prenosi:

"Resulullah je išao u džihad sa Ummu-Selemom a s njom su bile Ensarijke koje su pojile vodom i liječile ranjenike."[2]

Također žena prisustvuje namazu u džematu obučena u odjeću koja je pokriva.

Aiša, r.a., je rekla:

"Allahov Poslanik je klanjao sabah a tu su bile vjernice koje su bile umotane u svoje haljine zatim su se vratile svojim kućama i niko ih nije prepoznao."[3]

- Pravo jednakosti u sticanju nauke i podučavanju drugih:

Islam je obavezao oboje i čovjeka i ženu da stiču znanje i da podučavaju druge a to zbog važnosti nauke u formiranju ličnosti muslimana i muslimanke, a također i zbog toga što je to najbolji put za ispravnost vjerovanja, lijepog obavljanja ibadeta, te kićenje moralnim vrijednostima, izvršavanje imanskih obaveza uz veliku svijest, razumijevanje i skrušenost.

Plemeniti Kur'an ukazuje na ovo:

﴿وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ﴾

[1] Buhari u Sahihu, 265/1.
[2] Tirmizi, 118/4., br. 1575.
[3] Buhari, 78/1.

"I ljudi i životinja i stoke ima, isto tako, različitih vrsta. A Allaha se boje od robova Njegovih –učeni. Allah je, doista, silan i On prašta."[1]

Poslanik, s.a.v.s., je potvdio vrijednost znanja.

Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kome Allah želi dobro poduči ga stvarima vjere."[2]

Traženje nauke po islamu je farz.

Fardu'l-ajn je proučavanje osnovnih šerijatskih znanosti, a fardu'l-kifaje je proučavanje zasebnih šerijatskih znanosti i ostalih korisnih nauka.

Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Poslanik rekao:

"Traženje nauke je obaveza svakog muslimana."[3]

Ovo obuhvata i muslimana i muslimanku.

"Ovaj hadis je jasan da se obaveza sticanja znanja odnosi i na muškarca i na ženu, pa ako jedno od njih ili oboje ne traže nauku griješni su zbog toga, i, doista, ne može se prema Allahu ogriješiti većim grijehom od grijeha neznanja, niti se može obožavati boljim ibadetom od ibadeta znanja i nauke."[4] Poslanik, s.a.v.s., se odzvao ženi koja je tražila sticanje nauke i prisustvovanje njegovim predavanjima. Ebu-Seid el-Hudri, r.a., veli:

"Neke žene su rekle Poslaniku: 'Zauzet si s ljudima, treba da odvojiš jedan dan i za nas', pa je odabrao jedan dan kada im se obraćao savjetujući ih. Između ostalog rekao im je: 'Da neka od vas

---

[1] Fatir, 28.
[2] Tirmizi, 28/5., br. 2645.
[3] Ibn-Madže, 81/1., br. 224.
[4] Iz knjige: "Naš islam", str. 213.

odgoji tri kćerke u islamu to će joj biti zaklon od džehennema.' Neka od njih je upitala: 'A dvije?' Rekao je: 'I dvije.'"[1]

Žene ashaba su postavljale mnoga pitanja te su tako stekle mnogo opšteg i specifičnog znanja.

Urve, r.a., kaže: "Nisam vidio ženu da bolje zna medicinu, niti fikh, niti poeziju od Aiše, r.a."[2]

Ibn Ebu-Mulejke kaže: "Da Aiša, r.a., žena Allahovog Poslanika, kad god bi čula nešto što nije razumjela, vraćala bi se na to sve dok ga ne bi potpuno shvatila i upamtila.

A Resulullh, s.a.v.s., je rekao:

"Kome se bude uzimao detaljan obračun (na Sudnjem danu) on je i kažnjen.' Rekla sam, kazala je Aiša: 'A zar Uzvišeni Bog ne kaže (u Kur'anu): 'Bit će lako obračunata.' On je, rekla je Aiša, odgovorio: 'To se odnosi samo na njihovo predočavanje (vjernika za površan obračun) ali onaj kome se račun bude detaljno razmatrao, propast će.'"

Aiša, r.a., je rekla: "Rekla je Fatima, r.a., kći Ebu-Hubejša, Poslaniku, s.a.v.s.,:

'Ja nisam čista, da li ću napustiti namaz?' A Poslanik joj je rekao: 'To je kapilarna krv a ne hajz, pa kad budeš u hajzu ostavi namaz a kada prestane očisti krv sa sebe i klanjaj.'"[3]

Ummu-Seleme, r.a., je rekla:

"Došla je Ummu-Sulejm kod Allahovog Poslanika pa je rekla: 'Allahov Poslaniče Allah se ne stidi od iznošenja istine, pa da li je žena dužna da se kupa kada u snu polucira?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovori: 'Da, kada vidi mokrinu.' Pa je Ummu-Selema

---

[1] Buhari, 30/1.

[2] Taberani, Medžmeu'z-zevaid, 245/9.

[3] Buhari, 65/1.

pokrila lice i rekla: 'O Allahov Poslaniče, pa zar žena polucira?' Rekao je: 'Da.'"[1]

Ova je žena preuzela odgovornost traženja nauke i podučavanja drugih u okviru šerijatskih pravila koje je čuvaju od zla miješanja sa ljudima strancima kako bi ovim zaslužile nagradu.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Ko slijedi put na kojem je stekao znanje, Allah će mu olakšati put do dženneta."[2]

Prenosi Ebu-Hurejre, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko poziva na pravi put imat će nagradu kao svi oni koji ga slijede, a da se njima (od njihove nagrade) neće umanjiti ništa."[3]

Od Ebu-Muse, r.a., se prenosi da je rekao: "Nikada ashabi Resulullaha nisu sumnjali u neki hadis a da nisu našli pojašnjenje kod Aiše, r.a.."[4]

- Pravo jednakosti u rukovođenju novcem u kupovini ili prodaji, vlasništvu, garanciji, punomoći, oporuci, poklonu i tome slično što posjeduju ljudi u rukovođenju. Plemeniti Kur'an je objasnio mnogobrojna prava žene u zarađivanju novca i rukovođenje njim bez obzira bilo to putem mehra, ili nasljeđivanjem, ili dozvoljenom zaradom, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَلاَ تَتَمَنَّوْاْ مَا فَضَّلَ اللّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُواْ وَلِلنِّسَاء نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُواْ اللّهَ مِن فَضْلِهِ إِنَّ اللّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا﴾

[1] Buhari, 37/1.
[2] Tirmizi, 28/5., br. 2646.
[3] Muslim, 227/16.
[4] Tirmizi, 663/5., br. 3883.

"I ne poželite ono čime je Allah neke od vas odlikovao. Muškarcima pripada nagrada za ono što oni urade, a ženama nagrada za ono što one urade. I Allaha iz obilja Njegova molite. – Allah, zaista, sve dobro zna!"[1]

﴿لِّلرِّجَالِ نَصيِبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاء نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾

"Muškarcima pripada dio onoga što ostave roditelji i rođaci, a i ženama dio onoga što ostave roditelji i rođaci, bilo toga malo ili mnogo, određeni dio."[2]

Također Kur'an upozorava od ugrožavanja onoga što pripada ženi putem mehra pa veli Uzvišeni:

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلاَ تَأْخُذُواْ مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَاناً وَإِثْماً مُّبِيناً * وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنكُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾

"Ako hoćete da jednu ženu pustite, a drugom se oženite, i jednoj od njih ste dali mnogo blaga, ne oduzimajte ništa od toga. Zar da joj to nasilno oduzmete, čineći očigledan grijeh? Kako biste mogli i oduzeti to kad ste jedno s drugim živjeli i kad su one od vas čvrstu obavezu uzele."[3]

Također islam je dao ženi pravo na vlasništvo u samom startu bez traženja s njene strane, bez revolucija, bez udruženja žena, bez članstva u parlamentu, dao joj je pravo shodno opštem stavu počašćena čovjeka i počašćenja djela jedne duše, uz prožimanje porodične atmosfere s ljubavlju i bezbjednošću obje

[1] En-Nisa, 32.
[2] En-Nisa, 7.
[3] En-Nisa, 20-21.

strane podjednako, i zbog toga jednakost u pravu vlasništva između čovjeka i žene je opšte načelo."[1]

- ***Pravo jednakosti u nasljeđivanju shodno šerijatski određenoj količini:*** Ova količina je nekada između muškarca i žene potpuno ista kao kada roditelji nasljeđuju umrlog sina koji ima djecu, dok u drugoj situaciji žena uzima pola od količine koju uzima čovjek u većini slučajeva.

Plemeniti Kur'an je tačno odredio količini nasljeđivanja pa Uzvišeni kaže:

﴿يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلاَدِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الأُنثَيَيْنِ فَإِن كُنَّ نِسَاء فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا
تَرَكَ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن كَانَ لَهُ
وَلَدٌ فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلأُمِّهِ السُّدُسُ مِن بَعْدِ
وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَآؤُكُمْ وَأَبناؤُكُمْ لاَ تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعاً فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيما حَكِيمًا﴾

"Allah vam naređuje da od djece vaše – muškom pripadne toliko koliko dvjema ženskima. A ako bude više od dvije ženskih, njima – dvije trećine onoga što je ostavio, a ako je samo jedna, njoj – polovina. A roditeljima, svakom posebno – šestina od onog što je ostavio, ako bude imao dijete; a ako ne bude imao djeteta, a nasljeđuju ga samo roditelji, onda njegovoj materi – trećina. A ako bude imao braće, onda njegovoj materi – šestina, pošto se izvrši oporuka koju je ostavio, ili podmiri dug. Vi ne znate ko vam je bliži, roditelji vaši ili sinovi vaši. To je Allahova zapovijed! – Allah, zaista, sve zna i mudar je."[2]

Ibn-Kesir u tefsiru ovog ajeta veli: "Allah naređuje da budete prema njima pravedni. U džahilijetu su cijelo vlasništvo davali muškarcima pa je Allah naredio da se da nasljedstvo

---

[1] U okrilju Kur'ana, 645/2.
[2] En-Nisa, 11.

objema stranama, pa je napravljena razlika između njih i dalo je muškarcu koliko dvijema ženama jer čovjek podnosi napore opskrbljivanja, teškoću trgovanja i zarađivanja i podnošenje poteškoća, pa je prikladno da uzme duplo onoga što uzima žena."[1]

Ibn-Abbas, '*Tinta umeta*', je objasnio ovu počašćujuću osobitost za ženu muslimanku u njenom pravednom pravu i nasljeđivanju.

Ibn-Abbas, r.a., je rekao: "Imetak je bio za djecu a vasijet za roditelje pa je Allah ovo derogirao i dao muškarcu koliko uzimaju dvije kćerke a roditeljima po šestina, za ženu ostaje četvrtina ili osmina a za čovjeka odnosno muža polovina i četvrtina."[2]

Sejjid Kutb kaže: "Što se tiče nasljeđivanja čovjeka duplo više od žene je zbog odgovornosti s kojima se susreću tokom života, on ženi ženu te snosi troškove njenog nadgledanja i nadgledanja djece i čitave porodice, on je za ovo zadužen a ima i pravo vlasništva, krvarine i kompenzacije tako da je njegovo pravo da mu pripadne koliko dvijema samo iz ovog razloga. Žena je opskrbljena onim što joj muž daje ako je udata, ako je udovica opskrbljena je onim što naslijedi ili od strane rodbine koja će je zbrinuti, dakle, razlika u nasljeđivanju je zbog odgovornosti i to određuje razliku u nasljeđivanju."[3]

Pravednost islama u dijeljenju nasljedstva se ogleda u tome što je zabranio oporuku za nasljednike ili oporuku za drugog veću od trećine.

---

[1] Ibn-Kesir, 458/1.

[2] Buhari, 126/2,

[3] Iz knjige: Društvena pravda u islamu, Sejjid Kutb, str. 60.

Od Ebu-Emame el-Bahilija, r.a., se prenosi da je rekao: "Čuo sam Poslanika na hutbi, na Oprosnom hadždžu da je rekao:

'Allah je dao svakom pravo koje mu pripada i nema oporuke za nasljednika.'"[1]

Sa'd ibn Ebi-Vekkas je rekao:

"Došao je Poslanik da me obiđe dok sam bio u Mekki pa sam ga upitao 'O Poslaniče, da li mogu da oporučim čitav svoj imetak?' Rekao je: 'Ne.' Upitao sam: 'A pola?' Rekao je: 'Ne.'-'A trećinu?' Rekao je: 'Trećinu može a i ona je mnogo, bolje ti je da ostaviš nasljednike bogate nego da ih ostaviš u bijedi da prose od ljudi pružajući dlan, ma koliko trošio to je sadaka pa i zalogaj koji podigneš do usta svoje žene.'"[2]

Uzvišeni kaže:

﴿وَاسْتَشْهِدُواْ شَهِيدَيْنِ من رِّجَالِكُمْ فَإِن لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاء أَن تَضِلَّ إْحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الأُخْرَى﴾

"...I navedite dva svjedoka, dva muškarca vaša, a ako nema dvojice muškaraca, onda jednog muškarca i dvije žene, koje prihvatate kao svjedoke; ako jedna od njih dvije zaboravi, neka je druga podsjeti..."[3]

Ovaj ajet je objasnio uzrok razlike u svjedočenju:

"Žena je zbog svoje prirodne uloge materinstva razvila u sebi stranu osjećajnosti i emocija onoliko koliko je čovjek u sebi razvio stranu razmišljanja i promatranja, pa kada zaboravi ili podpadne pod uticaj emocija jedna od žena koje svjedoče druga

---

[1] Tirmizi, 372/4., br. 2120.

[2] Buhari, 125/2.

[3] El-Bekare, 282.

je opomene. Dakle, ovdje se radi o praktičnim okolnostima u životu a ne o davanju prednosti jednom ili o nejednakosti."[1]

Također ono što potvrđuje nadgledanje šerijata tih okolnosti i vrijednosti:

Šerijat prihvata svjedočenje jedne žene u onome što druga ne može otkriti, ili onome što zna bez ljudi, dakle prihvata se svjedočenje jedne žene u dokazivanju porođaja ili nevinosti i ne-nevinosti, u tjelesnim manama kod žene, dakle ne radi se o uvažavanju i neuvažavanju, o sposobnosti ili nesposobnosti već se radi o pažljivom postupanju u presudama i opreznosti u suđenju a ovo je ono za šta se brine svaki pravedni zakon.[2]

- ***Pravo jednakosti u nadgledanju opštih interesa:*** Od najuočljivijih su učešće na sljedećim poljima:

Učešće u polaganju prisege u pridržavanju opšteg islamskog programa. Plemeniti Kur'an je tražio da prihvati prisegu žena u monoteizmu i pokornosti Allahu, dž.š., te ne činjenju strašnih razvrata.

Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

"O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati, i da neće krasti, i da neće bludničiti, i da neće djecu svoju ubijati, i da neće muževima tuđu djecu podmetati i da ti neće ni učemu što je dobro poslušnost

[1] Društvena pravda u islamu, str. 61.
[2] Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona.

odricati, - ti prisegu njihovu prihvati i moli Allaha da im oprosti; Allah, zaista, mnogo prašta, i On je milostiv."[1]

Od Umejme bint Rekika, r.a., se prenosi da je rekla:

"Položila sam prisegu Resulullahu sa ženama pa nam je rekao: 'U onome što možete i što ste u mogućnosti.' Pa sam rekla: 'Allah i Njegov Poslanik su milostiviji prema nama od nas samih', rekla sam: 'O Allahov Polaniče, dali smo ti prisegu', pa je rekao: 'Moj govor stotini žena je kao govor jednoj ženi.''[2]

Aiša, r.a., je rekla:

"Allahov Poslanik je prihvatio prisegu žena govorom, a ruka Allahovog Poslanika nikada nije dotakla nijednu ženu koja mu je zabranjena."[3]

Učešće u obavezi naređivanja dobra i odvraćanja od zla te pozivanja Allahu, dž.š., u okviru svoje porodice te upućivanja svojih sestara vjernica pod uslovom nemiješanja sa strancima.

O ovome Uzvišeni kaže:

﴿وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾

"A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćaju, i molitvu obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati. – Allah je doista silan i mudar."[4]

Žena učestvuje u formiranju mišljenja i dijalogu

---

[1] El-Mumtehine, 12.
[2] Tirmizi, 129/4., br. 1597.
[3] Buhari, 247/4.
[4] Et-Tevbe, 71.

Islam daje ženi mjesto u oformljenju njenog mišljenja i vođenju dijaloga kako bi dobila svoja prava.

Allah, dž.š., je čuo govor Havle bint Saleb, Evs bint Samit da se požalila na muža kako je htio da je ostavi '*ziharom*' (puštanje žene u predislamsko doba kod Arapa). Izložena svađi i prepirci obratila se Allahu, dž.š., da je oslobodi ove velike muke pa joj je Allah, dž.š., uslišio dovu i objavio ajet koji će se čitati do Sudnjega dana u kom je zabranio zihar pa kaže:

﴿قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ * الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم مِّن نِّسَائِهِم مَّا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ﴾

"Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala – a Allah čuje razgovor vaš međusobni, jer Allah, uistinu, sve čuje i sve vidi. Oni od vas koji ženama svojim reknu da im nisu više dopuštene, kao što im nisu dopuštene majke njihove, - a one nisu majke njihove, majke njihove su samo one koje su ih rodile -, oni, zaista, govore ružne riječi i neistine – a Allah sigurno briše grijehe i prašta."[1]

Ibn-Kesir navodi u tefsiru ovog ajeta da je Aiša, r.a., rekla: "Neka je hvaljen Onaj Koji sve čuje, ja sam čula Havle bintu Saleb a jedan dio sam propustila dok se ona žalila Resulullahu, s.a.v.s., govorila je: 'Poslaniče, pojeo mi je imetak, uništio mladost, rodila sam mu djecu sve dok nisan zašla u godine i kada sam prekinula rađanje ostavio me, Bože Tebi se žalim.' Veli Aiša: 'I nije prestajala sve dok Džibril ne spusti ovaj ajet.'"[2]

Neka žena je ispoljila svoje protivljenje Omeru, r.a. Ibn-Kesir u svom tefsiru navodi od Ibn-Muzira da je Omer, r.a., rekao: "Nemojte pretjerivati u mehrovima za žene", pa je ova

---

[1] El-Mudždele, 1-2.
[2] Ibn-Kesir, 319/4.

žena rekla: "Nije to tvoje, o Omere", Allah, dž.š., kaže: VE AATEJTUM IHDAAHUNNE KINTARAA, - **i vama nije dozvoljeno da od njega uzimate ništa,** pa je Omer rekao: "Doista se neka žena prepirala sa Omerom i pobjedila ga u prepirci."[1]

No žena muslimanka treba da ostane daleko od miješanja s ljudima strancima i prisutna njihovim sastancima kao što se dešava u zapadnjačkim zemljama jer je ovo suprotno propisima islama i islamskog lijepog morala, a također utiče na zdravu porodicu i njenu pravedost.

I na kraju ove plemenite osobitosti lijepo je da spomenemo: Savremeni američki pisac Vil Divarent u knjizi Priča o civilizaciji spominje: "Islam je podigao mjesto žene i uništio običaj zakopavanja ženske djece i izjednačio čovjeka i ženu u sudskim procesima i u slobodi posjedovanja imetka dao joj je pravo ako se bavi halal poslovima, da čuva svoj imetak i zaradu, da nasljeđuje i da raspolaže sa svojim novcem kako želi."[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Nekadašnji i savremeni džahilijet se slažu u svom zločinačkom stavu prema ženi, u rušenju njenog ugleda i kršenju njenih prava.

"Pravo individualnog vlasništva su uništavali kako arapski džahilijet tako i drugi džahilijet iz starog doba. Nisu ga priznali osim u rijetkim situacijama i neprekidno su neprijateljski raspoloženi prema njemu. Žena je bila nešto što se nasljeđuje kao roba. A ovo je pravo koje današnji džahilijet narušava, te neki ostavljaju nasljedstvo najstarijem muškarcu, neki traže dozvolu staratelja za potpisivanje bilo kog ugovora za ženu a u vezi

---

[1] Ibn-Kesir, 467/1.
[2] Govore o islamu, str. 414.

ovoga. Dozvola mužu se daje kao nešto nužno za svaki materijalni postupak. Vezan za njen lični imetak. Ovo je ostalo na snazi i poslije brojnih revolucija i pokreta žena."[1]

Doktor Nazmi Luka, kršćanin iz Egipta, u svojoj knizi Poslanica i Poslanik o stanjima tlačenja žene u prvom džahilijetu kaže: "Žena u starom svijetu je prodavana kao što se prodaje roba, a u mnogome joj je oduzeto lično pravo, nije imala pravo finansijskog, zakonskog rukovođenja osim putem zakonskog staratelja ili uz njegovu saglsnost, čak se nije mogla udati već je to bilo pravo staratelja i to je sprovodio prema svom prohtjevu. Najgore od svega je bilo što su arapska plemena u džahilijetu zakopavala žensku djecu iz prezira prema njima i podcjenjivanja, a i ako ih ne bi zakopali žive osjećali bi veliku nelagodnost zbog njih."[2]

Očigledno tlačenje žene u savremenom džahilijetu je zabrana nasljeđivanja jer ga je on ostavio nekoj prisnoj prijateljici, drugarici.

"Jedan od uglednika iz Engleske oblasti Toriš kada je umro i kada su pronašli njegov testament vidjeli su da je čitavo bogatstvo ostavio svojoj lijepoj sekretarici dok je svoju ženu ostavio bez ičega. U testamentu piše: "Ne ostavljam ništa svojoj ženi jer je ona uzrok moje muke i neprestanih bolova i ona ništa ne zaslužuje do siromaštvo i smrt."[3]

Uputstvo i opomena:

Pozivam ženu muslimanku da osjeća ponos i počast zato što joj je islamski program darovao opšta prava još prije četrnaest vijekova pomoću kojeg je dostigla stepen čednosti

[1] U okrilju Kur'ana, 645/2.
[2] Iz knjige: Govore o islamu, 431-432.
[3] Iz knjige: Žena između šeriajtskog i ovosvjetskog zakona, str. 324.

slobode počasti, on joj je obezbjedio stepen zaštite, ugleda i poštovanja, pred čim su posustala različita džahilijetska društva, nekadašnja kao i sadašnja.

Upozoravam ženu muslimanku da ne potpadne pod uticaj džahilijetskih informativnih poduhvata, pristrasnih nereda koje ciljaju Allahov šerijat i ženu muslimanku iz mržnje i uznemiravanja, te uljepšavanja i poistovjećivanja sa nevjernicima, bludnicima i oponašanja u izopačenosti i grijesima.

Poslanik, s.a.v.s., upozorava sve one koji slijede svoje požude. Ebu-Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"'Slijedit ćete običaje onih prije vas stopu po stopu, lakat po lakat, pa kad bi oni ušli u rupu guštera vi bi ih slijedili.' Rekli smo: 'O Allahov Poslaniče, zar jevreje i kršćane?!' Reče: 'Pa nego koga?'"[1]

Na tebi je sestro muslimako da se prisjetiš Omerove, r.a., opomene vođe pravovjernih gdje kaže: "Mi smo bili najponiženiji narod pa nas je Allah, dž.š., uzdigao islamom, i kad god budemo tražili ugled u nečemu drugom osim u islamu, Allah, dž.š., će nas poniziti."[2]

[1] Buhari, 264/4.
[2] Navodi Hakim u Mustedreku, 62/1.

Trinaesta osobitost

ODGAJANJE DJECE JE OBOSTRANA OBAVEZA MUŽA I ŽENE

Jedna od najvećih Allahovih, dž.š., blagodati za njegove robove je to što On stvara za njih žene od njihove vrste, a od žena njihovih daje im sinove i unuke kako bi muslimanskoj porodici obezbjedio atmosferu sreće, mira, ljubavi i milosti pa Uzvišeni kaže:

﴿وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُم مِّنْ أَزْوَاجِكُم بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ﴾

"Allah za vas stvara žene od vaše vrste, a od žena vaših daje vam sinove i unuke, i ukusna jela vam daje. Pa zašto u laž oni vjeruju, a Allahove blagodati poriču."[1]

Djeca su ukras ovog svijeta i ljubav prema njima je urođena kod njihovih roditelja, zbog ovoga oni se raduju njihovom dolasku i pripremaju se za njihovo čuvanje i trude se da obezbjede sveobuhvatno dobro za njihovu budućnost.

Arapski pjesnik je opisao ljubav roditelja prema djeci pa kaže:

'Naša djeca su naša džigerica koja hodi po zemlji
ako na neko od njih puhne vjetar mi sana nemamo.'

Roditelji će biti smireni, zadovoljni ovom blagodati i imat će koristi na ovom i na budućem svijetu jedino ako djeca odrastu u bogobojaznosti, dobru i dobročinstvu prema roditeljima.

---

[1] En-Nahl, 72.

Odgoj djece je obostrana obaveza:

Zbog ovoga je porodični program u islamu obavezao roditelje da lijepo odgoje svoju djecu i poziva ih na obavezu odgojnog vaspitanja, da im budu primjer, da budu sretni zbog njih, da im budu motiv za sreću i radost.

Opisujući Svoje blagodati prema Svojim robovima Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

﴿وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا﴾

"I oni koji govore: Gospodaru naš, podari nam u ženama našim i djeci našoj radost i učini da se čestiti na nas ugledaju."[1]

Zekerija, a.s., je u svojoj dovi tražio dobro za svoj porod o čemu nas Allah, dž.š., obavještava u Kur'an-i kerimu:

﴿هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِن لَّدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ﴾

"Tu Zekerijja zamoli Ggospodara svog: Gospodaru moj, reče, - podari mi od Sebe čestita potomka, jer se Ti, uistinu, molbi odazivaš!"[2]

Allah, dž.š., poziva Svoje robove da zaštite sebe i svoj porod od izopačenosti i grijeha koji ih vode u patnju:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ﴾

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti."[3]

---

1 El-Furkan, 74.
2 Ali -Imran, 38.
3 Et-Tahrim, 6.

Poslanik, s.a.v.s., potvrđuje odgovornost oba roditelja u obavezi starateljstva. Od Abdullah ibn Omera, r.a., se prenosi da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika da kaže: 'Svi ste vi pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado, vođa je pastir i on je odgovoran za svoje stado, čovjek je pastir u svojoj porodici i on je odgovoran za svoje stado, žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado, sluga je pastir u imetku svoga gazde i on je odgovoran za svoje stado, svi ste vi pastiri i svi ste vi odgovorni za svoje stado.'"[1]

Također je Resulullah, s.a.v.s., potvrdio važnost ove zajedničke obaveze za roditelje predočivši vjerske vrijednosti čiste dječije prirode, njihovo lijepo vaspitanje od rođenja i njihovu zaštitu od pokvarene atmosfere.

Ebu-Hurejre, r.a., kaže da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Svako dijete se rodi u prirodnoj vjeri islamu, pa ga njegovi roditelji učine Jevrejem, kršćaninom ili vatropoklonikom, kao što životinja daje potpunu životinju, pa da li mislite da može imati nedostatke."[2]

Zatim je Ebu-Hurejre rekao: Pročitajte ako želite:

﴿فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ﴾

"Ti upravi lice svoje vjeri, kao pravi vjernik, vjeri, djelu Allahovu, prema kojoj je On ljude načinio, - ne treba da se mijenja Allahova vjera, jer je to prava vjera, ali većina ljudi to ne zna."[3]

Da bi roditelji mogli da izvršavaju ovu vaspitnu ulogu neprestano i potpuno Allah, dž.š., je učinio djetinjstvo čovjeka

---

[1] Buhari u Sahihu, 59/2.
[2] Muslim, 207/16.
[3] Er-Rum, 30.

duže od djetinjstva bilo kog drugog stvorenja i učinio je njegovu potrebu za roditeljskom pažnjom jaču nego za bilo čim drugim.

"Možemo primjetiti da beba ima potrebu duge pažnje, duže od perioda koji zahtjeva mladunče bilo koje životinje, a također nadgledanje koje ono zahtjeva da bi postalo moćno da spozna smisao ljudskog društvenog života kojim se odlikuje čovjek, preteže se u veoma dugom periodu."[1]

Da bismo ostvarili svoju misiju vaspitavanja i upućivanja djece moramo da snosimo vaspitnu obavezu s duhom potpuno pozitivnog potpomaganja na putu dobra, bogobojaznosti predočavajući im praktično najbolji primjer u međusobnoj toleranciji jedno drugog zbog toga što ponašanje roditelja, njihov lijepi odnos imaju jak utjecaj na djecu.

Američki novinar Džeri Vauder nakon što je prihvatio islam hvaleći individualnu vezu između stavova muslimanske porodice i lijepo nadgledavanje djece od strane roditelja kaže: "Tokom mog života sa muslimanima otkrio sam prekrasnu vezu između stavova muslimanske porodice i saznao sam kako se očevi odnose prema svojoj djeci i spoznao sam tu čvrstu vezu koja veže članove muslimanske porodice."[2]

Aspekti vaspitne odgovornosti u nadgledanju djece od strane roditelja

Uzimajući u obzir to što su roditelji vlasnici misaone i moralne poslanice njihova odgovornost obuhvata mnoge vaspitne aspekte koji bi doprinijeli potpunom napretku ličnosti djeteta, a najvažniji su:

---

[1] Sejjid Kutb, U okrilju Kur'ana, 620/2.

[2] Iz knjige: Govore o islamu, str. 439.

- Obaveza nadgleganja djece u skladu sa islamom:

Ovo je najveći i najvažniji aspekt odgovornosti, zbog činjenice da je on izvor plemenitosti i uzrok usavršavanja i temeljno polazište za upoznavanje djeteta sa vjerovanjem u duhu islama i bez ovog vaspitanja dijete neće napredovati u pogledu svojih obaveza niti će posjedovati emanet nit će poznavati cilj već će živjeti životinjskim životom gdje neće imati brige osim da utoli svoju glad, zasiti svoju narav, preda se strastima i slastima i tako se pridruži propalim i odbačenim."[1]

Poslanik, s.a.v.s., je podučavao omladinu ispravnim načelima akide. Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao:

"Bio sam kod Poslanika jednog dana pa je rekao: 'O dječače, naučit ću te slijedećem: Čuvaj Allaha, pa će On tebe čuvati, traži Allaha naći ćeš Ga ispred tebe, kada se obraćaš obraćaj se Allahu, kada tražiš pomoć traži je od Allaha, znaj da se svijet čitav sakupi da ti učini neko dobro ne može ti učiniti osim ako je to Allah odredio, i da se cio svijet sakupi da ti naškodi ne može ti naškoditi, osim ako ti je Allah odredio.'"[2]

Ibn-Kesir tumačeći ajet:

﴿وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ﴾

"Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda."[3]

Kaže: "Allah, dž.š., spominje Lukmana po lijepom i on mu je dao mudrost dok je savjetovao svoga sina prema kome je najblaži i koji mu je najdraži i on zaslužuje da mu podari ono što

---

[1] Iz knjige. Odgoj djece u islamu, Abdullah Nasih Ihvan, str. 163/1.
[2] Tirmizi u Sunenu, 576/4., br. 2516.
[3] Lukman, 13.

najbolje zna. Zbog toga prvo ga je savjetovao da vjeruje Allaha i da mu ne pripisuje druga jer je širk najveći zulum."[1]

Iz ovog razloga Poslanik, s.a.v.s., poziva muža kada želi da osnuje porodicu da uputi dovu Stvoritelju da mu podari plemeniti porod sačuvan od šejtanskih spletki.

Prenosi se da je Ibn-Abbas rekao:

"Poslanik je rekao, a.s.:' Kada bi neko od vas kada želi da osnuje porodicu rekao: 'Bismillah, Bože odstrani od nas šejtana i odstrani ga od onoga što nam podariš', pa se desi da se začne dijete, šejtan mu neće naškoditi nikada.'"[2]

Nakon rođenja roditelji djeteta prenose obilježja islamskog vjerovanja: šehadet prilikom učenja ezana i ikameta kako bi to bilo prvo što je čulo.

Ebu-Rafi je rekao: ''*Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako uči ezan na uho Hasan ibn Alije, (kada ga je Fatima rodila), sa ikametom.*''[3]

Odgovornost nadgledanja u pogledu ibadeta

gdje će se roditelji zabaviti vježbanjem svoje djece da obavljaju ibadete i da ih uče njihovim propisima od malih nogu, kako bi kad postanu punoljetni uobičavali izvršavati ga i tako pomoću njega ugraditi vjerski stimulans te čistoću njihovog srca i razuma i njime uredili svoje stanje.

Najvažniji ibadet, a koji se stalno obavlja, je namaz, radi čega je Ibrahim, a.s., molio Allaha, dž.š., da učini njegov porod od onih koji obavljaju namaz, pa kaže:

---

[1] Tefsir Ibn-Kesira, 445/3.

[2] Buhari u Sahihu, 254/3.

[3] Tirmizi u Sunenu, 82/4., br. 1514.

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاء﴾

"Gospodaru moj, daj da ja i potomci moji obavljamo molitvu; Gospodaru naš, Ti usliši molbu moju!"[1]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., poziva roditelje da narede djeci obavljanje namaza prije punoljetstva radi njegove važnosti.

Od Abdullaha ibn Amra ibn Asa, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Tjerajte svoju djecu na namaz sa sedam godina, a u desetoj ih udarite ako neće da ga obavljaju i rastavite ih u postelji."[2]

Od Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., se prenosi da je rekao: "Nadgledajte svoju djecu da obavljaju namaz i učite ih dobru, doista je dobro navika."[3]

Na roditeljima je da vode svoju djecu da prisustvuju džuma namazu i džemaatu, da prisustvuju teravih namazu za vrijeme ramazana te da ih podstiču na post, na nafile za vrijeme posta kako bi uobičavali ove ibadete u periodu i poslije adolescencije.

Obaveznost podučavanja:

Ovo znači da je obavezno posvetiti pažnju svojoj djeci u podučavanju opštim šerijatskim propisima na različitim poljima u akidi, ibadetima, ahlaku, međuljudskim odnosima i to shodno umnim sposobnostima pružajući im pomoć u učenju arapskog jezika i drugih korisnih nauka. Također roditelji posvećuju pažnju u podsticanju svoje djece da se druže sa ulemom, da prisustvuju njihovim sjednicama sve dok kod sebe ne stvore jasnu islamsku kulturu koja će biti presudna u formiranju

---

[1] Ibrahim, 40.
[2] Ebu-Davud u Sunenu, 334/1., br. 495.
[3] Taberani.

njihove ličnosti i popravljanju njihovog ponašanja uz obavezu nadgledanja puteva podučavanja svoje djece uzimajući u obzir lijep odabir škole, učitelja, korisnih knjiga za njih kako bi bili sačuvani od iskrivljenih knjiga, sramotnih časopisa i pokvarene štampe.

Prilikom podučavanja svojih kćeri roditelji ih uče da budu strpljive, upućujući ih na ono što će im koristitit u životu, što će im čuvati čednost, da se udalje od miješanja sa strancima prilikom pohađanja škole i dr.

Aiša, r.a., je rekla da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Koga nešto zadesi od svojih kćeri pa se on strpi to će mu biti zaklon od Vatre."[1]

Žalosno je to što se roditelji zadovoljavaju samo time da im djeca nauče neki strani jezik, unajmljujući posebne učitelje za to bez posebne pažnje da im djeca nauče šerijatske znanosti a posebno učenje Kur'ana, za šta će biti odgovorni kod Allaha, materijalni motiv koji se nekada odrazi na ponašanje djece u akidi, ibadetima, moralu i njihovim postupcima u budućnosti.

Odgovornost nadgledanja ponašanja

Djeca se upućuju plemenitom islamskom moralu, da se okite iskrenošću, emanetom, blagošću i dobročinstvom.

Poslanik je upozorio roditelje da odgoje svoju djecu pohvaljenim adabima. Od Ejjuba ibn Musaa, r.a., se prenosi da je čuo od svog oca, a ovaj od svog oca, da je Poslanik, a.s., rekao:

"Roditelj ne može dijetetu ostaviti bolji poklon od lijepog morala."[2]

Enes ibn Malik, r.a., veli da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

[1] Tirmizi u Sunenu, 281/4., br. 1913.

[2] Tirmizi u Sunenu, 2998/4., br. 1952.

"Počastite svoju djecu i uljepšajte njihov moral."[1]

Od Seida el-Hudrija, r.a., se prenosi da je Poslanik rekao:

"Ko od vas imade tri kćeri, ili tri sestre ili dvije kćeri pa ih lijepo odgoji ući će u džennet."[2]

Roditelji treba da se pripaze kletve za svoju djecu kada im učine zlo jer se to može odraziti na njih da budu izopačena i da postanu nevaljala.

Došao je čovjek kod Adbullaha ib Mubareka pa mu se žalio na svoje dijete. Ovaj ga je upitao: 'Da li si ga kleo?' A on je rekao: 'Da.'- 'Ti si ga pokvario', odgovori Abdullah.[3]

Nadgledanje psihičkog stanja

Na roditeljima je da prilikom komuniciranja sa djecom vode računa o psihičkoj strani, moraju biti pravedni kad im nešto daju, moraju ih isto voljeti, počašćivati, izjednačiti osjećanja i saosjećanja. Resulullah, s.a.v.s., je pohvalio one koji su pravedni u vlasti i u svojoj porodici.

Od Abdullaha ibn Amra ibn Amra, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Oni koji su pravedni bit će kod Allahove desne ruke na minderima od svjetlosti, a obje Njegove ruke su desne za one koji su pravedni pri suđenju u porodici i onome što su zaduženi."

Od Nu'man ibn Bešira, r.a., se prenosi da je rekao:

"Dao mi je otac nešto imetka pa je moja majka Umreh bint Revaha rekla: 'Neću se složiti sa ovim dok za ovo ne bude znao Resulullah, s.a.v.s.', pa je moj otac otišao Poslaniku i obznanio

---

[1] Ibn-Madže u Sunenu, 1211/1., br. 3671.

[2] Tirmizi u Sunenu, 218/4., br. 1912.

[3] Iz knjige: Ihjau ulumu'd-din, str. 217/2.

mu šta je uradio. Resulullah ga upita: 'Jesi li tako postupio sa svom svojom djecom?' Rekao je: 'Ne.' A Resulullah mu reče: 'Boj se Allaha i budi pravedan prema djeci.' Pa se otac povratio kući i uzeo ono što je dao.''[1]

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:

"Poljubio je Poslanik Hasana ibn Aliju dok je kod njega bio Akra ibn Habis, pa je Akra rekao: 'Ja imam desetoro djece a nisam nikog od njih poljubio.' Resulullah ga je pogledao zatim je rekao: 'Ko se ne smiluje neće mu se smilovati.'"[2]

Aiša, r.a. je rekla:

"Došao je beduin kod Poslanika pa mu je rekao: 'Ljubite djecu a mi ih ne ljubimo.' Pa mu je Poslanik rekao: 'Želiš da ti Allah iz srca izbaci samilost.'"[3]

Veoma važna stvar kod odgoja djece je da se uzme u obzir psihički aspekt kod djece: lijepa metoda prilikom upotrebe vaspitnih mjera, postepenost kažnjavanja od najblažeg ka najstrožijem prema potrebi kako ne bi došlo do burne reakcije.

Odgovornost društvenog odgoja

Roditelji nastoje da upute svoju djecu da se pridržavaju pohvaljenih društvenih normi koje će im pomoći da formiraju društvenu ličnost shodno jasnim šerijatskim načelima.

Od normi koje treba usaditi djetetu od malena su: bonton traženja dozvole, uzimanja hrane, prisustvo sjedeljkama, odabir druga, pokrivanje stidnih mjesta, obaranje pogleda i dr.

Plemeniti Kur'an je uputio na bonton traženja dozvole i odredio vrijeme u punoljetnosti i prije nje pa kaže:

---

[1] Muslim u Sahihu, 67/11.
[2] Buhari, 51/4.
[3] Buhari, 51/4.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنكُمْ ثَلَاثَ
مَرَّاتٍ مِن قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ
ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ
كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾

"O vjernici, neka od vas u tri slučaja zatraže dopuštenja da vam uđu oni koji su u posjedu vašem i oni koji još nisu polno zreli: prije jutarnje molitve i kada u podne odložite odjeću svoju, i poslije obavljanja noćne molitve. To su tri doba kada niste obučani, a u drugo doba nije ni vama ni njima grijeh, ta vi jedni drugoma morate ulaziti. Tako vam Allah objašnjava propise! A Allah sve zna i mudar je. A kada djeca vaša dostignu polnu zrelost, neka onda uvijek traže dopuštenje za ulazak, kao što su tražili dopuštenja oni stariji od njih; tako vam Allah objašnjava propise Svoje! A Allah sve zna i mudar je."[1]

Poslanik, s.a.v.s., je podučavao djecu bontonu prilikom jela.

Urejn Ebu-Seleme, r.a., je rekao:

"Bio sam dijete pod skrbništvom Resulullaha a ruke su mi lutale u zdjeli pa mi je Poslanik rekao: 'O dijete, spomeni Allaha, jedi desnom rukom i jedi ispred sebe.' i još uvijek tako jedem.'"[2]

Poslanik, s.a.v.s., upozorava staratelje na obavezu da odaberu dobre drugove za svoju djecu kako bi ih zaštitili zla izopačenosti i loših postupaka.

Od Ebu-Muse el-Eš'arija, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Primjer dobrog sabesjednika i lošeg sabesjednika je kao nosač miska i onaj koji pluta u kovački mijeh, ognjište, pa tako nosač

---

[1] En-Nur, 58-59.
[2] Buhari, 291/3.

miska ili će ti ga dati ili ćeš ga kupiti od njega ili ćeš od njega osjetiti lijep miris."[1]

Arapski pjesnik upozoravajući od lošeg druga kaže:

'Čuvaj se druženja sa lošim on uništava

Kao što svrab uništava zdravog.'

Resulullah, s.a.v.s., upućuje na obaveznost pokrivanja stidnih mjesta i na čuvanje pogleda spriječavajući time buđenje strasti i razmišljane o ravratu.

Ibn-Džurhud prenosi od svog oca da je Poslanik, s.a.v.s., prošao pored njega a ovome je bilo otkriveno bedro, pa mu je Poslanik rekao:

"Pokrij svoje bedro i ono je stidno mjesto."[2]

Ali ibn Ebi-Talib, r.a., kaže da je Poslanik rekao:

"Ne otkrivaj svoje bedro niti gledaj u bedro živog a ni mrtvog."[3]

Džerir ibn Abdullah, r.a., je rekao:

"Pitao sam Poslanika, a.s., o iznenadnom pogledu pa mi je naredio da skrenem pogled."[4]

Pjesnik potvrđuje opasnost zabranjenog pogleda pa kaže:

"Koliko je pogleda ubacilo u srce svoga vlasnika

smrtonosnih strijela bez luka."

Resulullah, s.a.v.s., upozorava da se obrati pažnja na izgled djece u pogledu oblačenja odjeće.

Ebu-Hurejre, r.a., kaže:

---

[1] Muslim, 178/6.

[2] Tirmizi, 110/5., br. 2748.

[3] Ebu-Davud, 139/14.

[4] Sahiu'l-Muslim, 139/14.

"Poslanik, s.a.v.s., je prokleo čovjeka koji oblači odjeću žene i ženu koja oblači odjeću muškarca."[1]

Ashabi su vodili računa o odjeći svoje djece i ako su bila mala.

Abdullah ibn Zejd veli: "Bili smo kod Abdullaha ibn Mes'uda pa je došao njegov sin i na njemu je bila odjeća od svile pa ga je upitao: 'Ko te obukao?', odgovorio je: 'Majka.' Pa ga je iscijepao i rekao: 'Reci svojoj majci da ti obuče drugo."[2]

- Nadgledanje zdravstvenog stanja

Pod ovim se podrazumjeva pružanje zdrave hrane, pića koje je korisno, prikladne odjeće, stana, liječenje pri bolesti s podsticajem na fizičke vježbe kako bi se djeci pružila ogućnost zdravog razvoja. Allah, dž.š., je u Kur'anu objasnio odgovornost roditelja u obezbjeđivanju hrane i prikladne odjeće u granicama mogućnosti, pa kaže:

﴿وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلاَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَن يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لاَ تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلاَّ وُسْعَهَا لاَ تُضَآرَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلاَ مَوْلُودٌ لَّهُ بِوَلَدِهِ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالاً عَن تَرَاضٍ مِّنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدتُّمْ أَن تَسْتَرْضِعُواْ أَوْلاَدَكُمْ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُم مَّآ آتَيْتُم بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُواْ اللَّهَ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

"Majke neka doje djecu svoju pune dvije godine onima koji žele da dojenje potpuno bude. Otac djeteta je dužan da ih prema svojoj mogućnosti hrani i odijeva. Niko neka se ne zadužuje iznad mogućnosti svojih: majka ne smije da trpi štetu zbog djeteta svoga, a ni otac zbog svoga djeteta. I nasljednik je dužan sve to. Ako njih dvoje na lijep način i sporazumno odluče da

---

[1] Ebu-Davud u Sunenu, 355/4., br. 4098.
[2] Prenosi Taberani u Medžmeu'z-zevaidu, 147/5.

dijete odbiju, to nije grijeh. A ako zaželite da djeci svojoj dojilje nađete – pa, nije grijeh kad od srca ono što ste naumili dadete. Allaha se bojte i znajte da Allah dobro vidi ono što radite.[1]

Poslanik, s.a.v.s., je opisao koju deredžu postižu oni koji vode računa o porodici, prilikom opskrbljivanja onih koje nadgleda.

Od Mikdana bin Muida Jekriba, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada nahraniš sebe to ti je sadaka, kada nahraniš svoje dijete to ti je sadaka, kada nahraniš svoju ženu to ti je sadaka, kada nahraniš svoga slugu to ti je sadaka."[2]

Od najvažnijih aspekata zdravstvenog nadgledanja je zaštita djece od pokvarene hrane i štetnog pića a posebno od onog koje je šerijatski zabranjeno kao: alkohol, droge, opijumi, te liječenje djece kada ih zadesi bolest i u slučaju da su izloženi bolestima koje su prelazne treba ih zaštititi i sačuvati opasnosti.

Također islam poziva mladiće da se bave fizičkim vježbama kako bi učvrstili svoje tijelo, i kako bi od sebe odstranili dosadu, te kako bi bili spremni za džihad na Allahovom putu u nuždi, a posebno treba učiti plivanje, gađanje, natjecanje, jahanje konja, karate i ostale borilačke vještine.

Poslanik, s.a.v.s., je podsticao mladiće ovim stvarima. Od Seleme bin Ekve'a, r.a., se prenosi da je rekao:

"Prošao je Poslanik kraj grupe iz plemena Eslem koji su se takmičili u bacanju strijela pa je Poslanik, a.s., rekao: 'Bacajte Ismailovi potomci, doista je vaš otac bio strijelac, gađajte i ja sam sa plemenom tim i tim', pa je uzeo za ruke jednu od grupa i rekao je:

---

[1] El-Bekare, 233.
[2] Ahmed u Musnedu, 131/4.

'Šta je sa vama što ne gađate?', rekoše: 'Kako da gađamo kad si sa njima?' A on je rekao: 'Gađajte ja sam sa svima vama.'"[1]

Od Ukbe bin Amira, r.a., se prenosi da je Poslanik, a.s., rekao:

"Uzvišeni Allah će uvesti u džennet zbog jedne strijele tri grupe: onoga ko je proizvodi i pri njenoj proizvodnji namjerava dobro, onoga ko je baca i onoga ko je dodaje da se sa njima gađa, bavite se strijeljaštvom i jahanjem a meni je draže da se bavite strijeljaštvom nego jahanjem."[2]

Enes, r.a. prenosi:

"Poslanik je imao kamilu koja se zvala Udba'a, koja je bila nepobjediva pa je došao neki beduin na mladoj devi i prestigla je, to je teško palo muslimanima pa kada je ovo čuo Poslanik je rekao: 'Allah nije ništa na ovome svijetu uzdigao a da ga nije spustio.'"[3]

Aiša, r.a. veli:

"Trčala sam sa Allahovm Poslanikom, s.a.v.s., pa sam ga pretekla, pa kada sam se ugojila trčali smo i pretekao me, pa se nasmijao i rekao: 'Ovo je za ono.'"[4]

To su najvažniji aspekti sveobuhvatnog vaspitnog nadgledanja koje obezbjeđuje sreću, mir svim domovima muslimanske porodice. Lijepo je da ovdje spomenemo ono što je rekao Francuski istraživač Džek Rejsler u svojoj knjizi *"Arapska kultura u muslimanskoj porodici"*, gdje kaže: "Muslimanska porodica je uvijek nadgledala dijete, njegovo

---

[1] Buhari u Sahihu, 153/2.
[2] Nesai u Sunenu, 223/6.
[3] Buhari u Sahihu, 149/2.
[4] Ahmed u Musnedu, 264/6.

zdravlje, vaspitanje s velikom pažnjom, majka doji dijete dugo vremena, vaspitava ga i nježno odgaja s ljubavlju."[1]

Opasnost od žene (Ehlu'l-kitabijke) sljedbenice knjige u odgajanju muslimanske djece

Božanski program je dozvolio muslimanu da oženi sljedbenicu nebeskih objava jer ona vjeruje u Boga, te njegova želja da prihvati islam i zbog toga što je on njen staratelj a s tim što je bolje da oženi ženu muslimanku, vjernicu, moralnu. Uzvišeni Allah u Kur'anu kaže:

﴿وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسَافِحِينَ وَلاَ مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ﴾

"i čestite vjernice su vam dozvoljene, i čestite kćeri onih kojima je data Knjiga prije vas, kada im vjenčane darove njihove dadete s namjerom da se njima oženite, a ne da s njima blud činite i da ih za priležnice uzimate."[2]

Međutim stalni život u društvima ehlu'l-kitabija u današnjem vremenu nakon što su zavladali islamskim zemljama, te slabosti muslimana i zbog toga što se među njima rasprostranila golotinja i fesad, pokazale su se loše vaspitne posljedice prilikom odslikavanja na vaspitanje djece u situaciji kada čovjek nema potpunu kontrolu nad tom ženom, i to što je većina njih nastavila da živi u iskrivljenim džahilijetskim društvima a još veća je opasnost kada se oni rastave i djeca ostanu njoj koja će ih vaspitati kako želi.

U opisivanju ove žalosne slike Sejid Kutb u tefsiru ovog ajeta kaže:

---

[1] Iz knjige: Govore o Islamu, str. 146.
[2] El-Maide, 5

"Mi danas mislimo da je takav brak zlo po muslimanski dom... Ne može se zanijekati realnost da će žena, bila ona jevrejka, hrišćanka ili žena bez ikakvog vjerskog opredjeljenja obojiti svojim vazovima i djecu i dom i odgojiti potomstvo što dalje od islama, posebno u ovom neznalačkom društvu anti-islamskog naboja u kome danas živimo.[1]

Također doktor Muhammed Lutfi es-Sibaq kaže:

"Doista musliman trpi štetu kada živi sa ženom koja je suprotne -aqide-, vladanja i vrijednosti, jer ona ne smatra velikim ono što on smatra velikim, ona ne zabranjuje ono što on zabranjuje i ona vidi nešto što je loše kao normalnu stvar, tako se djeca dvoume kome da budu lojalna, da li ocu muslimanu ili majci jevrejki ili kršćanki i tako se susreću sa dva različita pravca usred porodice i kuće, a dijete podliježe pod utjecaj majke zato što ga ona obasipa ljubavlju, nježnošću i pažnjom kao i zbog nasljednih osobina koje prelaze sa žene na njih. Djeci je uskraćeno da prate tu takvu majku kako izvršava vjerske obaveze, pored ove štete koja je zadesila društvo je stagnacija muslimanskih djevojaka koje ostaju neudate u svojim kućama i zbog svega ovoga za muslimana je najčasnije da oženi muslimanku vjernicu te se usreći i bude u mogućnosti da služi ovom ummetu i širenju poslanice. Dakle, ženidba sljedbenice Knjige je dozvoljena ali to nije baš najbolje zbog ovoga što smo naveli, postoji određeni stepen pokuđenosti."[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijetsko uređenje u muslimanskim zemljama se odlikuje strašnim društvenim pojavama i užasnim moralnim izopačenostima kao proizvod razvrata među momcima i

[1] U okrilju Kur'ana, 241/1.
[2] Iz knjige: Kratak osvrt na muslimansku porodicu, str. 56-58.

djevojkama i ostavljanja djece bez nadgledanja i čuvanja zbog toga što je starješina kuće zauzet svojim uživanjima i pohlepama, zbog zauzetosti majke na poslu van kuće, a oni se zadovoljavaju time što šalju svoje kćeri u internat gdje je dokazano da djevojke u internatima boluju od duševnih mana i izopačenosti zbog toga što su udaljene od porodične atmosfere. Psihijatri su tražili da se ovi internati u Americi brzo zatvore, ukinu i kažu: "Majke, koje su prinuđene da šalju svoje kćeri u ove internate, treba da potraže bilo koje drugo rješenje a ne internat i potvrđuju da liječenje ovih problema se ne ostvaruje osim da majke nadgledaju svoje kćeri i one direktno nadgledaju njihovo vaspitanje jer svaka kćer govori svoje probleme majci, međutim kada bude daleko od nje, ona se povlači u sebe i iz ovoga se rađa strašna devijacija."[1]

Zauzetost roditelja u tim džahilijetskim savremenim društvima prouzrokuje bježanje djece njihovim zločinima i moralnim devijacijama.

Godišnji izvještaj Britanskog ministarstva unutrašnjih poslova predstavlja pravu sliku o ovim izopačenim društvima o povećanju udruženja djevojaka u pubertetu. Tako je uopšteno 742 hiljade djevojaka i jedna gospođa prošle godine optužene za krađu i provale, deset hiljada djevojaka ispod dvadeset godina pod optužbom za prostituciju i blud i podsticanje na prostituciju, i da su 2680 djevojaka ispod osamnaest godina zatvorene pod optužbom krađe pod prisilom.

Također doktor Skotlandjard je naglasio da udruženja djevojaka i žena prijete bezbjednosti Londona, i da zločini koje počine djevojke su mnogobrojiniji od onih koje počine mladići, a za sve ovo je odgovorna individualna sloboda koju uživaju pokvarene televizijske serije i mjesta alkohola i zabave. Jedan od časopisa se također bavio problematikom društvenih i

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 267.

materijalnih rezultata koji su načinjeni time što je žena zauzeta van kuće, pa kaže da ovo vrijeme gleda na djecu kao da su ona posebna vrsta neke robe ili stvari i da uloga vrtića i sve vrste zabavljanja i skupovi koji im se serviraju ne mogu zamijeniti jedan sahat proveden sa njihovim majkama, zatim kaže: Jedino rješenje za ovaj veliki društveni problem je da se žena vrati u kuću i da nadgleda djecu.[1]

Uputstvo i opomena:

Uputstvo roditeljima muslimanima da se paze opasnosti i loše odgovornosti u vaspitanju svoje djece što dovodi do propasti poroda a od toga upozorava Kur'an pa kaže:

﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا﴾

"A njih smijeniše zli potomci, koji molitvu napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći."[2]

Jasno se vidi propust u ovoj odgovornosti sa dvije veoma rasprostranjene pojave u sadašnjim islamskim društvima:

Prvo: Zauzetost roditelja različitim poslovima van kuće ili njihovo noćno sjedenje ne dajući važnost njihovim vaspitnim obavezama u nadgledanju djece što slabi njihovu imansku snagu, moral. Pjesnik Ahmed Ševki je upozorio roditelje od ovog propusta pa kaže:

"Nije siroče kome roditelji umru pa ga
ostave siromašnog, već je siroče onaj koji
ima majku koja je nemarna ili oca
koji je zauzet."

---

[1] Iz prethodno navedene knjige, str. 271.
[2] Merjem, 59

Drugo: Različit položaj između supružnika u pogledu metoda vaspitavanja djece, pa možemo naći da većina očeva teže da potpuno nadgledaju svoju djecu u njihovim postupcima, dok majke većinom zauzimaju blaži stav prema djeci prikrivajući njihove pogrešne postupke, braneći ih i dajući im koliko traže novca bez znanja muža a sve ovo pod utiskom osjećanja prema njima. Ova različitost u stavovima između supružnika utiče na ličnost djeteta i prouzrokuje njihove psihičke i moralne devijacije i nazadovanje u obrazovanju u budućnosti.

Koliko puta su roditelji bili iznenađeni upravo zbog ovih njihovih različitih stavova gdje su im djeca odsustvovala iz škole ili ih je tražila policija zbog toga što su učestvovali u nekim strašnim zlodjelima: prostitucija, droga, alkohol, krađa (utječemo se Allahu od ovoga).

Najbolji put za roditelje je osjećaj potpune vaspitne odgovornosti prema djeci te njihovom nadgledanju i međusobnom potpomaganju u dobru i bogobojaznosti i nek se ugodno osjećaju oni koji su upućeni u blagodat djece i njihove zajedničke sveobuhvatne odgovornosti. A istinu je rekao Uzvišeni Allah:

﴿إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ﴾

"Imanja vaša i djeca vaša su samo iskušenje, a u Allaha je nagrada velika."[1]

[1] Et-Tegabun, 15

Četrnaesta osobitost

ZAPOSLENOST ŽENE U KUĆI I OSLOBOĐENOST OD NOVČANIH OBAVEZA:

Iz počasti prema ženi muslimanki i njenoj vaspitnoj funkciji u kući, uzimanje u obzir njene naravi te iz milosti prema njenoj ženstvenosti, čednosti i štiteći je od opasnosti fitneluka i miješanja sa drugim polom, islam je na supružnike podijelio njihove obaveze shodno njihovim specifičnostima, pa je učinio obavezu muža da bude čuvar svoje porodice u nadgledanju i finansiranju, a učinio je obavezu žene da obavlja majčinsku funkciju, da uređuje kuću i sudjeluje sa čovjekom u odgoju djece, a ova prirodna raspodjela obaveza između čovjeka i žene proističe iz njihove međusobne fizičke razlike.

Doktor Elkis Karijel kaže:

"Različitost između čovjeka i žene nije samo u različitosti njihovih polnih organa te u postojanju materice i trudnoće već je to nešto mnogo više od toga. Ta različitost među njima proizilazi iz posebne strukture tkiva i posjedovanje svakog tijela posebnih hemijskih supstanci koje proizvodi jajnik. Neznanje ovih ključnih činjenica je natjeralo one koji brane ženu da vjeruju da oba tijela treba da stiču isto znanje, da im se da ista vlast i slične obaveze, a činjenica da se žena mnogo od čovjeka razlikuje - tako da svaka ćelija njenog tijela nosi njegovu ćud i sve je usklađeno prema njenim organima i nervnom sistemu.[1]

[1] Iz novina Musliman, datum 9.10.1414. godine po Hidžri.

Ova pravedna i prikladna raspodjela oboma dolazi kako bi ostvarila atmosferu duševnog mira, sreće, obezbjedila vaspitno nadgledanje i učvrstila vezu ljubavi i milosti (jer nezauzetost žene za slobodno obavljanje majčinske funkcije i pomoć čovjeka u obavljanju pola životnih obaveza je osnova i temelj zbog kojeg žena treba da žrtvuje ono što je u njenoj moći, jer ona ljulja kolijevku svojom desnicom i pokreće svijet svojom ljevicom, jer ona rađa znamenite ljude i plemenite žene.)[1]

Pravila oslobađanja žena od raznovrsnih obaveza:

Božanski program je postavio pravila i mudre norme kako bi se ova prikladna podjela između supružnika u podnošenju obaveza i njihovog profesionalnog obavljanja provela u praksu i to na slijedeći način:

Prvo: Obaveza čovjeka da bude čuvar porodice, Kur'an je ukazao na ovu veoma važnu obavezu muža pa kaže:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ﴾

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje."[2]

﴿وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِن طِبْنَ لَكُمْ عَن شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيئًا مَّرِيئًا﴾

"I draga srca ženama vjenčane darove njihove podajte; a ako vam one od svoje volje od toga što poklone, to s prijatnošću i ugodnošću uživajte."[3]

Prema tome čovjek je obavezan od prvog koraka u formiranju porodice pa do kraja da obezbjeđuje sva materijalna sredstva gdje će platiti mehr, te će snositi sredstva za brak,

---

[1] Iz knjige Šta sa ženom, str. 135.
[2] En-Nisa, 34.
[3] En-Nisa, 4.

obezbjediti prikladan smještaj, te svakodnevne životne potrebe u hrani, piću, odjeći, namještaju, lijekovima, što garantuje spas porodici, mir i duševni spokoj pa tako "čovjek je obavezan da radi i zarađuje da bi obezbjedio nafaku za sebe i svoju porodicu, i to je velika obaveza koju zahtjeva čovjekova narav koju mu je dao Allah, dž.š., njemu je dao tjelesnu snagu da može da podnese teret, a i data mu je nadmoć u ekonomskom raspolaganju".[1]

Od Ibn-Mes'uda el-Ensarija, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Opskrbljivanje svoje porodice je sadaka."[2]

Od Ebu-Umameta, r.a., se prenosi da je Poslanik, a.s., rekao:

"Ko sebe opskrbljuje opskrbom koja je čista, to je sadaka, ko opskrbljuje svoju ženu, djecu i porodicu to je sadaka."[3]

Enes, r.a., je rekao:

"Poslanik je upitao Abdurrahmana bin Avfa koji je oženio ensarijku: 'Koliko si joj dao mehr?', rekao je: 'Koliko teži pet dirhema od zlata.'"[4]

Drugo: Obaveza žene u kućnim poslovima i nadgledanju porodice, dakle, ona obavlja ovu veoma važnu obavezu i potpomaže se s mužem u odgoju djece sa onim što je Allah darovao od milosti, osjećanja i što ih obasipa nježnošću i blagošću.

Ova obaveza zahtjeva od nje ostanak u kući veći dio vremena i da nije ničim zauzeta kako bi mogla da dobro izvršava

---

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 110.
[2] Tirmizi u Sunenu, 4/303 br. 1965.
[3] Taberani u Et-tergib ve't-terhib, 3/62.
[4] Buhari, 255/3.

svoju odgojnu funkciju i da izbliza posmatra sve što se dešava u kući i sanira ga mudro prije nego li uzme maha a također time čuva svoju čistoću i čast. U ovom kontekstu Allah, dž.š., kaže:

﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

"U kućama svojim boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte, i molitvu obavljajte i zekat dajite, i Allaha i Poslanika Njegova slušajte! Allah želi da od vas, o porodico Poslanikova, grijehe odstrani, i da vas potpuno očisti."[1]

U tefsiru ovog ajeta Ibn-Kesir kaže: "Boravite u svojim kućama i ne izlazite bez potrebe, a od šerijatskih potreba je namaz u džamiji i to pod uslovom. Kaže Mudžahid: Žena je izlazila među muškarce jer je to kao u pagansko doba."[2]

Žena postiže veliku nagradu zbog pokornosti mužu, čuvanja svoje časti i lijepog nadgledanja svoje djece.

Od Abdurrahmana bin Avfa, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada žena klanja pet vakata namaza i posti mjesec Ramazan, čuva svoje stidno mjesto, pokorava se mužu, biće joj rečeno da uđe u džennet na koja god hoće vrata."[3]

Aiša, r.a., kaže:

"Došla mi je jedna žena sa dvije kćeri i tražila je nešto pa nisam kod sebe našla ništa osim hurmu pa sam joj dala i ona je podijelila svojim kćerima pa je ustala i otišla. Kada je došao Poslanik ispričala

[1] El-Ahzab, 33.
[2] Ibn-Kesir, 483/3.
[3] Ahmed u Musnedu, 191/1.

sam mu šta se desilo a on je rekao: 'Koga nešto zadesi od svojih kćeri pa se on strpi to će mu biti zaklon od Vatre."[1]

Najviše što se traži od žene je lijepo postupanje prema mužu i djeci, a također i pripremanje za društvo dobrih građana. Kada žena radi i praktikuje ono što joj je prirodno usađeno ona je najsrećnija žena na svijetu i najuspješnija u životu ma kojeg sloja bila u nekoj zemlji.

Francuski filozof Džozef Kirmit daje svoje mišljenje o obavezi oslobađanja žene pa kaže: "Život žene treba da bude kućni i da ne bude obavezana poslovima koje čovjek radi jer je ovo dijeli od njene društvene funkcije koja se ogleda u trudnoći, rađanju i vaspitanju..."[2]

Neprijatelji islama pokušavaju da prikažu kako je njoj zabranjen posao te je time podstakli da zanemari svoju vaspitnu ulogu, da pokaže svoju tjelesnu fitnu tokom njenog eksploatisanja u poslu kojeg čovjek traži od nje i tako je odvrati od njenih osnovnih obaveza rušeći tako tvorevinu muslimanske porodice i dovodi do kvarenja vjere i morala.

Treće: Oslobađanje žene od poslova van kuće osim u nuždi:

Posao van kuće će je dovesti u opasnost miješanja sa ljudima koji joj nisu ništa i poništit će njenu izvornu funkciju za koju je zadužena unutar kuće, koliko joj se nanosi nepravda kada bude snosila obaveze rukovođenja koje se ne slažu sa njenom prirodom i čistoćom. Zbog toga islamski program upozorava od davanja rukovodećih položaja ženi ili u slučaju suđenja jer je ona osjetljivog razuma, ne posjeduje duhovnu snagu i nedostatak prakse naučnog života uzimajući u obzir što te rukovodeće funkcije zahtijevaju miješanje žene sa ljudima, česta viđanja,

---

[1] Buhari, 51/4.

[2] Iz knjige: Naš Islam, str. 220.

salušavanja, što prouzrokuje veliku opštu štetu kada se ove osjetljive funkcije povjere ženi. Poslanik, a.s., je objasnio opasnost ovoga.

Od Ebu-Bekra, r.a., se prenosi da je rekao:

"Allah me sačuvao onim što sam čuo od Poslanika, a.s., pošto je propao Kisra Poslanik je rekao: 'Ko će ga zamijeniti?', rekoše: 'Njegova kći', pa je rekao: 'Neće uspjeti narod koji je postavio ženu za vladara.'[1]

Također upozorava ženu da ne preuzima bilo koji posao ili funkciju koja je u osnovi dozvoljena da ne postoje šerijatske zapreke kao što su sastajanje, razgovor, miješanje ili osamljivanje sa strancima "jer koliko posao bio dobar postaje loš kada od žene traži da pokaže svoju ljepotu ljudima koji su stranci a to je zabranjeno i ženi i čovjeku jer kada on traži činjenje grijeha od žene zbog toga što je otkrivena. Također on uvodi čovjeka u grijeh zbog druženja s njima i neprestanog gledanja u njih i izlaganja fitneluku."[2]

Poslanik, a.s., je upozorio muslimanku da ne izlazi iz kuće dotjerana kako ne bi prouzrokovala fitnu.

Od Ibn-Omera, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, a.s. rekao:

"Žena je avret, kada izađe iz kuće šejtan je obuzme i kad je u svojoj kući najbliža je Allahu."[3]

Obavljanje neke funkcije od strane žene iziskuje druženje sa ljudima i poistovjećivanje sa njima u postupcima, gledištima, izgledu, pa je zbog ovoga Poslanik, a.s., prokleo žene koje oponašaju muškarce.

---

[1] Tirmizi, 457/4 br.2262.
[2] Iz knjige: Svakoj djevojci koja vjeruje u Allaha
[3] Taberani, Medžmeu'z-zevaid, 317/4, str. 40-41.

Ibn-Abbas, r.a., je rekao:

"Prokleo je Poslanik muškarce koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce pa je rekao: 'Istjerajte ih iz kuće'", nastavlja Ibn-Abbas: Pa je Poslanik istjerao tog i tog, a i Omer je istjerao tog i tog."[1]

Četvrto: Dozvola ženi da izađe iz kuće da obavlja posao koji joj je prikladan u slučaju da je ovisna od tog posla ili da je zajednica ovisna o njoj s tim da je ovaj posao npr. da podučava žene ili da ih liječi ili konfekcijski posao koji je specifičan samo za žene i tome slično, naravno uz dozvolu muža. Uz to mora se lijepo oblačiti, ne smije zanemariti svoju temeljnu funkciju u kući niti tražiti nekog od rodbine da je zamijeni u kući ili zaposliti nekoga ko će joj olakšati poteškoće a ko je prikladan.

Opasnost za ženu van kuće:

Događaji i činjenice potvrđuju da je porodica izložena strašnim opasnostima zbog toga što žena obavlja posao koji nije dozvoljen van kuće što negativno djeluje na ponašanje žene, njene porodične funkcije i porodične veze, na čistoću i njen ugled, a od najočevidnijih opasnosti za nju su sljedeće:

1. ***Ona izlazi iz okvira Allahovih naredbi i Njegovog jasnog porodičnog programa prilikom miješanja sa strancima,***

Izložena je zabranjenim pogledima, izlazi otkrivena van kuće, osamljuje se sa strancem na poslu u kancelariji. Ovakav položaj će joj pokvariti aqidu, iman i moral što će se kasnije odraziti na njenu porodičnu vezu sa mužem i djecom. (Učestalim druženjem sa svim i svakakvim muškarcima žena gubi svoju

[1] Buhari, 38/4.

elementarnu odliku a to je - stid, zatim njom zavladaju ljudi-vukovi koji traže ovosvjetsko uživanje.)[1]

2. ***Nepotpuno izvršavanje kućnih, veoma važnih obaveza, kojima je islamski program zadužio ženu da ih obavlja na najbolji način.***

Djeci je uskraćeno majčinstvo, blagost, osjećanja i srčanost nadgledanja a sve ovo se odražava na ponašanje i zdravlje djece.

Engleski intelektualac Samuel Smajls je priznao (da uređenje koje se zalaže za zapošljavanje "žene" u fabrikama, ma kolika korist bila od toga, za državu izaziva katastrofalne posljedice na izgradnju porodičnog života jer to ruši njenu tvrđavu, potkopava porodične temelje i prekida društvene veze. Otrgnutost žene od čovjeka i djece od njihove rodbine ne vodi ničemu do spuštanju morala kod žene jer obaveza žene je obavljanje kućnih poslova kao što je uređivanje stana, vaspitavanje djece i umjerenost u srdestvima za život zadovoljavajući kućne potrebe.)[2]

Ne može ni kućna pomoćnica ni vaspitačica u vrtiću obavljati poslove koje obavlja majka s iskrenošću i nježnošću. (Oslanjanje žene na sluge i vrtiće ne vodi potpunom odgoju djeteta jer iskrenost prema njemu i nastojanje da bude savršeno na svim poljima ne postiže niko do majka djeteta, jer iza njene iskrenosti i težnje stoji urođeno majčinstvo.)[3]

3. ***Kvarenje bračnih veza:***

Jer u njihovim dušama se stvore sumnje kada se pomiješaju sa strankonjom ili strancem na poslu što proizvodi zabrinutost i proizvodi ljubomoru u njihovim srcima pa tek kada

---

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 130.
[2] Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 252.
[3] Iz knjige: Tvrđava nam je iznutra ugrožena, dr Muhammed Muhammed Husejn, str. 91-92.

žena dođe u društvo svog druga na poslu i ona priča sa njim a i on sa njom, ovo će biti izvor uznemirenosti i sumnje u srce muža bilo da on to ispolji ili ne, a ta sumnja i ljubomora kod njega se uvećava kad njen drug bude ljepši, nježniji i bogatiji, također kod žene se javlja ljubomora, zabrinutost i sumnja kada čuje ili vidi da njen muž razgovara sa svojom drugaricom na poslu ili se osami sa njom u kancelariji ili autu, a posebno ako ova drugarica bude ljepša, mlađa i uglednija od nje. Koliko je ovakvih situacija koje su dovele do svađa, optužbi koje se ponekad završe razvodom braka i rušenjem porodične tvrđave.

A izvor ovih duševnih frustracija je prirodna ljubomora koja se pokreće u srcima supružnika a to je pohvaljena ljubomora.

Ebu-Hurejre, r.a., je rekao:

"Sjedili smo sa Poslanikom, a.s., pa je on rekao: 'Dok sam spavao sanjao sam sebe u džennetu, kad neka žena uzimaše abdest pokraj dvorca, pa sam rekao: Čije je ovo?, reče: Ovo je Omerovo, pa sam se sjetio njegove ljubomore i brzo sam se okrenuo', pa je Omer zaplakao i rekao: 'O Poslaniče, zar da budem ljubomoran na tebe?!'"[1]

Kaže Aiša, r.a.: "Nisam bila ljubomorna na nijednu ženu Resulullaha osim na Hatidžu zbog toga što je Poslanik, s.a.v.s., mnogo spominjao i hvalio je, i Poslaniku, s.a.v.s., je sišla objava da je obraduje kućom u džennetu."[2]

Današnji filozof Bertraudersel potvrđuje raspadanje porodičnih veza i kvarenje morala žene zbog njenog posla van kuće pa kaže: "Doista porodica propada kada žena bude radila javne poslove i dokazano je da žena pogazi pravilne moralne

[1] Buhari u Sahihu, 265/3.
[2] Buhari u Sahihu, 265/3.

norme i odbija da bude vjerna jednom čovjeku kada se materijalno osamostali."[1]

Jedna od strašnih stvari kojima je izložena porodica zbog miješanja oba pola na poslu je ona što su objavile novine u Damasku "Ejjam" u julu 1962. godine, dakle, dva pisma jedno od žene jedno od čovjeka koji se žale, pa ćemo ih ukratko spomenuti:

1. Pismo žene koja se žali:

Ja sam žena koja se udala prije petnaest godina za čovjeka lijepog morala i lijepe biografije. Radio je kao obični službenik u domenu vlade i prihvatila sam ga za muža i pored njegovog siromaštva, dok je moja porodica bila bogata. Rodila sam mu četvoro djece i zajedno smo ih vaspitali, međutim, desilo se ono što se nisam nadala, kada su žene počele da rade kao službenice, a moj muž je bio iskušan od Allaha da ispred njega sjede dvije djevojke ili tri, za cijelo vrijeme posla. Nakon toga njegov porodični odnos se promjenio i pored toga što je on bio plemenit čovjek i kada sam ga pitala o uzroku te promjene rekao mi je nezadovoljan i zbog prisustva žena u njegovoj kancelariji: "Reci državi da spriječi ovo, pa ja sam insan!"

I novac je ponestao kojim je opskrbljivao djecu, jer je trošio za sebe, kao da on nije odgovoran za njih, tako da su počele nesuglasice među nama i moja sreća je uništena, dom srušen, to je moj problem koji je vrijedan pažnje.

2. Pismo čovjeka koji se žali:

Poslao ga je nakon što je vidio ovu potištenu ženu kojoj se razum ne smiruje; kaže u njemu: Vraća mi se pamćenje još od prije dvije godine kada su se desile strahote zbog zapošljavanja žena u vladinim službama.

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 179.

Dvije godine nakon moje ženidbe žena mi je predlagala da se zaposli zbog boljeg života, pa sam se složio nakon što sam se žestoko tome suprotstavio, i nije prošlo samo nekoliko mjeseci na poslu desilo se da je ona "odletjela" sa svojim drugom sa posla čim joj se ukazala prilika za to, "odletjela" je i ostavila muža koji je bio ubjeđen u njenu isrenost i ostavila svoje malo dijete... a u našem društvu ovakvih slušajeva je puno.[1]

4. *Opterćenje žene pri spajanju kućnog posla i posla van kuće:*

Jer njen posao u kući zahtjeva veliki trud a posebno kada je zadese zdravstvene prilike kao što je trudnoća, nifas, dojenje, hajz, što joj onemogućava obavljanje drugih obaveza van kuće, a zapadnjačko društvo se susreće sa povećanjem broja nezadovoljnih radnica kao što potvrđuje doktor Haus Kibirhuf u svom govoru o poslu majki gdje kaže: "Nezadovoljni glasovi koji rastu iz dana u dan zbog tri obaveze kojima su zauzete žene još uvijek su u porastu, dakle: posao, uređivanje kuće i porodice jer žena nije u mogućnosti da ovo sve podnese, pa tako kao što je prije stotinu godina zapostavljanje djece bilo prljava mrlja u našem zakonu, također se danas smatra zapostavljanje majki tako, doista je bolno da je ostavljanje kuće od strane žene uvršteno u oblast jednakosti i demokratije."[2]

5. *Ostavljanje omladine bez posla:*

Kako bi zaposlenje žene iskoristili za nemoralne ciljeve, za trgovačku dobit, zapošljavnje žene dovodi do raširanosti nezapošljenih ljudi, (zapošljavanje žene utiče na ekonomski život loše, počev od toga da njenim zapošljavanjem ona predstavlja konkurenciju čovjeku u njegovom urođenom domenu posla što dovodi do raširenosti nezapošljenosti među ljudima kao što se desilo u našoj zemlji od kako su žene počele obavljati državne

[1] Iz prethodno navedene knjige, str. 281-284.
[2] Iz prethodno navedene knjige, str. 288.

funkcije, pa je tako uvećan broj nezaposlenih koji imaju diplomu o završenoj srednjoj i visokoj školi.)[1]

Podaci u Evropi ukazuju na strašnu evoluciju (jer broj nezaposlenih ljudi raste iz dana u dan, te da se mnogobrojni razlozi bračnih nesuglasica odražavaju na propast stručnih ljudi koji ne mogu naći sebi prikladan posao dok se povećava broj žena koje traže posao i broj obavještenja za zapošljavanje djevojaka kao npr. posao sekretarice, prodavačice, kelnerice, te na polu opštih kontakata u barovima iskorištavajući njenu ženstvenost u poslu a to je ponižavajuća trgovina gdje se traži od žene da pruža osmjehe, da je nježna pri govoru i djelimično privlačna a to je na kraju propast za muža, za kuću, djecu a hiljade ljudi su prinuđeni da sjede u kući da nadgledaju djecu, spremaju hranu, slušaju i pokoravaju se ženi.)[2]

Doktor Mustafa Sibbai nam je otkrio svoja nužna zapažanja gdje se žena iskorištava na polju trgovine i strastvenih omamljivanja pa kaže:

"Svi oni koji su došli sa Zapada složiće se da se žena tamo nalazi u bolnom položaju. Obišao sam Evropu četiri puta i nisam bio zabrinut za ništa kao za ženu sa Zapada i njen trud na putu zarade za "hljeb". Zapadni čovjek je uspio da iskoristi slabost žene i podčinio je na putu svoje materijalne koristi i tjelesnih strasti. Oni koji su obmanuti životom zapadnjačke žene, onim što vide u bioskopu, na televiziji, u časopisima, javnim poslovima veoma su kratkovidni. U čitavoj Evropi nekoliko desetina žena su na visokom položaju, dok nekoliko desetina miliona živi nesretnim i mučnim životom koji liči životu robinje."[3]

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 193.
[2] Iz novina Musliman, br. 466, 25.7.1414. godine po Hidžri.
[3] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str 182.

Doktor Muhamed Muhamed Husejn odgovara onim koji su obmanuti time da - nezaposlenost žene u službama znači obespošljavanje pola zajednice - pa kaže: "Stvarnost je da obaveza žene je da organizuje kućne poslove, da pazi muža, djecu, da ispunjava njihove raznovrsne potrebe gdje će potrošiti svo vrijeme ako to obavlja na pravi način a dokaz pred kim zanijemi svaki iskreni jetik je da: žene koje rade uvijek imaju potrebu da traže sluge, žene ili muškarce da bi ih mijenjali u svojim kućnim poslovima, pa koju korist ima država kada žena bude zapošljena i na svoje mjesto zaveže jednu ili dvije osobe koje će ostati bez posla?"[1]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Žena današnjeg savremenog materijalističkog džahilijeta je prinuđena da obavlja bilo koji posao koji joj se pruži ostavljajući svoju pravu obavezu i svoju urođenu funkciju u nadgledanju porodice i to da bi obezbijedila sebi opskrbu nakon što su muškarci zapostavili svoju odgovornost prema njoj i tako je podlegla tjelesnom iskorištavanju, teškom ponižavanju i moralnoj izopačenosti.

Spajanje žene sa muškarcima na poslu u Evropi i na drugim mjestima se sprovodi iz dva motiva:

Prvi: Zamršenost slobodoumne vlasti i tjelesnog uživanja tako da se čovjek ne može strpiti bez 'žene', on želi da žena bude kraj njega u funkciji koju obavlja i poslu kojeg vrši, na prodajnom mjestu, u kuhinji, na ulici, a to je po prirodi loše stanje koje uzrokuje patnju oba pola više nego što ih usrećuje.

Drugi: Škrtost i materijalna pohlepa, tako da današnji čovjek sa zapada boluje od ove škrtosti do te mjere da npr. otac ne želi da finansira svoju kćerku za koju vjeruje da može otići i

---

[1] Iz knjige: Tvrđava nam je uzdrmana iznutra, str. 94.

raditi bilo koji posao, obavljati bilo koju funkciju, može raditi u nekoj kuhinji ili hotelu. On ne poznaje svoju dužnost da finansira svoju kćerku, i ako je u stanju da ode i donese novac iz bilo kog mjesta.)[1]

Filozofija zapada u pogledu žene bila je (kada djevojka dostigne sedamnaest godina njen otac ili rodbina nisu dužni da je finansiraju već je ona dužna da nađe posao od kog će živjeti i zaraditi miraz koji će dati svome mužu. Također kada se uda na njoj je da zajedno sa mužem opskrbljuje kuću i djecu, a kad ostari a još uvijek je jaka da zarađuje, na njoj je da radi i dalje kako bi sebe opskrbljivala makar njen sin bio među bogatim ljudima.

Najistaknutije osobine ove materijalističke filozofije su da ona ne procjenjuje veoma važnu ulogu žene u životu i da žena pomoću te filozofije pada u jamu ljudskih strasti i njihovih tjelesnih požuda kako bi obezbjedila sebi sredstva za život, ta filozofija obavezuje ženu iznad svojih prirodnih mogućnosti kao što je trudnoća, rađanje, te ona vodi rušenju porodice i njenog jedinstva i odgajanju djece daleko od svojih očeva i majki.)[2]

Žena na Zapadu prezirući svoju bolnu stvarnost želi da se vrati svojoj majčinskoj funkciji, a Američki institut za ispitivanje 'Galab' je objavio: (da je današnja žena prezauzeta, a 65% žena Amerike želi da se vrati u svoje kuće, 'žena' je mislila da je postigla najveći uspjeh dok spoticanje na putu danas joj je okrvarilo stopala, teret je potrošio njenu snagu i ona želi da se vrati u svoje gnijezdo i da bude slobodna, da vaspita svoje piliće.)[3]

---

[1] Iz knjige: Svakoj djevojci koja vjeruje u Boga, str. 68.
[2] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 171-172.
[3] Iz prethodno navedena knjige, str. 259.

Uputstvo i opomena:

Muževima koji zanemaruju nadgledanje svojih žena u pogledu muške odjeće i uljepšavanja kada odlaze na posao, koji se ne osvrću na to što one imaju prijatelje sa kojima se osamljuju ne pokazujući zbog toga negodovanje i ljubomoru koja se traži u, u najmanju ruku, upućujem ovu jasnu Poslanikovu, s.a.v.s., opomenu:

Od Amara ibn Jasira, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

'Troje neće nikada ući u džennet: dejjus, muškarače i notorni pijanica.' Rekoše: 'O Poslaniče što se tiče notornog pijanice to nam je poznato, a šta je dejjus?', reče: 'Onaj koji ne pazi ko mu dolazi u porodicu.' Rekli smo: 'A koje su to muškarače?, reče: 'Žene koje oponašaju muškarce.'

Ženama koje su ostavile svoje kuće radi materijalnih sredstava, a ne zavisi od toga, a ni zajednica nije ovisna o njenom poslu, upućujem savjet plemenitog učenjaka koji kaže: 'Ostavljanje kućnog posla da bi radila van kuće znači kršenje životnih zakona i pronevjera emaneta kojeg ti je Allah povjerio, a da obavljaš oba posla zajedno to je opterećenje za tebe. Nećeš to podnijeti, to je zulum koji činiš sama sebi, kada islam traži od tebe da se posvetiš majčinstvu i njegovim poteškoćama i obavezao je muža ili tvog staratelja da te opskrbljuje, time te je zaštitio od poniženja i opterećivanja u poslu, pa da li će u tvojim očima ta zaštita preći u ponižavanje i podcjenjivanje?)[1]

Odazovite se Allahovom pozivu:

---

[1] Iz knjge: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 173.

﴿وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَى جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاء بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُوْلِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَى عَوْرَاتِ النِّسَاء وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِن زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾

"A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje, i neka vela svoja spuste na grudi svoje; neka ukrase svoje ne pokazuju drugima, to mogu samo muževima svojim, ili očevima svojim, ili očevima muževa svojih, ili sinovima svojim, ili sinovima muževa svojih, ili braći svojoj, ili sinovima braće svoje, ili sinovima sestara svojih, ili prijateljicama svojim, ili robinjama svojim, ili muškarcima kojima nisu potrebnme žene, ili djeci koja još ne znaju koja su stidna mjesta žena; i neka ne udaraju nogama svojim da bi se čuo zveket nakita njihova koji pokrivaju. I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite."[1]

[1] En-Nur, 31.

Petnaesta osobitost

PRIBJEGAVANJE POSTEPENIM VASPITNIM METODAMA U OTKLANJANJU BRAČNIH NESUGLASICA

Božanski program za uređenje porodice nije se bazirao samo na pravednim načelima o jasnim pravilima koja garantuju porodici atmosferu smirenosti i spokoja i koja šire duh ljubavi i sloge u bračnom životu već se uzima u obzir određivanje vaspitnih metoda i praktičnih rješenja za saniranje mimoilaženja i svađa među supružnicima uzimajući u obzir čovječiju psihu, njegovu razliku u razmišljanju, želji, požudi i neizvršavanje međusobnih obaveza ili zanemarivanje traženog bračnog suživota.

Ove praktično-odgojne metode dolaze da bi spriječile supružnike da se jedno prema drugom odnose srdito ili nadmeno i otklone sve što se događa poslije toga, gdje se članovi porodice rasturaju i porodična tvrđava se ruši.

Slučajevi nesporazuma i metode u liječenju:

U otklanjanju bračnih svađa Islamski program se oslanja na imansku svijest i moralno vaspitanje koje je nepoznato džahilijetskom uređenju nekad kao i danas. Tako on određuje postepene vaspitne korake na koje obavezuje muškarca i ženu što im garantuje spašenost porodice, njenu smirenost i štiti njenu čast i ugled.

Tako je Kur'an Plemeniti naveo situacije svađa između supružnika i metode liječenja pa slijedi:

Prva situacija: Kada se od strane žene desi neposlušnost i odbojnost u toj situaciji čovjek kao čuvar sam uzima obavezu liječenja ove izopačene pojave, tajno prikrivajući mane i čuvajući čast supružnika, spriječavajući dalji razdor.

Uzvišeni Allah je u Kur'anu objasnio posebne metode u liječenju ovoga pa kaže:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا﴾

'Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu treba brigu da vode, jer i Allah njih štiti. A one čijih se neposlušnosti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! –Allah je, zaista, uzvišen i velik!'[1]

Ovaj ajet ukazuje: "Da je Allah, dž.š., počeo sa savjetom a zatim slijedi ostavljanje u postelji, nakon toga se upotrebljava udarac, pa ako se cilj postigne lakšim putem treba se time zadovoljiti i stati, nije dozvoljeno prelaziti na težu fazu.

Vođa pravovjernih Alija ibn Ebi-Talib, r.a., je rekao: 'Prvo će je posavjetovati, ako ne prestane ostaviće je, ako ne prestane napustit će je u postelji, pa ako ne prestane izudarat će je pa ako ni tad ne prestane pozvat će dva pomiritelja.'"[2]

---

[1] En-Nisa, 34.
[2] Tefsir Fahri Er-Razi, 63,64/10.

Ovako razborit muž pribjegava postepenom metodu u suzbijanju neposlušnosti žene kako bi se spoznala nastala greška i ispravila mudro, daleko od metoda gruboće i uznemiravanja, 'pa on prvo nastupa sa savjetom, opomenom i zastrašivanjem, pa ako to ne bude pomoglo okrenut će joj leđa u postelji ili će se odvojiti od nje u postelji, boraveći tako u kući od jedne do tri noći, pa ako ni ovo ne bude koristilo udarit će je ali ne jakim udarcem da je zaboli ili da joj slomi kost niti da je okrvari niti da je udari po licu, dakle ovo je zabranjeno.'[1]

Dakle on u liječenju toga radi postepeno praktičnim metodama na sljedeći način:

-Metod lijepog savjetovanja:

Da muž savjetuje svoju ženu lijepom riječju, da joj naređuje dobro i da je podsjeća na njene bračne obaveze izazivajući u njoj strah od Allaha, dž.š., u tajnosti i javno, da se odazove Njegovim naredbama a muž će ovo lijepo savjetovanje ponavljati iz perioda u period, blago, nježno, milosrdno, daleko od oholosti prezira, možda Allah, dž.š., otkloni nesuglasice, nestane mimoilaženja i dođe do sloge među njima kako to Allah, dž.š., obećava u Kur'anu:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا* يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا﴾

'O vjernici bojte se Allaha i govorite samo istinu, On će vas za vaša dobra djela nagraditi i grijehe vam vaše oprostiti. A onaj ko se Allahu i Poslaniku Njegovu bude pokoravao- postići će ono što bude želio.'[2]

U većini slučajeva ove svađe prestaju upotrebom ovog usmenog sredstva, međutim ako žena nastavi sa svojom ljutnjom

---

[1] Ihjau Ulumu'd-din, 49/2
[2] El-Ahzab, 70-71.

i neposlušnošću muž će pribjeći praktičnom metodu koji je prikladan a to je slijedeći korak:

- ***Metod napuštanja u postelji:***

Ovo je vaspitni korak koji ima uticaj jer napuštanje žene u postelji (je mjesto zavođenja i privlačnosti u kojoj neposlušna, prkosna žena dostiže vrhunac svoje vlasti. Kad čovjek uzmogne da savlada svoje nagone kod ovog zavođenja neposlušna žena će tada izgubiti svoje oružje kojim se ponosila. U tim uvjetima pretežno postane sklona da se povuče i postane prijatna.)[1]

Poslanik, a.s., je potvrdio pravo na pribjegavanje metodi napuštanja žene u postelji kad je neposlušna i kada zgriješi.

Od Sulejmana bin Amra bin el-Ahveša, r.a., se prenosi da je Poslanik, a.s., na oprosnom hadžu savjetovao pa je rekao:

"Preporučujem vam da činite dobro ženama, doista su one vaše pomoćnice, ne posjedujete kod njih ništa osim ovo, osim ako očito zgriješe, pa ako to učine napustite ih u postelji i udarite ali ne jako pa ako vam se pokore onda im zulum ne činite."[2]

U mnogome ovo vaspitno sredstvo natjera ženu da se povrati iz svoje neposlušnosti ako teži da pridobije zadovoljstvo svoga muža i želi da nastavi porodični život sa njim, a ako ustraje u neposlušnosti i svojoj pretjeranosti bez šerijatskog opravdanja na mužu je da preduzme slijedeći metod:

- ***Metod primjene sile (udarac ali ne jak)***

Razuman čovjek pribjegava ovom vaspitnom strogom metodu kada osjeti potrebu za tim kako bi zaustavio neposlušnost žene, njenu ljutinu i ustrajnost u griješenju koje uzdrmava budućnost čitave porodice.

---

[1] U okrilju Kur'ana, 654/2.

[2] Tirmizi, 467/3, br. 1163.

Ovim metodom ima namjeru da popravi ženu i da spriječi njenu izopačenost, da popravi njen moral bez nasilja, vrijeđanja, teških riječi, uzimajući u obzir njegovu vaspitnu vlast koju posjeduje kao čuvar žene koji je zadužen za njenu zaštitu.

Ibn-Abbas, r.a., kaže (da je ajet o 'brizi ljudi za žene' objavljen u vezi Bintu-Muhammed bin Seleme i njenog muža Sa'd bin Rebi'a (jedan od starješina Ensarija) koji je udario svojoj ženi šamar i ona ga je napustila u postelji i otišla Allahovom Poslaniku, a.s., i ispričala mu šta je uradila i zbog čega pa joj je Poslanik, a.s., rekao:

'Osveti mu se', zatim joj je rekao: 'I trpi se dok ne vidim', pa je objavljen ajet En-Nisa, 34.)

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاء بِمَا فَضَّلَ اللّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنفَقُواْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ
فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّهُ وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ
وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ
عَلِيًّا كَبِيرًا﴾

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje. Zbog toga su čestite žene poslušne i za vrijeme muževljeva odsustva vode brigu o onome o čemu treba brigu da vode, jer i Allah njih štiti. A one čijih se neposlušnoti pribojavate, vi posavjetujte, a onda se od njih u postelji rastavite, pa ih i udarite; kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite! –Allah je zaista uzvišen i velik!"[1]

Kad je objavljen ovaj ajet Poslanik je rekao: 'Mi smo htjeli jedno a Allah je htio drugo, a ono što je Allah htio bolje je, zatim je dokinuo osvetu.)[2]

[1] En-Nisa, 34.
[2] Tefsir Fahri er-Razi, 60/10.

Ovaj zadnji vaspitni proces je dovoljan u odvraćanju žene od neposlušnosti i tjera je da se preispita gdje je napravila grešku, i navodi je da podnese ovu pokuđenu kaznu bojeći se da muž poslije ovog koraka može preduzeti još oštrije mjere koje ne idu u prilog nijednom od njih.

Nakon ovoga dolazi govor Allaha, dž.š., gdje upozorava čovjeka da ne nastavi sa zulumom pa kaže:

﴿ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلاَ تَبْغُواْ عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴾

"Kad vam postanu poslušne, onda im zulum ne činite, Allah je zaista Uzvišen i Velik."[1]

Cilj spominjanja Allahovih svojstava 'Uzvišen' i 'Velik' je (upoznavanje muževa da ne čine zulum svojim ženama, pa ako su one nemoćne da otklone vaš zulum i ako su nemoćne da dobiju svoje pravo kod vas pa Allah je Uzvišen i Silan, Velik i Moćan, dat će im ono što im pripada, ispunit će njihova prava od vas i ne treba da se ponosite time što ste jači od njih i što ste na višem stepenu od njih.)[2]

Druga situacija: Slučaj kada nastupi razdor među supružnicima:

Kada propadnu pokušaji razumjevanja i pomirenja među supružnicima i dođe do razdora i približi se opasnost od razdvajanja među njima supružnici su dužni da ove tajne nesporazume predoče rodbini kako bi ovi reagovali prije nego li se nesprazum zaoštri. Mora se djelovati odlučno tako što će i porodica muža i porodica žene odabrati po jednog pomiritelja kako bi ih izmirili. Uzvišeni kaže:

---

1 En-Nisa, 34.
2 Tefsir Fahri Er-Razi, 64/10.

﴿وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِن يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا﴾

"A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog pomiritelja iz njegove, a jednog pomiritelja iz njezine porodice. Ako oni žele izmirenje, Allah će ih pomiriti jer Allh sve zna i o svemu je obaviješten!"[1]

"Istovremeno ta dvojica su povjerljivi i čuvat će tajne supružnika, jer su predstavnici, svako od njih iz njihove porodice pojedinačno. Zbog toga nema bojazni da će oni oglašavati ove tajne, jer im nije u interesu da to šire, šta više njima je u interesu da te tajne zakopaju i da ostanu u njima. Ova dva istaknuta predstavnika, znalca, pokušat će unijeti izmirenje, ako oni žele izmirenje Allah će ih pomiriti. Njih dvoje žele mir i Allah će im to uslišati i dati da uspiju."[2]

Pomiritelji će suditi između zavađenih onako kako je korisno i kako će doći do pomirenja među njima "jer na njima je da iskreno ulože svoj trud i napor da poprave situaciju, pa kada njihova namjera bude ispravna i želja iskrena njihov saveznik je Božija naklonost."[3]

Ako pomiritelji ne uspiju da uspostave mir među njima i obje strane ili jedna nastavi sa svađom i insistira na razvodu, na pomiriteljima ne preostaje ništa drugo nego da to završe razdvajanjem jednog od drugog.

U vezi ovoga učenjaci zauzimaju različite stavove o tome da li pomiritelji imaju pravo da rastave supružnike bez njihove saglasnosti.

Šafija i Ahmed imaju dva mišljenja:

---

[1] En-Nisa, 35.
[2] U okrilju Kur'ana, 656/2.
[3] Iz knjige: Najodvratnije dozvoljeno djelo, str. 37.

1. Dozvoljeno je prisiliti supružnike da se rastave. Isto mišljenje ima i Malik i Ishak, a također ovo potvrđuje i Šejhu'l-Islam Ibn-Tejmijje i Ibnu'l-Kajjim.

2. Nije dozvoljeno da se prisiljavaju, a ovo je mišljenje i Ebu-Hanife.

Dokaz za prvo mišljenje je: to da ih Allah, dž.š., naziva 'HAKEMEJNI', a 'hakem' može značiti sudac, pa ako je sudac ima pravo da presudi.

Dokaz za drugo mišljenje je: Pošto je Allah, dž.š., spomenuo 'HAKEMEJNI' nakon toga nije spomenuo ništa osim riječi 'islah' što znači 'izmirenje' a ovo ukazuje da je izmirenje jedino rješenje.[1]

Treća situacija: Antipatija muža:

Kada se kod muža pojave znaci odbojnosti i antipatije prema svojoj ženi, na ženi je da sanira ovu pojavu kod svog muža tako što će od njega saznati koji su uzroci, i to sa razumijevanjem, lijepim govorom i sa željom da dođe do pomirenja spriječavajući tako dalji razvoj situacije koji može dovesti i do razvoda. Plemeniti Kur'an upućuje ženu da se nagodi sa mužem pa makar se odrekla nekih svojih prava pa Uzvišeni kaže:

﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِن بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلاَ جُنَاْحَ عَلَيْهِمَا أَن يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الأَنفُسُ الشُّحَّ وَإِن تُحْسِنُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ اللّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾

"Ako se neka žena plaši da će joj se muž početi joguniti ili da će je zanemariti, onda se oni neće ogriješiti ako se nagode, - a nagodba je najbolji način-, ta ljudi su stvoreni lakomi! I ako vi budete

[1] Tefsir Fahri er-Razi, 66/10.

lijepo postupali i Allah se bojali – pa, Allah dobro zna ono što radite."[1]

Fahru -Razi u tefsiru ovog ajeta kaže: "Neposlušnost prema ženi se ogleda u tome da je odbojan prema njoj, da joj se mršti u lice, napusti je u postelji i loše se ophodi prema njoj, mufesiri su spomenuli u povodu objavljivanja ovog ajeta mnoge hadise od kojih je:

Seid bin Džubejr od Ibn-Abbasa, r.a., prenosi da je ovaj ajet objavljen u vezi Ebu-Saiba koji je imao ženu i djecu sa njom, pa kada je bila stara htio je da je ostavi a ona je rekla: 'Ne ostavljaj me, dozvoli mi da budem od koristi svojoj djeci i svakog mjeseca mi podijeli samo par noći', pa je muž rekao: 'Ako je to tako to je bolje za mene.' I tako dolazi do nagodbe u nečemu što muž ima pravo, a pravo žene u odnosu čovjeka je: mehr, opskrbljivanje ili svoj dio, pa kada žena pokloni mužu mehr ili dio mehra ili ga oslobodi njenog izdržavanja ili mu prepusti svoju noć, a ovo da je ne bi ostavio - ta nagodba je dozvoljena.[2]

Na ovaj način islamski program čuva ženu kada joj je muž antipatičan tako što će se nagoditi sa njim spriječavajući time nasilje i loš odnos prema njoj osim (Kada se žena plaši okrutnosti muža koja će dovesti do razvoda braka, «a razvod je nešto najmrže Allahu a što je dozvoljeno» ili kada se boji da će biti zanemarivana, pa da bude ni na nebu ni na zemlji, ni supruga ni razvedenica, onda ni on ni ona neće biti griješni ako se povuče njemu u korist svog mehra ili svojih životnih obaveza. Ovo sve ona može učiniti prema svojoj procjeni i procjeni u slučaju da je za nju ipak bolje i plemenitije to nego razvod braka.)[3]

---

[1] En-Nisa, 128.

[2] Fahri Er-Razi, 66,67/11.

[3] U okrilju Kur'ana, 769/2.

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijetsko društvo prije islama je pokazalo strašne slike nasilja muža prilikom sukoba sa svojim ženama(pa kada bi čovjek bio naljućen od strane svoje žene ili kada bi mu se neka druga svidjela, zapostavio bi je i nije mu bila žena u stvarnom smislu a takva žena se zvala 'mualeka' (žena s kojom muž ne opći a neće da se razvede od nje). Nekada bi se neki čovjek zakleo da se ne približava ženi određeno vrijeme i ovakva žena se zvala 'ila'u', to vrijeme bi trajalo godinu, dvije pa i više. Jedna od njihovih grubosti je bila da onemogući udaju svoje žene time što bi neki ugledan čovjek ostavio svoju ženu kada bi osjećala odvratnost prema njemu pod uslovom da se ne uda bez njegove dozvole.)[1]

Današnja džahilijetska društva u svom uređenju zaboravljaju posebne vaspitne metode s kojim je došao islam, kako bi otklonio bračne svađe, a ovo zbog toga što je društvo udaljeno od imanskih razumijevanja i moralnih vrijednosti na kojima počiva Allahov šerijat. Zbog toga to kafirsko društvo ne poznaje metodu razumijevanja osim metode nasilja, grubosti i odlaskom gdje je dozvoljeno mužu i ženi da se rastave prilikom bilo kakve nesuglasice među njima i to zbog slobode činjenja razvrata kod njih. (Praktično je potvrđeno da sila ne može spriječiti razvod promašenih supružnika i pored toga što su kršćanske zemlje dozvolile razvod s presudom sudije. Broj razvoda braka u Americi je 48% a u Njemačkoj procenat razvoda braka onih koji su mlađi od dvadeset pet godina je 35%, ovo znači da džehennem, promašene porodice, ispred njegove vatre ne postoji nikakva zapreka pa su sudije olakšale razvod braka

[1] Iz knjige: Najodvratnije dozvoljeno djelo, str. 20-21.

samo ako se preda molba za to ili zbog beznačajnih razloga, tako da ljudi mogu čuti vijesti koje izazivaju smijeh i sarkazam.)[1]

Uputstvo i opomena:

Obraćam se muževima koji su tlačitelji u slijedećim postupcima:

1.Ima ljudi koji se loše ophode prema svojoj ženi kako bi se žena odrekla svojih zakonskih prava da bi za uzvrat dobila razvod braka od svog muža, što je u suprotnosti sa Allahovom naredbom gdje on opominje pa kaže:

﴿الطَّلاَقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَأْخُذُواْ مِمَّا
آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلاَّ أَن يَخَافَا أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلاَ جُنَاحَ
عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ فَلاَ تَعْتَدُوهَا وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّهِ فَأُوْلَـئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ﴾

"Puštanje može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati. A vama nije dopušteno da uzimate bilo šta od onoga što ste im darovali, osim ako se njih dvoje plaše da Allahove propise neće izvršavati. A ako se bojite da njih dvoje Allahove propise neće izvršavati, onda im nije grehota da se ona otkupi. To su Allahovi propisi, pa ih ne narušavajte! A oni koji Allahove propise narušavaju, nepravedni su."[2]

A značenje ovog ajeta je: Mužu nije dozvoljeno da povrati bilo šta što je dao supruzi kao dar ili za izdržavanje u toku zajedničkog bračnog života u zamjenu da bi je otpustio ako ne vrijedi zajednički život, osim ako ona osjeti da je prezrena, da joj ne odgovara život s njim zbog njenog ličnog osjećaja da ga prezire i ne podnosi, da osjeća odvratnost prema njemu, što bi je moglo odvest izvan granica Allahove odredbe u pogledu lijepog

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 160-161.
[2] El-Bekare, 229.

življenja, krijeposti i morala. Tada žena ima pravo tražiti razvod braka od muža ali da mu nadoknadi rušenje zajedničkog života bez namjerno učinjenog razloga s njegove strane, vraćanjem bračnog dara koji joj je darovao (mehr) vraćanjem cjelokupnog ili djelimičnog izdržavanja.[1]

2. Ima muževa koji liječe nesuglasice sa svojom ženom emocionalno, sa srdžbom, ili vrijeđanjem žene ili brzim obznanjivanjem razvoda braka zanemarujući postepene vaspitne korake koje je propisao islam za korist porodice i vraćanja atmosfere milosti, ljubavi i mira u bračni život. Ovi ovakvi besmisleni postupci nekad prouzrokuju podizanje tenzija i srčano preziranje koje može potrajati u skandaloznu ozloglašenost čuvara kuće poslije čega se to ne može povratiti ili izmiriti među njima lako, pa makar besmisleni muž nakon pokajanja i saosjećanja priznao grešku a naročito kada sebi predstavi stvarnost razvoda i ono što njime zadešava budućnost porodice. Istinu je rekao Uzvišeni Allah u 229-om ajetu sure El-Bekare:

﴿الطَّلاَقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَأْخُذُواْ مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلاَّ أَن يَخَافَا أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ فَلاَ تَعْتَدُوهَا وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّهِ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

"Puštanje žene jeste dva puta, nakon čega se ili uz dobro zadržava, ili na lijep način razvod daje! A vama nije dopušteno uzimati bilo šta od onoga što ste im darovali, osim ako se njih dvoje plaše da Allahove propise neće izvršavati. A ako se bojite da njih dvoje Allahove propise neće izvršavati onda im nije grijeh da se ona otkupi. To su Allahove granice, pa ih ne prekoračujte! A oni koji Allahove granice prekoračuju, to su oni koji su nepravedni!"

[1] U okrilju Kur'ana, 248/1.

Šesnaesta osobitost

DOZVOLJENOST RAZVODA BRAKA KAO POSLJEDNJEG RJEŠENJA ZA BRAČNE NESUGLASICE

Jasni islamski program je dozvolio razvod braka kao zadnje sredstvo za zaustavljanje bračnih svađa jer je to konačno praktično rješenje kojem čovjek pribjegava kada je nemoćan da postigne razumijevanje i savlađivanje nesuglasica sa svojom ženom kroz odgojne postepene metode koje je naredio Islam i nakon što je preduzeo sve mjere putem lijepog savjeta, ostavljanja u postelji, zatim pokušavajući da je vaspita udarcem koji ne smije biti jak i na kraju porodično sazivanje. Jedna od milosti od strane Allaha, dž.š., za porodicu i Njegova plemenitost prema supružnicima je to što je dozvolio razvod dva puta kako bi supružnici imali priliku da poprave svoje greške, i kako bi osjetili pokajanje i stid od onoga što su uradili nakon što su se približili ambisu.

Dozvoljenost razvoda braka u islamu:

Plemeniti Kur'an je dozvolio razvod braka i odredio njegov broj iz počasti prema ženi i da bi spriječio nasilje prema njoj pa Uzvišeni kaže:

﴿الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ﴾

"Puštanje može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati..."[1]

O povodu objavljivanja ovog ajeta Aiša, r.a., je rekla:

---

[1] El-Bekare, 229.

"Da su ljudi ostavljali svoju ženu kad god bi poželjeli da je ostave a kad bi je vratio dok je u iddetu opet bi mu bila žena pa makar je ostavljao sto puta pa i više, dok neki čovjek nije rekao svojoj ženi: 'Vallahi, neću ti dati razvod braka da bi za svagda bili razdvojeni, niti ćeš uvijek biti kod mene.' Upitala je: 'A kako ovo?' Rekao je: 'Ostavit ću te i kad god "iddet" bude pri kraju vratit ću te.', pa je ova žena otišla kod Aiše, r.a., i ispričala joj ovo, pa je Resulullah, a.s., ćutao dok nije objavljen ajet El-Bekare 229.

﴿الطَّلاَقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَأْخُذُواْ مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلاَّ أَن يَخَافَا أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ فَلاَ تَعْتَدُوهَا وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّهِ فَأُوْلَـئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

'Puštanje žene jeste dva puta, nakon čega se ili uz dobro zadržava, ili na lijep način razvod daje! A vama nije dopušteno uzimati bilo šta od onoga što ste im darovali, osim ako se njih dvoje plaše da Allahove propise neće izvršavati. A ako se bojite da njih dvoje Allahove propise neće izvršavati onda im nije grijeh da se ona otkupi. To su Allahove granice, pa ih ne prekoračujte! A oni koji Allahove granice prekoračuju, to su oni koji su nepravedni!'"

Ibn-Kesir tumačeći ovaj ajet kaže: "Ovaj ajet je dokinuo ono što je bilo dozvoljeno na početku islama, čovjek je imao pravo da vrati svoju ženu, pa makar je ostavljao sto puta, dok je u iddetu. S obzirom da je ovim činjena nepravda ženama broj razvoda braka se smanjio na tri, dozvoljeno je vraćanje nakon prvog i drugog razvoda a nakon trećeg razvoda nema vraćanja. Dakle, ako je ostavi jednom ili dva puta imat će pravo da je vrati dok je u "iddetu" ili da je vrati sebi s namjerom da će joj činiti dobro ili može pustiti da joj istekne "iddet" pa će se rastaviti od

njega, on će je lijepo osloboditi i neće joj činiti zulum i nanositi štetu."[1]

Musliman neće upotrijebiti svoje pravo na razvod osim u prijekoj potrebi, jer je razvod braka u šerijatu strašna stvar koju on smatra najružnijim dozvoljenim djelom Allahu, dž.š. Od Ibn-Omera, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Najmrža dozvoljena stvar kod Allaha, dž.š., je razvod braka."[2]

Vrste razvoda braka i njegovi pedagoški koraci:

Kada je islamski program dozvolio razvod braka nastojao je da supružnicima da priliku da bolje razmisle o ovom koraku i dobro razmisle o njihovoj bračnoj vezi, o budućnosti njihove djece prije konačne namjere o razvodu.

Zbog ovoga razvod je podijeljen na vrste i korake:

1. ***Talaku'r-redž'i*** – to je razvod koji je prvi ili drugi put i dovoljno je da muž vrati svoju ženu bez ugovora ili novog mehra.

2. ***Talaku'l-bain bejnunetu sugra***:

To je razvod koji se dešava prvi ili drugi put a muž nije vratio ženu u toku iddeta, da bi se vratili u bračni život potreban je novi ugovor i novi mehr.

3. ***Talaku'l-bain bejnunete kubra:***

To je razvod koji se desio po treći put gdje čovjek nema pravo da vrati ženu koju je ostavio tri puta, osim nakon što se uda za drugog čovjeka, pa ako je ovaj otpusti prvi muž ima pravo da vrati svoju ženu sa novim ugovorom i novim mehrom. Kur'an je pojasnio ovaj propis pa kaže:

---

[1] Ibn-Kesir, 273/1.

[2] Ebu-Davud u Sunenu, 632/2, br. 2178.

﴿فَإِن طَلَّقَهَا فَلاَ تَحِلُّ لَهُ مِن بَعْدُ حَتَّىَ تَنكِحَ زَوْجًا غَيْرَهُ فَإِن طَلَّقَهَا فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَن يَتَرَاجَعَا إِن ظَنَّا أَن يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾

"A ako je opet pusti, ona mu se ne može vratiti što se neće za drugog muža udati. Pa ako je ovaj pusti, onda njima dvoma nije grijeh da se jedno drugom vrate, ako misle da će Allahove propise izvršavati; to su Allahove odredbe, on ih objašnjava ljudima koji žele da znaju."[1]

Dakle ovako će muž slijediti propisane korake prilikom odabira metode "razvoda braka", kao zadnjeg rješenja u suzbijanju bračnih svađa, jer (razvod koji se desi prvi put podrazumijeva da može muž vratiti ženu dok je u iddetu i to bez ugovora, mehra i svjedoka već je dovoljno da nastave bračni život kako bi nestao trag razvoda, i sve se nastavi po starom.

U Šafijskom mezhebu vraćanje žene mora da bude izgovoreno i riječima npr. Da joj muž kaže: "Vraćam te za ženu."

Ako istekne iddet a muž ne vrati svoju ženu taj brak postaje "bain" što znači da muž ne može vratiti svoju ženu osim s novim ugovorom i novim mehrom, a u slučaju da žena odbije da se vrati i želi da se uda za drugog čovjeka prvi muž je ne može prisiliti da mu se vrati, niti joj može zabraniti da se uda za drugog, međutim, ako se vrati u bračni život pa se ponovo pojave nesuglasice i loše se budu ophodili jedno prema drugome i ako se ovo po drugi put zaoštri ide se porodičnom sazivu, pa ako se ne uspije u pomirenju među njima, na muža je da joj da razvod braka po drugi put. Za ovaj razvod važe propisi kao i za prvi, pa ako se pomire a nakon ovoga dođe do ponovnog razdora među njima, primjenit će se prethodni koraci prije razvoda, ali ako ni to ne dovede pomirenju dozvoljeno je mužu da joj da treći a ujedno i posljednji razvod braka. Ovo postaje neopoziva rastava što znači on je ne može vratiti ze ženu nakon

[1] El-Bekare, 230.

ovoga osim kada se žena uda za drugog čovjeka nakon što joj istekne "iddet" od prvog, pa se pojave problemi i sa drugim mužem te je on ostavi tada je prvom mužu dozvoljeno da je vrati nakon isteka "iddeta" od drugog čovjeka, ali ovo mora biti spontano bez obmanjivanja i prethodnog dogovora.)[1] A kada se desi konačno rastavljanje između supružnika u bilo kojem od ovih razdoblja i po njihovom mišljenju nastavak bračnog života je nemoguć, Allah, dž.š., iz svoje Plemenitosti i Milosti obveseljuje rastavljene supružnike po pitanju njihove budućnosti i odbijanja koristi pa kaže:

﴿وَإِن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلاًّ مِّن سَعَتِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا﴾

"A ako se njih dvoje ipak rastave, Allah će ih, iz obilja Svoga, neovisnim učiniti; - Allah je neizmjerno dobar i mudar"[2]

U značenju ovog ajeta Seid Kutb kaže: Međutim kada srca okore i ne preostane ova spona niti preostane u dušama supružnika ono na čemu počiva ovaj život, onda je rastavljanje bolje. Islam ne drži supružnike u braku pomoću lanaca, užadi i okova nego ih drži pomoću ljubavi i milosti ili pomoću obaveze i lijepog postupanja Allah obećava svakom od supružnika da će ih obogatiti Svojom dobrotom iz Svoga obilja, a On (Subhanehu) obilato daje ljudima u granicama Svoje milosti i znanja. On daje što hoće i što odgovara svakoj situaciji.

Šerijatski propisi o razvodu braka:

Objasnit ćemo neke šerijatske propise koji se odnose na razvod braka da bi predstavili potpunu sliku o njemu i to na sljedeći način:

1. Razvod koji je sunnet i razvod koji je bid'at

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 125.
[2] En-Nisa, 130.

Plemeniti Kur'an je naredio da se razvod braka izvrši na dozvoljen način i taj razvod se naziva talaku-suneh, gdje se ne pričinjava šteta ženi i njen "iddet" se ne oduži, pa Uzvišeni kaže:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ﴾

"O Vjerovjesniče, kada htjednete žene da pustite, vi ih u vrijeme kad su čiste pustite, a onda vrijeme koje treba da prođe brojte i Allaha, Gospodara svoga, bojte se..."[1]

U tefsiru ovog ajeta Ibn-Kesir je objasnio propise *talaku-sunijj* i *talaku bid'ij* pa kaže: (Ovaj ajet znači da joj ne smije dati razvod braka dok je u hajzu niti dok je čista a općio je sa njom tada, već će je ostaviti dok ne bude u hajzu a zatim se očisti i tada će joj dati razvod braka.

Odavde su učenjaci uzeli propise i podijelili ga na razvod koji je sunet i razvod koji je bid'at. *Talaku sunijj* znači da joj da razvod braka dok je čista, a da nije općio s njom ili da je trudna a da se to očito vidi.

Talaku bid'ij - znači da je ostavi u vrijeme hajza, ili dok je čista a spavao je sa njom i ne zna da li je trudna ili ne.

Postoji treća vrsta razvoda koji niti je sunet niti je bid'at, a to znači da raspusti maloljetnicu ili ženu koja nema menstruaciju ili ženu sa kojom nije imao odnos.)[2]

Poslanik, s.a.v.s., je objasnio propis o razvodu braka "bid'i" i njegovom spriječavanju. Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je rekao:

"Ostavio sam ženu u vrijeme Allahovog Poslanika, a.s., dok je bila u hajzu pa je Omer ibn Hattab ovo ispričao Poslaniku, a.s., pa mu je on rekao: 'Naredi mu da je vrati, pa neka je ne ostavlja

---

[1] Et-Talak, 1.
[2] Tefsir, Ibn-Kesir, 379/4.

dok se ne očisti, zatim dok ne bude u drugom hajzu, pa kada se očisti neka je ostavi prije nego što opći sa njom ili neka je zadrži, to je iddet kojeg je Allah ostavio za žene.'"[1]

Imam Nevevi je u objašnjenju ovog hadisa rekao: "Ummet se složio da je razvod braka dok je žena u hajzu haram osim uz njenu saglasnost, pa ako je ostavi učinio je grijeh i taj razvod se poništava i mora je vratiti.

Većina kaže da je ovo vraćanje mustehab, za razliku od imama Malika koji kaže da je ovo obaveza. Također, odlaganje razvoda do čišćenja je korisno za muža kako bi duže bio sa ženom, možda će nakon čišćenja imati odnos sa njom i odstraniti iz sebe ono što je uzrok razvoda i zadržat će je."[2]

2. *Tri razvoda s jednim izrazom:*

Ovo je razvod bid'i zbog toga što ga je Poslanik, a.s., zabranio. Ibn-Seid, r.a., je rekao:

"Poslanik, a.s. je obavješten, o čovjeku koji je ostavio svoju ženu tri puta odjednom, pa je Poslanik, a.s., ustao ljut i rekao: 'Zar se igra sa Allahovom Knjigom a ja sam među vama.', tada je jedan čovjek ustao i rekao: 'O Poslaniče, da li da ga ubijem?'"[3]

Prema tome početnim puštanjem dolazi do razvoda. Četiri mezheba su se složila da tri razvoda odjednom znače tri razvoda na osnovu jasnog govora Ibn-Abbasa, r.a., koji kaže: "U vrijeme Allahovog Poslanika, , s.a.v.s., Ebu-Bekra, r.a., i dvije godine nakon Omera ibn Hattaba, r.a., tri razvoda su bila kao jedno, pa je Omer ibn Hattab, r.a., rekao: 'Ljudi su postali nestrpljivi u stvarima u kojim su bili strpljivi.'"[4]

---

[1] Muslim, 63/10.
[2] Komentar Muslim u svom Sahihua od Nevevija, 60,61/10.
[3] Nesai u Sunenu, 142/6.
[4] Muslim, 70/10.

(U Siriji je donijet zakon prema mišljenju nekih ashaba, tabiiina, Ibn-Tejmije i Ibn-Kajima da se tri razvoda sa jednim izrazom smatraju jednim.)[1]

3. ***Razvod ludog, prisiljenog ili pijanog:***

Jedna od prepreka razvoda je da ne može biti u slučaju ludila, bezumnosti, prisile i pijanstva. Aiša, r.a., je rekla:

> *"Čula sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao: 'Nema razvoda niti oslobađanja pri pomućenosti.'"*[2]

"Jer osnova za ispravnost nekog djela je: da je razumna osoba, punoljetna, i da nije pod prisilom, a opšta pravila upućuju na to da se ne važi razvod pijanog i prisiljenog. Pijanog zato što ne posjeduje razum i moć rasuđivanja, a onaj koji je prisiljen zbog toga što ne radi uz svoju saglasnost.

Međutim, Ebu-Hanife kaže da je razvod pijanom ispravan, mada ispravnije je mišljenje ostala tri mezheba da ovaj razvod nije ispravan. U vezi razvoda prisiljenog - pomenuta tri mezheba su mišljenja da ovaj razvod nije isparavan dok Ebu-Hanife tvrdi da je ispravan.

Za razvod onoga ko je srdit, izgubio je moć rasuđivanja zbog žestine, srdžbe ili bolesti i ne zna šta govori ova tri mezheba kažu da je takav razvod ispravan a Ebu-Hanife je mišljenja da je ovaj razvod neispravan, što je i logičnije."[3]

4. ***Razvod u šali:***

Ovaj razvod je stvaran, iako je u šali na osnovu hadisa Ebu-Hurejre, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

---

[1] Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 134.
[2] Ebu-Davud, Sunen, 642/2, br. 2193.
[3] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 136.

"Troje su i u zbilji i u šali istina: brak, razvod i opoziv (pravo vjenčanja sa puštenom ženom)."[1]

Imam Hatabi u tumačenju ovog hadisa kaže: "Svi učenjaci su se složili da kada jasan izraz o razvodu braka izađe iz usta punoljetnog, pametnog čovjeka uzet će se u obzir i neće mu koristiti da kaže "igrao sam se, ili šalio" i ako nije namjeravao s tim razvod braka uzimajući za dokaz riječi Uzvišenog:

VE LA TETTEHIZU AJATILLAHI HUZUVA

i kaže: Kada bi se ovo dopustilo ljudima zanemarili bi se propisi."[2]

5. *Razvod braka izrazom zakletve:*

Onaj ko se zakune nekim izrazom zakletve da će ostaviti svoju ženu npr. da se zakune: "Ako odeš kod tvoje porodice dajem ti razvod braka", uistinu taj razvod braka je na snazi.

Neki učenjaci iz Šafijskog mezheba kao i Ahmed imaju slijedeće objašnjenje:

Ako bude imao namjeru u riječima: "Ako uđeš u kuću tvojih raspuštena si", da je spriječi da uđe u kuću a ne da joj da stvarni razvod braka, ili je ovim želio da joj potvrdi da ne smije ući, njenim ulaskom u kuću ne dešava se razvod braka a njegov govor se smatra kao zakletva s kojom je namjeravao potvrdu i ubjeđenje i on će biti dužan da posti tri dana, a ako bude imao namjeru da ako uđe u kuću bude ostavljena njenim ulaskom u kuću razvod braka stupa na snagu.[3]

---

[1] Ebu-Davud u Sunenu, 644/2, br. 2194.
[2] Mealimu's-sunen – kratak komentar sunena Ebu-Davuda, 644/2.
[3] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 137.

Stvari koje su obavezne prilikom razvoda:

Prilikom razvoda braka postoje mnogi šerijatski propisi i raznovrsne obaveze, radi čuvanja bračnih prava i u nadi da se bračni život vrati na staro a najvažnija su:

Prvo: ***Iddet za ženu koja je raspuštena:***

Dakle na njoj je da sačeka nakon razvoda određeno vrijeme da bi utvrdila da nije noseća i kako bi mužu dala priliku da je vrati sebi, a uzimajući u obzir određeno vrijeme propisi iddeta su slijedeći:

1. Ako je žena koja je ostavljena od onih koje imaju 'hajz' njen 'iddet' je tri čišćenja.

2. Ako je ostavljena žena od onih koje nemaju 'hajz' zbog toga što ima malo godina ili zbog starosti njen 'iddet' je tri mjeseca.

3. Ako je ostavljena žena noseća njen iddet je dok ne rodi dijete.

Plemeniti Kur'an je ovo objasnio pa kaže:

﴿وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلاَثَةَ قُرُوَءٍ وَلاَ يَحِلُّ لَهُنَّ أَن يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِن كُنَّ يُؤْمِنَّ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُواْ إِصْلاَحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللّهُ عَزِيزٌ حَكُيمٌ﴾

"Raspuštenice neka čekaju tri mjesečna pranja; i nije im dopušteno da kriju ono što je Allah stvorio u matericama njihovim, ako u Allaha i u onaj svijet vjeruju. Muževi njihovi imaju pravo da ih, dok one čekaju, vrate ako žele da dobro djelo učine. One imaju isto toliko prava koliko i dužnosti, prema

zakonu, - samo, muževi imaju prednost pred njima za jedan stepen. A Allah je silan i mudar."[1]

Ibn-Kesir u tumačenju ovog ajeta kaže: "Ovo je nagrada od Allaha, dž.š., za one raspuštenice koje su imale odnos a imaju hajz da budu u iddetu tri čišćenja, odnosno da neka od njih sačeka nakon razvoda braka tri čišćenja pa onda da se uda ako želi, a riječ 'kur'un' znači hajz a također i čišćenje jer se tu razilaze pravnici."[2]

Također Uzvišeni objašnjava propise iddeta za druge slučajeve pa kaže:

﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ
وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾

"A one žene vaše koje su nadu u mjesečno pranje izgubile i one koje ga nisu ni dobile, one treba da čekaju tri mjeseca, ako niste znali. Trudne žene čekaju sve dok ne rode. – A onome ko se Allaha boji, On će sve što mu treba učiniti dostupnim."[3]

Drugo: ***Obaveza muža da finansira ostavljenu ženu dok je u iddetu:***

Jasni božanski program je obavezao muža da kada ostavi ženu finansira i nju i djecu dok će ona ostati u bračnoj kući sve dok je u 'iddetu' osim ako uradi nešto što je suprotno šerijatu kao što je blud i slično. Ova obaveza za muža proizilazi iz toga što žena nakon razvoda ostaje pod kontrolom muža sve dok je u iddetu i dok može da je vrati kada poželi, a i zbog toga što stalna veza sa ženom putem opskrbljivanja i stanovanja u bračnoj kući podstiče na osjećajnost i daje priliku za kajanje i završetak mimoilaženja. O ovome govori i Kur'an, pa kaže:

---

[1] El-Bekare, 228.
[2] Ibn-Kesir, 270/1.
[3] Et-Talak, 4.

﴿لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِن بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا﴾

"...ne tjerajte ih iz stanova njihovih, -a ni one neka ne izlaze -, osim ako očito sramno djelo učine. To su Allahovi propisi. Onaj koji Allahove propise krši – sam sebi nepravdu čini. Ti ne znaš, Allah može poslije toga priliku pružiti"[1]

Kao i riječi Uzvišenog:

﴿أَسْكِنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنتُم مِّن وُجْدِكُمْ وَلَا تُضَارُّوهُنَّ لِتُضَيِّقُوا عَلَيْهِنَّ وَإِن كُنَّ أُولَاتِ حَمْلٍ فَأَنفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأْتَمِرُوا بَيْنَكُم بِمَعْرُوفٍ وَإِن تَعَاسَرْتُمْ فَسَتُرْضِعُ لَهُ أُخْرَى﴾

"Njih ostavite da stanuju tamo gdje i vi stanujete, prema svojim mogućnostima, i ne činite im teškoće zato da biste ih stijesnili. Ako su trudne, dajte im izdržavanje sve dok se ne porode, a ako vam djecu doje, onda im dajte zasluženu nagradu sporazumjevši se međusobno na lijep način. A ako nastanu razmirice, neka mu onda druga doji dijete."[2]

Treće: ***Pravo ostavljene žene na cio mehr ako je imao odnos sa njom*** a ako nije imao odnos sa njom dat će joj pola mehra, i zabranjeno je mužu da skrnavi ovo pravo i da vraća ono što joj je dao od mehra i druge opskrbe. O ovome govori Kur'an pa kaže:

﴿وَإِنْ أَرَدتُّمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا* وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنكُم مِّيثَاقًا غَلِيظًا﴾

"Ako hoćete da jednu ženu pustite, a drugom se oženite, i jednoj od njih ste dali mnogo blaga, ne oduzimajte ništa od toga. Zar da

---

[1] Et-Talak, 1.
[2] Et-Talak, 6.

joj to nasilno oduzmete, čineći očigledan grijeh? Kako biste mogli i oduzeti to kad ste jedno s drugim živjeli i kad su one od vas čvrstu obavezu uzele."[1]

Isto tako Uzvišeni veli:

﴿وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إَلاَّ أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَن تَعْفُواْ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلاَ تَنسَوُاْ الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

"A ako ih pustite prije nego što ste u odnos s njima stupili, a već ste im vjenčani dar odredili, one će zadržati polovinu od onoga što ste odredili, osim ako se ne odreknu ali ako se ne odrekne onaj koji odlučuje o sklapanju braka; a ako se odreknete, to je bliže čestitosti. I ne zaboravite da jedni prema drugima velikodušni budete, ta Allah zaista vidi šta radite."[2]

Četvrto: ***Pravo ostavljene žene da odgaja svoju malu djecu ako se ne uda:***

Na ovo je uputio Poslanik, a.s., zbog majčinstva i majčine funkcije. Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je neka žena rekla:

"O Allahov Poslaniče, ovo moje dijete, moj stomak mu je bio postelja, moje grudi su ga dojile, moje krilo mu je bio jastuk, njegov otac me je ostavio i želi da ga odvoji od mene, pa joj je Posalnik rekao: "Ti imaš više pravo nad njim ako se ne udaš."[3]

Na ovaj hadis se nadovezao Imam-Hatab pa kaže: "Nema mimoilaženja da majka ima veće pravo nad djetetom od oca ako se ne uda, a ako se uda nema pravo da ga odgaja, a ako ona ima

---

[1] En-Nisa, 20-21.
[2] El-Bekare, 237.
[3] Ebu-Davud, Sunen, 738/2, br. 2276.

majku ona će je zamjeniti, nane odnosno nane po majci su preče dok je makar jedna od njih živa."[1]

Pravo žene da traži razvod u slučaju tlačenja:

Prirodno je da čovjek posjeduje pravo na razvod jer je on čuvar porodice i onaj koji snosi troškove bračnog života od njegovog zasnivanja, on je čuvar koji je odgovoran za vaspitanje porodice i njeno popravljanje i on je u mogućnosti da otkloni nesuglasice, zadužen je da sanira to mudro i smireno, također on želi da se bračni život nastavi.

Današnja džahilijetska uređenja su napravila grešku što su postavila uslov da muž mora dati ženi razvod braka putem suđenja (jer razvod braka kao na zapadu, putem suđenja donosi štetu jer se otkrivaju tajne bračnog života u sudnici i pred advokatima i zaoštrava se svađa među njima i to je beskorisno jer čovjek ili žena kada žele razvod braka, sud veoma rijetko odbija tu molbu te suđenje postaje formalno kao što je slučaj sa suđenjima na zapadu.)[2]

No da li žena ima pravo da okonča bračni život kada želi, zbog samih osjećanja ili srdžbe?

Takvoj ženi ćemo reći: ako ti se da pravo da ostaviš muža u ovakvim situacijama to nije u tvoju korist i korist tvoje porodice i ti si griješna zbog ove molbe iz srdžbe. Paslanik, s.a.v.s., je upzorio ženu muslimanku da ne poseže za razvodom bez šerijatskog opravdanja.

Sevban, r.a., prenosi da je Poslanik, a.s., rekao:

[1] Mealimu sunen – Kratak komentar Ebu-Davudovog Sunena, 738/2.
[2] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 128.

"Žena koja zadrži razvod braka od muža bez razloga neće osjetiti ni miris dženneta."[1]

(Ženi muslimanki nije po šerijatu dozvoljeno da razmišlja o razvodu braka ili da ga traži bez nužde i tlačenja i ovo traženje predstavlja nijekanje Allahove blagodati prema njoj i nijekanje blagodati muža i njegovog dobra za šta će biti strogo kažnjena.)[2]

Međutim u nekim posebnim situacijama šerijat je dozvolio ženi da traži razvod a to su učenjaci objasnili:

1. U slučaju kada žena prilikom sklapanja braka uslovi da sama može dati razvod braka. "Imam Ebu-Hanife i Imam Ahmed su dozvolili da žena prilikom sklapanja braka može usloviti da razvod braka bude u njenim rukama i da može to učiniti kad god želi, a ovo je prihvatilo zakonodavstvo u Siriji."[3]

2. Ako se rastavi od muža dajući mu nadoknadu a on to prihvati:

Islam je dozvolio mužu da ostavi svoju ženu nakon što uzme otkupninu od nje, a ovo fakihi - pravnici zovu hul', a Kur'an također ovo spominje pa kaže: :

﴿الطَّلاَقُ مَرَّتَانِ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْسَانٍ وَلاَ يَحِلُّ لَكُمْ أَن تَأْخُذُواْ مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلاَّ أَن يَخَافَا أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ يُقِيمَا حُدُودَ اللّهِ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ اللّهِ فَلاَ تَعْتَدُوهَا وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللّهِ فَأُوْلَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

"Puštanje može biti dvaput, pa ih ili velikodušno zadržati ili im na lijep način razvod dati. A vama nije dopušteno da uzimate bilo šta od onoga što ste im darovali, osim ako se njih dvoje plaše da Allahove propise neće izvršavati. A ako se bojite da njih dvoje

[1] Tirmizi u Sunenu, 493/3, br. 1187.
[2] Iz knjige: Najružnije dozvoljeno djelo, str. 34.
[3] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 137.

Allahove propise neće izvršavati, onda im nije grehota da se ona otkupi. To su Allahovi propisi, pa ih ne narušavajte! A oni koji Allahove propise narušavaju, nepravedni su."[1]

Imam Ibn-Kesir spominje ovaj propis pa kaže: "Ako se supružnici posvađaju i žena ne bude poštovala pravo muža i ne bude u stanju da udovolji njegovim potražnjama, ona može da se otkupi onim što joj je dao, dakle nema prepreke u tome što će ona dati i što će on to primiti."[2]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je objasnio propis ovog razvoda i njegovu dozvoljenost. Od Aiše, r.a., se prenosi:

"Habiba bintu Sehl je bila žena Sabita bin Kajsa bin Šemsa, pa ju je ovaj tukao i povrijedio je, pa je ona došla Poslaniku nakon sabaha i žalila mu se, te je Poslanik pozvao Sabita i rekao mu: 'Uzmi nekoliko od njenog imetka i oslobodi je', rekao je: 'Ovo će biti dobro, Poslaniče?', reče: 'Da', rekao je: 'Dao sam joj dvije bašče', a Poslanik mu reče: 'Uzmi ih i oslobodi je', pa je to i učinio."[3]

3. Kada je muž dugo odsutan od nje:

Učenjaci su dozvolili ženi čiji je muž dugo odsutan da traži razvod braka, ali postoje određenja mimoilaženja: "Malik i Ahmed kažu da je dozvoljeno ženi da ostavi muža ako je odsutan od nje četiri godine ili manje. Kod Ebu-Hanife i Šafije žena će biti u braku sa svojim odsutnim mužem sve dok se on ne pojavi ili sudija proglasi da je mrtav."[4]

4. Kada muž ne obavlja obavezu opskrbljivanja svoje žene ili se kod nekog od njih nalazi tjelesni nedostatak ili neka infektivna bolest, u toj situaciji žena ima pravo da traži razvod braka kako bi otklonila opasnost od sebe.

---

[1] El-Bekare, 229.
[2] Ibn-Kesir, 273/1.
[3] Ebu-Davud, Sunen, 669/2, str. 228.
[4] Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 138.

(Malik, Šafija i Ahmed su se složili, da je dozvoljeno da se rastave zbog uskraćivanja opskrbe ili zbog tjelesnih nedostataka ili infektivnih bolesti, jer život sa takvim šteti. Ebu-Hanife kaže da je traženje razvoda od muža dozvoljeno u slučaju njegovih tjelesnih nedostataka a ne zbog infektivnih bolesti.)[1]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijet u raznim svojim stadijumima je poznat po raznovrsnim metodama tlačenja žena i nanošenja nepravde što nas muslimanski ummet čini dostojnim zbog jasnog uređenja o razvodu braka a posebno nakon povlačenja današnjeg pristrasnog zapada od zabrane razvoda braka:

1. U prvobitnom arapskom džahilijetu (čovjek je imao pravo da vrati svoju ženu pa makar je ostavljao sto puta sve dok je u 'iddetu', a pošto se ovim pričinjava šteta ženama, Allah, dž.š., je odredio da broj razvoda braka bude tri razvoda, a dozvolio je vraćanje žene prvi i drugi put a zabranio treći put osim kad se žena preuda za drugog čovjeka.)[2]

2. U zapadnjačkom džahilijetu: (Katolici su pretjerali mnogo i zabranili su razvod braka ma koji razlozi postojali, pa makar i zbog bluda od strane žene a umjesto toga su dozvolili razdvajanje u postelji.

Protestanti su dozvolili razvod braka u slučaju bluda ili da jedno od supružnika pokuša da ubije drugo, ili zbog promjene vjere - što je kod njih poznato.

Što se tiče Jevreja - razvod braka kod njih je prosta stvar, ako postoje sitni razlozi, dovoljno je da muž vidi nešto što je pokuđeno pa makar ženi izgorjela hrana, dok ako žena bude

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 139-141.
[2] Ibn-Kesir, 272/1.

potlačena, čini joj se zulum ili je muž prevari time što učini blud ona nema pravo da traži razvod odnosno hul'a.)[1]

Kasnije je zapad dokinuo ovaj stav i dozvolio razvod braka (Dovoljno je za pouku to što su dvije zemlje Italija i Španija prekršile ovaj zakon i dozvolile razvod braka. Ljudi u Italiji su igrali nakon donošenja zakona Italijanskog parlamenta o dozvoli razvoda braka, također anketa koja je sprovedena 1979. godine bila je ubjedljivo u korist dozvole razvoda braka kojeg je donijela Španska vlada.)[2]

Uputstvo i opomena:

Muževima koje srdžba navodi da brzo izgovore riječi razvoda bez prethodnog porodičnog rješavanja nesuglasica putem postepenih pedagoških sredstava koje je propisao jasan božanski program.

Koliko puta postupci ovakvih nerazumnih muževa vode da izgovore riječi razvoda tri puta sa jednim izrazom i svoju porodicu dovodi u strašnu situaciju. Njima upućujem ovu opomenu ashaba Ibn-Abbasa, r.a., a navodi je Mudžahid: "Bio sam kod Ibn-Abbasa, r.a., i došao mu je neki čovjek i rekao da je ostavio svoju ženu tri puta, pa je on ćutao, tako sam pomislio da će je vratiti a zatim je rekao: 'Neko od vas dozvoli sebi i uradi neku glupost', zatim kaže: 'O Ibn-Abbase, o Ibn-Abbase, a Allah, dž.š., kaže: **ve men jetekillahe jedž'al lehu mahredža,** a ti se ne bojiš Allaha i ne nalazim tebi izlaza, pogriješio si prema Gospodaru i žena ti je zabranjena dok se ne uda za drugog čovjeka pa je on ostavi a Allah, dž.š., kaže: **ja ejjuhennebijju iza talektumunnisae fetalekuhunne li iddetihinne,** odnosno prije isteka iddeta."[3]

---

[1] Iz knjige: Najružnije dozvoljeno djelo, str. 18-19.
[2] Iz knjige: Šta o ženi, str. 163.
[3] Ebu-Davud, 647/2, br. 2197.

A kada ovom glupanu ne bude izlaza on pribjegava zabranjenim stvarima; udaje svoju ženu za drugog čovjeka da bi je učinio sebi dozvoljenom i ovaj čovjek se naziva "muhill" a prvi muž se zove "muhalel", a ovo je ono od čega upozorava Poslanik, s.a.v.s.. Od Ibn-Mes'uda se prenosi da je rekao:

"Prokleo je Resulullah, a.s. i muhilla i muhalela."[1]

A istinu je rekao Uzvišeni Allah:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاء فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِن بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَن يَأْتِينَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَن يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ اللَّهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا﴾

"O Vjerovjesniče, kad htjednete žene da pustite, vi ih u vrijeme kad su čiste pustite, a onda vrijeme koje treba da prođe brojte i Allaha, Gospodara svoga, bojte se. Ne tjerajte ih iz stanova njihovih, - a ni one neka ne izlaze-, osim ako očito sramno djelo učine. To su Allahovi propisi. Onaj koji Allahove propise krši – sam sebi nepravdu čini. Ti ne znaš, Allah može poslije toga priliku pružiti"[2]

---

[1] Tirmizi, 428/3, br. 112.
[2] Et-Talak, 1.

Sedamnaesta osobitost

DOZVOLJENOST POLIGAMIJE S CILJEM I PRAVILIMA

Ono čime se musliman može ponositi u svojoj vjeri je to da je islamski program dozvolio poligamiju s određenim pravilima nakon što je bila prepuštena čovječijim porivima i time ostvario visoke ljudske ciljeve, spriječio svakodnevnu društvenu pojavu (blud) i začepio posljednji prolaz kroz koji može da učini razvrat i njime se otklanja šteta nastala prijekidom bračnog života, kada je žena zbog zdravstvenih razloga nemoćna da obavlja svoju funkciju, a ovim zakonom se štiti čast žene, otklanja se zulum i nepravda prema njoj.

U zbilji (islam nije dozvolio neograničeno višeženstvo, već je odredio broj, a, također, nije ga ni naredio, nego je dopustio i postavio uvjete za to. Islam je to dopustio da bi se suočio sa realnošću ljudskog života i ljudskim potrebama.)[1]

Dozvoljenost poligamije u islamu:

Plemeniti Kur'an je poligamiju proglasio dozvoljenom uz pravedne norme i pravila, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ تُقْسِطُواْ فِي الْيَتَامَى فَانكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاء مَثْنَى وَثُلاَثَ وَرُبَاعَ
فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ تَعْدِلُواْ فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَى أَلاَّ تَعُولُواْ﴾

"Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite sa onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni

---

[1] U okrilju Kur'ana, 582/1.

biti, onda samo sa jednom: ili – eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati."[1]

Imam Buhari nam nam navodi u povodu objavljivanja ovog ajeta: (Da je Urve bin Zubejr, r.a., pitao Aišu, r.a., o riječima Uzvišenog: "**ve in hiftum ella tuksitu fi'l-jetama**", pa je rekla: "O sine moje sestre, ova sirota žena može biti u vlasništvo svoga staratelja s kojim će spojiti imetak, pa mu se svidi njen imetak i njena ljepota i želi da je oženi a da joj pravedno ne da mehr, pa joj dadne onoliko koliko bi joj dao drugi tako je zabranjeno da ih žene osim da budu pravedni prema njima i daju joj najveći mogući mehr i naređeno im je da žene druge žene koje su im dopuštene.")[2]

Pravila poligamije u islamu:

Umjerenost islama je dopustila poligamiju ali je ne prepušta ljudskim požudama već je propisana zbog mnogobrojinih društvenih potreba, uz pravila koja će spriječiti nepravdu i nasilje a ta pravila su slijedeća:

Prvo: Određivanje broja

Mudri Zakonodavac je propisao da broj žena ne prelazi četiri shodno ograničenju u suri En-Nisa, a Ibn-Kesir o značenju ovog ajeta kaže:

﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ تُقْسِطُواْ فِي الْيَتَامَى فَانكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاء مَثْنَى وَثُلاَثَ وَرُبَاعَ﴾

"Ženite one koje želite osim njih sirote, ako želite ženite se sa po dvije ili sa po tri ili sa po četiri...",

[1] En-Nisa, 3.
[2] Buhari, 117/3.

kaže Šatibi da sunet Resulullaha, s.a.v.s., ukazuje da nije dozvoljeno nikom osim Resulullahu, s.a.v.s., da spoji više od četiri žene a na tome se složila i ulema"[1]

Sunet Resulullaha je potvrdio ovaj broj. Ibn-Omer, r.a., prenosi da je Ajlan ibn Seleme es-Sekafi, r.a., primio islam i imao je deset žena u džahilijetu, te su i one primile islam s njim pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao da izabere četiri od njih.[2]

Od Harisa ibn Kajsa el-Esedija, r.a., se prenosi da je rekao:

"Primio sam islam a imao sam osam žena, pa sam ovo rekao Resulullahu, a.s., pa mi je rekao: 'Izaberi od njih četiri."'[3]

Drugo: Pravednost

Kur'an je spomenuo uslov 'pravednosti' prema ženama, potvrđujući da ako se muž plaši da neće biti pravedan prema ženama, na njemu je da se zadovolji sa jednom pa Uzvišeni kaže:

﴿وَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ تُقْسِطُواْ فِي الْيَتَامَى فَانكِحُواْ مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاء مَثْنَى وَثُلاَثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلاَّ تَعْدِلُواْ فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَى أَلاَّ تَعُولُواْ﴾

"Ako se bojite da prema ženama sirotama nećete biti pravedni, onda se ženite sa onim ženama koje su vam dopuštene, sa po dvije, sa po tri i sa po četiri. A ako strahujete da nećete pravedni biti, onda samo sa jednom: ili – eto vam onih koje posjedujete. Tako ćete se najlakše nepravde sačuvati."[4]

Tražena pravednost među ženama se ogleda u: pravednosti u ophođenju, opskrbljivanju, druženju i općenju, a što se tiče u pravednosti u osjećanjima i ljubavi to se ne traži jer

---

[1] Ibn-Kesir, 451/1.
[2] Tirmizi, 435/3, br. 1128.
[3] Ebu-Davud, 677/2, br. 2241.
[4] En-Nisa, 3.

je to van ljudske volje, a ova srčana pravednost je spomenuta u Kur'anu u riječima Uzvišenog:

﴿وَلَن تَسْتَطِيعُواْ أَن تَعْدِلُواْ بَيْنَ النِّسَاء وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلاَ تَمِيلُواْ كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِن تُصْلِحُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ اللّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا﴾

"Vi ne možete potpuno jednako postupati prema ženama svojim ma koliko to željeli, ali ne dopustite sebi takvu naklonost pa da jednu ostavite u neizvjesnosti. I ako vi budete odnose popravili i nasilja se klonili, - pa, Allah će, zaista, oprostiti i samilostan biti."[1]

Ovaj ajet neki pokušavaju uzeti kao dokaz za zabranu brojnosti žena. Međutim nije tako, Allahov šerijat nije nešto što se da ismijavati, nešto da se ozakoni u jednom ajetu a u drugom obezakoni.[2]

Poslanik, s.a.v.s., je objasnio razliku između pravednosti u ophođenju i srčanoj pravednosti koju kontroliše samo Stvoritelj.

Aiša, r.a., prenosi da je: Poslanik, s.a.v.s., dijelio svojim ženama pravedno i govorio bi:

"Bože, ovo je ono u čemu sam ja nadležan i nemoj me kazniti za ono što je pod tvojom kontrolom i ja tu nemam nadležnosti."[3]

Poslanik, s.a.v.s., je upzorio od nepravednosti prema ženama u ophođenju. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, a.s., rekao:

"Ako neki čovjek ima dvije žene i ne bude pravedan među njima doći će na Sudnjem danu sa nagetom stranom tijela, kao da je paralizovan."[4]

---

[1] En-Nisa, 129.
[2] U okrilju Kur'ana, 582/1.
[3] Tirmizi, 44673, br. 1140.
[4] Tirmizi, 447/3, br. 1141.

Ostvarivanje pravednosti je povezano sa vaspitnim i imanskim vrijednostima s kojima musliman treba da se okiti (jer je Uzvišeni naredio čovjeku pravednost i jednakost u ophođenju, a zabranio mu je višeženstvo ako se boji da će prema jednoj strani biti dobar a drugoj činiti zulum u ophođenju, druženju ili imetku.

Ovo znači da onaj koji hoće poligamiju mora biti odlučan čovjek, jake volje, koji pored ličnih osobina posjeduje veliki moral i Božiju naklonost i nema sumnje da svi oni poput njega, koji se boje Allaha, bit će odlučni u izvršavanju onoga što im je naređeno, on će uputit porodicu, uspostavit će slogu i harmoničnost među ženama i djecom.)[1]

Plemeniti ciljevi dozvoljavanja poligamije:

Dozvola poligamije u islamu nije radi rješavanja nesuglasica ili zbog zadovoljavanja tjelesnih strasti ili sredstvo za nanošenje štete ili radi osvete kao što to rade neki muževi neznalice, već je islam dozvolio poligamiju zbog visokih ciljeva zadovoljavajući potrebe društva, ostvarujući opštu korist žene, spašavajući bolesnu ženu od opasnosti razvoda, štiteći muža od razvrata na šta ga pozivaju okolnosti i tjelesna snaga. Kada se čovjek odluči na višeženstvo snoseći velike materijalne izdatke, poštujući sva pravila, on tada u sebi gaji iskrene ciljeve i plemenite namjere s kojima želi postići Allahovo zadovoljstvo a najvažniji od tih ciljeva su:

Prvo: Sudjelovanje u liječenju društvenih, ljudskih i opštih prilika od kojih boluje većina društva u prošlosti i sada, zbog porasta broja žena u odnosu na broj muškaraca što su potvrdila mnoga ispitivanja i prilike koje se dešavaju voljom

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 145.

Uzvišenog, zbog toga što su ljudi izloženi strahotama ratova i teške industrije što u društvu uzrokuje pojavu velikog broja udovica i neudatih žena koje su spriječene da uživaju blagodat bračnog života i većina je prisiljena da se opskrbljuje druženjem s ljudima izlažući svoju čast kaljanju i prljanju kao što je slučaj danas.

Zakon o poligamiji je došao da olakša neudatim ženama i udovicama da im zaštiti dostojanstvo i da im pravo da uživaju u svojoj urođenoj prirodi, da ih zaštiti od kaljanja časti i zlostavljanja, a onomke ko želi višeženstvo donosi još dobrog poroda.

U svojoj knjizi o vjeri islamu autor potvrđuje da višeženstvo, ne osvrćući se na njegove prave koristi, smanjuje broj žena na mjestima gdje ih ima više od muškaraca i to smanjuje prisustvo neudatih žena i njihovo zlostavljanje, spriječava širenje vanbračne djece i ne možemo nijekati da većina muslimana ima samo po jednu ženu a razlog za to je doktrina vjere islama.[1]

Drugo: Uzimanje u obzir zdravstvenih prilika kroz koje nekada prolazi žena i postaje nemoćna da izvršava svoje kućne i tjelesne obaveze, kao što su dugotrajna bolest, impotencija, neplodnost i tako ovakva žena biva izložena tome da je muž ostavi ili zanemari, a u njenu korist je da ostane u kući svoga muža, a da njen muž oženi drugu ženu koja će ga zaštititi od razvrata i nju pomoći u kućnim poslovima a muža obradovati dobrim porodom koji mu Allah daruje s njom.

Treće: Saniranje ličnih muževih okolnosti

Nekada muž dođe do druge žene dozvoljenim putem a nekada do "prijateljice" vanbračno npr. kada ga posao veže da bude udaljen od prve žene duže vremena ili kada ga na to

---

[1] Iz knjige: Govore o Islamu.

navrate njegove tjelesne sposobnosti, a posebno u periodu hajza i nifasa, i ovdje se pitamo o prikladnom praktičnom rješenju za ovo.

Pa da li ćemo ostaviti muža da slijedi svoju izobličenu požudu i odaziva se svojim strastvenim prohtjevima i učini razvrat ili da mu dozvolimo da iskoristi pravo poligamije i tako sačuva svoju vjeru, moral i zaštiti društvo od opasnosti?

Također se smatra da je lična okolnost želja čovjeka kada mu umre 'brat' da bi zaštitio tu porodicu i djecu da oženi ženu svoga brata i zaštiti njenu djecu pružajući im nježnost, blagost i opskrbu, a poligamija je ta koja se odaziva njegovoj ljudskoj želji. Tu su najuočljiviji visoki ciljevi kojima pribjegava onaj koji želi višeženstvo i ovdje možemo zaključiti: Da je Allah iskazao svoju mudrost kada je dozvolio poligamiju, propisao je zakon sa kojim otklanja od sebe svaki nedostatak i manu.

Šerijat nije učinio poligamiju obaveznom čovjeku i nije obavezao ženu ili njenu porodicu da prihvate brak sa čovjekom koji već ima ženu a da žena i njena porodica ne vidi u ovom braku korist i dobro kog bi ga prihvatili i hrlili njemu.

Pa gdje je ta navodna šteta za ženu, pa da li 'onaj koji je obdaren razumom' misli da je prelazak žene iz neudatosti, muke, podnošenja teških situacija, u bračnu zajednicu šteta ili zlo?[1]

Francuski orijentalista Emil Dermingem u svojoj knjizi o životu Muhammeda, s.a.v.s., potvrđuje odlike višeženstva i upoređuje sa zabranom toga pa kaže: "Šta je gore: zakonito ili tajno višeženstvo? Cilj višeženstva je da ukine blud i spriječi neudaju žena."[2]

---

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 144.
[2] Iz knjige: Govore o Islamu, str. 1411.

Također engleski intelektualac Abdullah Kvilijam u svojoj knjizi Islamska aqida nakon što je prihvatio Islam kaže: "Što se tiče višeženstva nije ga zabranjivao Musa, a.s., i Davud, a.s., to nije zabranjeno ni u Novom zavjetu (Indžilu).

Muhammed, a.s., je zabranjivao pretjerivanje i prelaženje određenog broja a sve što je rekao o tome je plemenit govor pun koristi. Poligamija je zaštitila život žena, a i u šerijatu je naređeno njeno lijepo potpomaganje. Doista je poligamija u islamskim zemljama manji grijeh i šteta od prljavština koje čini kršćanski svijet pod plaštom modernizma, dakle prvo da odstranimo trun koji je u našim očima a poslije da pristupimo vađenju truna iz tuđih očiju."[1]

Položaj džahilijetskog uređenja

Stav džahilijetskog uređenja u pogledu poligamije se kreće između neograničenja u broju, te se time čini šteta ženi i između zabrane višeženstva čime se ostavlja prostor za tajno višeženstvo. Francuski učenjak Ejtiu Dejvih u svojoj knjizi Posebno zračenja svjetla Islama nakon što je prihvatio Islam kaže: "Doktrina o jednoženstvu koju propovjeda kršćanstvo, formalno, iza toga se kriju mnogobrojne prljavštine koje su sadržane u tri stvari koje su strašne i katastrofalne a one su: prostitucija, raspuštene žene i vanbračna djeca."[2]

Poligamija na zapadu je bezakonita realnost, no čak je to ralnost uz blagoslov zakona. To se ne dešava pod imenom "poligamija" već pod imenom "prijateljica", "drugarica" i nije ograničeno samo na četiri već na broj koji je neograničen i nikakvu materijalnu odgovornost ne snosi prema onim ženama sa kojim bude, već on ima pravo da okalja njihovu čast zatim ih

[1] Iz knjige: Govore o Islamu, str. 425-427.
[2] Iz knjige: Govore o Islamu, str. 413.

ostavi ponižene, bijedne, očajne, snoseći bolove trudnoće i rađanja vanbračne djece... to je zakonito višeženstvo koje se ne naziva višeženstvo u kojem nema moralnosti, sentimentalnosti i ljudskosti.[1]

Uz Allahovu volju mnogi poglavari, sociolozi i reformatori na zapadu su počeli hvaliti zakon poligamije u islamu nakon čega su zanijemeli mnogi i zaustavila su se mrzovoljna pera.

Prije nekoliko godina Rojters je primio vijest iz Londona gdje se kaže da su četvorica uglednika protestanske crkve sasatala se sa nekoliko sociologa u Londonu gdje su izdali deklaraciju koja brani zakon poligamije i tražile su da se on dozvoli kršćanima zbog sveobuhvatne koristi i koristi za žene. U Njemačkoj jedan od učenjaka se oglasio da je poligamija obavezna i neophodna.

U Francuskoj filozof Lubun u svojoj knjizi: Civilizacija Arapa kaže: da je uređenje o poligamiji dobro, podiže moralnost u svijetu, učvršćuje porodicu i daje ženi počast i sreću koju ne vidimo u Evropi.[2]

Pa neka je hvala Allahu za blagodat islama.

Uputstvo i opomena:

Muževima koji imaju namjeru da imaju više žena pozivam ih na iskrenost i bogobojaznost tajno i javno, da se pridržavaju propisa šerijata ne čineći zulum i tlačenje.

Na muževima je da se klone onoga što čine neki zloupotrebljavajući višeženstvo za strastvene ciljeve, osvetu i nanošenje štete.

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 94-95.
[2] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 154-155.

"Onaj koji oženi drugu ili treću ženu slijedeći svoju strast i neispunjavajući uslove ili zbog toga da bi povrijedio prvu ženu, ovaj brak je strogo zabranjen, a šerijat nije odgovoran za to što on slijedi svoju izopačenost i pokvarenost, već je zajednica odgovorna ako njegovu deformaciju ne popravlja naređivanjem na dobro i odvraćanjem od zla."[1]

A istinu je rekao Uzvišeni:

﴿فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾

"Pa ako ti se ne odazovu, onda znaj da se oni povode jedino za strastima svojim. A zar je iko gore zalutao od onoga koji slijedi strast svoju, a ne Allahovu uputu? Allah, doista, neće ukazati na pravi put narodu koji sam sebi nepravdu čini."[2]

---

[1] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 146.
[2] El-Kasas, 50.

Osamnaesta osobitost

OBAVEZA IDDETA ZA ŽENU KOJOJ JE UMRO MUŽ I UMJERENOST U ŽALOSTI

Božanski program je strogo naredio ženi kojoj je umro muž da bude u iddetu iz žalosti prema mužu, a ovo zbog važnosti bračne zajednice i uzimajući u obzir čvrst ugovor koji ih veže od strane Allahovog zakona i kako bi se utvrdilo da žena nije noseća, te počast za nju ostajanjem u bračnoj kući kako bi se zaštitila od miješanja sa strancima, te uzimajući u obzir osjećanje rodbine umrlog muža koji su u žalosti zajedno sa njegovom ženom i ovakva žena ima nagradu zbog pridržavanja Allahovog zakona i njene pokornosti Njegovoj naredbi.

Dužina "iddeta" žene koja je ostala bez muža:

Plemeniti Kur'an je odredio dužinu *iddet*a za ženu koja je ostala bez muža četiri mjeseca i deset dana dok za ženu koja je noseća *iddet* traje sve dok se ne porodi. Uzvišeni u Kur'anu veli:

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

"Žene su dužne da čekaju četiri mjeseca i deset dana poslije smrti svojih muževa. I kad one ispune njima propisano vrijeme za čekanje, vi niste odgovorni za ono što one, po zakonu, sa sobom urade, - a Allah dobro zna ono što vi radite."[1]

---

[1] El-Bekare, 234.

Ibn-Kesir u tefsiru ovog ajeta objašnjava propise iddeta pa kaže: "Ovo je naredba od Allaha, dž.š., za žene koje su ostale bez muževa da ostanu u iddetu četiri mjeseca i deset dana, ovaj propis obuhvata žene koje su imale odnos i one koje to nisu, i ovo važi za sve osim za one koje su ostale bez muža a noseće su, njihov iddet je dok se ne porode. Uzvišeni kaže:

﴿وَاللَّائِي يَئِسْنَ مِنَ الْمَحِيضِ مِن نِّسَائِكُمْ إِنِ ارْتَبْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةُ أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَحِضْنَ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَن يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَل لَّهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا﴾

"A one žene vaše koje su nadu u mjesečno pranje izgubile i one koje ga nisu ni dobile, one treba da čekaju tri mjeseca, ako niste znali. Trudne žene čekaju sve dok ne rode. – A onome ko se Allaha boji, On će sve što mu treba učiniti dostupnim."[1]

Iz ovog ajeta se vidi naredba ženi koja je ostala bez muža da ga žali dok je u iddetu a nakon toga može da se uljepša i da se uda."[2]

Poslanik, s.a.v.s., je potvrdio vrijeme iddeta žene koja je ostala bez muža i njeno žaljenje je četiri mjeseca i deset dana kako bi se ustanovilo da nije noseća jer žena obično osjeća pokrete bebe u četvrtom mjesecu i deset dana, pa žena koja je noseća ostaje u tuzi dok se ne porodi bilo da je to kratko ili duže.

Od Ummu-Habibe, r.a., žene Poslanika, s.a.v.s., se prenosi da je rekla:

"Čula sam Poslanika, a.s., kako kaže: 'Nije dozvoljeno ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan da žali umrlog više od tri dana osim muža koga će žaliti četiri mjeseca i deset dana.'"[3]

Ebu-Seleme, r.a., je rekao: "Došao je neki čovjek kod Ibn-Abbasa, r.a., dok je Ebu-Hurejre, r.a., sjedio kod njega i rekao je:

---

[1] Et-Talak, 4

[2] Tefsir, Ibn-Kesir, 485/1.

[3] Buhari u Sahihu, 222/1.

'Reci mi o ženi koja je rodila nakon smrti svoga muža četrdeset dana' pa je rekao Ibn-Abbas, r.a.,: 'Čekat će četiri mjeseca i deset dana', ja sam citirao ajet: '**ve ulatu-l-ahmali edželehunne en jeda'ne hamlehunne.**'

Ebu-Hurejre, r.a., je rekao: 'I ja sam sa Ebu-Selemom', pa je Ibn-Abbas, r.a., poslao svog dječaka kod Umu Seleme, r.a., da je pita, pa je ona rekla: 'Ubijen je muž Subi'a el-Eslemijje, r.a., a bila je noseća pa se porodila nakon njegove smrti četrdeset dana, pa je zaprosio Ebu-Senajil, r.a., i Poslanik, s.a.v.s., ih je vjenčao."[1]

Propisi "žaljenja" u toku perioda "iddeta":

Islam je obavezao ženu kojoj je umro muž da ga žali u toku perioda iddeta kako bi sebi olakšala nevolju i iz obzira prema rodbini muža izbjegavjući atmosferu emocionalnosti i čuvanje od izgleda džahilijetskog pretjerivanja.

Spomenut ćemo najvažnije propisane propise žaljenja:

Prvo: Obaveza umjerenosti u tuzi i plakanju zbog umrlog: Jer vjernik je obavezan da se bori protiv nesreće sa saburom i smirenošću kako bi zaslužili veliku nagradu kako je to obećao Uzvišeni:

﴿قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾

"O robovi moji koji vjerujete, bojte se Gospodara svoga! One koji na ovom svijetu dobra djela budu činili čeka nagrada, a Allahova zemlja je prostrana; samo oni koji budu strpljivi biće bez računa nagrađeni."[2]

[1] Buhari u Sahihu, 204/3.
[2] Ez-Zumer, 10.

Zbog toga je Poslanik, a.s., preporučio umjerenost u tuzi, bez pretjerivanja kao što rade u džahilijetu a Abdullah, r.a., prenosi da je Poslanik, a.s., rekao:

"Nije od vas onaj koji se udara po licu, cijepa odjeću i nariče kao u džahilijetu."[1]

Također je Poslanik, s.a.v.s., zabranio naricanje i puštanje glasa uz plač zbog umrlog. Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je rekao:

"Razbolio se Sa'd ibn Ubade pa ga je obišao Poslanik, a.s., sa Abdullahom bin Avfom, Sa'd ibn Vekasom i Abdullah bin Mes'udom, r.a., pa pošto je ušao kod njega sreo je njegovu porodicu u nesreći, pa je rekao: 'Umro je?!' Rekoše: 'Ne, Poslaniče', pa je Poslanik zaplakao, pa pošto su oni vidjeli da Poslanik plače zaplakali su, a on je rekao: 'Zar niste čuli da Allah ne kažnjava zbog suze u oku, niti zbog tuge u srcu, međutim kažnjava ili se smiluje zbog ovoga, pokazujući na jezik; a doista umrli pati zbog plača njegove porodice za njim."[2]

Poslanik, s.a.v.s., nas podučava umjerenosti i pribranosti u slučaju smrti bližnjeg ili prijatelja čime će Allah biti zadovoljan. Od Enesa ibn Malika, r.a., se prenosi da je rekao:

"Ušli smo sa Resulullahom, a.s., kod Ibrahima koji je ispuštao dušu pa su oči Resulullaha počele suziti a Abdullah bin Avf, r.a., mu je rekao: 'I ti, o Poslaniče?', reče: 'O Ibn Avfe, to je iz sažaljenja', zatim je ponovo zaplakao i rekao:' Doista, oko suzi i srce je tužno ali mi nećemo reći ništa osim ono sa čime je Allah, dž.š., zadovoljan, a doista smo mi o Ibrahime, tužni zbog rastanka s tobom."[3]

Drugo: Ostavljanje uljepšavanja i dotjerivanja:

---

[1] Buhari u Sahihu, 225/1.

[2] Buhari, 227/1.

[3] Buhari, 226/1.

Jer tragovi tuge treba da se vide na ženi kroz žalost i tugu a ne kroz ukrašavanje i dotjerivanje. Zbog ovoga je Poslanik, a.s., zabranio korišćenje sredstava za uljepšavanje, oblačenje providne odjeće u toku perioda tugovanja. Prenosi se od Ummu Alije, r.a., da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Nije dozvoljeno ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan da žali umrlog više od tri dana osim muža, tada ona neće stavljati surmu, niti će oblačiti šarenu odjeću osim ogrtač"[1]

- a on je odjeća stanovnika Jemena. A ako umrli nije njen muž nije joj dozvoljeno da žali više od tri dana.

Navodi se da je Habiba kći Ebu-Sufjana, r.a., kada joj je došla vijest o smrti svoga oca uzela miris i namazala svoje laktove i rekla:

"Ne bih koristila ovaj miris da nisam čula Resulullaha, a.s., kako kaže: 'Nije dozvoljeno ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan da žali umrlog više od tri dana osim muža kojeg će žaliti četiri mjeseca i deset dana."[2]

Treće: Boravak u bračnoj kući i neizlaženje iz nje osim u nuždi: zbog svojih osjećanja i savjesnosti prema mužu i njegovoj porodici. Plemeniti Kur'an je spomenuo propis o ostajanju žene u kući svoga muža pa Uzvišeni kaže:

﴿وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ﴾

"Žene su dužne da čekaju četiri mjeseca i deset dana poslije smrti svojih muževa. I kad one ispune njima propisano vrijeme za

[1] Buhari, 284/3.
[2] Buhari, 285/3.

čekanje, vi niste odgovorni za ono što one, po zakonu, sa sobom urade, - a Allah dobro zna ono što vi radite."[1]

Fahru Razi objašnjava značenje ovog ajeta pa kaže: "Pod ovim čekanjem se podrazumijeva: da se ne uda, da ne izlazi iz kuće u kojoj je muž umro, da se ne uljepšava. Što se tiče braka na tome se svi slažu, a što se tiče izlaska iz kuće to je vadžib osim u nuždi i prijekoj potrebi, a ostavljanje uljepšavanja je, također, vadžib."[2] (kod Hanefija je to farz)

Također Poslanik, a.s., potvrđuje da žena kojoj je umro muž mora čekati u kući i ne izlaziti iz nje. Prenosi se od Ferie bintu Malik bin Senan, a ovo je sestra Ebu-Seida el Hudrija, r.a., da je ona došla kod Resulullaha, a.s., da ga pita o svom povratku svojoj porodici nakon što je njen muž ubijen jer joj muž nije ostavio kuću niti opskrbu pa joj je Poslanik, s.a.v.s., rekao: *"Možeš"*, kaže: Pa sam krenula pa kad sam bila još u Mesdžidu pozvao me je i rekao: '*Kako si rekla?*' Reče: pa sam mu ponovila priču o svome mužu a on je rekao: '*Čekaj u svojoj kući dok ne istekne vrijeme čekanja*', rekla je: 'Pa sam čekala četiri mjeseca i deset dana', kaže ona; 'kada je Osman, r.a., poslao svog izaslanika da me pita o ovome, obavijestila sam ga te je on to primjenjivao.'"[3]

Imam Tirmizi objašnjava ovaj propis riječima: (Većina učenjaka od ashaba Resulullaha, a.s., i drugi na osnovu ovog hadisa kažu da žena kojoj je preselio muž dok je u iddetu ne smije ići iz kuće svoga muža dok iddet ne prođe, a ovog mišljenja su Sufjan es-Sevri, Ahmed i Ishak, dok drugi kažu da žena može čekati gdje god želi, a prvo mišljenje je ispravnije.)[4]

---

[1] El-Bekare, 234.
[2] Tefsir Fahru – Razi, 138/6.
[3] Tirmizi, 507/3, br. 1204.
[4] Tirmizi, 509, 510/9.

Četvrto: Zabrana sklapanja braka ili davanje obećanja njoj, a ovo uzimajući u obzir njeno duševno stanje i zbog respektovanja porodice umrlog muža, a Plemeniti Kur'an je ovo objasnio pa kaže:

﴿وَلاَ جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاء أَوْ أَكْنَنتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عَلِمَ اللّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِن لاَّ تُوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلاَّ أَن تَقُولُواْ قَوْلاً مَّعْرُوفًا وَلاَ تَعْزِمُواْ عُقْدَةَ النِّكَاحِ حَتَّىَ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُواْ أَنَّ اللّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾

"I nije vam grehota ako tim ženama na znanje date da ćete ih vi zaprositi ili ako to u dušama svojim krijete. Allah zna daćete o njima misliti, ali im potajno ništa ne obećavajte, samo pošteno govorite. I ne odlučujte se na brak prije nego što propisano vrijeme za čekanje ne isteče; i imajte na umu da Allah zna šta je u dušama vašim, pa Ga se pričuvajte, i znajte da On prašta i da je blag."[1]

Na ovaj propis se nadovezao Sejid Kutb riječima:

"Žena u vrijeme čekanja isteka roka još uvijek je vezana za uspomene iz braka koje još nisu zamrle. Ona je vezana i za osjećaje porodice umrlog muža. Vezana je također i za mogućnost da je ostala u drugom stanju sa umrlim mužem ili da je trudnoća očita, ali joj preostaje vrijeme za rađanje tog djeteta.

Svi ovi momenti onemogućavaju vođenje razgovora o novom bračnom životu jer vrijeme nije za to. Ono povrijeđuje osjećaje i uspomene. Vodeći računa o ovim momentima ženi je dozvoljena ponuda, ne direktna izjava, u vezi sa zarukom, dozvoljeno joj je iz daleka ukazati iz čega će ona primjetiti da ovaj čovjek želi nju za suprugu nakon isteka roka čekanja."[2]

---

[1] El-Bekare, 235.
[2] U okrilju Kur'ana, 255/1.

Ibn-Abbas, r.a., u značenju riječi **ta'rid** kaže da je to npr. da kaže: 'Htio bih da se oženim.', ' Žena mi je potrebna.', 'Bilo bi mi drago kad bi se mogao oženiti sa čestitom ženom.'[1]

Položaj džahilijetskog uređenja:

1. U vremenu džahilijeta žena kojoj je muž umro podnosila je razne vidove džahilijetskih običaja i zabluda tako da je nosila najružniju odjeću, živjela je u najmanjoj i najlošijoj kući, bila bi u iddeti čitavu godinu, a nakon završetka iddeta bi svoje tijelo umazala životinjskom kožom da bi bila prljavija i tužnija.

Poslanik, s.a.v.s., je objasnio plemenitost islama prema ženi ukidanjem tih džahilijetskih običaja i način ispoljavanja tuge. Zejneb prenosi od Ummu-Seleme, r.a., da je rekla:

"Neka žena je došla kod Poslanika, s.a.v.s., i rekla: 'O Poslaniče, mojoj kćerki je umro muž i već joj je oko oboljelo pa da li možemo da joj stavimo surmu', pa je rekao Resulullah, a.s.: 'Ni dvaput ni triput, ništa od ovoga' zatim je rekao: 'Iddet je četiri mjeseca i deset dana. U vrijeme džahilijeta neka od vas je stavljala izmet od krave oko glave', kaže Hamid: rekao sam Zejnebi: 'Zbog čega ste stavljale izmet oko glave?' Pa je odgovorila: 'Kada bi nekoj ženi umro muž naselila bi se u malu i bijednu kuću, obukla bi najružniju haljinu i ne bi dodirivala miris ili nešto drugo sve dok ne bi prošla godina dana pa bi došla blizu magarca, ovce ili ptice i otrla se o njima, i o čemu god bi se otrla to bi ubili zatim bi izašla i stavila bi balegu na sebe a potom je bacila, nakon toga bi stavljala mirise i druge stvari."[2]

Bacanje balege bi značilo da sve što je podnijela tokom vremena čekanja; prljavština odjeće, stanovanja je neznatno naspram prava muža i mjesta koje zaslužuje.

---

[1] Buhari, 247/3.
[2] Muslim, 113,114/10.

2. Također u sadašnjem džahilijetu žena podnosi velike duševne probleme, nervne slomove zbog svoje slabe veze sa Allahom, slabog strpljenja u onome što je Allah., dž.š., odredio.

Profesor Miligej Maris psiholog na univerzitetu u Vašingtonu kaže: "Veliki broj žena u Americi se susreće sa problemom koegzistencije, fantazije i čežnje za svojim umrlim muževima u prvoj godini njegove smrti i udubljivanjem te prolazi u vrstu fantaziranja. U većini slučajeva kada ova mašta zavlada mozgovima udovica ta njihova aluzija prelazi svakodnevnu obaveznu misao što utiče na njihovo opšte ponašanje a to dovodi do šizofrenije i poremećaja razuma u datim slučajevima."[1]

Također jedan od oblika savremenog džahilijetskog žaljenja je npr. žena Hinduistkinja kada ostane bez muža tuguje do kraja života i nije više kao obični insan i njen pogled je izvor svakog zla i sve što takne postane prljavo i najbolje za nju je da se baci u vatru koja je zapalila tijelo njenog muža, u protivnom biće kažnjena gorom kaznom nego što je kazna vatrom.[2]

Uputstvo i opomena:

Pozivam sestre vjernice, koje su ostale bez muža, da se okite saburom i hrabrošću pri ovoj nesreći, te podnošenjem ovog udarca svjesno i zadovoljno sa Allahovom, dž.š., odredbom kako bi postigle veliku nagradu koju Allah, dž.š., obećava svojim robovima koji su na pravom putu, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوفْ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الأَمَوَالِ وَالأنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ* الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُواْ إِنَّا لِلّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعونَ* أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ﴾

---

[1] Iz novina Bliski Istok, 14. 6. 1414. h. g., br. 5449.

[2] Iz knjige: Šta sa ženom, str. 18.

"Mi ćemo vas dovoditi u iskušenje malo sa strahom i gladovanjem, i time što ćete gubiti imanja i živote, i ljetine. A ti obraduj izdržljive, one koji, kad ih kakva nevolja zadesi, samo kažu: "Mi smo Allahovi i mi ćemo se njemu vratiti!" njih čeka oprost od Gospodara njihova i milost; oni su na pravom putu!"[1]

Također im preporučujem da se boje Allaha, dž.š., da se prođu džahilijetskih običaja i pokuđenih novotarija, te da vrijeme iddeta iskoristi za spominjanje Allaha, dž.š., noćni namaz, da se mnogo moli za sebe, za svog muža, za oprost i milost, te da se prisjeti smrti koju će okusiti svaki insan, a smrt je dovoljan opominjač.

Također ih podsjećam da ulože maksimalan napor u nadgledanju svoje djece, nakon što je njihova obaveznost oslabljena smrću prvog čuvara porodice.

Plemeniti Kur'an nas podučava metodu strpljenja prilikom nesreće pa Uzvišeni kaže:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اسْتَعِينُواْ بِالصَّبْرِ وَالصَّلاَةِ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

"O vjernici, tražite sebi pomoći u strpljivosti i obavljanju molitve! Allah je doista na strani strpljivih."[2]

Poslanik, s.a.v.s., nam preporučuje sabur i bogobojaznost. Od Enesa bin Malika, r.a., se prenosi da je rekao:

"Prošao je Resulullah kraj neke žene koja je plakala kraj groba pa joj je rekao: 'Boj se Allaha i budi strpljiva.'"[3]

Tako Ummu-Selim, žena Ebu-Talhe, nam daje imansku lekciju o saburu, zadovoljstvu i prisebnosti. Od Enesa, r.a., se prenosi:

---

1 El-Bekare, 155-157.
2 El-Bekare, 153.
3 Buhari, 218/1.

"Razbolio se sin Ebu-Talhe pa je umro dok je Talha bio van kuće pa pošto je njegova žena vidjela da je preselio napravila je mjesto i smjestila ga u kraj kuće, kada je Ebu-Talha došao upitao je: 'Kako je dječak', rekla je: 'Umirila sam ga i mislim da se već odmorio.' Ebu-Talha je pomislio da ona govori istinu. Kaže Enes: Pa je prenoćio a pošto je svanulo uzeo je abdest, pa kad je htio da iziđe obavijestila ga je da je dječak preselio. On je klanjao sa Resulullahom, s.a.v.s., i obavijestio ga o tome šta je ona uradila pa je Resulullah rekao: 'Možda vas Allah blagoslovi u toj noći.' Enes, r.a., veli da je Sufjan rekao: 'Ensarija, vidio sam kako devetoro njegove djece uče Kur'an."

A istinu je rekao Uzvišeni Allah:

﴿لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُواْ الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُواْ أَذًى كَثِيرًا وَإِن تَصْبِرُواْ وَتَتَّقُواْ فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الأُمُورِ﴾

"Vi ćete sigurno biti iskušavani u imecima vašim, i životima vašim, i slušaćete doista mnoge uvrede od onih kojima je data Knjiga prije vas, a i od mnogobožaca. I ako budete izdržali i Allaha se bojali, pa – tako treba da postupe oni koji su jakom voljom obdareni."[1]

[1] Ali 'Imran, 186.

Devetnaesta osobitost

DOBROČINSTVO DJECE PREMA RODITELJIMA DOK SU ŽIVI JE NAJVEĆA IMANSKA OBAVEZA U PORODIČNOM PORETKU

Islamski program u odgoju djece se odlikuje time što se bazira na principima imanske akide i njenih plemenitih normi koje ne posjeduju džahilijetska uređenja a plodovi ovog bontona su lijepo nadgledanje djece od strane roditelja kroz ljubav, žrtvovanje, blagost i samilost, a sve ovo biva vraćeno od strane djece dobročinstvom prema svojim roditeljima, pokornosti njima cijelog života što je garant za sreću i neprestanu ljubav porodice.

Dobročinstvo prema roditeljima je najveća imanska obaveza:

Plemeniti Kur'an dobročinstvo prema roditeljima i pokornost njima smatra jednom od najvažnijih obaveza nakon jednoboštva i pokornosti Njemu, a ovo je uzvraćanje na njihovo žrtvovanje prema djeci, a također i ispunjavanje njihovih velikih prava, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَاعْبُدُواْ اللّهَ وَلاَ تُشْرِكُواْ بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللّهَ لاَ يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالاً فَخُورًا﴾

"I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i siromasima, i komšijama, bližnjim, i komžijama daljnim, i

drugovima, i putnicima namjernicima, i onima koji su u vašem posjedu. Allah, zaista, ne voli one koji se ohole i hvališu."[1]

Također Plemeniti Kur'an objašnjava polja dobročinstva i plemenitosti koje djeca treba da čine iz počasti prema roditeljima, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَقَضَى رَبُّكَ أَلاَّ تَعْبُدُواْ إِلاَّ إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ
كِلاَهُمَا فَلاَ تَقُل لَّهُمَآ أُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلاً كَرِيمًا* وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ
مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh!" – i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!"[2]

Plemeniti Kur'an naređuje da čovjek bude poslušan roditeljima podsjećajući ga na napore roditelja, zabrinutosti i teškoća na putu njihovog čuvanja i naređenje da se bude zahvalan svojim roditeljima nakon zahvalnosti Allahu, dž.š., pa Uzvišeni kaže:

﴿وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي
وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ﴾

"Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti."[3]

---

[1] En-Nisa', 36.
[2] El-Isra', 23-24.
[3] Lukman, 14.

Sejjid Kutb se nadovezao na ovaj ajet slijedećim riječima: "Međutim, dijete ima potrebu za stalnim ponavljanjem oporuke da se stara za pokoljenje koje se žrtvovalo, koje se brinulo, staralo, koje odlazi okreće leđa životu nakon što je utrošilo svoje vrijeme u životu, sebe i svoje živce radi naraštaja koji treba da žive. Dijete nije u stanju niti može da nadoknadi roditeljima ono što su oni za njega žrtvovali, čak kad bi utrošio sav svoj život na njih.

Majka, po samoj prirodi, podnosi veći dio ovog tereta. I pri izražavanju simpatija ona se više žrtvuje, više posvjećuje pažnje, više je brižna i nježna.

Hafiz Ebu-Bekr Bezar ističe u svom *Musnedu,* svojim senedom prenoseći od Burejda, a Burejd od svoga oca, da je neko tavafio i nosio svoju majku čineći tavaf oko Kabe i pitao Ibn-Omera, r.a.,: "'Jesam li se odužio majci, jesam li izvršio njeno pravo?', a on mu odgovori: 'Ne, ni koliko jednog nokta.'"

Eto nije se odužio ni koliko vrijedi jedan nokat, za ono što ga je nosila i rodila, a njeno zdravlje trpjelo.[1]

Zbog velike odlike roditelja i obaveze dobročinstva prema njima Resulullah, s.a.v.s., je objasnio nemoć djece da uzvrate roditeljima ma koliko ulagali trud i žrtvovali se. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: "Ne može dijete uzvratiti roditelju osim da ga nađe zarobljenog pa da ga otkupi i tako ga oslobodi."[2]

Resulullah, s.a.v.s., obveseljava djecu da će im biti nadoknađeno dobročinstvo koje su činili roditeljima. Od Ibn-Omera, r.a., se prenosi da je Resulullah, a.s., rekao:

---

[1] U okrilju Kur'ana, 2788/5.
[2] Tirmizi, 278/4, br. 1906.

"Činite dobročinstvo roditeljima pa će i vaša djeca vama, i budite čedni pa će i vaše žene biti čedne."[1]

Najvažniji aspekti dobročinstva prema roditeljima:

Dobročinstvo prema roditeljima obuhvata različite moralne aspekte i mnogobrojne odgojne obaveze a spomenut ćemo najvažnije kojima ih je obavezao Božanski program a posebno kada su djeca neovisna od roditelja i kad su formirane ličnosti:

Prvo: Obaveznost činjenja dobra roditeljima, njihovo poštovanje, iskazivanje ljubavi prema njima zbog njihovog truda i njihovog dobra.

Resulullah, s.a.v.s., je potvrdio obaveznost dobročinstva prema roditeljima. Abdullah je rekao:

"Pitao sam Resulullaha, s.a.v.s.: 'Koje djelo je najdraže Allahu?' Rekao je: 'Namaz na vrijeme', upitao sam: 'A zatim?' Rekao je: 'Dobročinstvo roditeljima', upitao sam: 'A zatim?' - 'Džihad na Allahovom putu."[2]

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Dok su trojica ljudi putovali sustigla ih je kiša pa su ušli u jednu pećinu na brdu, pa je na ulazu pećine pala stijena sa brda i zatvorila ih. Neki od njih reče: 'Sjetite se nekog djela koje ste uradili isključivo radi Allaha pa ga tim djelom zamolite možda se stijena otkloni.' Jedan od njih reče: 'Bože moj, imao sam stare roditelje i imao sam malu djecu koju sam nadgledao pa kada bih otišao da ih nahranim nahranio bih roditelje prije djece. Jednom sam zakasnio i nisam došao do uveče pa sam ih zatekao kako spavaju, a kao i ranije došao sam sa mlijekom, pa sam sjedio kraj njihovih glava, nisam

[1] Taberani.
[2] Buhari, 47/4.

želio da ih probudim i nisam želio da prvo počnem od djece koja su plakala od gladi ispod mene i ovo je potrajalo sve dok nije zora svanula, pa ako sam ovo uradio isključivo radi Tvog zadovoljstva pomjeri ovu stijenu da ugledam nebo, pa je Allah pomjerio stijenu te su ugledali nebo... i tako do kraja hadisa."[1]

Jedan od vidova dobročinstva prema roditeljima je obaveznost njihovog opskrbljivanja kad su u nuždi i njihovo je pravo da raspolažu sa novcem svoje djece.

Od Aiše, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Najbolje što pojedete je ono što sami zaradite, a doista su djeca vaša od vaše zarade."[2]

Od Džabira bin Abdullaha, r.a., se prenosi da je neki čovjek rekao:

"O Poslaniče, ja imam imetak i djecu, a moj otac želi da mi uzme imetak' ; pa mu je Poslanik rekao: 'Ti i tvoj imetak pripadate tvom ocu.'"[3]

Drugo: Obaveznost lijepog i blagog ponašanja prema njima i zabrana iskazivanja srdžbe i prijekora prema njima kao što Uzvišeni kaže: :

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُل لَّهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُل لَّهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا* وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobro činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: "Uh!" – i ne podvikni na njih, i obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima

---

[1] Buhari, 47, 48/4.
[2] Tirmizi, 639/3, br. 1358.
[3] Ibn-Madže, 769/2, br. 2291.

pažljiv i ponizan i reci: Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!"[1]

Ibn-Kesir objašnjava ove moralne obaveze pa kaže: "Dakle, da im ne govorimo ružne riječi, pa čak ni izraz dosade koji je najblaži oblik lošeg govora, **i ne podvikni na njih**, odnosno nemoj da učiniš nešto ružno prema njima i **obraćaj im se riječima punim poštovanja**, tj. blagim , lijepim i dobrim riječima, s poštovanjem, respektovanjem i skrušenošću prema njima."[2]

Resulullah, s.a.v.s., potvrđuje ovu moralnu obavezu. Prenosi se da je Abdullah bin Amr bin As rekao:

"Došao je neki čovjek kod Poslanika pa je rekao: 'Dajem ti prisegu u hidžri i džihadu, kako bih zaslužio nagradu od Allaha', pa mu je Poslanik rekao: 'Da li ti je jedan od roditelja živ?', Reče: 'Da, oba.' Rekao je: 'Pa želiš nagradu od Allaha?' Rekao je: 'Da'; Poslanik mu reče: 'Vrati se svojim roditeljima i budi dobar prema njima."[3]

Ebu-Hurejre, r.a., je rekao:

"Došao je neki čovjek kod Poslanika i rekao mu: 'Ko je najzaslužniji da se lijepo ponašam prema njemu?', rekao je: 'Tvoja majka', reče: 'A zatim?', reče Poslanik: 'Tvoja majka'; reče: 'A zatim?' Pa Poslanik ponovi: 'Tvoja majka', reče: 'A zatim?', reče Poslanik: 'Tvoj otac."[4]

Imam Senedi je prokomentarisao ovaj hadis: "Moguće je da se majka u ovom hadisu ponavlja zbog toga što ona ima posebno pravo ili zbog toga što je ona nestrpljiva i razljuti se zbog najmanjeg nepoštivanja njenog prava."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam predočava oblik blagosti prema roditeljima pa makar oni i bili roditelji po mlijeku. Čuo je

---

[1] El-Isra', 23-24.
[2] Ibn-Kesir, 36/3.
[3] Muslim, 104/16.
[4] Buhari, 47/4.

Omer bin Saib da je Resulullah, s.a.v.s., sjedio jednoga dana pa mu je došao otac po mlijeku, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., postavio svoju odjeću pa je sjeo, zatim mu je došla majka po mlijeku pa joj je postavio parče svoje odjeće s druge strane pa je i ona sjela, zatim mu je došao brat po mlijeku pa ga je Poslanik, s.a.v.s., stavio u krilo.[1]

Treće: Obaveza pokornosti i skrušenosti prema roditeljima:

Plemeniti Kur'an je objasnio obavezu pokornosti roditeljima u onome što nije grijeh pa makar oni bili kafiri jer nema pokornosti stvorenju pri čemu se čini grijeh prema Stvoritelju, pa Uzvišeni kaže:

﴿وَإِن جَاهَدَاكَ عَلى أَن تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ﴾

"A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti."[2]

Ibn-Kesir tumačeći ovaj ajet kaže: (Ako oni od tebe traže da ih slijediš u njihovoj vjeri nemoj to prihvatiti od njih, i neka te to ne navodi da se prema njima lijepo ophodiš čineći im dobro, i slijedi put pokornih vjernika, a Taberani prenosi da je Sa'd bin Ebi-Wekkas rekao: "U vezi mene je objavljen ovaj ajet: **ve in džahedake ala en tušrike bi**, pa je rekao: 'Bio sam dobar prema svojoj majci pa pošto sam primio islam rekla je: 'O Sa'de, šta je ovo što se desilo s tobom, ili ćeš se odreći svoje vjere ili ću prestati da jedem i pijem dok ne umrem, pa će ti govoriti: - O

---

[1] Ebu-Davud, 345/5, br. 5145.
[2] Lukman, 15.

ubico svoje majke.' Rekao sam joj: 'Ne čini to, majko, doista ja svoju vjeru ne bih napustio nizašta.', pa nije jela dan i noć i oslabila je pa je tako nastavila drugu noć i drugi dan i stanje joj se pogoršalo, kada sam ovo vidio rekao sam joj: 'O majko, znaj tako mi Boga, da imaš hiljadu duša pa da ti jedna po jedna izlazi ne bih ostavio svoju vjeru nizašta pa ako hoćeš jedi, a ako nećeš nemoj, pa je ona uzela jesti."[1]

Resulullah, s.a.v.s., je pozivao djecu da budu pokorna roditeljima kako bi pridobili njihovo zadovoljstvo i olakšali njihovim srcima.

Prenosi se od Ebu-Seida, r.a., da je neki čovjek iz Jemena došao Resulullahu, s.a.v.s., pa ga je Poslanik, s.a.v.s., pitao:

"Imaš li koga u Jemenu?, rekao je: 'Imam roditelje', pa ga Resulullah upita: 'Da li su ti dozvolili da dođeš?' Rekao je: 'Ne.', a Poslanik mu reče: 'Vrati se njima i traži od njih dozvolu pa ako ti dozvole idi u džihad a ako ne onda čini im dobro.'"[2]

Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je rekao:

"Imao sam ženu i volio sam je, a moj otac je nije volio, pa je ovo Omer pričao Resulullahu, s.a.v.s., i on mi je naredio da je ostavim, pa sam se razveo od nje."[3]

Resulullah, s.a.v.s., je povezao Allahovo zadovoljstvo sa zadovoljstvom roditelja. Od Abdullaha ibn Amra, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Allahove zadovoljstvo je u zadovoljstvu roditelja, a Allahova srdžba je u srdžbi roditelja."[4]

---

[1] Tefsir Ibn-Kesir, 446/3.
[2] Ebu-Davud, 29/3, br. 2530.
[3] Ibn-Madže, 657/1, br. 2088.
[4] Tirmizi, 274/4, br. 1899.

Četvrto: Obaveznost poslušnosti prema roditeljima u raznim vidovima u govoru ili djelima jer je suprotno tome veliki grijeh kod Allaha i najopasnije nakon širka.

Od Ebu-Bekra, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"'Hoćete li da vam kažem koji su najveći grijesi?', rekli su: 'Da o Poslaniče.', rekao je: 'Činjenje širka, neposlušnost roditeljima.', kaže: pa je sjeo nakon što je bio naslonjen i rekao je: 'Lažno svjedočenje ili lažan govor.' i Poslanik je nastavio sa govorom pa smo rekli: 'Kamo sreće da je ćutao.'"[1]

Poslanik, a.s., je upozorio od posljedica razljućivanja roditelja i njihove dove prema djeci.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Tri dove se sigurno primaju: dova onoga kome je učinjena nepravda, dova putnika i dova roditelja za svoje dijete."[2]

Prenosi se od Ebu-Bekra, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kaznu za sve grijehe Allah odgađa koliko želi do Sudnjeg dana osim za neposlušnost roditeljima, doista Allah ubrza kaznu vlasniku toga grijeha za života prije smrti."[3]

I na kraju ove osobitosti spomenut ću riječi zapadnih intelektualaca kako muslimani respektuju svoje očeve i majke.

Američka novinarka Džari Vander nakon što je primila islam izražava čuđenje što starci muslimani uživaju dok starci na zapadu u Americi, vođi današnje zapadne civilizacije, bivaju smješteni u dom za stare, bivaju napušteni i niko ne obraća

---

[1] Tirmizi, 275/4, br. 1901.
[2] Tirmizi, 277/4, br. 1905.
[3] Hakim.

pažnju na njih, dok vidjela sam da nana i dedo kod muslimana žive u porodičnoj kući, respektovani i počašćeni, i ovo mi se mnogo svidjelo.[1]

Također britanski poslanik obratio se muslimanima Britanije slijedećim riječima: "Mi imamo potrebu za vama, da naučimo vaše porodične vrijednosti, vaše poštovanje starih, pažnju prema roditeljima i dobročinstva prema susjedu."[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Motivi materijalističke pohlepe i bježanje od obaveze nadgledanja porodice, te sloboda činjenja razvrata u kojem živi porodica u današnjem džahilijetskom društvu je proizvela mržnju i prezir u dušama djece.

Obratite pažnju na pismo koje je napisala jedna djevojka svojim roditeljima dan prije nego je pokušala da izvrši samoubistvo: "Obavještavam vas da sam vaše pismo primila bez volje i radoznalosti i izvinjavam se što moram da vas obavijestim da mi nije potrebno da išta znam o vama i sve što tražim od vas je da mi pošaljete želje, i ne pokušavajte da se brinete o meni jer ono što ja radim vas se ne tiče... Zašto pišete meni da ste nemoćni i bolesni? Mene to ne interesuje i znajte da vas vidim da umirete ne bih vam tada ponudila kap vode, osjećam da sam svugdje odbačena, čula sam od vas mnogo puta kako kažete da sam vam ja prepreka na vašem putu i da bi bilo bolje da me ubijete, i saznala sam da ste poželjeli moju smrt kada sam imala saobraćajnu nesreću, učinit ću ono što će sviju začuditi, oslobodit ću se sviju vas."[3]

---

[1] Iz knjige: Govore o Islamu, str. 440.

[2] Iz novina: El muslimun, br. 470, 24. 8. 1414. h.g.

[3] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 275.

Uputstvo i opomena:

Pozivam svu djecu, mladiće i djevojke da iskoriste priliku dok imaju kraj sebe roditelje da pridobiju njihovu naklonost, da im čine dobro, da ih respektuju, da budu blagi prema njima a naročito kad su stari i kad im je to potrebno.

Poslanik, s.a.v.s., je upozorio djecu da ne propuštaju ovu priliku koja je skuplja od zlata i dijamanata.

Prenosi se od Ebu-Hurejre da je Poslanik rekao:

"Ponižen je, ponižen je, ponižen je.' , bi rečeno: 'Ko, o Poslaniče?' Rekao je: 'Onaj koji zatekne roditelje u starosti jednog ili oba a zatim ne uđe u džennet.'[1]

Neka djeca poslušaju majčinu milost prema djetetu makar joj ono bilo neposlušno pa neka to bude podstrek da joj čini dobro i da je respektuje te da zna opasnost neposlušnosti prema njoj.

Prenosi se da je Abdullah bin Ebi-Evfa rekao:

"Bili smo kod Resulullaha, s.a.v.s., pa mu je došao neki čovjek i rekao: 'Dječak je na samrti i uljepšavamo mu misli ali kada mu se kaže reci: La ilahe illallah ne može. Poslanik je upitao: 'Da li je klanjao?', reče: 'Da!', pa je Poslanik ustao i mi smo s njim ustali i otišli smo do dječaka pa mu je Poslanik rekao: 'Reci Lailahe illallah', odgovorio je: 'Ne mogu!', rekao mu je: 'Zašto?' Reče: 'Bio je neposlušan svojoj majci' pa je Poslanik rekao: 'Da li mu je majka živa?' Rekli su: 'Da', Poslanik reče: 'Pozovite je', pa su je pozvali te je ona došla a Resulullah je rekao: 'Ovo je tvoj sin?', ona reče: 'Da', Poslanik joj reče: 'Šta misliš za ogromnu rasplamsalu vatru, pa da ti bude rečeno: ako mu oprostiš biće spašen od nje a ako ne izgoret će u njoj, da li bi mu oprostila?' Reče: 'O Poslaniče, opraštam mu', reče joj Poslanik: 'Posvjedoči

---

[1] Muslim, 109/16.

Allahu i meni da si zadovoljna s njim', ona reče: 'Bože svjedočim Tebi i Tvom Poslaniku da sam zadovoljna sa svojim sinom', pa mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'O mladiću, reci "La ilahe illallahu vahdehu la šerike lehu ve ešhedu enne Muhammedun abduhu ve Resuluhu"; pa je dječak to rekao a Resulullah reče: 'Hvala Allahu koji ga je mojim sebebom spasio od vatre."[1]

Pa neka djeca čuju prijekor neposlušnom sinu koji mu je uputio jedan dobri čovjek kroz slijedeći stih:

"Ja se duboko u sebi plašim za tebe,
i znaj da smrt će doći,
i nakon što si odrastao i postigao dalekosežnost
nisam se nadao od tebe,
moje dobro ti je odvratno i mrsko,
kao da si ti darodavac i darežljiv,
pa teško tebi ako ne paziš pravo roditelja,
ponašaš se kao bližnji susjed."

I opominjem djecu koja su neposlušna riječima Uzvišenog:

﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاء الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاء بَعْضِكُم بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾

"Ne smatrajte Poslanikov poziv upućen vama kao poziv koji vi jedni drugima upućujete; Allah sigurno zna one među vama koji se kradom izvlače. Neka se pripaze oni koi postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe."[2]

---

[1] Taberani i Ahmed u Musnedu, 297/1.
[2] En-Nur, 63.

Dvadeseta osobitost

KONTINUIRANI ČINJENJE DOBRA RODITELJIMA I NAKON NJIHOVE SMRTI:

Respektujući roditljski trud za vrijeme njihovog života, iz počasti prema njima, Božanski program traži od djece da i dalje budu sa svojim roditeljima nakon njihove smrti, da im čine dobro za šta će biti nagrađeni i biće im oprošteni grijesi, jer musliman i poslije smrti ima koristi od dobrih djela koja je ostavio iskreno u ime Allaha, a od tih dobrih djela je dobro dijete koje će mu činiti dovu. Resulullah, s.a.v.s., je objasnio oblike dobra za koje će vjernik imati nagradu i poslije smrti.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Kada čovjek umre sva djela mu prestaju osim troje: trajna sadaka, nauka kojom se ljudi koriste i dobro dijete koje upućuje dovu za njega."[1]

Korisni kanali pomoću kojih djeca ostaju u kontakt sa svojim roditeljima i čine im dobro nakon smrti:

Shodno onome što je objasnio Resulallah, s.a.v.s., prenosi se da je Malik bin Rebia es-Sea'di, r.a., rekao:

"Dok smo sjedeli kod Resulullaha, s.a.v.s, došao je neki čovjek iz plemena Beni-Seleme pa je rekao: 'O Allahov Poslaniče, da li ima neko dobro koje ću učiniti svojim roditeljima nakon njihove smrti?' Rekao je: 'Da, čini dovu za njih, traži oprost za njih, izvršavaj

[1] Muslim u svom Sahihu, 85/11.

njihova obećanja, održavaj rodbinske veze koje se održavaju samo pomoću njih i počasti njihovog prijetelja."[1]

U svjetlu ovog hadisa moramo zastati na tim poljima kojima poziva islamski program a čime se nastavlja veza sa roditeljima i činjenje dobra njima nakon smrti i to:

Prvo: Činjenje dove: ovo znači upućivati dovu za njih za milosti i oprost.

Plemeniti Kur'an upućuje djecu da čine dovu svojim roditeljima u svakoj prilici. Sveobuhvatna dova se nalazi u riječima Uzvišenog:

﴿وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُل رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا﴾

"Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!"[2]

Jedna od dova roditeljima nakon njihove smrti je prisustvo na njihovoj dženazi koja obuhvata učenje fatihe i salavat na Poslanika, dovu za umrlog i drugo.

Poslanik, s.a.v.s., bi kada bi klanjao džanazu govorio:

"Bože oprosti našim živim i umrlim, prisutnim i odsutnim, malim i velikim, muškarcima i ženama."[3]

Od Avfa bin Malika, r.a., se prenosi da je rekao:

"Čuo sam Poslanika, a.s., kako upućuje dovu za umrlog i razumio sam da kaže: 'Bože oprosti mu, smiluj mu se, očisti ga svježinom, očisti ga kao što se čisti odjeća.'"[4]

---

[1] Ebu-Davud, 352/5, br. 5142.
[2] El-Isra', 24.
[3] Tirmizi, 334/3, br. 1024.
[4] Tirmizi, 345/3, br. 1025.

Također je Poslanik, s.a.v.s., podstakao na obilaženje grobova, a posebno grobova roditelja čineći im dovu i prisjećajući se smrti.

Od Berida, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s, rekao:

"Bio sam zabranio obilaženje mezarja pa je Muhammedu dozvoljeno da obiđe grob svoje majke, pa ih i vi obilazite jer oni podsjećaju na Ahiret."[1]

Drugo: Traženje oprosta za njih:

Pod ovim se podrazumjeva traženje oprosta za njih, te izvršavanje određenih propisa kao što je izvršavanje hadždža umjesto njih i davanje sadake.

Plemeniti Kur'an nas podučava kako je Ibrahim, a.s., upućivao dovu pa Uzvišeni veli:

﴿رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا﴾

"Gospodaru naš, oprosti meni, i roditeljima mojim, i svim vjernicima – na Dan kad se bude polagao račun!"[2]

Dobra djeca traže oprost za svoje roditelje kroz činjenje dobrih djela umjesto njih shodno onome na šta upućuje Resulullah, s.a.v.s. Prenosi se od Ibn-Abbasa, r.a., da je Sa'd bin Ubade došao Poslaniku, s.a.v.s., i rekao:

"O Poslaniče, majka mi je umrla a ja sam bio odsutan pa da li će joj koristiti ako dam sadaku za nju', pa Poslanik reče: 'Pozivam te za svjedoka da su moja dva vrta palmi sadaka za nju."[3]

---

[1] Tirmizi, 370/3, br. 1054.
[2] Ibrahim, 41.
[3] Buhari, 130/2.

Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi: da je neki čovjek došao Poslaniku, s.a.v.s., i rekao mu:

"Otac mi je umro i ostavio je imetak a nije ostavio nikakvu oporuku, pa da li će mu biti od koristi ako podijelim sadaku mjesto njega?' Poslanik reče: 'Da."[1]

Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao:

"Došla je neka žena iz Hasuma godine kada je bio oprosni hadždž pa je rekla: O Allahov Poslaniče propis kojeg je Allah propisao da se obavi hadždž zatekao je mog oca starog i nije mogao da stoji na jahalici, pa da li će spasti obaveza ako obavim hadždž za njega? Reče Poslanik: Da."[2]

Treće: Ispunjavanje njihovih obećanja:

Ovo znači sprovođenje njihove oporuke, vraćanje njihovog duga, te ispunjavanje njihovih obećanja. Svi nasljednici će zajedno raditi na izvršavanju oporuke u granicama trećine imetka i svaki onaj koji onemogućava izvršavanje ove šerijatske oporuke je griješnik.

Poslanik, s.a.v.s., je objasnio važnost oporuke i njenu veličinu. Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Musliman nema pravo da ako mu je nešto oporučeno ostane dvije noći a da nije ispunio oporuku."[3]

Nasljednici će vratiti dug umrlog prije izvršavanja oporuke. Od Alije, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s, prvo izvršavao dug pa onda oporuku a vi dajete prednost oporuci prije duga.[4]

---

[1] Muslim, 83/11.
[2] Buhari, 318/1.
[3] Buhari, 124/2.
[4] Tirmizi, 378/4, br. 2122.

Imam Tirmizi a i većina uleme kaže da je dug na prvom mjestu, prije oporuke.

Također Resulullah, s.a.v.s., se obraća djeci da izvršavaju obećanja svojih roditelja koje oni nisu mogli ispuniti u toku života.

Od Ibn-Abbasa, r.a., se prenosi da je neka žena iz Džuhejna došla Poslaniku, s.a.v.s., i rekla:

"Moja majka se zavjetovala da će obaviti hadždž pa to nije uradila dok je bila živa, da li mogu obaviti hadždž umjesto nje?', 'Šta misliš da je tvoja majka imala dug da li bi ga vratila? Ispunite dug prema Allahu jer je on najpreči za to.'"[1]

Također, Ibn-Abbas prenosi da je Sa'd bin Ubade tražio fetvu od Resulullaha, s.a.v.s., pa je rekao:

"Moja majka je umrla a imala je zavjet, pa mu je rekao Poslanik: 'Izvrši ga mjesto nje.'"[2]

Četvrto: Vezivanje rodbinskih veza koje se vežu sa roditeljima.

A ovo znači vezivanje rodbine sa očeve i majčine strane uključujući i širu porodicu a obuhvata: braću, sestre, djedove, nane, amidže, tetke po materi, daidže i tetke po ocu i njihovu djecu i druge koje se vežu za jednog od roditelja, oni su bliža rodbina. I uspostvljanje veze sa njima, činjenje dobra njima, njihovo respektovanje se smatra najvećim djelima kod Allaha, jer se to smatra najvažnijim sredstvom za učvršćivanje samilosti, potpomaganja, uzajamnosti u muslimanskom društvu. Plemeniti Kur'an je povezao oporuku da se čini dobro roditeljima sa činjenjem dobra rodbini pa kaže:

---

[1] Buhari, 318/1.
[2] Buhari, 130/2.

﴿وَاعْبُدُواْ اللّهَ وَلاَ تُشْرِكُواْ بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللّهَ لاَ يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالاً فَخُورًا﴾

"I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i siromasima, i komšijama, bližnjim, i komšijama daljnim, i drugovima, i putnicima- namjernicima, i onima koji su u vašem posjedu. Allah, zaista, ne voli one koji se ohole i hvališu."[1]

Poslanik, s.a.v.s., je podstakao na povezivanje rodbinskih veza i objasnio je veličinu toga i njene plodove. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Allah je stvorio ljude pa kada je završio sa stvaranjem materica je rekla: 'Ovo je mjesto onih koji traže od Tebe od kidanja rodbinskih veza.' Uzvišen joj rečei: 'Da, da li želiš da nagradim onog a ko ih povezuje i kaznim onoga ko ih kida?' Reče: 'Da o Allahu.', Allah, dž.š., reče: 'Imaš to!', rekao je Poslanik, s.a.v.s: 'Pa prećutite ako žalite.'"[2]

Uzvišeni u Kur'anu kaže:

﴿فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ﴾

"Zar i vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali!"[3]

Abdullah bin Avf,r.a., je rekao:

"Čuo sam Poslanika kako kaže: 'Allah je rekao: Ja sam Rahman a ona je 'Rahm', izveo sam joj ime iz Svog imena pa ko ih spaja (porodične veze) nagradit ću ga a ko ih kida kaznit ću ga.'"[4]

---

[1] En-Nisa', 36.
[2] Buhari, 50/4.
[3] Muhammed, 22.
[4] Ebu-Davud, 322/4, br. 1694.

Ebu-Hurejre, r.a., je rekao:

"Čuo sam Poslanika, a.s., kako kaže: 'Koga veseli da mu Allah da izobilje i da mu produži život neka uspostvlja rodbinske veze.' "[1]

Poslanik, s.a.v.s., je potvrdio obavezu uspostavljanja rodbinskih veza izvršavajući tako obavezu i tražeći Allahovo, dž.š., zadovoljstvo pa iako od njih doživljava samo loše i izolovanje.

Abdullah bin Amr, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Nije uspostavljač rodbinskih veza onaj koji je dorastao već onaj koji kada se rodbinska veza prekine on je spoji."[2]

Najvažnija stvar kojom dobra djeca vežu rodbinske veze njihovih očeva je pružanje pomoći onima kojima je potrebna od njih, kao što su udovice, nemoćni, siročad, te biti im od koristi.

Od Abdullaha bin Mes'uda, r.a., se prenosi da je Resulullah, s.a.v.s., rekao:

"Gornja ruka je bolja od donje, pa počni od onog ko je u rodbinskoj vezi sa tvojom majkom i ocem, bratom i sestrom, pa na niže."[3]

Resulullah, s.a.v.s., je upozorio da se ne kidaju rodbinske veze. Od Ebu-Hurejre, r.a., se prenosi da kaže:

Čuo sam Poslanika kako kaže: 'Djela ljudi se svakog četvrtka uveče sabiraju tako da se djelo onoga ko kida rodbinske veze ne primi.' "[4]

Peto: Respektovanje njihovih prijatelja:

Respektovanje prijatelja roditelja je dokaz dobročinstva prema roditeljima nakon njihove smrti a ovo podrazumijeva

---

[1] Buhari, 49/4.
[2] Tirmizi, 279/4, br. 1908.
[3] Taberani.
[4] Ahmed u Musnedu, 484/2.

iskazivanje radosti pri susretu, njihovo obilaženje, da im olakšavaju te da im pružaju ono što im je potrebno od pomoći i koristi. Poslanik, s.a.v.s., je podstakao na ovo respektovanje. Od Ebu-Beride, r.a., se prenosi da je rekao: "Došao sam u Medinu pa mu je došao Abdullah bin Omer i rekao: 'Znaš li zašto sam ti došao?' Reče: 'Ne.', kaže: 'Čuo sam Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: '*Ko voli da posjećuje svog oca u kaburu neka posjećuje prijatelje svoga oca nakon njegove smrti.*', a između moga oca Omera i tvoga oca je postojalo prijateljstvo pa želim da to nastavim."[1]

Također se od Abdullaha bin Omera, r.a., navodi: "Najbolje dobročinstvo je da čovjek posjećuje prijatelja svoga oca."[2]

Položaj džahilijetskog uređenja:

Džahilijetsko uređenje je bilo prekriveno atmosferom surovosti, raskidanja rodbinskih veza, činjenja nereda na zemlji zbog svoje razumske izluđenosti, moralne izopačenosti, materijalizma. Plemeniti Kur'an govori o ovim izopačenim društvenim pojavama u kojima su živjeli nevjernici nekada i sada, pa kaže:

﴿الَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِن بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ﴾

"Koji krše već čvrsto prihvaćenu obavezu prema Allahu i prekidaju ono što je Allah naredio da se održava, i prave nered na Zemlji; oni će nastradati."[3]

Na ovaj ajet se nadovezao Sejid Kutb pa kaže: "Svaki zavjet između Allaha, dž.š., i između uzorka stvorenja prekinut

[1] Ibn-Hiban.
[2] Muslim, 110/16.
[3] El-Bekare, 27.

je. Sve što je Allah, dž.š., naredio da bude spojeno - ono je prekinuto. Svako kršenje na Zemlji je poteklo od njih, oni su ga proizveli. Ovo je vrsta ljudi s kojima se je islamski poziv suočio u Medini, da pogledamo u sliku licemjera, munafika i privrženika politeizma, s kojima se suočavalo i suočava danas na zemlji a suočavat će se i kasnije na raznim njenim prostorima pod raznim imenima i adresama.

Onaj koji se usudi da učini nešto protiv obaveze prema Allahu, dž.š., neće poslije toga poštovati nijednu obavezu.

Allah, dž.š., je naredio da se održavaju veze, naredio je da se uspostavljaju i održavaju rodbinske veze, veze sa bližnjima, naredio je da se čovjek prema čovjeku ponaša humano, naredio je prije svega kontinuitet vjerovanja i vjerničkog bratstva, bez čega nema čvrste veze. A ako dođe do prekida onoga što je Allah, dž.š., naredio da se spaja, onda dolazi do raspada spone, užeta i veze među njima iščezavaju, javlja se smutnja i fesad na zemlji i zavlada anarhija.

Glava nereda na zemlji je osamostaljenje ili odvajanje programa koga je On odabrao da bude primjenjen u životu ljudi i da se po njemu postupa.

To je rušenje i propast, to je zlo, to je nered koji je uslijedio kao posljedica odstupanja od Allahovog, dž.š., puta."[1]

U današnjem džahilijetu roditelji su uskraćeni od ljubavi i saosjećanja svoje djece zbog toga što su njihova djeca od njih doživjela nekorektan odnos i (pa tako otac pa i ako je bogat škrtari da ulaže za svoje dijete da završi školu i neće da mu plati izdatke studija, većina učenika u Švajcarskoj svoje školovanje podmiruje od novca koji sami zarade a ne iz džepa očeva, evropska djevojka je slobodna u svim svojim izdacima, ona plaća

[1] U okrilju Kur'ana, 51, 52/1.

svojoj porodici kiriju za svoju sobu, cijenu hrane, čišćenje svoje odjeće i telefonske razgovore.)[1]

Uputstvo i opomena:

Upućujem muslimanskoj djeci dva savjeta: da se pridržavaju lijepog ponašanja, visokog morala tako da budu uzrok da se čini dova i pohvala njihovim roditeljima koji su ih lijepo odgojili a ovo običava naš narod; da moli za milosti i oprost za roditelje djece od kojih dožive lijep odnos i lijepu riječ; također upozoravam ih od lošeg govora te upućivanja psovki i proklinjanja drugih i njihovih očeva jer ovim pokazuju lošu sliku svog odgoja i morala što navodi druge da im uzvrate psovanjem njihovih roditelja i upućivanja prokletstva njima. Ovo je ono na šta upozorava Poslanik, s.a.v.s., muslimansku djecu da ne čine ono što prouzrokuje proklinjanje njihovih roditelja.

Od Abdullaha bin Omera, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Jedan od najvećih grijeha je da čovjek proklinje svoje roditelje, bi rečeno: 'A kako će čovjek proklinjati svoje roditelje?' Rekao je: 'Čovjek opsuje čovjeku oca pa mu ovaj opsuje oca i opsuje mu majku.'"[2]

Upozoravam djecu da ne budu loši tako što će se udaljiti od Allahovog, dž.š., programa i Njegovih plemenitosti, te da se okrenu iskrenoj tewbi, dobrim djelima kako bi postigli počast na Sudnjem danu, a ovome poziva Kur'an Plemeniti djecu koja su živjela sa svojim roditeljima u atmosferi bogobojaznosti i dobročinstva da poprave svoje položaje te da se ugledaju na dobri selef.

A Uzvišeni u Kur'anu kaže:

---

[1] Iz knjige: Žena između šerijatskog i ovosvjetskog zakona, str. 300.
[2] Buhari, 47/4.

﴿فَخَلَفَ مِن بَعْدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا* إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ شَيْئًا﴾

"A njih smijeniše zli potomci, koji molitvu napustiše i za požudama pođoše; oni će sigurno zlo proći; ali oni koji su se pokajali, i vjerovali, i dobro činili, njima se neće nikakva nepravda učiniti, oni će u džennet ući."[1]

I na kraju

Hvala Uzvišenom Allahu što mi je olakšao i pomogao da prikažem blistavu sliku najvažnijih jedinstvenih osobitosti kojima je Allah, dž.š., odlikovao muslimansku porodicu kao što je: pravedno zakonodavstvo, jasna odgojna pravila štiteći ugled i čednost žene, ostvaruje povezanost porodice i njenu smirenost, čuva ummetu potomstvo i moral.

Molim Uzvišenog, Velikog, Svemoćnog da ono što sam predočio bude od koristi mladićima i djevojkama našeg ummeta, da se pridržavaju i ponose Allahovim odabranim programom i da se s potpunim razumjevanjem i ubjeđenjem postave prema prezrenim medijskim strujama i talasima zalutalog slijepog oponašanja.

Možda ovim postignem Allahovo, dž.š., zadovoljstvo i Njegovu vječitu nagradu, On sve čuje i molbi udovoljava.

I neka je salavat i selam na našeg Poslanika Muhammeda, s.a.v.s.,koji je poslat kao milost svjetovima i kao najbolji primjer vjernicima.

A naša posljednja dova je neka je hvala Allahu Gospodaru svih svjetova.

[1] Merjem, 59-60.

LITERATURA

1. *Tefsir Kur'ana* – Imam Hafiz Ismail ibn Kesir.

2. *Tefsir Fahru'r-Razi* – Imam Muhammed Razi Fahruddin.

3. *U okrilju Kur'ana* – Profesor Sejjid Kutb.

4. *Buhari u Sahihu* – Imam Muhammed ibn Ismail el-Buhari.

5. *Sahihu'l-Muslim* – Imam Muslim ibn Hadžadž en-Nejsaburi sa Nevevijevim komentarom.

6. *Sunen et-Tirmizi* – Imam Muhammed bin Isa bin Sevre.

7. *Sunen en-Nesai* – Imam Ahmed bin Šuajb en-Nesai sa Sujutijevim komentarom.

8. *Sunen Ebu-Davud* – Imam Sulejman bin el-Eš'as es-Sidžistani.

9. *Musned Ibn-Madže* – Imam Muhammed Ferid el-Kazvini Ibn-Madže.

10. *Musned Imam Ahmed ibn Hanbel* – Imam Ahmed ibn Hanbel Eš-Šejbani.

11. *Mudžmeu'z-zevaid ve menbeu'l-fevaid* – Hafiz Hejšemi.

12. *Kitabu Et-tergib ve't-terhib min hadisi'š-šerif* – Hafiz Munziri.

13. *Mealimu's-sunen* – Imam Hatabi.

14. *Dževabu'l-kjafi li men seele an ed-devai eš-šafi* – Ibnu'l-Kajjim el-Dževzije.

15. *Ihjau ulumuddin* – Imam Ebu Hamid Muhammed el-Gazali.

16. *Tevdihu'l-ahkam min bulugi'l-meram* – Šejh Abdullah bin Abdurahman el-Besam.

17. *El-adaletu'l-idžtimai fi'l-Islam* –Sejjid Kutb.

18. *El-mer'etu bejne'l-fikhi ve'l-kanun* – Doktor Mustafa es-Sibai

19. *Nazaratu fi'l-usreti'l-muslime* – Doktor Muhammed Lutfi es-Sibaq.

20. *Islamuna* – Šejh Sejjid Sabiki.

21. *Husunina muheddetu min duhulina* – Doktor Muhammed Muhammed Husejn.

22. *Kalu ani'l-Islam* – Doktor Imaduddin Halil

23. *Ila kuli fetati tu'minu billah* – Doktor Muhammed Sejjid Ramadan.

24. *Maza ani'l-mer'e* – Doktor Nuruddin Atr.

25. *Ebgadu'l-halal* – Doktor Nuruddin Atr.

26. *Eseru tatbiki'l-hudud fi'l-mudžtemei'-kismu salis* – Šejh Muhammed Hatir.

27. *Terbijetu'l-evlad fi'l-Islam* – Doktor Abdullah Nasih Mevani.

28. Džeridetu'l-Alem el-Islami

29. Džeridetu el-Muslimun

30. Džeridetu eš-Šerku'l-Evsat.

SADRŽAJ